This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

WIDENER
HN PCQ2 J

Digitized by Google

Scan 6603.1

Harvard College Library

BOUGHT WITH INCOME

FROM THE BEQUEST OF

HENRY LILLIE PIERCE,

OF BOSTON.

Under a vote of the President and Fellows,
October 24, 1898.

24 Aug., 1899.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

M. GOLDSCHMIDTS

POETISKE SKRIFTER

UDGIVNE AF HANS SØN

FEMTE BIND

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1897

Digitized by Google

Scan 6603.1

HARVARD COLLEGE
AUG 24 1899
LIBRARY.

Pierce fund.

Digitized by Google

INDHOLD

Side

Hjemløs. En Fortælling.

Anden Del. Hjemløs. (Tredje Bog) 1

Tredje Del. Hjem 313

Digitized by Google

Digitized by Google

TREDJE BOG.

FØRSTE KAPITEL.

Brev fra Otto til Schiøtt.

Triest, d. 5. Decbr. 1847.

I tyve Graders Kulde kjørte jeg inat over Bjergene og fandt her et ganske velsignet Hotel med det stolte Navn »Zum Fürsten Metternich«. Et dejligt varmt Værelse med en stor hvidgardinet Himmelseng og belagt med Brüsselertæpper stod beredt til at modtage mig, som om jeg havde været Fyrsten selv, og imorges satte Opvarteren et stort Sølv-Kaffeservice for Sengen, og da jeg spurgte efter Cigarer, bragte han det herligste Udvalg af Havannacigarer, spanske Cigarettoer, dito med tyrkisk Tobak m. M. paa et Sølvfad. Endelig antog jeg dog, at jeg maatte op og gjøre en Gang ud i Isen og Sneen, og da jeg kom til Vinduet — laa det adriatiske Hav blaat og sol-

Digitized by Google

beskinnet ved Hotellets Fod. Jeg var kommen sovende til Italien! Til det adriatiske Hav! Adria! Hvor det lyder, naar man har det for sig!

Da faldt det mig ind, at jeg dog efter saa lang Tids Forløb burde skrive Dem til og sende Dem en Stump Liv, et Stykke Lyksalighed. Thi jeg er lykkelig. Hvis den persiske Schah, der søgte et lykkeligt Menneske for at faa hans Skjorte, skulde komme og spørge sig for hos Dem, saa vis ham til mig. Gjør det dristig. Thi jeg er lykkelig, jeg er det! De naadige Guder have villet det saa. Men hvor skal jeg begynde med at berette Dem om en Lyksalighed, af hvilken en meget stor Del bestaar i at have Hovedstæder til Studereværelse og Evropa til Spadseregang, at have hjemme overalt, hvor Himlens Stjerner skinne og Menneskenes Børn have rejst et Tag, at være paa Vandring, gaa bort hver Morgen for ikke at vende tilbage, ud til ny Skjønhed og nye Skæbner.

I Postvognen, der skulde gaa fra Dresden til Töplitz og Prag, sad tre Damer; Klokken slog, idet jeg steg ind; en høj, militærisk udseende Herre, der havde staaet ved Vognslaget, og hvis Plads jeg et Øjeblik troede at have taget, fordi der i Nettet under Loftet laa en Sabel og et Par Pistoler, tog Afsked i et mig ubekjendt Sprog, Postillonen blæste, og Vognen rullede afsted. Damerne sad tilslørede og tavse, ligesom hensunkne i Afskedens vemodige Tanker; jeg saa ud af Vinduet, ud i det graa og tungsindige Vejr.

Digitized by Google

Efter en Stunds Forløb begyndte en lille, dæmpet Samtale mellem Damerne, og de sloge Slørene tilside, men jeg fandt ingen Lejlighed til at tale; thi det forøgede min Tilbageholdenhed, at en af dem var paafaldende smuk. En skjøn Kvindes Ansigt synes at fordre Underkastelse og Hylding som en Tribut af alle vejfarende Mænd; man aner ogsaa, at Mange have knælet og tilbedet, og det maaske Saadanne, der ville stille den Nysankomne i Skygge. Eller maaske ligger det i, at vi blive desto ydmygere, jo større Skjønheden er. Endelig kom dog en Samtale igang paa Tysk — jeg tror, et Vindue, man ønskede lukket, gav Anledning — og Talen blev livligere og mere ligefrem, end jeg havde ventet. Jeg erfarede, at de to Damer, der sad overfor mig (hun ved Siden af mig var nok deres Kammerjomfru), vare Søstre og Mailænderinder; det blev ikke sagt tydelig, men skimtedes i Løbet af Samtalen, at deres Familie-Ejendomme i Lombardiet vare konfiskerede, og imod deres Ønske skulde de tilbringe Vinteren i Wien eller Omegn. Den ene af dem, den meget Smukke, talte til mig med en særegen Interesse; men det vil med Tiden blive Dem tydeligt, at egenlig ikke jeg havde den Lykke at være Gjenstand for bemeldte Interesse. Hun fortalte Træk af Østerrigernes Adfærd i Lombardiet under sidste Opstand, aldeles forfærdelige Historier, saa blodige, at man begriber, hvad fjendtlig Nationalitet er, men ikke forstaar, hvorledes der kan være Stilstand. Hendes sorte

Digitized by Google

Øjne funklede, medens hun talte om Østerrigerne, hun blev ligesom ældre eller som et Væsen, der ikke har Alder, fordi hun med saadan Alvor og Lidenskab talte om Ting, der ikke pleje at ligge unge Kvinder paa Hjerte, og saa betragtede hun dog tillige mig med hin besynderlige Velvilje. Søsteren, der med kjendelig Angst havde hørt hende tale saa frit, gav Samtalen en anden Retning og spurgte, om jeg havde været i Töplitz. Saa talte hun om Badestedet med saadan Interesse, at jeg troede, de vilde opholde dem der, og jeg erklærede, at jeg vilde blive der i nogle Dage.

Damer ere dog en velsignet Slags Mennesker, ikke blot i Almindelighed, men især at rejse med. Jeg viste dem undervejs nogle smaa Opmærksomheder, som glædede mig selv, og de gave mig til Gjengjæld deres Venlighed og Ynde, de skænkede mig en dejlig Rejse. Da vi kom til den første bøhmiske Landsby, spurgte den smukke Komtesse, om jeg kjendte den bøhmiske Kaffe, og da jeg benægtede det, sagde hun, at saa vilde hun gjøre Honneurs. Vi fik et lille, net Værelse, den blaaøjede Sachserinde, deres Kammerpige, dækkede Bordet, den blonde Komtesse sørgede for Brødet, hun traktede og skænkede Kaffen, og da gik det op for mig, at Kaffen er en ambrosisk Drik; men hvordan Andre have opdaget det, forstaar jeg ikke.

Da vi kom til Töplitz og jeg vilde hjælpe Damerne af Vognen, viste det sig, at de skulde

Digitized by Google

lige til Prag, og der stod jeg! Om jeg ogsaa vilde have gjort mig latterlig og strax taget Billet videre, havde det ikke nyttet mig; thi en tyk Töplitzer tog med væbnet Haand (ɔ: med Billet) min Plads. Til Afsked svarede de mig dog, at de tog ind i Prag »zum blauen Stern« og blev der et Par Dage. Men saa, da de vare borte og jeg for første Gang, siden jeg havde set hende, opløftede Øjnene, hvad saa jeg da? O, det gjør De Dem ingen Forestilling om! Jeg saa Bjerge! For første Gang i mit Liv! Jeg var pludselig kommen ind i en Dal, midt i Erzgebirge, Rübezahls Fødeland, og da jeg fik Øje paa denne stolte, bølgende Verden, Jordens Adel, saa løb jeg derind, og da jeg endelig havde et Bjerg for mig og var vel alene, kastede jeg mig ned og kyssede det og trykkede mig tæt dertil. Og det undrede mig, at jeg var saa lille og ikke kunde omfavne det. Og medens jeg saa gik videre, ind ad en Bjergsti, mellem store Egetræer, kaldte jeg paa Rübezahl, gav ham hædrende Navne og takkede ham, hvis det var ham, der paa skjøn Maade havde gækket mig ved at lade mig se den mailandske Komtesse. Thi skjønt hun var borte, var det dog en Glæde at tænke paa hende. Medens jeg gik videre og begyndte at stige op ad den anden Bjergbølge, hørte jeg pludselig Klokkeklang og strax efter Sang: Der kom en katholsk Procession med Fakler stigende ned ad Bjergstien. Hvor Jorden dog er dejlig! I Sandhed, det synes mig, at den hele Jord lever et trylleagtigt Liv, og

Digitized by Google

hvorsomhelst man paa rette Maade banker og kalder, vil det Herlige stige frem. Blot man saa kan være betænksom og vælge det rette Øjeblik og fremkalde det Allerherligste!

Men jeg vil være kort og fortælle Hovedsagen. Jeg kom da til Prag og spurgte naturligvis strax efter de mailandske Komtesser, men traf dem ikke før ved *table-d'hôte*. Det Første, Hun siger, da jeg har hilst paa dem, er: »De glemte nok Deres Sabel og Pistoler i Vognen.« — »Sabel og Pistoler?« sagde jeg. — »Ja, de laa i Nettet.« — »Det var ikke mine.« — »Jeg troede det, de saa ud til at være Officersvaaben.« — »Jeg er ikke Officer.« — »Ikke?«

Det »Ikke?« sagde hun med en saadan Kulde, at jeg ikke kan beskrive det, og fra det Øjeblik var jeg saagodtsom død for hende — det vil sige, hun var høflig nok, men har man prøvet Hjerteligheden, saa er Høfligheden kun Liget deraf. Al Hjerteligheden havde gjældt Vaabnene, Forestillingen om, at jeg var Soldat!

En Maaned efter, det vil sige: for fire Dage siden, rejste jeg om Aftenen fra Wien. Det var meget uhyggeligt, da vi paa den mørke Banegaard steg ind i Vognene. Vinden tudede og peb, Betjentenes Lygter tjente kun til at vække en Forestilling om den Hyggelighed, vi kunde have ved at blive. Det begyndte at sne, og da vi havde kjørt en halv Time, vare vi i det vildeste Snefog. Kl. 10 rykkede det pludselig i Toget, som om der var sket en Ulykke, og saa stod det

Digitized by Google

stille; Konduktøren kom og sagde, at vi vare kjørte ud af Sporet, og at Dampvognen stod i en Snedrive. Der blev stor Angst. De maa nu vide, at Vognene her rumme over fyrgetyve Mennesker; vi vare en Snes i vor; Alle vare triste; en Rude blev slaaet itu, og Sneen føg ind til os. Der sad en aldrende Dame med en Datter paa omtrent femten Aar; de krøb sammen; den Lille græd. Jeg var saa urimelig glad ved, hvad der var sket; et Øjeblik havde jeg sagt til mig selv: Nu skulde Hønen vide, hvordan Kyllingen sidder i det — men saa var der pludselig i mit Indre udbrudt en ubeskrivelig Lyst og Glæde. Jeg gik hen til Damerne og begyndte at trøste den Lille med den Bemærkning, at nu sad vi saa lunt og godt og sikkert; vi kunde ikke komme til Skade ved Hastigheden, og Ingen kunde kjøre paa os; engang vilde vi blive udgravede ligesom Syvsoverne og med stor Pragt førte til Kejseren og beværtede paa det herligste. Det Eneste var, om Provianten imidlertid skulde slippe op for os. Det nydelige Pigebarn havde med stor Fornøjelse hørt paa min Skildring af Gjæstebudet i Kejserborgen, og da jeg nu talte om Muligheden af manglende Proviant, hviskede hun til Moderen: »Moder, jeg er ganske sulten.« Men min herlige Værtinde i Wien havde medgivet mig en lille Kurv med fint Brød og Wiener-Würste og en halv Flaske Ruster. Det hentede jeg frem og nødte baade hende og Moderen til at spise, og vi levnede Intet. Nu var jeg kommen i Gang og

Digitized by Google

fortalte en Mængde Historier, Gud ved, hvor jeg fik dem fra. De øvrige Passagerer flokkede sig om os og bleve ogsaa muntre. Der var en Mand med stort Skæg og lodden Hue — en Kroat, sagde han selv — og en Kjøbmand fra Dalmatien; de gav sig til at synge deres Folkesange for os, jeg sang Kæmpeviser, og et Par Overøsterrigere jodlede meget kjønt. Snart vare vi Alle som gamle Bekjendte og Venner. Klokken blev mange, og jeg maa formodenlig være falden i Søvn. Da jeg vaagnede, laa mit Hoved i Moderens Skjød, og Datteren havde delt sin Kaabe med mig. Jeg kan ikke sige Dem, hvor denne kjærligheds-fulde, kvindelige Omhu i fremmed Land rørte mig; hver Gang jeg er nær ved at blive mis-modig, behøver jeg blot at tænke derpaa, saa bliver jeg igjen glad og synes, at hele Verden maa gaa af Vejen for mig.

Kl. 8 om Morgenen blev der meldt os, at et Tog var sendt os imøde; vi vadede ud, og en Times Tid efter bleve vi modtagne i Gloggnitz med al den kjærlige Omhyggelighed, som skyldes Brandlidte, Oversvømmede, Indsnete og Andre, der have været i Dødsfare. Jeg fik et Værelse til at skifte Tøj, Damerne, som vare blevne baarne igjennem og vare forholdsvis uskadte, bleve førte ind i en Sal, hvor der brændte en vældig Kamin-ild. Her traf de to andre Damer, og enten de nu vare gamle Bekjendte, eller den mærkelige Begivenhed, hvori Moder og Datter havde deltaget, hurtig tilvejebragte et Bekjendtskab, nok, det lod

Digitized by Google

til, at man hastig fortalte, hvilket mageløst ungt Menneske man havde rejst med, og da jeg lidt efter kom ind, sagde den Lille: »Da ist er.« Jeg saa op — de to nye Damer vare mine mailandske Komtesser! Den Smukke kom hen til mig, saa venlig, som om Sablen og Pistolerne dog havde været min Ejendom. Saavidt jeg kunde forstaa, havde de været i Besøg paa et Gods og skulde nu med Toget til Wien. Jeg var saa lyksalig over dette Møde, at det forekom mig, som om alle Himlens Hærskarer dels gelejdede mig, dels ilede forud som Stafetter og Kurerer for at anordne min Rejse. At se ind i det Ansigt, naar hun var venlig eller smilede! Man kan ikke tænke sig noget mere Livsaligt, Vindende, Bedaarende.

„Elle est terrible, ma châtaine,
Comme l'aspect d'un étendard,
Et le charme de son regard
Est un clairon qui nous entraîne."

»Skal vi nu igjen drikke Kaffe sammen?« spurgte hun og fortalte derpaa de Andre, at hun havde været min Værtinde i Böhmen.

Hvor jeg sad godt mellem disse fire Væsener, kun angst for det næste Øjeblik, der kunde komme og puste dem bort.

Og vil De tro det, den Lille havde et saadant Instinkt, at hun var skinsyg. Jeg havde gjort »en lille Erobring« og tænkte paa Christian Winthers Digt:

Digitized by Google

»Hun stilled sig paa Bordet, rank og let,
Og saae sig om med skjelmske Blikke
Og sagde: Jeg vil kysse hans Portrait —
Ham selv — nei ham — det tør jeg ikke!«

Men ved De, hvad jeg tror? Det hænger ikke ganske rigtig sammen. Det, vi kalde Virkelighed, er slet ikke til. Jeg har oplevet noget Lignende før; Ligheden kan kun ikke bevises. Nu faar jeg Lov til at leve om igjen, og de forrige Skikkelser komme paany, næsten ukjendelige, have det gamle Bekjendtskabs Hjertelighed uden at tilstaa Bekjendtskabet — thi saa maatte de ogsaa udhæve de Fejl, hvormed jeg i vort forrige Samliv har forspildt Hjerteligheden.

Men hvad tænkte jeg ikke paa i det Øjeblik! Al Verdens Poesi syntes at være lagt om mig, jeg havde for mig den elskværdige Matrone, det elskende Barn, den besynderlige Ungmø med de store mistænksomme Øjne, og Hende selv, Kvinden, Skjønheden.

Hun rejste sig og gik til Vinduet for at se efter Toget. Jeg gik hen til hende og sagde..... Gud ved, hvad; men jeg vilde da sige, at jeg var glad ved at gjense hende. Hun bragte mig til at tale om min Rejseplan og lod falde et Ord om, at ogsaa hun mulig kom til Schweitz i Sommer. Da glimtede det for mig som utallige Stjerner: om jeg kunde møde hende igjen! Toget peb, man kunde høre det komme. Der var ingen Tid tilovers. Hun tog et Kort, stak med en Knappenaal deri og sagde: »Kommer De i Juli eller

Digitized by Google

Avgust næste Aar til Bern, saa giv Værten i Hotel Faucon dette Kort.« To Minuter efter var hun borte, og et Øjeblik senere kom en Vogn og hentede Moder og Datter.

Hvor Stedet blev tomt og forandret! Salen havde nøgne hvide Vægge; Kullene laa og ulmede i Kaminen, Opvartningspigen gik med tunge Trin og sløve Øjne gjennem Stuen. Men Hun havde sat mig Stævne paa Alperne! Om otte, ni Maaneder! Jeg kan ikke dø før den Tid! Jeg er uforgængelig, Ild og Vand have ingen Magt over mig, ingen italiensk Dolk kan saare mig, og hvis en Bataillon fælder Gevær imod mig, gaar jeg paa — skjønt, Sligt skulde man ikke sige.

— Videre er der i Grunden ikke at fortælle, hvorvel jeg finder en Glæde i at lade Tankerne dvæle ved ethvert Punkt af denne Rejse. Jeg kom til Cilly, som ligger i den sydlige Spids af Steyermark mellem Kroatien og Illyrien. Her var det et besynderligt Syn fra den ensomme Banegaard at se Jernbanetogene ile henad den vide, snebedækkede Slette og forsvinde mellem de snedækte Bjerge. Ved Solnedgang var der saa smukt og hyggeligt i denne af Alpebjerge begrænsede Vinterstilhed, med det røde Sollys paa Klippevæggene og lange blaa Skygger i Dalen, at jeg ikke kunde bekvemme mig til, strax at rejse herfra, og først her faldt det mig tungt paa Sindet, at jeg i Virkeligheden fjernede mig fra de Væsener, i hvis Nærhed jeg havde været saa lykkelig. Hvorfor havde jeg forladt dem?

Digitized by Google

Jeg laa nok og tænkte omtrent saadan i det daarlige Kammer i det daarlige Værtshus, og det var blevet silde paa Natten. Da aabnedes Døren, og den skæggede Kroat traadte ind med en Lygte i Haanden. — »Hvad, er det Dem, den lystige Fyr i Snefoget?« spurgte han. — »Ja,« svarede jeg. — »Hvorfor ligger De saadan for aabne Døre i fremmed Hus?« spurgte han. — »Ja, det maa De nok sige,« sagde jeg. — »Du skulde lukke Din Dør af, min lille Broder,« sagde han med sin besynderlige Dialekt og traadte nærmere. — »Aa, drej da Laasen om og tag Nøglen af Døren; det er saa koldt at staa op,« sagde jeg. — »Jeg?« udbrød han. »Naa, lad gaa; god Nat!« — Og saa lukkede han brummende for mig. Senere er det faldet mig ind, at han maaske, muligvis var kommen for at plyndre mig. Det var dog morsomt, om den Magt, i hvis Nærhed jeg havde været, tvang ham til, selv at være min Vagt.

To Nætter efter kjørte jeg i Diligence, ene med Konduktøren, over de juliske Alper, der rage op over Istrien, og hvorfra den frygtede Borra, formodenlig Boreas, skal have Vane at fare ned over Adria. Men da vi kjørte derover, syntes selve Vinden frossen fast til Bjergets Sider. Oppe paa Toppen skiftede vi Heste. Passet var en uhyre Rift i Klippen, til den ene Side aabnede sig et bredt Svælg, og herigjennem faldt Fuldmaanens Straaler ind. I dens Lys fik Sneen et magisk, mildt, gult Skær, og de skarpe, takkede Klippetoppes Skygger laa blaalige. Hvadsomhelst

Digitized by Google

der kom i Maanens Straaler, syntes at blive omgivet af et gyldent Fluidum, Diligencen saa i ringe Afstand ud som en Fevogn, og al Lyd. Tale, Trin af Mænd og Heste, syntes hurtig at forgaa, blive grebet af Luften, som om Natten skinsyg vogtede paa, at Dianas Henskriden over Jorden blev uforstyrret, De oplyste Vinduer i det noget fraliggende Vaaningshus syntes i Modsætning til Maanens Lys mørkerøde, blodrøde; man kunde antage dem for uhyre Karfunkler i Bjergets Væg.

Saaledes ere mine Ønsker og Længsler af Nødvendigheden tvungne ind i kold, stivnende Ro, medens der over det Oplevede er gydt en magisk Belysning, som om jeg var skredet igjennem en æventyrlig Verden. Men til Sommer kommer Solen; da smelter Sneen, og den trylleagtige Glans er borte; men i Stedet for spire Planter og dufte Blomster, Opfyldelsen kommer og bringer Dagens og Livets og den friske Bjerglufts Karfunkler — Alperoser.

ANDET KAPITEL.

Brev fra Otto til Schiøtt.

Rom. Januar 1848.

Kan De sige mig, hvilken Guddom der talte igjennem mig, da jeg hjemme pludselig satte

Digitized by Google

Alfons Mendoza Stævne paa Capitolium? Uden anden synlig Grund end dette Ord er jeg bleven ført hertil i lige Linje, og naar jeg undervejs var fristet til at følge en anden Kalden, drog det mig som en Forjættelse.

Her er Meget ganske anderledes og dog forunderlig nøjagtigt, som jeg har drømt det. Jeg drømte mangen Gang undervejs. at Vatikanet var et Palads paa Marmorsøjler, og at en umaadelig lang Gade med Søjlegange førte dertil. Den lange Gade er her; men Søjler og skjønne Bygninger ere vanskelige at finde. Jeg blev meget skuffet og troede, at Beundringen ogsaa her skulde flyve hjemløs omkring; men efterhaanden, ved at komme ind i Tingene, saa jeg, at hvad man her snarere kunde mangle, var Evne til at beundre og erkjende. Jeg blev saa lille som i en Dal mellem skyhøje Bjerge. Men alt eftersom man med stor Anstrengelse stiger op og faar Udsigt og betvinger Skjønhedsmassen, kommer en vidunderlig Glæde. Man taber sin forrige, urolige Natur; man er som hjemkommen til et Rige, der er udenfor Verden, hundrede Mile under Havet, højtidelig tyst og stille. Alle Tider mødes her, og alle forgangne Ting indfinde sig her, uforkrænkede. Æneas skal have vandret her, da han kom fra Troia efter at have set Achilleus og forladt Dido, og Apostlen Peter har været her og kaldes Stadens første Biskop. Her staar endnu *Porta salaria*, hvor Jupiter steg ned i Torden og Lynild for at forsvare sin Stad imod Hannibal,

Digitized by Google

og i en Kirke vises den Søjle, hvortil Kristus blev bunden for at hudflettes. De have ført Jerusalem hertil; men Athen og Korinth have ogsaa maattet indfinde sig, Phidias's og Praxiteles's Kolosser, de to hellige Ynglinge med Hestene, staa paa *Monte cavallo*, og Vatikanets og Capitoliums Indre lyser af Marmorskikkelser fra Hellas og Øerne.

Der er i Vatikanet en rund Hal, som maaske ikke rummer netop det Skjønneste, men noget for mig Mærkeligt. Der staa de ni Muser i Kreds med Apollo som Korfører. Imellem dem, i passende Afstand, staa Portrætbuster af Sokrates, Bias, Demosthenes, Sophokles, Alkibiades, Perikles o. s. v.

»Af dem, jeg elsker, men aldrig saae.«

Jeg har engang i et sært Øjeblik bedet til Gudinderne og blev bønhørt, skjønt jeg selv knap vilde tro det, og da jeg nu kom ind og saa dem lyslevende, blev jeg saa højtidelig tilmode, at jeg ganske stille vilde gaa bort igjen og nær var falden ved Udgangen; thi jeg troede, at der var Trapper at gaa ned ad, jeg troede, jeg havde været oppe paa Olympen. Her staar ogsaa Antigone, som hun gaar ud at bringe fromme Ofre paa Graven; efter hellig Skik er Gevandtet kastet over Hænderne, saa at man fornemmer Ærefrygten og Sorgen — ja, her ere Personerne, hvorom der er sunget og fortalt i de gamle Skrifter, og saa levende bliver her alt det Døde, at engang,

Digitized by Google

da jeg gik op paa Bibliotheket, havde jeg nær bedet om de Tragikere, som ere gaaede tabte.... husker De, De har engeng lovet mig dem i Paradis?

Jeg vil just ikke sige, at det uafbrudt er saa stille og fredeligt. Der kommer sære Uros, ja Fortvivlelses Øjeblikke, især i Regnvejr. Da kan det synes En, at Rom er en Ligkiste og Himlen Laaget, og da kan man længes efter Alperne og Juli Maaned, saa Bryst og Hoved er nær ved at sprænges. Forleden kom jeg i det tyske Bibliothek tilfældigvis til at se i »Oberon« de første Linjer om at sadle Hippogryfen og ride »ins alte romantische Land«, og da stode Alper og Erzzebirge for mig med saadan Magt, at det kostede mig otte Dage. I den Tid faldt jeg paa alskens Blasfemi; jeg sagde til mig selv, at Rom, der ligger saa ene baade i Tid og i Rum, uden Naboer, uden at være knyttet til Nutiden, endog uden at have en Befolkning, der er egenlig romersk, men med evig barnløse Fyrster, egenlig er hjemløs paa Jorden, og det forekom mig symbolsk, at Kejser Napoleon, den daadrigeste Mand, aldrig kunde komme hertil, til Skyggernes Stad. Og saa syntes mig, at jeg i visse Maader hørte til denne By, fordi jeg er bleven saa besynderlig løsreven .... men nu bliver jeg nok følsom, jeg ser alt Deres Smil.

Af Nyt ved jeg intet Andet at melde Dem, end at Hjelmkrones ere her og føre et ret gjæst-

Digitized by Google

frit Hus. Der har jeg hørt, at De skal giftes eller være gift. Er det Andet end Bagtalelse?

I Nærheden af *Piazza Barberini* ligger en Osteri, som i Reglen kun bliver besøgt af simple Almuesfolk. Simpelheden plejer ikke at afskrække Fremmede, især Kunstnere, der opholde sig i Rom; men Osterien havde nu engang ikke havt det Held at vinde deres Gunst. Otto holdt af Stedet, tildels for et ubetydeligt Tilfældes Skyld. Bag den skumle Stue var en Slags Skur, og fra dette førte en forfalden Hvælving ud til en lille Plads, der sagtens om Sommeren var en virkelig, skjønt meget simpel Pergola, raat brolagt og rundt omgiven af temmelig lave Mure. Over de tynde Tremmer, der dannede det gjennemsigtige Tag, slyngede sig om Vinteren de bladløse Vinrankestengler: men naar Solen om Middagen skinnede derind, frembragte den en herlig Duft fra Buxbom og Epheu, der rakte sig opad de halvt forfaldne Mure og vandedes af en lille Fontæne i en Marmorkumme, der saa ud, som om den havde hørt til en sønderbrudt Søjle. Og dersom Solen brændte for stærkt, fandt man Skygge under den naturlige Baldakin, som den uklippede Buxbomhæk udrakte. Otto havde opdaget denne lille Pergola, da han engang forgæves søgte efter Folk i Stuerne. Idet han kom derud,

Digitized by Google

saa han en lille, halvnøgen, femaars Dreng ligge ubevægelig, bøjet ud over Kummen, med Ryggen mod Indgangen. Han laa saa smukt, beskinnet af Solen, at den, der hver Dag færdedes i Roms Kunstverden, kunde tænke paa en lille Faun. Med Et sagde den Lille ned i Vandet: »O, Du hellige Aloysius, giv mig en ny Skjorte og en Skralle til Befani-Festen, saa vil jeg tjene Dig en Maaned!« — I Otto laa det Princip, kun at give til de Smukke — det Stygge skæmmede Verden — og han listede sig til og lod en Sølvmønt falde over Drengens Hoved ned i Vandet. Drengen greb den og sagde, stadig ned i Vandet: »Tak, Skt. Aloysius, Du rare Hellige! Du er en god Mand!« — Han sprang nu op, og da han saa Otto, troede han, at det var S. Aloysius, og kunde ikke bringes derfra, men aflagde senere sit barnlige Regnskab for, hvorledes han tjente ham. Men Otto havde desuden bemærket, at det Hus, som Hjelmkrones beboede, vendte ud mod denne Side, og skjønt han ikke lagde Vægt paa at se hende eller blive set af hende, medens han holdt Maaltid, følte han en særegen, oplivende Behagelighed ved at vide sig hende nær.

En Dag, der var saa mild som en nordisk Sommerdag, bad Otto Værtinden om at lade ham faa Maaltidet ud i »Haven«, og for den lille Drengs Skyld fandt den ellers gnavne Kone sig i dette Brud paa Husets Skik. Han tog Plads ved det plumpe Bord under Træet og fordrev Tiden inden Anretningen med at stirre paa Fon-

Digitized by Google

tænen og lytte til Vandets Rislen ud af Blyrøret og melodiske Fald i Kummen.

Medens han sad saaledes, hørte han ganske tæt ved sig, bag den grønne Buxbom, hvor han formodede en Mur, blive talt Dansk. I Førstningen overraskede det ham ikke, fordi han uden at vide det var langt borte med sine Tanker, maaske hjemme i Danmark; men pludselig vaagnede hans hele Bevidsthed, og da var det, som om de foregaaende Ord vare blevne liggende udenfor hans Øre og nu fik Adgang til Sjælen og bleve opfattede i Sammenhæng.

Kammerherre Hjelmkrone og hans Moder havde i nogle Øjeblikke stiklet paa en tilstedeværende tredje Person, fordi han eller hun i et Selskab hos Torlonia havde haft Uheld i Samtale med en *Principe*.

Pludselig svarede denne tredje Person, blidt, ydmygt, afværgende — og det var Hende, Skuespillerinden, Kammerherreinden!

Aldrig havde en blid og ydmyg Stemme gjort et saa dybt og smerteligt Indtryk paa Otto som denne. Hun var altsaa ikke lykkelig, anset i sin Kreds, gav ikke Tonen an, tvertimod, man saa ned paa hende, irettesatte, pinte hende. Han forstod ikke, hvorledes den fornemme Frue og hendes Søn kunde lade deres onde Lune gaa ud over den værgeløse Kvinde, med hvem denne Søn havde indgaaet Mesalliance, eller hvorledes de overhovedet i Rom kunde være saa irritable og lægge Vægt paa, om en italiensk Kompliment

Digitized by Google

var bleven besvaret mer eller mindre godt. Han tog saa ivrig og indigneret Parti, at det ikke faldt ham ind, at han lurede; han lyttede til hendes Stemme og forstod ikke, hvorfor hun var den Ydmyge.

Men hun var ydmyget, netop ved det fornemme Liv, som hun saa ivrig havde attraaet. Ved en af de Uforsigtigheder, som en fornem Dame saagodtsom ikke kan begaa, var hun kommen til at ytre noget Latterligt, og skjønt man i Selskabet med Lynets Hurtighed var gledet hen derover, betragtede hun og de to andre Danske sig som prostituerede — og de To kunde slet ikke holde op igjen,

Men da foregik en Forandring med hende. Hendes plagede Sind tyede til Nogen eller Noget, det havde kjært: hun tænkte paa en Begejstring, hun tidligere havde været Gjenstand for, paa Skuepladsen, og idet hun samlede mangfoldige Minder og styrkede sig i en skjøn Følelse, fik hun Kraft til paa uventet Maade at vælte de to Mennesker bort. Først bad hun med bitter Ironi »Hendes Naade« om Forladelse for den store Skam, hun havde tilføjet hendes Hus — og det forekom Otto, at han kunde høre, hvorledes Kammerherreinden blev bleg og gul — derpaa vendte hun sig til Kammerherren og erklærede ham med stigende Energi, at siden hun ikke hørte hjemme i hans fornemme Verden, og siden det altid og evindelig blev sagt hende paa en Maade, hvorved hun skaanselløst stilledes uden-

Digitized by Google

for alle Love og Regler, saa bad hun kun om een Gunst, havde kun een Vilie og Attraa, havde urokkelig besluttet at sætte det igennem: vende tilbage til Theatret, hun vilde beredvillig opgive hans Navn; Theatret, Kunsten skulde ikke indgaa nogen — Mesalliance.

Det klukkede i Otto af Jubel over dette Feltslag, han havde nær højt tilkjendegivet sin Glæde og Sympathi med det frie og ideelle Livs sejrrige Gjennembrud, og ikke mindst med Ordene, hvori hendes mærkværdige Stemme i hendes eget Hjertes Tjeneste udfoldede sin hele Magt uden et eneste Øjeblik at overskride Skjønhedens Grænser, skjønt kvindelig Bitterhed altid er pinlig at høre.

Det lod til, at Kammerherren og hans Moder bleve imponerede eller i det Mindste alvorlig bange for »Skandale«. Hendes Naade slog pludselig om i en kjærtegnende Tone, undrede sig over, at man kunde tage Tingen saa overordenlig heftig, der var jo ingen Ulykke sket, i en Familie kunde let falde et haardt Ord o. s. v. Hun brugte endogsaa Ordet: min bedste Svigerdatter, og overlod derpaa Marken til Kammerherren, maaske for ikke officielt at deltage i hver af Fredslutningens Paragrafer. Kammerherren antog en ærbødig Tone, talte som Mand af Verden, beroligede, bad om Undskyldning, gav Løfter, ja lovede, at ved første, passende Lejlighed skulde de To leve ene, kyssede endelig hendes Haand og forlod hende, for at man gjensidig kunde komme

Digitized by Google

til Ro efter Sindsbevægelsen og mødes i godt Lune til Maaltidet hernede i Lysthuset.

Hun var allerede overvunden i det Væsenlige, overvunden af sin egen Sejr. Overfor denne Eftergivenhed, disse Løfter, fik hun Følelsen af, at hvad hun havde sagt i Øjeblikkets Alvor som yderste ideal Beslutning, kunde tjene som Trusel til at forskaffe hende et behageligt Liv som Kammerherreinde, og saa kunde hun ikke længer holde Beslutningen fast.

Hvergang Kvinden paany maa ud af Paradis, fælder hun nogle Taarer, der falde mildt som Foraarsregn. Hun græd over, at Idealet, der var hende saa nær, fløj bort igjen, at hun havde følt noget Skjønt og Stort, men ikke kunnet personlig tilegne sig det.

Hun troede sig fuldstændig ene og gav sine Tanker Luft i afbrudte Sætninger, af hvilke nogle naaede gjennem Buxbomhækken, medens Otto ikke turde gjøre nogen Bevægelse og hørte med sin Lyst og mod sin Vilje Ord, der syntes at indeholde Erindring om deres Møde paa Herregaarden.

». . . . Hvad kunde det hjælpe, om ogsaa han elskede mig . . . . I Ungdommen knytter man sig til den, man vil, naar man bliver ældre, til den, man kan . . . . Hvor en saadan ung Kjærlighed, der er ængstelig og kejtet og ikke ved, hvorledes den skal tjene En, dog er smuk! . . . . Hvad kunde det hjælpe? Han vilde ogsaa være fortæret? . . . . eller jeg!«

Digitized by Google

Samme Dags Aften var Otto indbuden til i Forening med Kammerherrens og endel Fremmede og Italienere at bese Vatikanets Antiksamling ved Fakkelskin. Da man kom ind i Paladset, gjennem den lange Korridor, hvor de skjønne Rækker af Kandelabre, Vaser og Stridsvogne staa, delte Selskabet sig i smaa Grupper, der hver fulgte sin Fakkelbærer. Det røde Lys, der i Mørket pludselig faldt paa Marmorstatuerne, paa Sophokles's og Demosthenes's bekjendte Træk, paa Achilleus, Athene og Faunen med Bacchus, gav for Otto deres forgangne Tilværelse en større Virkelighed end nogensinde før og rykkede dem i al deres store og skjønne Pathos nærmere til Livet. Hvad der var blevet talt og handlet i hine Tider, det Mythiske og det Heroiske, det Rørende og det Ophøjede, trængte frem for hans Erindring og skred forbi i store Skizzer, i samme Forhold som selve Marmorverdenen gled bort fra det røde Lys til Mørke og igjen opdukkede af Mørket — og samtidig gik Kammerherreinden ved hans Side, hans Øre opfangede snart hendes Stemme, snart hendes Kjoles Raslen paa Marmorfliserne, hans Arm kom undertiden til at berøre hendes Arm, og fra de antike Skikkelser gled engang imellem hans Blik ned paa hende. I saadanne Øjeblikke, medens Aanden fatter og nyder en stor Herlighed, har Hjertet en dyb Higen efter en lignende Lykssalighed. At kunne gaa her ved Siden af en Kvinde, man elskede og blev elsket af! Han havde Trang til at forelske sig og i hende se

Digitized by Google

Personliggjørelsen af de ideale Forestillinger, som svævede om de kolde Marmore, og Noget i ham fristede ham til at slaa af og glemme, hvad han vidste; men hvergang de paany stode foran en af de store Skjønhedsskikkelser, der ved Faklerne fik et forunderligt Liv, syntes han at fornemme Budskab og Varsel om, at han ikke skulde behøve at slaa af. Hun blev alt alvorligere. Hun begyndte først nu at lære ham at kjende. Ved at bemærke den Andagt, den stille Begejstring, hvormed han hang ved denne Marmorverden, fik den Liv for hende, og hun begreb pludselig, at der var Mere deri, end hun hidtil i Selskab havde anet. Og da hun fik et Glimt fra Idealets Verden, da hendes Sjæl begyndte at lyse og varmes, saa hun kunde havt Lyst til at udbryde i glad Lovtale, kastede Tanken sig pludselig anerkjendende, rørt, beundrende over ham, som havde havt Evne til at paavirkes paa egen Haand, og som syntes saa fuldelig at høre hjemme i denne Skjønhedsverden — ja, han havde hjemme hos Idealet, nu forstod hun, hvad de første Ord, hun havde hørt af ham, paa Herregaarden, havde bebudet, og nu saa hun kun paa Marmorværkerne for hans Skyld, for hemmelig at læse deres Betydning i hans Blik og i hans Ansigtstræk.

De vare komne ind i den *cortile*, hvor rundt om et Springvand i Marmor staa otte af Verdens Mesterværker, hvert i sit afsluttede Værelse. Et af disse Værker er den belvederiske Apollo. I det Øjeblik, da Fakkellyset faldt paa Gudens An-

Digitized by Google

sigt, saa Otto i aldrig før bemærket Tydelighed Udtrykkets Højhed, det smertefulde og dog saa skjønne Uviljens Smil, hvormed Guden har sendt sin Pil mod Idealets Fjende, mod Alt, hvad der er ondt, raat eller bespottende. Det gik saa mægtig gjennem hans Sind, at han i dette Øjeblik udelukkende tilhørte hin Verden, og hun, der fulgte hvert Udtryk i hans Ansigt, forbavsedes og grebes ved at se, at der om hans Mund kom et Træk, der lignede Gudens. Da fik Kunstnernaturen fuldstændig Overhaand i hendes Sind; hun fik Ømhed for ham, hun kunde i dette Øjeblik have fulgt ham for at være hans Verden nær og have hjemme deri. Noget Usandt var der endnu tilbage; thi hun glædedes over sin egen Begejstring; men Lidenskaben i hendes Sjæl var vaagnet. Hun satte sig paa den lille Stenbænk og sang sagte, med et lille Smil, den sidste Skildvagt, som endnu sikrede et Tilbagetog:

»Du Heilige, rufe Dein Kind zurück,
Ich habe genossen das irdische Glück,
Ich habe gelebt und geliebet.«

En Dag tidligere vilde denne Lyd have beruset Otto. Nu, foran Apollo, vakte hendes Sangstemme pludselig Erindring om Scenen bagved Osterien, om hende som den Irettesatte, om Aftensejladsen paa Søen, om Marie Elisabeth, der faldt i Vandet, om den alvorlige Mdm. Sandberg, om Gangen til Vandmøllen, om Pigerne, som havde stoppet ham Hø i Munden, og han vendte

Digitized by Google

sig fra alle disse Erindringer som fra en Tid, hvor han havde været af en lavere Natur, han vilde bortkaste alt Foregaaende, og klyngede sig til Gudens Marmorhjem. Den italienske Betjent, der næppe forstod Tysk, syntes at forstaa den dæmpede Sangs og hele Scenens Betydning langt bedre end Otto; han vedblev ubevægelig at holde Faklen højt foran Apollo, medens den fremmede Signora sad i Mørke paa Stenbænken, og medens han fra Øjenkrogene betragtede det fremmede unge Menneske, der formodenlig syntes ham af Sten.

Hun rejste sig og sørgede for, at da hun igjen kom i Fakkelskinnet, var Damens lette Smil paa hendes Ansigt, og hun sagde, idet de gik ud til Bassinet, hvor i dette Øjeblik de Øvriges Fakler kom nær og kastede deres stærke flagrende Skin: »Jeg ved ikke, hvordan det var, at jeg kom til at tænke paa Schillers Tragedier, da jeg saa den dejlige Statue belyst.«

Denne Sammenblanding af den tyske følsomme Romantik med den klassiske Billedstøtte gjorde ham utaalmodig, og han svarede: »Mig forekommer det, at der intet Hold er i de schillersk-romantiske Figurer. Hvis Thekla havde faaet Max Piccolomini, havde de vel blot fortæret hinanden og været lige umættelige.«

Disse Ord vilde have gledet nogenlunde forbi, hvis han ikke i dette Øjeblik havde set paa hende og overrasket hende ved det Hentydende, han mod sin Vilje havde i Blikket. Man er saa

Digitized by Google

agtpaagivende og mistænksom, naar Noget berører det svage Punkt i Ens Liv. Kort efter kjørte de hjem, og hun gik ned i Haven, undersøgte Stedet, hvor hun havde siddet, og saa, at der var Aabning ind til et fremmed Sted, en Osteri. —

Han længtes efter Selskab med Noget, der svarede til den i hans Indre kæmpende Uro, og efter at have kjørt med til Egnen af Piazza Barberini gik han til Forum og steg op i Ruinerne af Colosseum. Maanen skinnede med sin italienske Klarhed, saa at han knap tænkte paa, at det var Nat, og det magiske, hemmelighedsfulde Lys passede desuden saa godt til Sindets Stemning.

Han steg op ad en Trappe, der snoede sig som en Klippesti mellem Buskads, og hvor han mellem de uhyre Ruiner flere Gange kunde tro, at han gik i en Bjergverden. Saa kom han op i Nærheden af et Vindu, stort og forvitret som et gammelt Bjergslots Port, og ad vaklende Sten naaede han saa højt, at han kunde se ud over Rom, og ved at vende sig havde han Bygningens Indre, den store runde Kampplads for sig.

Alt laa næsten ligesaa lyst som en nordisk Dag, men saa blødt, saa æventyrlig dæmrende, og saa stille! Kuplerne og Spirene histinde, Bygningerne paa Capitolium, Kirken paa Bjerget, og i det Fjerne Sletten, der syntes at tabe sig i sorteblaa Skyer, Alt var saa højtidelig tyst, og Skyggerne saa mørke, saa indholdstunge! Og han var ene i denne Verden, ene med sine

Digitized by Google

Anelser og Længsler, ene i Rom. Længe søgte han at samle sig, at gribe sig selv, men forgæves. Hvor var det ogsaa muligt paa dette Sted, hvor Historien med saa umaadelig Storhed var dragen forbi! Snart syntes ham, at det blev levende nedenfor, at de kjørte paa *via sacra*, at de vilde Dyr eller en Gladiator foer over Arenaen, eller at Cæsar i ensom Majestæt gik ud mod de oprørske Legioner, der vare samlede paa Sletten, og betvang dem ved at give dem Afsked fra Fanerne — snart var Colosseum ham som den i overnaturlig Ensomhed staaende Verdensthrone, den sidste Levning efter Dommedag.

En Tanke vedblev at staa for ham: Selv Apollo var Tegn paa Bedrift, selve Guderne vare kun ved yderste Kamp og Anstrengelse blevne Guder. Og han, hvad skulde han i denne Verden, hvor var der Plads til ham, hvad skulde han udrette? . . . . Et nyt Tog af Minder brød frem som ligesaa mange Tilskyndelser.

»O,« sagde han endelig, »man er afspærret fra Handling, Nerven er overklippet, Hjernen tænker og fantaserer, men Haanden er slappet og kan ikke gribe Verdens Hank, og hvor er Hanken?«

Han havde uvilkaarlig lagt sig ned som for at ty til den moderlige Jord og trykkede sin glødende Kind mod det ældgamle Theaters klamme Mur.

»Hvorledes skal jeg blive til noget Virkeligt, til en Cæsar eller Napoleon eller blot en Goethe!

Digitized by Google

— — Ja, var jeg, som Moder sagde, et Grevebarn; de Folk staar hele Verden aaben, blot de have Talent. Dem rækkes Haanden; hvad byder Verden mig! .... Det er sandt, Napoleon og Goethe arbejdede meget .... Jeg vil ikke spilde en Dag, ikke en Time! .... Og jeg maa se til, ikke at forelske mig saa hastig, men være tro imod det store Billede, jeg har, Hende paa Alperne!«

Han rejste sig for at gaa ned, og atter greb ham Scenens overordenlige Majestæt, Nathimlen med den gyldne Maane, der saa ned paa den store Oldtids Ruiner. Det faldt ham ind: At synge Menneskene en Sang derom, at hente fra dette tavse Dyb de rige Tankeperler, at se ind i Skæbnen, holde Dom over de Døde og gjøre Fremtiden klar. Holde Dommedag .... Ja, den Tanke havde han jo havt før, skjønt paa anden Maade, og han vilde dog hellere nyde Livet handlende end besynge det. Men det var en stor Sang, og den krævede Meget. »Jeg vil arbejde,« sagde han, »og kommer der Omstændigheder, som forlange et Menneskeliv til Indsats, saa vil jeg stræbe at være rede. Hører det, I Aander, som svæve om disse Steder!«

Digitized by Google

TREDJE KAPITEL.

Otto mødte en Morgen Alfons paa Monte Pincio, under de eviggrønne Ege, i hvis Nærhed Roserne endnu i Vintermaanederne blomstre, og hvor man ser saa vidt ud over Rom.

»Hvorfor gaar Du her saa dybsindig?« spurgte Otto. »Kom med! Min Værtinde, den værdige, tykke Donna Theresa, har mistet sin Svigersøn og maa gjøre Plads i sit Hus for Enken; derfor skal jeg ud. Kom og hjælp mig at finde Logi . . . . kan Du huske, engang i Kjøbenhavn gik Du ogsaa saadan med mig . . . .«

Otto drog Mendoza med sig, indtil han standsede udenfor en Dør, hvor et lille ophængt Bræt angav, at der var Værelser tilleje. Der var to store Værelser, af hvilke det ene vendte til Gaden, det andet til en Have med Citrontræer. Der var Jerngitter for Vinduerne og en jernbeslaaet Dør til det ydre Værelse, hvilket Værtinden forklarede af, at en rig Engelskmand engang havde bot i Huset. Værtinden gav denne Forklaring i en kold, ligegyldig Tone og saa ud, som om hendes Tanker vare andensteds. Hun kunde være kaldt smuk, hvis ikke hendes Ansigt havde været saa blegt og koldt som Marmor, og hvis hendes mørke Øjne ikke havde havt hint fraværende Udtryk. En gammel sort Silkekjole sluttede engt og foldeløst om hendes Figur, og

Digitized by Google

skjønt denne var smækker, rank og kjøn, gjorde den ogsaa en Slags Kuldevirkning.

»Du skal ikke leje her, i Dalen,« sagde Alfons paa Dansk; »her er Feberluft, det kan man føle, og man kan se det paa Værtinden.«

»Ja, men her staa Citrontræer for Vinduerne!« svarede Otto.

Værtinden sagde som en Slags Anbefaling: »Her er kun faa Skridt til Kirken *Maria del neve.*« Men da hun havde sagt det og mærkede, at de vare Kættere, kom efter et Øjebliks Udtryk af Had den forrige Kulde tilbage.

»Hører Du,« sagde Otto, »hun kalder den *Maria del neve!* hun giver *Maria Maggiore* det poetiske Navn! Fordi man engang fandt lidt Sne der, rejste man en Basilika! Man bør bo nær Steder, hvor Sydfrugter skyde op af Jorden, og hvor Sneen fra Himlen bliver til Marmorsøjler og Spir.«

Da han havde lejet, foreslog Otto en Spadseretur paa Passegiataen; men Alfons saa paa sit Uhr og sagde, at han, da de mødtes, netop havde paatænkt en anden Tur. Det blev ikke Otto paafaldende, at Alfons syntes tilbøjelig til at gaa ene, og han sagde: »Naa, saa gaar jeg med Dig, efter Din Hu og Vilje. Man kan jo aldrig vide, hvad man oplever, naar man lader Skæbnen føre sig.«

De gik forbi *Maria Maggore*, gjennem hele denne Del af Byen, ud gjennem Roms Mur og ad den appiske Vej. Her fik Egnen et aldeles

Digitized by Google

særeget Udseende. De kom ud mellem Ruiner og lave Mure om Urtegaarde og Vinhaver, hvor Solen skinnede varmt og Luften var usædvanlig lun og krydret. Selve Vejen, de gik paa, var totusinde Aar gammel og syntes at lede tilbage til Verdens Oprindelse, medens Ensomheden og Ruinerne og de enkelte tavse Huse vakte en Følelse, som om de vare i en bibelsk Stad. De gik over en lille Bæk: den kunde være Kedrons Bæk. Med Et saa de tilvenstre en lille, uanselig Kirke, en Basilika med hvide Mure og rødt Tag, næsten som en Lade at se til. Det var *Domine quo vadis*, opbygget paa det Sted, hvor ifølge Sagnet Kristus mødte Peter og forkyndte ham Martyrdøden ved at svare paa hans Spørgsmaal: *Domine quo vadis?* (Herre, hvor gaar Du hen?): — *Vado Romam iterum crucifigi* (Jeg gaar til Rom for atter at korsfæstes). Kirken hedder ogsaa *Maria della pianta*, Fodsaalskirken: thi udenfor ligger den store Sten, som Kristus paa sin Smertensgang traadte paa, og som beholdt Indtrykket af hans Fødder. Da Otto saa Stenen, blev han i første Øjeblik højlig greben. Hjertet standsede af Længsel efter den ideale Skikkelse, der lige syntes at være gaaet forbi, og som dog ikke kunde indhentes. Alfons var aldeles overvældet. Han berørte Stenen paa jødisk Vis og kyssede Haanden, der havde rørt den, og Taarerne svulmede i hans Øjne.

»Alfons, Alfons!« sagde Otto blidt.

Digitized by Google

»Se, Stenen blev blød, Stenen havde Barmhjertighed .... Hvem der kunde høre til ham, hvem der havde revet sig løs og tømt den umaadelige Sorg!«

»Jeg kommer nok til at passe paa Dig, Hr. Hylas, at Nymferne ikke tage Dig!«

»Kan Du da virkelig gaa ligegyldig forbi? Tror Du ikke?«

»Naar Du spørger mig saa ligefrem, om jeg tror, at Kristus har traadt det Mærke, saa svarer jeg: Nej.«

»Tror Du da ikke paa den, I kalde Kristus?«

»Jo, som Tegn paa Naturforyngelsen, saadan som Oehlenschlæger har besunget ham:

Hver Vaar, naar Taagerne flygte hen,
Da fødes det lille Barn Jesus igjen,
Den Engel i Jord, i Luft og Elv,
Det er vor Frelser, det er ham selv —

eller som Symbol paa hver ny Ide, der bringer Menneskeheden fremad; jo dygtigere og sandere Tanken er, desto højere raaber Pøblen over dens Bærer: »Korsfæst ham!« Da bliver Stenen blød af Medlidenhed, men Farisæerne og Pøblen ikke, og naar saa den herlige Mand har udstridt, stiger Tanken tilhimmels og lyser over Jorden.«

»Ja, ja! Men det forekommer mig, at der ogsaa er noget Andet og Dybere, en hemmelighedsfuld Smerte i Verden. Her i Rom synes mig altid, den svæver om mig, og her ved denne

Digitized by Google

Sten troede jeg endnu for et Øjeblik siden, at jeg kunde gribe den.«

»Her i Rom?« svarede Otto. »Her, synes mig netop, forkyndes den evige Glæde. Første Gang jeg i Tyskland saa et Nonnekloster, kom Noget af den Smerte til mig. I det Øjeblik en hvid Skikkelse forsvandt i Klosterporten, var det, ligesom jeg selv, min Barndom, min Sjæl, var gaaet derind og for stedse skilt fra Glæden. Men her kan jeg slet ikke tro paa, at det er Alvor med Klostret og den Slags Ting. Naar de synge de dejlige Messer, saa er det ikke til Kristus, Du kan tro mig! Det er til Zeus. Og Kristi Moder er Aphrodite, og Johannes er den lille Bacchus. Her, under den vidunderlige Himmel, føle Menneskene meget godt, at de ikke behøve den Gud, som er til for Lidelsen; men her er nu engang Oplagsstedet, og de holde Udsalg af ham for Fordels Skyld. De ere her Apothekere, der ikke ere forpligtede til selv at nyde deres Medicin.«

»Ja, men Du selv?«

»Jeg — nu skal jeg sige Dig Noget, som Du ikke behøver at tro, naar Du ikke vil. Ude i Luften om os er der noget Levende, som lytter til os og bringer vore Ord videre til Skæbnen. Dets Liv og Opmærksomhed voxer ved Livet i os; derfor er Forbindelsen med denne Aandeverden størst paa berømte Steder, der sætte vor Sjæl i stor Bevægelse. Forleden, da jeg en Nat var i Colosseum og fik mig selv ligesom gjenfødt,

Digitized by Google

troede jeg at mærke, at man hørte mig. Siden den Tid kan jeg studere med større Sikkerhed; hver Bog jeg tager i Haanden, synes mig rakt, hver Ting, jeg faar at se, synes mig forudbestemt, jeg er tilmode, som Jorden maa være om Foraaret, naar dens utallige Blomster berede sig til at spire frem.«

»Hvad begærer Du da egenlig?«

»Et kraftigt Liv og en rask Død, inden man kommer saavidt, at Aanderne i Luften ikke længer bryde sig om En.«

Alfons sagde efter en Pavse: »Mig synes, der er noget Galt derved.«

»Har Du da maaske faaet Arvefæstebrev paa Livet? Ved Du, om Døden ikke sidder hjemme i Din Stue og venter paa Dig? Men det er jeg sikker for! Jeg ved, jeg kan ikke dø, før jeg har været paa Alperne. Der har min Lykkes Blomst eller Palmetræ sat mig Stævne, og det vilde ogsaa være en Ubillighed, som jeg ikke tiltror Skæbnen — thi den er ærlig og honnet — om den vilde lade mig, som har set dette Lys, langsomt falme i de blege Farver og den klamme Taage hjemme!«

»Men saa lad os hellere blive her begge To!« sagde Alfons; »lad os tage Bopæl her for bestandig.« Men da han saa, hvilken Virkning dette Forslag frembragte paa Ottos Ansigt, brød han af og spurgte med en pludselig Tankevending: »Hvorfor har Du saa lidt Tro til Livet?«

»Jeg?! Jeg ikke Tro paa Livet?!«

Digitized by Google

»Ja, hvorfor kan Du ikke tænke paa Lykken uden med det Samme paa Døden?«

Det vilde Otto ikke frem med, eller han kunde ikke gjøre sig klart, at Noget af hans foregaaende Tilværelse laa i ham som Modsigelse mod den fuldstændige Lykke, medens den store Ungdomskraft holdt denne Følelse dybt nede.

Han svarede med et Kontraspørgsmaal: »Hvorfor vil Du tage Ophold her? Hvorledes kunde Du bringe Dig selv til det? Har Du ikke en Søster hjemme?«

Alfons blegnede, saa at han blev ganske blaa under Øjnene.

»Ja,« sagde han, »det er jo Smerten; men han, som traadte disse Mærker i Stenen, sagde jo ogsaa, at man skulde forlade Alt.«

»Men saa er det jo Alvor! Saa have vi spaaet Dig rigtig med Hylas-Navnet uden at vide det!« raabte Otto. »Hvad drager Dig saadan hen? Er det Viraken og Messerne og Musiken?«

Alfons svarede halvt undvigende: »Du kan da ikke nægte, at der er en mageløs Andagt og Højhed i Messen.«

»Jo, det kan jeg; for ogsaa inden i mig ligger en Anelse om, at man kunde hengive sig og søge Stilhed; men det er ikke der, at Tilfredsstillelsen er. Man kan aldrig rigtig blive betagen og hvile i de Krusedoller.«

»Hvad er det, Du kalder Krusedoller?«

»Aa, f. Ex.: Tre Præster staa ved Messen. Den Ene svinger Røgelsekarret mod den Andens

Digitized by Google

Ansigt og bukker; den Anden gjør ligesaa ved den Første; en Kordreng beviser en Tredje samme kristelige Tjeneste. De Tre stille sig i forskjellige Positioner: ved Siden af hinanden eller bagved hinanden; den Ene løfter bagtil Fligene af den Andens Messekaabe; de forandre igjen Position eller gjøre Knix; de flytte Bøger, gaa omkring hinanden, skiftes til at læse et Par Ord op. Kordrengene vimse om dem, stille sig i Position, flytte Lys, bringe Smaakasser, svinge Røgelsekarrene snart mod den Ene, snart mod den Anden, hente ny Røgelse, gjøre Knix . . . .«

»Maa jeg blot fortælle Dig,« afbrød Alfons ham alvorlig, »at som Barn saa jeg min Fader forrette den Ceremoni, hvormed man slutter Sabbathen, og bl. A. samlede han Fingrene saaledes, at han kun saa Neglenes Overflade. Jeg husker godt, at det uvilkaarlig stødte mig. Da jeg var bleven tretten Aar, lærte jeg Betydningen: Fader tænkte slet ikke paa sine Negle; men der er et Sted i en hellig Bog, hvor den ydre Side af Fingrene omtales som Symbol paa det ydre Lys, i Modsætning til det indre, aandelige Lys. Fader gjorde Tegnet og tænkte paa Betydningen. Saadan er det ogsaa ved Messen. Naar de f. Ex. løfte Præstens Messekaabe, saa er det, fordi han i det Øjeblik har nydt Ofret, og der betegnes, at han er helliget og ligesom har faaet Vinger derved.«

»Ja, Tak! Men det ser ud som i Bournon-

Digitized by Google

villes Balletter, og det fejler kun, at der skulde sluttes med en Pirouette.«

»Hvor Du taler underlig! Bournonville og alle Balletmestre have jo laant deres Stillinger, Optog og Tableaux fra disse Kirkefester, ligesom Operaerne ere udgaaede fra Kirkemusiken, og det Hele er lige nedarvet fra Tempelfesterne i Jerusalem!«

»Ja, jeg takker endnu engang; men en Gudstjeneste skulde imponere ved stor og høj Simpelhed, ikke ved en saadan Mængde Brudstykker og Løjerligheder.«

»Ja, en Bonde, der saa fint Selskab, vilde tale ligedan om dets Manerer, fordi han ikke forstod dem.«

»Hør, Alfons; Du taler Ord, som ikke komme fra Dig selv. Hvor har Du været? Hvor gaar Du og lærer?«

Efter nogen Nølen tilstod Alfons, at han kjendte nogle Munke i et Kloster.

»Du Gudernes Yndling! Du gaar og falder over de Mærkværdigheder, en Anden søger efter og ikke kan finde, og hvor man banker og ikke kan blive oplukket!«

Paa Ottos indstændige Anmodning lovede Alfons, engang at gjøre ham bekjendt med disse Mennesker; men han maatte dog først anmelde det og bede om Tilladelse.

Digitized by Google

Broder-Portneren, en gammel, aldeles skaldet, snaksom Mand, der med sin Livlighed tog sig ud for Otto, som om han kun bar Kapuciner-Kutten ligesom en Skildvagtkappe, sagde dem, at nu var det snart Spisetid, og de maatte helst komme igjen en anden Gang, eller han kunde ogsaa føre dem op i Refektoriet, og der kunde de se Bordet og Anretningen, og saa kunde de skynde dem bort og vente i Pater Benedicts Celle, til han fik spist og holdt Bøn, hvis de foretrak det.

»Vil Du det?« spurgte Alfons.

»I et Refektorium og i en Celle!« sagde Otto; »ja, det vil jeg rigtignok!«

Broder Ambrosio, saaledes hed Portneren, ventede ikke, til Svaret blev oversat; han sagde, at skjønt han ikke havde lært det fremmede Sprog, kunde han godt forstaa, at den unge Signore sagde Ja, og førte dem nu gjennem Forgaarden og en bred hvælvet Gang ind til en firkantet Cortile, til alle Sider omgiven af Buegange, der dannedes af smækre, parvis ordnede Søjler, hvis Kapitæler vare lidt beskadigede, men hvor man dog tydelig saa en rig, kunstfærdig Ornamentik; udhuggede Vinranker slyngede sig opad Skafterne og endte i Druer, som fra en anden Søjle Satyrer greb efter eller Fugle vilde hakke i, eller vævre Dyr sprang ud og forfulgtes af Jægere, og det Hele blev derved bundet let og yndefuldt sammen.

Digitized by Google

»Ja, ja,« sagde Broder Ambrosio, »det skal være meget smukt; men vort Kloster er fattigt og har ikke Raad til Reparationer; se blot derude: er det ikke Skade?«

Ude paa den af Buegangene indhegnede Plads laa en brudt Søjle omstyrtet og ved Siden af den en Solskive; Græsset voxede frodigt og havde næsten bedækket Søjle og Skive. Solen faldt i dette Øjeblik saadan ind i Cortilen, at Skyggens Grænse netop skar dette Sted; Halvdelen af Cortilen prangede i det rige Lys, medens den anden Halvdel laa i højtidsfuld Skygge. Stedets dybe Stilhed passede forunderlig til denne Belysning, og i samme Øjeblik opdagede Otto en ærværdig, graaskægget Munk, der sad lydløs i en Krog, med Hætten næsten helt nede over Ansigtet.

»Men det er jo rigtigt!« udbrød han; »her bør Soluhret ligge omstyrtet; thi her staar Tiden jo stille, og Evigheden er begyndt!«

»Rigtigt?« svarede Fra Ambrosio, »en dejlig Rigtighed, naar man ikke kan betale Haandværkere og de Ugudelige ikke ville gjøre det for Intet!«

Han førte dem nu videre ad en bred, raa, halvmørk Trappegang op til en stor Sal eller Hal med Vinduer som Skydeskaar og med hvælvet Loft. Hallen var kølig og halvdunkel; i dens hele Længde stod et Bord, dækket med en grov Dug, som netop skjulte Bordpladen.

Digitized by Google

Hver Kuvert bestod i en Træbakke med en Haandfuld Kastanjer og et Bæger med Vand.

»Her er jo ingen Knive og Gafler og ingen Skeer,« sagde Otto.

»Knive, Gafler og Skeer? Hvad skulde vi med Knive, Gafler og Skeer?« spurgte Fra Ambrosio. »Kan man ikke spise Kastanjer med Fingrene og drikke Vandet uden Ske?«

»De faa ikke Andet idag, det er Fredag,« sagde Alfons.

Otto gjorde sig Umage for at tro det, for ikke at faa Stedets Poesi forstyrret; men Tvivlen var haardnakket i hans Sind.

Fra Ambrosio, hvis smaa sorte Øjne vare henvendte paa Ottos Ansigt, sagde: »Om Morgenen drikke vi Mælk, hvis fromme Mennesker bringe os nogen, og sommetider findes i Tiggerposen hvide Brød, ja Oliven! . . . . Men nu ringer Klokken, lad os skynde os, inden de hellige Brødre komme!«

Han førte dem ad en Vindeltrappe ned til en Celle, et temmelig stort, hvidtet Værelse med tilgitret Vindu, med en Seng, hvorover hang et sort Krucifix, og med et Bord og et Par Stole, Alt af yderste Simpelhed.

Ved Vinduet stod, idet de kom ind, en Franciskaner og læste i en lille Bog. Han gjengjældte høflig deres Hilsen og vedblev at læse.

Efter et Øjebliks Forløb udbrød Otto forfærdet og hviskende: »Men, Gud forbarme sig, der løber jo Blod ned i hans Sandaler!«

Digitized by Google

»Ja,« sagde Alfons med bævende Ansigt, »nu har han igjen hudflettet sig selv, og Saarene ere brudte op paa Vejen herhid.«

»Kjender Du ham da?« spurgte Otto og betragtede opmærksomt Munken, der øjensynlig var ung, havde et kulsort Skæg, en fin, kroget Næse, meget lange Øjenhaar og en Ansigtsfarve som bleget Vox; i dette Øjeblik perlede store Draaber paa hans Pande og Kinder, skjønt Værelset var koldt. Han vedblev ubevægelig at læse eller stirre.

»Ja,« svarede Alfons; »han kaldes Fra Jacobeo. Han er af jødiske Forældre og født i Indien. Som ganske lille blev han ført til England af en protestantisk Præst og døbt; men der var det ham for koldt og vantro, sige de, og saa blev han Katholik og kom hertil.«

»Sig mig, Alfons, hvorfor hudfletter han sig? . . . . Har Du ikke spurgt derom?«

»Jo.«

»Naa, hvad har man svaret?«

»Fordi hans Legeme er stridigt.«

I dette Øjeblik aabnedes Døren, og to Jesuiter kom, i deres lange, sorte, snævre Dragt og med den sexkantede sorte Hue under Armen. De havde været i Begreb med at gaa bort, men inde hos Portneren set Otto og Alfons komme og vendte nu tilbage igjen for at knytte et Bekjendtskab med disse unge Mennesker; men det tog sig ud, som om ogsaa de ventede paa Pater Benedict. Otto begyndte at blive tilmode, som

Digitized by Google

om han for Spøg havde manet Aander, men nu saa dem nærme sig for Alvor. Disse Skikkelser kom fra en Verden, han hidtil havde betragtet som Poesi, og som nu antog sin hele besynderlige, hans Natur fremmede Virkelighed.

Tavsheden blev uafbrudt, indtil Pater Benedict endelig kom. Det var en anselig Mand med et fast, brunet, fyldigt Ansigt, der ikke vidnede om Spægelse ved Vand og Kastanjer. Han var uden Skæg, havde graalig-sorte Haar og et Udtryk i Øje og Ansigtstræk, som Otto ikke kunde forklare, ja end ikke tydelig opfattede enten som tiltrækkende eller frastødende. Alfons nævnede ham Ottos Navn, og Pater Benedict præsenterede øjeblikkelig alle Tilstedeværende for hinanden. De to Jesuiter hed Pater Hahn og Pater Dauw og indledte strax en Samtale med fuldendt Høflighed og Venlighed. Alt dette gav Otto Sikkerhed; den fremmede Verden tabte endel af sit Trylleri ved at bevæge sig i de bekjendte Former. Efter et Øjeblik at have været betvungen fik han igjen en Slags overskuende Magt, stod halvt udenfor Scenen og spurgte i Tillid til sin Mission, til det, der hemmelig tog sig af ham: »Hvad har man nu til Hensigt med mig, hvorfor skal jeg opleve dette?«

Samtalen blev strax religiøs; den kunde i dette Selskab ikke tage anden Retning, og især gik Jesuiterne bestemt ud paa at hævde Katholicismen, og det ikke blot for at skaffe den en theoretisk Sejr. Men alle Former bleve iagttagne,

Digitized by Google

Samtalen fik paa den letteste og naturligste Maade dette Sving. Pater Dauw, en undersætsig, blond Mand paa nogle og tredive Aar, med nogle Kopar, men forresten med Friskhed og Sundhed i det brede Ansigt, spurgte om de to Herrers Rejse, og da det mærkedes, at baade han og Pater Hahn vare af tysk Fødsel, blev gjort et Gjenspørgsmaal med Hensyn til deres Rejse. Pater Dauw svarede: »Vi ere komne sammen hertil. Pater Hahn bliver af vor hellige Fader sendt til Thibet, hvor hans Broder, som ogsaa var af vort Selskab, nylig er bleven henrettet for Troens Skyld. Jeg faar en Mission til Frankrig.«

Det blev fortalt saa simpelt som en Hverdagssag, og baade Otto og Alfons kom uvilkaarlig til at se med beundrende Interesse paa Pater Hahn. Han var en Mand, hvis spinkle Legemsbygning og fine, lange, aristokratiske Ansigt kun lidet syntes at svare til en saadan Lidelsesopgave; men i de store, brune Øjne var hint besynderlige Udtryk, som kun findes hos Sværmere eller hos dem, der ere bestemte til at dø en voldsom Død.

»Det er jo en frygtelig Rejse,« sagde Otto.

»For os er Intet frygteligt, vi lyde vor General, der befaler i Kristi Navn.«

»Ja, hvo der bliver godt kommanderet, han kan sagtens!« mumlede Otto.

»Frygtelig Rejse!« — udbrød Franciskanermunken ved Vinduet, med en Stemme, hvis skjønne, dybe, bløde Klang overraskede Otto — »forsynd Jer ikke! Misund ham, at han er kaldet

Digitized by Google

og udvalgt! Mig er det nægtet; thi jeg er ulydig og begærer de store Kampe, fordi jeg ikke kan sejre i de smaa. Hellige Jomfru« — — hans øvrige Ord tabte sig i Mumlen.

Pater Dauw sagde til Otto: »Har De i Protestantismen set en saadan Kappelyst?«

Og da Otto tav, vedblev han: »Blandt Protestanterne hører man ofte Tilstaaelsen om, at den egenlig ingen Religion er; den forstaar ikke at forene Livet med Gudstanken; den er i sin forstandige Nøgternhed blottet for Alt, hvad der gjør Indtryk paa Sjælen og Fantasien, har ingen Ceremonier . . . .«

Otto udbrød: »Ja, det er ganske rigtigt! Protestantismen er de Intelligentes Religion og behøver ingen udvortes Ceremonier; i Frankrig var det den dygtige Landadel og den højere Borgerstand, som først modtog den, i Tyskland var det de Lærde og Fyrsterne, medens Katholicismen er . . . .«

Otto standsede forlegen; han var paa Veje til at sige en Uhøflighed, og de Andre vare saa høflige!

»Tal kun ud,« sagde Pater Dauw smilende: »De mener, at Katholicismen er de Dummes og Uvidendes Religion. Maa jeg først i den Anledning fortælle Dem en Historie om Kardinal Pallavicini. De ved, det var ham, der gjorde sig berømt ved at forfatte den tridentinske Kirkeforsamlings Historie. En Engelskmand, der var kommen hertil og ønskede at se ham, blev over-

Digitized by Google

rasket ved, at han boede i en Celle som denne her, og udtrykte sin Forbavselse over, at en saa berømt og klog Mand boede saaledes. »Klog?« sagde Pallavicini, »jeg vil fortælle Dem, at den mindste Djævel i Helvede har mere Kløgt og Forstand end noget Menneske!«

Otto svarede: »Ja, det er nu Pallavicinis Mening; men vi Andre have en Mand som Goethe, der siger i Wilhelm Meister: Menneskepakket er ikke saa bange for Noget som for Forstanden, men for Dumheden skulde de være bange!«

Pater Dauw studsede et Øjeblik ved, at Schiøtts Elev kunde citere saa heldig, men sagde hurtig: »Nu, hvad Slutning drager De deraf?«

»Ingen anden,« svarede Otto, »end at Goethe der udtalte et stort protestantisk Ord; thi i Protestantismen er enhver sin egen Skriftefader, sin egen Pave, og dertil hører en aandig Udvikling, en Tankemagt . . . .«

»Visselig, og paa den Maade bliver Protestanternes Antal saare ringe. Men tror De da ikke, at det Samme er Tilfældet i Katholicismen? Der er kun den Forskjel, at Katholicismen er af saa umaadeligt Omfang, ligesom et Klaver med en uendelig Mængde Oktaver. For den Svage og Uvidende har den Andres Vejledning; jo friere og stærkere, mere oplyst og erkjendende en Mand bliver, desto mere udvider Katholicismen sig for ham, hilser med Kjærlighed hans Storhed . . . .«

». . . . For Ex. Savanarola!«

Digitized by Google

»Ja, den Storhed anerkjende vi ikke, som gjør Oprør . . . .«

»Mod hvem? Mod Sandheden eller mod Prælater og Paver?«

»Hvor er Sandheden? I den hellige Skrift! Men hvo kan udlægge den hellige Skrift uden Hjælp af Traditionen, som er repræsenteret i Kirken? Forkast Traditionen, saa har De med det Samme forkastet al Kirke . . . .«

»Ja,« sagde Otto, »jeg forkaster ogsaa al Kirke og alt Kirkevæsen. Hver Sjæl er sit eget Tempel.«

»Gjennemfør det, saa kommer De til os!«

Otto smilede.

Pater Hahn tog Ordet: »Hvad tror De da paa?«

»Paa Phøbus Apollo, saaledes som han staar i Vatikanet og med sit mageløse, skjønne Vredens Smil udsender Pilen mod Idealets Fjender!«

Pater Hahn svarede: »Ja, da læg Mærke til, at Apollo udskyder sine Pile og er skjøn derved, men at vor Frelser optog Pilene i sig og var skjøn i sin egen Lidelse!«

Alfons sagde paa Dansk til Otto: »Hvor det dog var dejlig sagt!«

»Ja,« svarede Otto ligeledes paa Dansk og dæmpet, »det er smukt; men det er, ligesom de ville lægge mig en Grime om Hovedet dermed.«

Man bad gemytlig om at faa det oversat, og idet Otto gjorde Undskyldning for, at de havde

Digitized by Google

været uhøflige og talt et fremmed Sprog, tilstod han, hvad han havde sagt.

Man valgte at tage det som en Ytring, man ikke havde videre Ret til at kjende. Kun syntes det Otto, at der viste sig ligesom et Smil om Værtens, Pater Benedicts Øjne; men om dette Smil betød Uvilje eller Bifald, kunde han ikke afgjøre.

Pater Dauw henvendte sig igjen til Otto og sagde: »Det forekommer mig, at der i en Ytring, De før brugte, laa en Miskjendelse af det katholske Skriftemaal. Vor Kirke forlanger, at Livet skal være rettet paa det Ethiske; den tilgiver en uethisk Handling, forsaavidt Personligheden ikke var helt tilstede i Handlingen. Den trøster de Syndige og Angrende og giver dem tilbage til Livet, og den kan gjøre det, fordi den har Myndigheden af selve vor Herre og Frelser. Myndigbeden er gaaet uafbrudt i Arv, og vi Alle føle det med Sikkerhed; men den Sikkerhed er ikke i Protestantismen. Protestanten maa bære sit Liv og sine Synder som en Pukkel, Katholiken bærer dem som en Randsel. Derfor kan ogsaa kun i Protestantismen opkomme Systemer, der søge at indsætte Sandserne i deres saakaldte Ret . . . .«

»Om Forladelse, den Slags Systemer, f. Ex. Fourierismen, hidrører jo netop fra Katholiker . . . .«

»Ja, saa er det slette Katholiker.«

Otto fandt sig ikke tilfredsstillet ved denne Maade at disputere paa, og det blev ham ogsaa

Digitized by Google

tydeligt, at der i Grunden ikke fandt nogen Diskussion Sted; thi Pater Dauw udgik fra det, han netop skulde bevise: sin hellige Kirkes Ret og Ufejlbarhed. Han følte, at hver kun gav sit Vidnesbyrd, og han gav efter Evne sit. Han sagde: »Der er i Skriftemaalet en Svaghed og Ufrihed, som synes mig utaalelig. Hvis jeg kom til at skrifte for Nogen, maatte jeg hade ham.«

Munken ved Vinduet vendte sig om, saa stift paa Otto og sagde: »Og jeg forkynder Dig, at Du skal komme til at længes efter Skrifte som en Velgjerning, som efter svalende Dug og læskende Drik! Beder for ham, at han da ikke maa længes forgæves!«

Fra Jacobeo vendte sig igjen til Vinduet, efter Udseende i sagte Bøn. Pater Dauw sagde: »Min Forbøn skal ikke mangle. Men jeg maa dog fortælle Dem, at et lignende Ord blev sagt mig af en ung Mand, jeg engang forberedte i Køln. Skriftemaalet gjorde ham betænkelig, han var ganske nær ved at ville gaa tilbage til Protestantismen. Saa tog jeg ham en Aften med paa en Spadseretur ved Rhinen. Vi talte om vor Barndom og Ungdom, og han kom til at tale om sit Universitetsliv i Bonn, fortalte sine gale Streger og Æventyr og betroede mig endelig et slemt et, han havde havt med en Pige. Da han var færdig, sagde jeg: »Saa, nu er altsaa det overstaaet; nu behøve vi blot i Aften at gjentage det i Skriftestolen.« Det overraskede ham lidt; men han gjorde, som jeg sagde, og saa var Alt

Digitized by Google

i Orden. Hvor mange Protestanter løbe ikke paa Spadsereture eller sidde i Værtshuse og skrifte jasket for hinanden, ere ikke sikre paa Tavshed og faa ingen Syndsforladelse!«

»Aa, ja, saadanne Protestanter!«

»Ja, der kan De se! Før saa De ganske uvillig ud, da jeg desavouerede de slette Katholiker.«

Der var igjen en umaadelig Sofisme, som Otto vilde tage fat paa; men Pater Dauw vedblev med sin Fortælling: »Det samme unge Menneske, husker jeg, havde ogsaa Meget imod at anraabe Helgene. Han troede, at vi tilbad Helgene; men Sagen er jo, at vor hellige Kirke hverken siger, at vi skulle tilbede dem, eller at vi skulle anraabe dem, men forbyder at betvivle, at det er godt og gavnligt at paakalde deres Forbøn. Naar man tror paa den personlige Udødelighed og de Helliges Samfund hos Gud, hvad er der saa i Vejen for at tro, at de kunne fornemme Bønner fra Jorden, hvor de have levet og virket? Og hvor tidt føler man ikke, at man ikke er livlig og stærk nok til at tale til selve Gud, men at man opløftes ved at paakalde dem, der have lyst ved store Exempler! Der er f. Ex. St. Aloysius, som her paa Jorden udmærkede sig ved sin rene Vandel. Er det ikke smukt, at unge Mennesker paakalde ham og fæste deres Tanker til ham, og hvad han menneskelig har udrettet? Den unge Mand, som jeg talte om, blev et ivrigt Medlem af den St. Aloysius-For-

Digitized by Google

ening, jeg stiftede. Og hvad skal jeg sige, videre, hvad Vidnesbyrd gjøres mere Behov: Vi her Tilstedeværende ere næsten Alle omvendte. Jeg er født i Lutherdommen, Pater Hahns Familie er reformert, Fra Jacobeo er Jøde, og vor ærværdige Vært er oprindelig af den græske Kirke. Hvad vidner ikke dette!«

»Ja, tillad mig,« svarede Otto, »hvad vidner det?«

»Nu?«

»De maa ikke tage det ilde op, hvis min Lignelse er dristig; men Muhamedanismen dannede jo sine bedste Tropper, Janitscharerne, af kristne Ynglinge, som bleve bortførte og opdragne i Islam.«

»Vi maa tales ved en anden Gang,« sagde Pater Dauw og gav ham Haanden til Afsked; Pater Hahn ligesaa. Om Pater Benedicts Øjne var igjen kommet det lille Smil; Fra Jacobeo stod ubevægelig ved Vinduet og vendte Ryggen til. Det var tydeligt, at han havde et Ærinde til Pater Benedict, og Otto og Alfons toge ligeledes Afsked.

FJERDE KAPITEL.

I Dalen nedenfor Maria Maggiore staar et ensomt Morbærtræ og indbyder med sin store

Digitized by Google

Kròne og sine tæt sammenslyngede Grene Folk til Hvile paa den raa Bænk, som er anbragt under det. Der sad Otto og Alfons en Dag og havde glemt hele den øvrige Verden, idet Alfons havde faaet Otto til at fortælle om Roms Historie og paa Bordet med Blyant betegne Stederne. Han afridsede Murene, angav, hvor de vare blevne stormede, skildrede Kampene, saaledes som de rimeligvis var foregaaede, kom saa til at tale om de enkelte store Mænd i forskjellige Tider og forbavsede Alfons ved den Blanding af historisk Nøjagtighed og vilkaarlig poetisk Magt, hvormed han gjorde Alt levende.

»Men hvordan kan Du saadan kjende dem! hvordan kan Du saadan afmale dem?« udbrød endelig Alfons.

Otto svarede: »Formodenlig fordi vi ere i Slægt.«

Alfons sagde med venligt Skjelmeri: »Kan Du huske, da Du sagde, at Du var i Familie med Schiøtt?«

Otto svarede: »Ja, dengang! Her kan man formedelst Wahlverwandtschaft blive adopteret i de højeste Familier.«

I det Samme stod Fra Jacobeo for dem og spurgte, hvad saa livlig havde sysselsat dem. Da han havde faaet den sidste Ytring oversat, udbrød han: »Ja, man kan her blive adopteret i den højeste Familie, i Guds egen! Vi skulle Alle lade os afhugge fra Naturstammen og lade os indpode paa det Træ!«

Digitized by Google

En ung smuk Pige af Almuen med Sølvnaalen i det rige, kulsorte Haar havde fulgt ham og vedblev at gjøre Knix foran ham. »Hvad vil Du, Pige?« raabte han. »Ah, det er Dig, Matthea! Hvorfor løber Du her paa Gaden?«

Hun sagde: »Philippo har slaaet min Søster.«

»Hvorfor?«

»Fordi han er skinsyg.«

»Naa, og saa?«

»Saa slog jeg ham en Sko i Hovedet — jeg havde ikke Andet ved Haanden, og saa jog han mig bort.«

»Og saa?«

»Saa gaar jeg her. Jeg skal dog ikke gaa hjem til fremmede Signori?«

»Pige, spøg ikke med Djævlen. Han er altid tæt bag ved Dig, han rækker sig over Dit Hoved og ser grisk ned paa Dig.«

Hun vendte sig forfærdet til alle Sider.

»Gaa hjem, Matthea, og sig til Philippo, at han skal komme til mig i Klostret en Time før Ave Maria.«

»Hellige Fader! Blot Djævlen ikke har rørt ved mit Haar, jeg syntes, jeg mærkede det! Læg Eders Haand paa mit Hoved og velsign mig!«

Han sagde med en Stemme, der var saa blød, at den lød som Musik: »Den Velsignelse giver jeg Eder, at I skulle vide, hvorledes I ere velsignede. I forfærdes, naar I spilde Salt og træde paa det, og I træde paa hinanden! Er en Hustru og en Svoger ikke større Guds Gave end

Digitized by Google

Salt? Gaa hjem, Matthea, og husk dette! Spild ikke Saltet!«

Da hun var gaaet, stod Fra Jacobeo en Stund med lukkede Øjne som fordybet i Billedet af den Lykke, Andre havde og ikke paaskønnede. Pludselig foer han op og sagde forfærdet: »Beder!« Han ilede afsted saa hastig, at Otto og Alfons havde Møje med at følge ham, og tog Vejen mod den gamle Kirke Santa Prassede. Der ilede han op foran Altret og kastede sig paa Knæ med en Voldsomhed, saa at det gjenlød i Kirken. Otto og Alfons vidste ikke, om de skulde gaa eller blive; men efter at have staaet lidt i pinlig Forventning, bleve de opmærksomme paa Helgeninden, hvem de først uvilkaarlig havde antaget for en Dame, der knælede midt paa Kirkegulvet. Ved at betragte Skikkelsen nøjere saa de, at den var af Sten eller Træ, med blaat malet Gevandt og holdende noget Rødt mellem Hænderne. Det forestillede, hvorledes Helgeninden havde opsamlet Martyrernes Blod i en Svamp og afvred Svampen i et Kar.

Det gjorde et ubehageligt Indtryk paa Begge. Fra Jacobeo havde endt sin Bøn og kom tilbage med et Udtryk af feberagtig Ekstase i Øjnene. Det var aabenbart, at han paany ved Opbydelsen af den mest glødende Andagt og hemmeligheds-fulde Sjælekræfter havde erhvervet en stor Sejr og var reven bort fra Jorden. Man skulde trot, at han med et eneste Blik opdagede, hvad de To havde staaet og tænkt om Santa Prassede, og

Digitized by Google

idet han vendte sig til Helgeninden og paany faldt paa Knæ, raabte han: »»O, Du Højhellige, hvis Forbøn jeg i dette Øjeblik saa mægtig har fornummet! O, Du Salige, som opfanger Martyrernes Blod! O, Du herlige, strenge Jomfru, der selv gjennem Martyrdøden steg op til Guds Throne! Tilgiv, om profane Øjne skue Dit Billede og ikke kunne se Dig selv! O, jeg ser Dig sidde der, og Alle de, hvis Blod Du har opsamlet, sidde om Dig, indsuge Dit kjærlige Blik, fornemme Din varme Aande, mærke Duften af Dit dejlige Haar, røre ved Sømmen af Din himmelblaa Kjortel, hvor Gud til Tegn paa Din Renhed har sat Himlens dejlige Stjerner. O, hellige Blod, som drypper fra Dine Hænder! Hellige Jomfru, værdiges at give mig Tegn, naar Du vil modtage mig! . . . . Af Vejen, gaar tilside! . . . . Hun vrider Svampen! Blodet drypper! . . . . En, To . . . . .«

Han gav sig til at tælle, som om han virkelig saa Blodsdraaber falde, og selv for Otto svimlede det, han var nær ved at tro, at hun rørte sig.

Fra Jacobeo vedblev at tælle, indtil han kom til Ti.

»Om ti Uger!« sagde han med stille Jubel, rejste sig og gik ud af Kirken uden at lægge Mærke til de To.

Digitized by Google

Af mere ublandet Natur vare fornyede Sammenkomster med Jesuiterne. Pater Dauw var utrættelig i at fortælle smaa Historier om de Personer, han havde omvendt, og med det Samme give en tiltrækkende Forklaring af Katholicismen. Paa denne Maade gjennemgik han Messen, forklarede alle Ceremonierne, indblandede Historier om Martyrerne og Kirkefædrene, hørte paa alle Indvendinger, tog intet Udbrud fortrydeligt op, men fremkaldte det snarere, idet han med fin psykologisk Kløgt gjorde Regning paa, at Otto, hvergang han havde sagt noget Hensynsløst, vilde i sit Indre fortryde det og komme det Angrebne desto mere imøde. Saaledes dvælede Otto engang ved Katholicismens æsthetiske Uskjønhed. Han omtalte ikke Sta. Prassede, men et Billede i Sakristiet i Kirken *Sta. Agnese in Piazza Navona*, forestillende en Henrettelse, hvor Blodstraalen synes at springe ud paa Tilskueren, samt forskjellige pyntede Madonner med Dolk i Brystet eller med brændende Hjerter.

Pater Dauw sagde: »Det er jo ikke en Fejl ved Katholicismen, men ved nogle katholske Kunstnere.«

Men Otto mente, at det laa meget dybere og hørte til den katholske Bevidsthed. Han anførte, at Dante i *Vita nuova* drømmer, at Herren holder Beatrice i sine Arme og saa giver hende Dantes brændende Hjerte at spise, og hun spiser det.

Digitized by Google

»Ja, vistnok er dette katholsk,« sagde Pater Dauw, »vor hellige Messe er jo en Spisen af Kristus, og dette gjør Dantes Drøm ophøjetskjøn.«

Men da han bemærkede, hvilket uhyggeligt Indtryk Ordene gjorde paa Alfons, hvis jødiske Sands ikke var undertrykt, vedblev han: »Dog, jeg vil ikke forsvare en Poesi, der er saa mange Aarhundreder gammel; i den nuværende Katholicisme kan De da ikke paavise Spor af Sligt — eller i alt Fald gener Dem ikke, lad os blot tale frit.«

»Naar det endelig skal være,« svarede Otto, »saa vil jeg sige, at der i den katholske Stil er en ganske egen Salvelse, forskjellig fra den protestantiske. Jeg kan ikke beskrive den paa anden Maade, end at den synes at komme af, at man paaklæder, kysser og klapper Kristusbarnet, kysser Sømmen af Jomfru Marias Kjole, flytter de hellige Kar og Bøger, røger, kysser dem o. s. v. Denne kælende Omhu gaar over i Tanke og Tale, og undertiden kan man i Stilen mærke Smasket.«

»Det vil De da ikke sige f. Ex. om Pascal og Bossuet?« sagde Pater Dauw blidt.

»Nej,« svarede Otto, med en Stemme, der gjorde Afbigt, »det er sandt.«

Han tænkte ved sig selv: »Jeg maa være mindre skødesløs i mine Ord, jeg maa stræbe at blive af med den danske Studentermaner at strides paa, ellers kan jeg ikke beherske de Folk.«

Digitized by Google

Pater Dauw sagde, da han var gaaet: »Han maa betvinges.«

— Pater Benedict kom engang til Otto. I denne Munks Væsen var bestandig Noget af den store, verdslige Verden, saa at Otto ikke kunde tage fejl og antage hans Komme for Andet end et Besøg, han høflig aflagde for at gjøre Gjengjæld.

Samtalen, Pater Benedict førte, var ogsaa aldeles forskjellig fra Jesuiternes og Fra Jacobeos. Han ytrede Intet om Religion, men bragte almindelige Anliggender paa Bane, bedømte som Kjender nogle smaa Kunstsager, Otto havde kjøbt, førte Talen over paa historiske Begivenheder og tilbød Otto adskillige sjeldne Værker tillaans.

Det var varmt i Vejret, og Pater Benedict bad om et Glas Vand. Otto sagde: »Ærværdige Fader, tør jeg ikke byde Dem et Glas Vin? Jeg har en Flaske med et helligt Navn, det er *Lagrimi Christi.*«

Pater Benedict svarede: »Baade af Navn og af Indhold er den Vin meget agtværdig; jeg vil med Fornøjelse drikke et Glas.«

»En gammel Ingeniørofficer« — tilføjede Pater Benedict efter det første Glas — »aflægger ikke let den gamle Adam ganske og aldeles.«

»Har De været Ingeniørofficer!« udbrød Otto og fyldte igjen Glassene.

»Ja, vel, som jeg siger,« svarede Kapucineren, og da han hos Otto mærkede en særlig Interesse, tilbød han strax at skaffe ham Lejlighed til at være med ved nogle Skydeøvelser og Manøvrer i

Digitized by Google

Kampagnen, hvad Otto strax modtog, idet han tænkte: »Det forpligter da ikke til Kirken.«

— En Tid efter sagde Pater Benedict: »Min unge Ven, jeg har nu saa tidt været Deres Gjæst; skænk mig den Fornøjelse at gjøre Gjengjæld og spise til Aften med mig — ikke i Klostret, men hos Falcone, ved De, hvor det er, nede ved *Piazza di S. Eustachio?* De spørger blot efter mig, saa viser man Dem ind i et særskilt Værelse.«

Otto var meget forundret over denne Indbydelse og blev det endnu mere, da han traf Pater Benedict ene, i verdensgejstlig Dragt, hvidt Halstørklæde, sort tilknappet Vest, sort Frakke og Støvler, hvis stive Skafter vare udenpaa Benklæderne.

Da han hørte, at Bordet var dækket, opfordrede han jovialt Otto til ikke at gjøre Komplimenter og skyndte sig tilbords, uden at han dog et Øjeblik ophørte at være høflig og opmærksom. Efter Suppen skænkede han Velletrivin, der, som Nogle mene, er den gamle Falerner, tømte sit Glas og stirrede et Øjeblik hen for sig med alle Tegn paa en mægtig sandselig Naturs Velbehag.

Under denne Del af Maaltidet talte Pater Benedict kun lidt og stødvis. Hvad der blev sagt, angik mest selve Maden, og alt som den første Sult blev tilfredsstillet, tog Talen samme Vej som Civilisationen, inddrog mer og mere det Aandige i det Nødvendige. Samtalen gik til de

Digitized by Google

forskjellige Nationers Kogekunst og standsede pludselig ved Muhamed, idet Pater Benedict med alle Tegn paa dyb og alvorlig Interesse spurgte Otto: »Kan De forstaa, at en saa stor Mand kunde forbyde Vin?«

»Og De kalder ham en stor Mand!«

»Ja, ganske vist! Har han ikke forstaaet det Vanskeligste af Alt: at bringe Menneskene, Millioner af Mennesker til at tro paa uendelig Nydelse efter Døden, saa at de uforsagt satte Livet ivove?«

»Ja, men det skulde jo bero paa, hvilken Sandhed han fik dem til at tro!«

»Min kjære, unge Ven, det gaar ofte saa, at man ved at tale om, hvad Andre skulde have gjort, kommer til at opstille Fordringer, som man i Praxis aldrig vilde stille til sig selv eller sine fortrolige Venner. Derved fremkommer en Dobbelthed i Livet, en poetisk eller drømmeagtig Tilstand, der forhindrer En fra at være en sand praktisk Mand.«

Dette gjorde Indtryk paa Otto, som altid bebrejdede sig selv, at en Drømme- eller Følelseshang forhindrede ham fra fuldstændig at tage Livet med Kraft og Behændighed.

Han tav, og Pater Benedict fortsatte: »Man maa for sig selv og Andre opstille et bestemt, opnaaeligt Formaal, og det højeste Formaal er: at beherske Menneskene — det vil sige, at beherske og lede dem til deres eget Bedste. Se, Menneskene ere i Grunden meget ulykkelige Skabninger. De ere langtfra saa lykkelige som

Digitized by Google

Dyret at kunne tilbringe Livet i bestandig, sorgfri Nydelse. Menneskene ere en frygtelig Slags Dyr, som vilde aldeles ødelægge hinanden, hvis der ikke var en Magt, der indgød dem Frygt og Haab, satte Love, Skranker og Synd og efter Omstændighederne lettede deres Synd og Usalighed, kort: kunde tage Formynderskabet over dem og saaledes nogenlunde taalelig befordre dem fra Vuggen til Graven.«

Der var da endelig Praxis, en Tanke, som ikke naaede ud i det Abstrakte og Uendelige, men tog fat paa Jordelivet, og en Mand, som ved Livsstilling virkelig svarede til Ordene.

Mere Følelsen heraf end af selve Ordenes Sandhed bragte Otto tankefuld til at svare: »Det er sandt.«

Pater Benedict mærkede, at de dog kun halvt vare enige, og vedblev: »Dermed skal slet ikke være sagt, at Mænd med dyb Andagt og Følelse saadan som vor Ven Fra Jacobeo ikke ere i højeste Grad agtværdige og nødvendige. Det er nu engang deres Natur, deres Organisme, deres Maade at være paa som Instrumenter i det umaadelige Orkester, vi kalde Kirken, den hellige Kirke . . . .«

Og Pater Benedict korsede sig uvilkaarlig.

Otto havde trot at holde sig kold og agtpaagivende; men hans Øjne havde luet af Intelligens og Sindsbevægelse, hvorimod de sidste Ord, om Kirken, vare som Vand over gloende Kul. Pateren læste i hans Sjæl som i en aaben Bog.

Digitized by Google

Han vedblev: »De har været paa det øverste Galleri i Peterskirkens Kuppel? Vel, saa har De set, hvor Billederne af Apostlene paa Kuplens indre Flade tog sig skjævt ud. Men nede fra Gulvet, ved Højaltret, derfra se de ud, som om de staa i Kreds og udgjøre Himlen. Saadan gaar det med vor hellige, almindelige Kirke. Den maa ses fra Centret, ikke fra Galleriet. Se, her er et Papir undertegnet af vor hellige Fader. Det aabner mig i Italien, Frankrig, Tyskland og Ungarn Adgang til alle Klostre. Naar jeg kommer, staa Munke og Nonner i Rækker paa begge Sider af min Vej indenfor Klosterporten, som Soldater *en haie* for en Fyrste. En halv Time efter min Ankomst ere Egnens Præster tilstede som Embedsmændene om en Konge. Atter en halv Time efter kjender jeg hver betydelig Familiehemmelighed i Egnen; et Ord af mig afgjør Lykke og Ulykke; en Eg har staaet længe, den falder pludselig som en vildtvoxende Blomst paa en Grøftevej for Barnets Kjæp. Jeg gaar til næste Land, hvor et ganske andet Sprog tales: samme Scene, samme Magt. Den verdslige Konge holdes indenfor sit Riges Grænser, jeg ikke. Hans Undersaatter finde Modstandere, maaske Fjender, i nærmeste Land, jeg ikke; jeg er altid mellem Venner, i min Hær, under vore Faner, og der er knap en af Soldaterne, hvem det ikke ved Synet af dette Papir fra den hellige Fader risler ned ad Ryggen af Begejstring, Andagt eller Sentimentalitet, og hvem jeg ikke i det Øjeblik

Digitized by Google

ved vel valgte Ord kan sende til en livsfarlig Gjerning. Hvor i Verden finder De en saadan Fyrstemagt, og betænk vel, at jeg er en ganske ringe Tjener og dog større end nogen Konge. En Konge, det er i Sandhed en højst ubetydelig Person! Er han end Noget ved sin Magt, saa kan han ikke faa den af sig. Hvor han gaar og staar, er han Majestæten, Kronen, Midtpunktet for al Ærgjerrighed og Havesyge, faar sjelden eller aldrig et ærligt Ord. Jeg gaar ind i Husene, og strax aabnes mig Familiens inderste Hemmeligheder; man betror mig det Dyreste, man har, sin Skyld og sin Synd. Mig aabner man Hjertet indtil dets hemmeligste Folder, den ringeste Usandhed medfører ikke blot Fordømmelse, men gjør ogsaa den hele Bekjendelse unyttig; man trænger netop selv til at tale med yderste Oprigtighed, Mænd og Kvinder, gifte Koner og unge Piger, det Dejligste, Verden har frembragt, kommer saaledes og hengiver sin Sjæl tillidsfuld til mig, søger Trøst og Beroligelse og lader sig ved min Haand blidt føre til Saligheden. Nu, velan, hvad om De kunde faa Andel i dette Hele, Store og Gyldige?«

Otto var i højeste Grad greben og tiltalt. Der var jo Tilhold og der var Storhed. Han følte sig som i et Kapel, hvor en hemmelighedsfuld og dog klar og fri Visdom blev meddelt de Indviede, og hvori en forunderlig, dæmpet Sang stræbte at bryde frem. Var det Himmerig eller

Digitized by Google

Helvede, der sang? Han vidste det ikke, men var som svævende mellem Begge.

»Men det synger jo virkelig!« udbrød han og lyttede. »Hvad er det dog?«

I dette Øjeblik blev Lyden stærkere, som om et højtidsfuldt Tog drog ind paa Pladsen. De gik til Vinduet, og det viste sig, at fra en Sidegade kom et stort Tog dragende. Natten blev lys af Voxkærter, som omgav en Ligbaare dækket af hvide og røde Tæpper. Foran Baaren gik otte Kordrenge, og efter kom et langt Tog af Mænd, parvis, i lysegraa Kutter, med Hætten dragen ned for Ansigtet og med stort rødt Kors for Bryst og Ansigt, og Alle med Kærter og dæmpet syngende en af den katholske Kirkes dejlige Døds-psalmer. I dette Øjeblik aabnedes for Toget Gitteret og Hoveddørene til Kirken S. Eustachio. Man saa Højaltret tindre med utallige Lys, som om det var Himlen selv, der aabnede sig for den Kommende, og en mægtig, højtidsfuld Sang af dybe Mandsstemmer begyndte, medens Toget udenfor, fortsættende sin dæmpede Klagesang, langsomt drog ind og fyldte Kirken med end mere Lysglans.

Pater Benedict sagde: »Og saadan handle vi med selve Døden!«

Taarerne vare traadte Otto i Øjnene og vædede hans Kinder. Men aldrig saa snart var dette sket, Tributen betalt til Poesi og Følelse, før Sindets Stræben efter Sandhed, Daad, Herre-dømme, Manddom kom til Magt. Han troede

Digitized by Google

ikke paa det, han saa, saa fuldstændig og barnlig, at han kunde være Middel i en Andens Haand. Han fornam, at det Altsammen var Middel for Personligheden til en uhyre Virken, og han vilde selv være Personligheden. I denne Blanding af Begejstring og Viljekraft, med overordenlig Følelse af, at her kunde han tage fat og sætte Livet ind for at leve fuldstændig indtil det Umaadelige, vendte han sig om for at modtage Tilbudet.

Pater Benedict opfattede ham strax, begreb dette Udtryk. Han vilde vel have Otto, men i betvungen Stand, han vilde ikke ganske akkordere som med en Ligemand, han vilde, at Otto ganske anderledes skulde komme og ønske eller bede om Optagelse, og han sagde derfor: »Nu, jeg ser, De behøver Tid til Overlæg, tag nogen Tid til at betænke Dem. Jeg tror, De bliver en af Vore.«

— Vinteraftenen var saa mild som en Foraarsaften i Norden. Maanen var staaet op og beskinnede Halvdelen af Gaden, hvor Otto gik, medens han i den anden Halvdel var i Mørke, saa Stjerneskinnet paa Himlen og de forunderlige bløde, varme Toner, som Maaneskinnet gød over Husene, forvandlende dem til feagtige Steder. Paa et Hjørne nær ved hans Hjem brændte foran et Madonnabillede en Lygte, og det røde lille Lys saa ud, som om det hang der med stille andægtig Bevidsthed om, hvor forskjelligt det var fra det hedenske lyse Maaneskin. Paa det andet Hjørne sprudlede en Fontæne ud af Muren;

Digitized by Google

Straalen saa ud som tindrende Sølv, som noget Levende; den stille Plasken var den eneste Lyd i den brede, tomme Gade, og til hvert Øjebliks Lyd kunde man lytte, som om det var muligt at oversætte den i Ord. Et lille Stykke længere frem kunde han over en Mur se ind i en Have med Orangetræer, og det forekom ham, at han i det grønne og sølvglinsende Løv saa den røde, svulmende Frugt. I samme Øjeblik hørte han fjernt i en Tvergade Citherspil. Aldrig føler man sig saa forladt, som naar man hører Andre kalde med Tillidsfuldhed. Da syntes det ham, at han kjendte Stedet: det var hans Drømmes Land; Seneraden, der blev sungen, var hin:

Kom ned til vor Vigne
hvor Rankerne groe —

Der var Vignen! Hans Skæbne voxede med hans Aar, Alt blev større, mægtigere, skjønnere, men dog i Hovedsagen det Samme. Hvo svarede, hvis han sang og kaldte? Hvem havde han at synge til? Dag ud og Dag ind arbejdede han sig bort fra Savnet, stræbte efter den fjerne blaa Blomst, der i dette Øjeblik syntes ham en vissen Spøgelseblomst sammenlignet med den varme Bebudelse om Øjeblikkets Livslyst. Han havde betragtet Rom som en hellig Stad, hvor han var bleven gjenfødt til et nyt og højere Liv, og den var dog kun en verdslig Samling af Huse, der skjulte de sædvanlige menneskelige Lidenskaber. »Jeg Nar!« sagde han. »Man gaar med den

Digitized by Google

Evighed i sig! Kunde man endda sælge en Stump deraf for at faa Øjeblikket! . . . . Hm, jeg Nar dengang, deroppe ved Apollo!«

Da han kom ind i sit Værelse, saa han Værtinden staa ved Lampen ifærd med at tænde den; det ene Blus var tændt; men hendes Haand rystede saa stærkt, at hun ikke kunde faa det andet Blus i Brand. Da han kom nærmere, var det, som om ved et Underværk Marmorstatuen var bleven levende; over Kinderne var bredt en let Rødme, og efter at hun havde set op paa ham med et kort, hastigt Blik, sank Øjenlaagene med de lange Øjenhaar dybt ned, medens hun selv blev staaende ubevægelig; ogsaa hendes Dragt var en anden, i Stedet for den sorte, slidte, tørre Atlaskes Kjole var hun i hvid Klædning, og ham syntes, han kunde se Marmorskikkelsen aande. Han lagde Armen om den — Blusset sluktes.

— — — —

»Du skal vide,« sagde hun bittert grædende og med alle Tegn paa Sønderknuselse, »at min Skriftefader havde talt om Dig og sagt, at der laa Vægt paa Din Omvendelse. Jeg var gaaet ind til Dig for at lægge en Medaille, der er indviet af den hellige Fader selv, under Din Hovedpude, det havde han raadet mig . . . . ak, her er den!« raabte hun, afbrydende sig selv, og kyssede den lidenskabelig. »Men som jeg havde lagt den, hørte jeg Dig komme og vilde skjule mit Forehavende ved at tænde Din Lampe, og jeg var saa angst, og da, midt i min Angst, kom

Digitized by Google

Djævlen til mig og holdt Dit Ansigt for mig ligesom i et Spejl og gjorde Luften hed om mig .... O, jeg Synderinde! Englene i Himlen vride deres Hænder over mig! Men blot jeg redder Din Sjæl, vil det være Gud velbehageligt, og jeg vil engang finde Naade! .... Du maa lade læse Messer for mig .... ak, Du er værre end en vantro Tyrk, Du tror slet ikke, Dine Øjne smile over min Anger og Dødsangst .... jeg vil aldrig se Dig mere, jeg vil gjøre Bod i Sæk og Aske, jeg vil fly Dig som Helvedes Yngel, som Djævlens eget Kjød og Blod! Vig fra mig! Forbandet være Fristeren! Herren være mig Usalige naadig!«

Med saadanne Udbrud forlod hun ham, flyttede Møbler for Døren ind til ham, og var igjen i nogen Tid den kolde, marmoragtige, fanatiske Bodfærdige .... for atter en Stund efter at begynde forfra.

Af det Udtryk, der undertiden kom i hans Ansigt, begreb hun tilnærmelsesvis hans urolige, smertefulde Higen efter Virken, Handling, Berømmelse, eller antog idetmindste, at Ærgjerrigheden var den Side, hvorfra han kunde vindes. Fra nu af hørte hun op med direkte Opfordringer og fortalte ligesom tilfældig Anekdoter om Paver og store Prælater, især med Hensyn til deres ubekjendte eller fattige Herkomst og den Herlighed, hvortil de havde svunget sig op. Sommetider, naar hun var i den anden Sindsstemning. dvælede hun ogsaa ved, at Mange just ikke i

Digitized by Google

Ungdommen havde ført det ærbareste Liv, men dog vare blevne Helgene. Sligt sagde hun med den italienske, særegne Frivolitet, der kun er en dyb Anerkjendelse af Naturmagten og forbeholder sig Hellighedens endelige Sejr gjennem Skrifte og Bod. Men i dette som i hendes hele Væsen, enten hun var kold eller flammende, var Noget, der i høj Grad greb Fantasien og ligesom bragte den Bud fra en Verden af anden Art end de to, Menneskene ellers anerkjende: Himmerig og Helvede.

I Samtale med hende kom han engang til, fjernt at antyde Muligheden af, at man kunde gaa over til Katholicismen. Da sprang hun op, kastede sig ned for ham, omfavnede hans Knæ, kyssede hans Fødder, trykkede dem mod sit Bryst og raabte, at saa var Alting godt, saa vilde hun tjene ham som Slavinde, saa skulde han stige til den højeste Ære, og hun brød sig ikke om sig selv, om hun saa skulde gaa i Kloster, hun havde frelst ham, det vilde Vorherre lønne hende!

Otto skrev til Schiøtt:

»Der er noget Skæbnesvangert i mangt et Ord, De har sagt til mig. De talte engang om Pygmalion og sagde omtrent, at det, vi elske i Ideernes Rige, maa engang faa Form og blive levende i vor Favn og lønne os. Tænkte De, at det nogensinde skulde blive den fuldeste Virkelighed, at en Marmorstatue skulde blive levende

Digitized by Google

i mine Arme! At Guderne anden Gang skulde gjøre et saadant Underværk!«

— — —

»En skjøn Gave af Guderne er ogsaa en vild Hest, som aldrig har prøvet at lyde, men som man bringer det til at ride i Silketøjler. En saadan Hest var det vel, Kong Didrik af Bern red den Dag, da han red saa langt, at man aldrig saa ham mere. Og paa hans Gjenkomst ventede dog mangfoldige Venner og Tjenere.«

»— — — De har engang sagt: Der hører Lykke til Livet. Og en anden stor Mand, Bettina, har sagt: Mein Glück ist meine Heimath. — Jeg tror, jeg har ogsaa fundet Hjemmet og Lykken! Thi hvad er Lykken vel Andet end Livets mægtige Styrke, Ungdommen, der har nok i sig selv!«

Man kan ikke godt lege med Ild. Medens Otto troede, at han oversaa og beherskede sin Stilling, havde hin Duft af Virak, Kaprifolier og Elskov lagt sig om hans Sind. Det faldt ham ikke saa vanskeligt at opgive en Tro, han aldrig havde haft, som at antage en, han heller ikke havde. Det stod som højt Bolværk. Han kunde sige: »Naar man stiger højt i Katholicismen, saa naar man jo til den egenlige Protestantisme, til den frie Intelligens, som er hævet over Fordomme. Lad mig tjene i nogen Tid — hvad

Digitized by Google

er til Hinder for, at jeg saa naar det Højeste, ja jeg kan blive — hvo ved! En Hyrdedreng er jo alt bleven Pave! Det er den eneste Souverainetet, som ikke afhænger af Fødsel, men af Geni og Vilje. Det er aldeles ingen Feberfantasi: selv som Fremmed kan man blive i det Mindste Kardinal, en af Roms og Italiens Herskere. Det er dog Noget at leve for — eller at dø for.«

Men hvergang han ved saadant Ræsonnement havde bortskaffet Hindringen, rejste den sig igjen af hans Sjæls Dyb lige høj.

En Dag var han i de Tyskes Casino tilstede ved en Diskussion mellem nogle preussiske Theologer og Kunstnere, der i høj Grad interesserede ham. Den lignede dem, han hjemme havde hørt mellem Bregning, Gram, Schiøtt og Hald, men var mere omfattende og tankekraftigere. Han forholdt sig tavs for uforstyrret at nyde den styrkende Luftning fra Norden. Man talte om de nazarenske Malere og om Muligheden af, i vor Tid at frembringe religiøse Malerier, og En mente, at uden Religion kunde man aldeles ikke male. En Anden sagde, at for at komme til Religion i kristelig Forstand og bøje sig under Troen maatte man først knækkes; kun som menneskelig Invalid, som lemlæstet paa Idealitetens, Lykkens og Haabets Organer, kom man saa vidt, og saa havde man ingen kunstnersk Frejdighed og Kraft.

Dette slog Otto; thi det var en Anskuelse, han jo selv meget tidlig var falden paa, da han

Digitized by Google

sagde til sin Moder, at Biblen kun var for gamle Folk.

Taleren var en undersætsig, kraftig Personlighed og gjorde godt ved sit Udtryk af Sundhed og kunstnersk Frihed.

Hans Mening blev bestridt, man nævnte store Navne, der havde staaet i Kirkens Tjeneste, og den forrige Taler svarede dertil: »Ja, den kristne Kirke! Skal man hengive sig til den, slaa Forstanden ihjel, synke hen i Følelsens og Troens Hav, maa jeg saa bede om den, som fuldstændig befaler, tager Magten og har Traditionen. Men derfra bevare mig alle gode Guder! Hvis vi ikke havde faaet den græske Verden gjenopdaget, vilde vi aldrig været komne ud af Middelalderens Barbari. Kristendommen selv havde ingen Kraft dertil. Hvis vi vilde være Kristne og elske hverandre, vilde al Fremgang høre op og Alt blive en kommunistisk Vælling.«

Hertil svaredes igjen, at den hele Tradition ikke var nødvendig for Kristendommen; man kunde reformere, hvad der var Menneskeværk, saaledes som Luther havde gjort, og gaa videre. Der var visse kristne Sætninger, man ikke kunde hævde overfor de Radikale, og man skulde derfor enes om nogle, der kunde forsvares, og derpaa begrunde en ny Kirke. — Ved at høre denne Indrømmelse af, at man ikke havde fuld Tro, at man ikke var sikker overfor Fornægterne, at man uden Begejstring, men forstandig vilde skaffe ny Olie paa Menneskehedens Lampe, syntes det Otto,

Digitized by Google

at det katholske Rom udenfor stod med kæmpemæssige Skikkelser, der voxede himmelhøjt ved deres imponerende Fordring paa, at man skulde tro dem helt og holdent, fordi de havde Sandheden og havde bevaret den uden Afbrydelse ligefra det Øjeblik, da Stenen smeltede udenfor *Domine quo vadis*. Det var maaske ikke sandt; men der var dog Enhed, Sammenhold og Hvile. Og hvordan det end monne forholde sig med hans Gejstlige, Jesuiter og Værtinde, saa var der dog Varme; døde man her, blev man ikke lagt ned i klam, forstandsfrossen Jord, men i sommervarmt Muld, hvorfra Spirer kunde udgaa, om ellers Spiren var mulig.

Otto nærmede sig den Kunstner, der havde ført Ordet for Friheden, og fandt en rask Imødekommen. Han blev indbudt til at gaa hjem med i Atelier'et, og her saa han kraftige Skikkelser og store Udkast, men en paafaldende Mangel paa Skjønhed i Farve og Form og ideal, høj Simpelhed i Kompositionerne.

Det var altsaa Friheden!

Han gik hjem med den Beslutning at bortkaste al anden Reflexion end den, som hørte til at gribe saa megen Viden som mulig, forberede sig paa Afgjørelsen, paa det Maal, hvorhen han vilde blive ført af Strømmen, som Skæbnen havde draget ham ind i.

Uden at han blev det tydelig vaer, fik han lidt efter lidt en Følelse, som om han havde Forpligtelse mod Kirken. Jo mere han blev ind-

Digitized by Google

viet i Ceremoniernes Betydning og forstod dem, desto mere tiltalte de ham som en Slags Videnskab, som en stor og fin Symbolik, og han overraskede sig undertiden i, næsten at føle fanatisk Had mod Fremmede, som stode i Kirken og lo. De Helgene, hvis Billeder han saa, syntes ham, ombølgede af Sang og Virakskyer, at betragte ham med en hemmelig Samviden, at have Noget tilovers for ham, ja det var undertiden, som om de kun ventede paa et Ord fra ham for at blive levende og fuldføre Vidundere. Med altbeherskende Magt levede i hans Sjæl Tro paa Lykke, paa at være udvalgt, og paa at komme til Forening med noget Stort; deri blandede sig det dæmonisk lokkende hos Donna Agnes, hendes afvexlende Lidenskab, Sønderknuselse og Tro paa at være Redskab til hans Frelse; dels syntes det ham noget Særeget og uforklarligt Farverigt, dels noget Forbigaaende, som han skulde opleve for at vinde i Erfaring og Magt.

FEMTE KAPITEL.

Otto havde i den Grad hengivet sig til sine Stemninger og Studier, at Karnevalet syntes ham en barnagtig Forstyrrelse.

Digitized by Google

Han havde den katholske Kirkehistorie for sig, og Nydelsen ved snart at se dybt ind i dette Liv af Lidenskab, Hengivelse og Kløgt, snart at føle sig hjemme i den store Verden, blive bekjendt med alle Anliggender, der hørte til Herredømme, snart finde en Skikkelse, der uvilkaarlig tog Plads i hans Dommedag, var saa mægtig udfyldende, at han, da Kanonskuddene forkyndte Senatorernes Tog, tænkte: »Aa, de Narre! de Børn!«

Men da Stilheden igjen blev saa dyb, da Menneskene saa fuldstændig vare beskæftigede med sig selv, at de ikke engang forstyrrede ham, læste han med mindre Ro. Gjennem den umaadelige Stilhed syntes det ham pludselig, at han hørte fjern Musik, og som ved et Trylleslag troede han at fornemme Bjergluft. Han sagde da til sig selv: »Komme til Rom uden at se Karnevalet! Hvilken Urimelighed! Nej, se et Øjeblik paa det, maa man dog.« — Han vendte Bogen, som man gjør, naar man strax vil tage fat igjen, og gik ud.

Via Felice var saa stille, at han tydelig hørte det lille Springvands Plasken paa Hjørnet; Februardagens Solskin laa mildt og varmt, men som urokkeligt, fasttryllet til Husene og Brostenene; en Duft af Kaprifolier strømmede fra en solbeskinnet Mur ned over ham. Den hele øvre By syntes ham forvandlet til Forgaard i en Helligdom. Han gik nedad den brede Trappe til spanske Plads; ogsaa den var ganske stille; men

Digitized by Google

da han saa ned ad *Via Condotti*, opdagede han en hvidklædt, maskeret Kvindeskikkelse, der ilede tversover Gaden og forsvandt i et Hus, og i det Fjerne hørte han en Lyd som af Havbølger. Hans Hjerte bankede næsten hørlig. Hvor *Via Condotti* skæres af Corso'en, stod over hele Gadens Brede en Klynge Mennesker, Mandfolk og Fruentimmer, alle i simpel eller fattig Dragt. Men det var dem, der handlede i Forgaarden, med opsamlede Blomster, Confetti eller med Brød og Frugt. Da han var trængt igjennem denne Klynge, laa til begge Sider Corso'en, til begge Sider Karnevalet i al dets Herlighed: i Gaden en leende, jublende, legende, maskeret eller umaskeret Menneskemængde, snart samlet i Mylren, snart adskilt af Kjørende, der enten nysgjerrig saa til eller med Raab og Latter deltoge i Legen, kastende Blomster, indhyllede i Regn af Blomster og Confetti; langs Gaden Rækker af Kvinder, paa Stole og Stilladser, paa Balkoner, i Vinduer, helt op ad Husene, omgivne af de lyse, mangefarvede Tæpper, hvormed Husene vare pyntede. Saa hjertelig og glad var Latteren, saa rettelig begrænset den rigeste Livslyst, saa umaadelig og uoverskuelig Mængden, at man, betagen og opløftet, uvilkaarlig kunde opfatte det, som om Menneskeslægten var bleven Barn igjen og Vorherre saa til ved dens Leg. Trods det Fremmede og Pludselige var det Hele saa overensstemmende med Ottos Natur, at han følte sig som hjemme, i noget Gammelt, men Nyopdaget.

Digitized by Google

Han havde kun Sky for at tilkaste en Dame en Blomst, især en af de simple, ganske smaa Buketter, som bleve solgte hist og her. Paa et Hjørne stod en Kone med et lille Træ i Urtepotte, og paa Træet var kun en eneste, men dejlig, hvid Blomst. Hun forlangte en Scudo for Blomsten; Romerne lo, da de hørte Prisen. »Hvad le I af?« sagde hun; »et Menneskes Lykke er maaske i denne Blomst.« Otto kjøbte den; men nu gjaldt det om at finde en Dame til den dejlige Blomst. Smaa og store Piger rakte ud efter den, tilkastede ham Confetti og Blomster og forlangte den alvorlig eller leende; men desto større Værd fik den Ubekjendte, der skulde have den, og han skjulte den under sin Kappe.

I den anden Ende af Corsoen, ikke langt fra Palazzo Venezia, var et gammelt Palads, der syntes ganske ubeboet og øde. Ingen Tæpper prydede dets graa Mure eller de stærke Jerngitre, der lig Skansekurve stode om Balkonerne. Selv udenfor, paa Fortovet, syntes Paladset ugjæstfrit, idet ingen Stole vare anbragte. Med Sydens fine Sands skyede man Stedet, som om det var koldt og glædesfjendsk. Der traf Otto pludselig Alfons staaende ganske ene, bleg og yderst sørgmodig at se til.

»Men hvorfor staar Du her som Sorgens Skildvagt midt i Glæden?« udbrød Otto. »Hvorfor lader Du dette Steds Skygge falde paa Dig?«

»Jeg var tilfreds, det vilde aabne sig og gjemme mig!«

Digitized by Google

»Men hvad fejler Dig da, Alfons?«

Efter nogen Tøven fortalte Alfons, at han havde havt til Hensigt, ikke at gaa til Karnevalet, men dog villet se Højtideligheden paa Capitolium, og der var han gaaet hen.

»Naa, ja, det var der, Scipio gik hen at takke Guderne .... betænk dog, Menneske, vær glad, her kan man sige: »Jeg har været paa Kapitolium«, og det er maaske ikke en halv Time siden.«

»Nej, ikke stort mere.«

»Naa, men hvad er der da hændt Dig? Frisk Mod, Du haver intet Ondt bedrevet, det er jeg vis paa .... Nej, kom nu, sig mig, hvad der er i Vejen.«

»Ikke Andet,« svarede Alfons modstræbende, »end at der kom de gamle Jøder fra Ghetto og maatte knælende bede om Tilladelse til at blive her et Aar endnu imod at betale Omkostningerne ved Hestevæddeløbene.«

»Naa, hvad saa? Gammel Formalitet, der ikke betyder Noget!«

»Nej, ikke Andet,« svarede Alfons med pludselig Energi, »end at de paa Vejen til denne Fest have sat Foden paa min Nakke! .... O, jeg er saa ene! Jeg troede, jeg var de Kristne saa nær, og nu er jeg hundrede Mile fra dem. .... Jeg ved ikke, hvor jeg skal gaa hen; det er, ligesom jeg ikke mere havde Hjem paa Jorden .... det drog mig herned, blot fordi han havde sagt, jeg ikke skulde gaa hertil, tror jeg

Digitized by Google

. . . . og saa tænkte jeg jo nok, jeg vilde træffe Dig. Men Du vil vel ikke gaa hjem med mig?«

»Jo, men lad mig blot først kaste denne Blomst.«

»Til hvem?«

»Ja, det er netop det, jeg ikke ved. Til min Skæbne!«

»Saa kan det vare længe; saa vil jeg hellere gaa ene.«

»Nej, Alfons, bliv det Øjeblik. Se, der kommer saa mange Vogne, hun maa være i en af dem. Du kunde desuden gjøre Meget til, at hun kom.«

»Jeg?«

»Ja, nyn blot en Melodi . . . . Du har selv godt deraf, og for mig maner Din Sang hende frem, eller jeg faar den rette Stemning som Cajus Grachus ved det græske Fløjtespil.«

»Jeg kan ikke, Otto.«

»Naa, saa kan jeg da endelig selv! Jeg maner Norden frem til at være med ved Afgjørelsen:

Den tredie Gang Guldtærningen ad Tavlbordet randt,
Den Jomfru hun tabte, den Ungersvend han vandt!

Nu, skjøn Jomfru, nu kaster jeg Runer!«

I dette Øjeblik kom en Vogn hastig; baglængs sad en Herre med Staaltraadsmaske paa, overfor ham to Damer, af hvilke den ene var hvidklædt, yderst smagfuldt, med noget ubeskrive-

Digitized by Google

lig Yndefuldt i Skikkelsen; et Gazeslør var trukket for Ansigtet; men man saa to mørke Øjne, der tindrede af Livsglæde.

Idet Otto slog Kappen tilside og greb ind efter Blomsten, blev hun angst og vilde bøje sig til Siden; men hendes Blik havde endnu ikke ganske forladt ham, da Blomsten kom tilsyne, og ligesaa hurtig bøjede hun sig frem igjen — Blomsten var alt kastet, den faldt i hendes Skød, og inden hun kunde tage den, var Vognen bøjet om Hjørnet; men man saa tydelig hendes Hensigt at kaste en smuk Buket til Gjengjæld.

»Hvor det var smukt at se!« sagde Alfons. »Hvor Du altid har Held, Otto! . . . . Vil Du nu blive og vente, til hun mulig kommer igjen?«

»Nej, nu har jeg gjort Mit, nu faar Skæbnen gjøre Sit; imorgen er der atter en Dag. Lad os nu kun gaa.« — Og han tilføjede ved sig selv: »Lad Skæbnen selv vise, om jeg skal være Pave eller —.«

Han tog Alfons under Armen og sagde: »Kom, vi vil gaa op til *S. Onofrio*! der fandt jo endogsaa Tasso Ro. Der vil vi se ud til Bjergene og bestemme, hvor vi skal ligge paa Landet i Sommer, eller hvor vi skal sejle hen — for hele Verden staar os jo aaben!«

Alfons svarede lidt efter: »Ja, jeg synes ordenlig jeg bliver højere og faar frisk, vid Udsigt, naar jeg saadan gaar med Dig.«

»Hør, Alfons,« vedblev Otto, »jeg spørger ikke gjerne; men noget Aparte maa der være

Digitized by Google

hændt Dig. Hvordan er Du fra først af kommen i Bekjendtskab med Munkene, og hvad trykker Dig, som ellers altid var saa tilfreds, saa harmonisk — for det var Du, det er bedst, Du hører Din Ros for igjen at kunne fortjene den.«

Efter nogen Tavshed svarede Alfons: »Det var fra Florents, at jeg blev anbefalet til Pater Benedict.«

»Saa? Fra Florents? Men det var sagtens en Gejstlig, som derfra anbefalede Dig?«

»Ja, en Skriftefader i en Familie.«

»En Skriftefader?«

»Ja.«

»Naa?«

»Jeg vil sige Dig det Hele. Jeg havde hjemmefra Anbefalingsbrev med til en Professor i Musik, og han havde en Datter.«

»Og hende forelskede Du Dig i?«

»Nej. Men hun fik Godhed for mig.«

»Du Gudernes Yndling! Var hun smuk?«

»Du skal faa hende at se.«

»Hvor?«

»Jeg har hendes Billede her,« sagde Alfons og tog til Brystet; »men lad os vente, til vi ere ganske ene; jeg kan ikke lide, at en Forbigaaende skulde se derpaa.«

»Jeg har aldrig truffet noget Menneske med en saadan musikalsk Sands som hun,« vedblev Alfons. »Hver Bevægelse var rhytmisk, hvert Ord, hun sagde, var Musik, hvert Blik af hendes Øjne var som en dejlig Melodi.«

Digitized by Google

»Sig mig Alfons, hvordan vil Du tale om en Dame, naar Du virkelig bliver forelsket?«

»Jeg ved ikke; maaske tie stille. Jeg var ikke forelsket, fordi det aldrig faldt mig ind, at vi kunde høre sammen. Men da jeg mærkede, at man begyndte at tro det, rejste jeg, og ved Afskeden gav Skriftefaderen mig Bud med til Pater Benedict.«

»Naa?«

»Og saa bragte Pater Benedict mig engang en Pakke fra Florents. Deri laa Portrætet; nu kan Du se det —«

»En Nonne!« raabte Otto. — »O, Gud, hvor hun er dejlig! Og en saadan Madonna er gaaet i Kloster for Din Skyld!«

»Anser Du det for noget Stort, at en Pige er bleven ulykkelig ved En?«

»Nej .... ja .... jeg ved ikke! Den største Lykke og Fortjeneste i Verden er at blive elsket af noget Dejligt, Fuldendt .... ikke for Kjærlighedens Skyld, men fordi en saadan kvindelig Personlighed ikke kan tiltales uden af noget Herligt i Ens Natur. Hun mærker det, enten det er blevet til Bedrift eller ej, og det er Erstatning for dem, som ikke komme til at udføre Bedrifter, skjønt deres Sjæl havde Anlæg. Det er min Tro. Den Kvinde, man vinder, er Afbilledet af Ens Sjæl! Derfor vandt Du denne Madonna! Havde hun behaget at forelske sig i mig saa mægtig, at hun blev Nonne for min Skyld, saa vilde jeg have gaaet i Kloster —«

Digitized by Google

Otto greb sig hurtig i det; han fik pludselig en Forestilling om Alfons's Sjælstilstand. »Eller,« vedblev han, »jeg vilde gjort som Dante, der lovede, at ingen Kvinde i Verden skulde blive besungen som hans Beatrice — Menneske, efter det Ansigt at dømme er Du Verdens største Musiker! Har ikke allerede Schiøtt spaaet det? Tænk Dig, om han saa os her udenfor *S. Onofrio* — og der ligger Rom! Og derude, det Blaa, er Sabinerbjergene! Og det Røde, det Violette, det Guldfarvede deroppe i Luften — der kjører Apollo sin Solvogn hjem, nu opslaaes Himlens Porte for at modtage ham, og derfra strømmer al den Glans og Farve ud over Verden! Men se dog op!«

»Jeg er bleven saa sørgmodig og saa tung,« sagde Alfons, »Jeg ved ikke, hvordan det gik til, at jeg fik en saa uendelig Længsel efter hende, og saa syntes mig, jeg vilde være hende nær, om jeg fandt et rigtig stille, fromt og venligt Kloster. Men nu, da jeg kom op og saa hendes Landsmænd træde mine Slægtninge paa Nakken, gik det over, og nu er det, ligesom jeg havde en Klump Taage i Brystet, ikke Hjerte. Jeg kan slet ikke begribe, hvorfor jeg er her, eller hvor jeg skal hen.«

»Havde Du bare sunget nede paa Corso ligesom jeg, saa var der kommet En og havde kjørt med fire Heste ind i Hjertet og lukket Taagen ud.«

»Hvor kan Du nu spøge?«

»Det er min ramme Alvor, Alfons. (Bare jeg kunde faa ham til at synge.) Hør, Alfons,

Digitized by Google

kan Du huske Din Sejrssang, den, Du og Din Søster sang hjemme ved vort Børnebal, og som I en Aften sang hos Din Bedstefader? Den betyder altid Noget, naar den bliver sunget — syng den nu!«

»O, den!« sagde Alfons og istemmede den uvilkaarlig, da Otto nynnede de første Noder.

Otto saa ind i Solnedgangens Pragt og Glød og holdt ved dette Syn alle Tanker borte, som vilde trænge sig frem ved Alfons's Sang. »Det Andet skal være afkastet,« sagde han til sig selv, »det derude skal være Fremtiden.« Og saagodtsom medens han talte, skiftede alt Farverne, og Sydens Nat drog frem paa Himlen. Med alle Kræfter søgte hans Sjæl at stemme imod, at Glansen blev overvældet, følte sig selv paa Spil derude, men anstrengte sig forgæves. Pludselig saas Solens halve Skive ganske ene og rosenluerød paa den blegblaa Horisonts yderste Rand, og Alfons sang i det Samme den forunderlige Sejrshymnes Ord: »Vogne og Heste begrov han i Dybet!« og næsten saa hastig som Ordene bleve sungne, sank Solens sidste synlige Rand, glimtende i sidste Øjeblik som en guldrød Stjerne. I det Samme hørte Otto, at man talte til Alfons.

Medens han havde sunget, var bagved dem, opad Højen, kommet en aldrende Herre og Dame, en yngre Mand og en ung Pige, Alle med tydelige Tegn paa Forundring og ligesom magnetisk tiltrukne af Sangen. Den yngre Mand havde nærmet sig Alfons og sagt et Par Ord, og øjeblikkelig

Digitized by Google

var han som en gammel Bekjendt for dem Alle. Det var i dette Øjeblik, at Otto vendte sig, og betagen af sine Forestillinger opfattede han det, som om det gamle Testamentes Skikkelser i moderne Dragt havde ladet sig mane op af Sejrshymnen fra det røde Hav for at trøste deres Efterkommer. Saa uvilkaarlig og fuldstændig hengav han sig til denne Fantasi, at han vilde vende sig bort, tilbage til Solnedgangen for at se efter Stjernen; men da var den slukt, og Natten kom hurtig, ligesom med brede Vingeslag, over Himlen. Han benyttede et Øjeblik til hviskende at spørge Alfons: »Kjender Du dem?«

»Nej; men de ere engelske Jøder, af spansk Herkomst ligesom jeg, og de kjendte Melodien, den bliver sungen i deres Synagoge, og de blev saa overraskede ved at høre den her ved Klostret.«

»Tror Du?«

»Hvorfor skulde de lyve?«

»Menneske, de ere jo Sangen selv! De ere manede op, og om et Øjeblik, naar *S. Onofrio* ringer til Ave Maria, maa de bort igjen!«

Den sidste Tid havde altfor meget ophidset Alfons's Fantasi og spændt hans Nerver, til at han ikke skulde været modtagelig for en saadan Forestilling, og idet han holdt sig tilbage hos Otto, stirrede han paa sine nye Venner i det indbrydende Tusmørke.

Man spurgte ham, hvad der var i Vejen, og han sagde: »Hvis I komme fra Fædrenes Grave, saa sig det!«

Digitized by Google

Der blev en uhyggelig Pavse; de Fremmede syntes nu ogsaa at blive betænkelige og antage de to unge Mennesker for sindssvage, og ind i denne Dissonans brød den pludselig begyndende Klokkeklang.

Otto havde kun været poetisk greben af sin Fantasi og havde Magt til at beherske den, i det Mindste for ikke at forspilde Alfons gode Venskaber. Han gjorde et Skridt frem og sagde paa Fransk: »Mine Herrer og Damer, hvis her er en Misforstaaelse, saa kommer den af, at jeg for lidt siden bad min Ven Mendoza om at synge sin Slægts Sejrssang og forsikrede ham, at den vilde mane Noget op til ham. Knap sang han, saa kom De, og derfor paakom os den Forestilling, at De ere Aander. Vi bede meget om Undskyldning, hvis vi tage fejl, og hvis der er noget Uhøfligt i vor Adfærd.«

„*Odd fellows, you are!*" raabte den gamle Herre og vedblev paa Fransk: »Der, tag min Haand, ryst den og føl, om jeg er en Aand! Mit Navn er Sir James Israel Mocatta, Baronet. Og De hedder?«

»Jeg hedder Otto Krøyer,« svarede Otto, idet han gjengjældte Haandtrykket.

»Jeg er ogsaa levende, her er min Haand,« sagde den ældre Dame venlig .... »Hr. Otto .... min Datter, Miss Anna Mirjam .... giv hende kun Haanden, efter engelsk Skik, og for at overbevise Dem.«

Den yngre Mand traadte frem og sagde: »Jeg kan ikke nægte, at jeg kommer fra »Fædrenes

Digitized by Google

Grave« i Østerland, men har ikke hvilet i dem. Jeg er Sir James's Søstersøn og hedder de Castro. Her er min Haand.«

»Og saa har jeg ude paa Landevejen staaende en virkelig Vogn med et Par virkelige Heste!« raabte Sir James. »Ville De gjøre os den Fornøjelse at kjøre med hjem og drikke en Kop The?«

— Mørket var alt indtraadt, og Karnevalet var for den Dag forbi paa Corsoen. Man mødte det hist og her i smaa Selskaber, der kom maskerede, med Fakler og Musik, for at opføre en Serenade eller give en scenisk Forestilling i en eller anden Osteri, som var oplyst med mangfoldige farvede Lygter i alle Størrelser, og hvorfra den romerske Folkeglæde lød, altid harmonisk. Naar et saadant Optog med Lys og Strengeleg pludselig dukkede op i Enden af en bælgmørk Gade, eller man langt borte saa Osteriens Glans, tog Alt sig feagtigt ud; men Otto og Alfons bleve ikke længer overraskede af det Æventyrlige, det syntes dem at høre til Dagens Orden, de havde jo selv faaet Roller deri.

Vognen kjørte til Corsoen. En Port blev slaaet op, Tjenere i Liberi stode ved Foden af den brede Stentrappe; man gik op ad Trappen og kom gjennem en stor hvælvet Forhal, hvor der i den kæmpemæssige Kamin blussede en lystig Ild, til et Værelse, hvis Vægge vare af udskaaret Træ, brunligt og med Spor af Forgyldning, og over hvis Marmorfliser var lagt Tæpper. Der

Digitized by Google

var dækket et Thebord, hvor Sølvmaskinen snurrede over en Spirituslampe.

Den fuldendte engelske Gjæstfrihed gjorde det let for de To at føle sig vel og hjemme i det Uvante. Man faldt dem ikke besværlig med personlige Spørgsmaal, men forstod at spørge saaledes, at man selv gav Mest.

Den gamle Baronesse havde, hvad der er sjelden blandt Jødinder, ganske sølvgraat Haar; hendes Teint var bleget af Alderen, maaske ogsaa af Sorger, skjønt hun forresten var livlig og bar det umiskjendelige Præg af en sikret, behagelig og anset Livsstilling. Hun havde ingen høj Dannelse, men megen sund Sands og et godt, mildt Gemyt. Hun var mere forundret over Rom end glad over det og klog paa det og overraskede Otto ved sine naive Udtryk af Forundring, idet hun oftere efter at have omtalt f. Ex. Vatikanet, Ruinerne, Kirkeceremonierne spurgte: »Kan De forstaa det!« Otto vidste ikke, om hun spurgte saaledes for at prøve ham, eller om hun virkelig var en saa jevn aldrende Dame, som hun gav sig. Han vogtede sig for at ville synes lærd; men paa hans Øjne kunde man nok se, at han forstod. Naar han en enkelt Gang gav en lille Forklaring med den venlige Omhyggelighed for at udtrykke sig rigtig, som i hans Stilling var saa naturlig, blev hun meget tilfreds og sagde, at saadan talte hverken Sir James eller de Castro, for de havde altid deres egne Ting i Hovedet.

Miss Anna var omtrent atten Aar og ikke

Digitized by Google

egenlig smuk. Hun var let, men kraftig bygget og syntes en sund, selvstændig Natur, der ved en omhyggelig Opdragelse og en fornuftig kvindelig Aristokratisme strax gjorde et godt og behageligt Indtryk. Hun lod til at være ligesaa greben af det nys Oplevedes Poesi som enten Otto eller Alfons og kunde i Førstningen ikke tale, uden at Stemmen bævede af den tilbageholdte Bevægelse. Over Otto gled et Par Gange hendes Blik med dyb Nysgjerrighed, næsten med ængstelig Forsken, og hun lyttede nogle Øjeblikke til hans Stemme, som om hun hørte med særegne Sandser. Mod Alfons var hun mere frejdig og hjertelig, og dersom den poetiske Bevægelse en Stund vaklede ved, hvem den skulde slutte sig til, saa kom snart et Øjeblik, der blev afgjørende.

Sir James havde en Kjæphest, som han red til sin private Rigmands-Fornøjelse: Geologien. Hvorsomhelst han kom, undersøgte han Jordlagene og samlede fra Italien en hel Skibsladning til sit Kabinet i London. Men ved Siden af at udforske, hvordan Jorden havde set ud i dens forskjellige Perioder før Syndfloden o. desl., kom han paa denne Maade til sikker Kundskab om vedkommende Landes Hjælpekilder og Produkter, Evne til at modtage Bjergværksdrift, Industri o. s. v. Snart var Otto beskæftiget med at give Oplysninger om Danmarks Jordlag, om Jyllands Heder, om deres Evne til at opdyrkes, om Vanddragene ved Himmelbjerget, og derfra gik Samtalen igjen til de forskjellige Jordperioder. Det var netop, hvad

Digitized by Google

der tidligere saa livlig havde beskæftiget ham og var brudt frem i Samtaler hos Milner og andre Steder; men her var den Forskjel, at Baronetten ikke i ringeste Maade lod det indvirke paa sin Bibeltro, hvad han opdagede om Jordens Ælde. Imellem Biblen og Videnskaben var for ham ingen Forbindelse; han havde ikke forestilt dem for hinanden, og de toge ingen Notits af hinanden. Den fornemste Grund for hans Rejse til Italien var iøvrigt hverken Geologi eller Orangernes Klima, men det praktiske Formaal at hjælpe til Jødernes Oplysning og Frigjørelse. Hans Søstersøn, de Castro, havde nys mødt ham paa Hjemvejen fra Østerland, hvor han i Jerusalem, Cairo og Alexandrien havde oprettet Skoler og Hospitaler og i Konstantinopel havt Avdiens hos Sultanen.

Baronetten gav at forstaa, at hans Søstersøn ventede Avdiens hos Paven. »Først,« sagde han, »vil vi have den Skik afskaffet, at Jøderne paa den første Karnevalsdag maa knæle paa Capitolium og kjøbe sig Tilladelse til et Aars Ophold. For den Skiks Skyld vilde vi idag ikke være tilstede ved Karnevalet, men holdt vort Hus lukket — og derved kom vi til den Fornøjelse at træffe Dem, mine unge Venner.«

Altsaa, dette var Paladset, Alfons havde staaet udenfor! Han og Otto saa paa hinanden ved denne Fuldstændiggjørelse af det Æventyrlige; men for ham var det langt mere end en skjøn, poetisk Begivenhed. Hans stedse vandrende Slægt, hvis Sind det saa ofte blev forment at fæste sig til et

Digitized by Google

Fødeland, havde nu fundet stærke Hvilesteder, havde mægtig Klippegrund at standse paa, havde Hjem paa Jorden, og han blev kjærlig modtaget deri. Det mest uforbeholdne, højeste Udtryk af menneskelig, vemodig, taknemlig Glæde, viste sig paa Alfons's Ansigt og fyldte hans Øjne med to store, tunge Draaber. Da han atter kunde se, bemærkede han, at Anna Mirjams Øjne stode fulde af Taarer. Disse Mennesker sad stille og ubevægelige; men sjælelig vare de i hinandens Arme.

Da Otto nærmede sig sit Hjem eller sin Værtindes Hus, var det, som om han vendte tilbage fra en lang Rejse. Han var træt, overvældet af Dagens mangfoldige Indtryk; ligesom et fint Slør laa om hans Bevidsthed, og han vedblev kun at sige sig selv: »Hvor jeg dog oplever Meget! Jeg staar paa mange Heste, der fare afsted!«

SJETTE KAPITEL.

Med den engelske Iagttagelse af selskabelig Høflighed aflagde Sir James og de Castro Besøg næste Formiddag. De havde alt været hos Alfons og bleve af ham ledsagede til Otto. Efter denne Formalitet tog man det mere italiensk og foreslog en Spadseretur.

Digitized by Google

Otto havde den foregaaende Aften ikke lagt synderlig Mærke til de Castro. Han havde hørt Sir James i Korthed fortælle om sin Søstersøns Rejser og Avdiens hos Sultanen, og ved senere at tænke derpaa var han uvilkaarlig kommen til at opfatte de Castro som en selvbehagelig, dannet Jøde, der gik ud paa ved Hjælp af sin Rigdom at spille en Rolle. Men ved nu at gjense ham fik han en ganske anden Forestilling. De Castro havde i sit Væsen det almindelig Engelske: Sikkerhed og Handlekraft; men hans individuelle Særkjende var et mærkeligt Udtryk af Tænksomhed og Præg af, at han var kommen bort fra en Mængde af Livets Illusioner, medens han enten af naturlig Velvilje eller anstrengt Selvopholdelsesdrift søgte at bevare saa mange som mulig. Dette viste sig i et ejendommeligt, halvt ironisk, halvt melankolsk Udtryk, der tiltalte og greb Otto med hemmelighedsfuld og sympathetisk Magt.

Paa den anden Side var Otto, med Ærgjerrigheden vakt af Pater Benedict, med Udsigten til Alperne, med Henrykkelsen over Damen paa Corsoen og med hemmelig Triumf over at beherske sin dæmoniske Værtinde, ligesom tindrende af urolig Livskraft, af hin Energi, der gjør Mennesket egoistisk, idet man under sit Velbefindende, Haab og Længsel finder en Glæde i næsten Alt, hvad der sker, og uden ret at vide det er paa Veje til søge et fast Punkt, hvorfra man smilende kan se ned paa Alt.

De vare ad den brede Trappe stegne op til

Digitized by Google

Ara Coeli og ned paa den anden Side af Capitolium og gik forbi Ruinerne af Concordia-Templet, hvor Dødsdommen blev afsagt over Catilina, forbi Septimius Severus's Triumfbue, der staar som i en udtørret Brønd, og for dem udbredte sig Forum med de levende, højtknejsende Søjleruiner, med de katholske Kirker og Klostre tilvenstre, tilhøjre Palatinerbjerget med det sammensunkne Kejserpalads. En Cicerone kom til dem og sagde, at de mamertinske Fængsler vare aabne, hvis de ønskede at bese dem.

De gik ind igjennem Kirken S. Giuseppe og bleve førte til Nedgangen. Ciceronen forklarede dem, at Dybet, de saa, kun var de øverste Fængsler, og i gamle Dage havde der slet ikke været Trappe, men kun et Hul, hvorigjennem Fangerne eller Forbryderne nedlodes. De stirrede ned i det skrækkelige Dyb, det mørke, fugtigkolde, af Oldtidsmure omgivne Rum. »Romere, Eders Badstuer ere kolde,« havde Jugurtha sagt, da de kastede ham herned. Otto mindede derom og tilføjede, at nu, ved Synet af Stedet, blev den afrikanske Konges Ironi aldeles forbavsende og forfærdende. Dersom en sejglivet Kat kunde tale, mente han, maatte den under lignende Omstændigheder ytre sig saadan.

De Castro svarede: »Hans og Romernes Sind ligner Mørket under os; man kan stirre i det, til Haarene rejse sig paa Ens Hoved .... Vanskeligheden er at forstaa en Menneskerace med særegen, vældig Hjernebygning, med de trodsige runde Pander og svære Baghoveder. De havde

Digitized by Google

Evne til at erobre og organisere en Verden, og deres grumme, tvingende Magt var som disse velsammenføjede, sorte Stenmasser .... Skal vi stige ned i det underste Rum?«

Sir James og Alfons vilde ikke med, men foretrak at spadsere paa Forum, medens de Castro og Otto fulgte Vejviseren.

»Hu, ja, det var et grumt Folk« — sagde de Castro — »en blodig Svøbe i Civilisationens Haand, Grækenlands, Jødelands, den halve Verdens Voldtager. Da det Fine og Ædle i Stammens Blodmasse var aftappet ved Borgerkrige og Henrettelser, blev kun det Raa tilbage, den dyriske Styrke og den mægtige Nydelsesevne, der ikke ved nogensomhelst Undseelse holdtes i Tømme. Kun hos et saadant Folk kunde opstaa Uhyrer som Nero, Tiber, Sejan .... her ovenfor blev Sejan og hans Familie henrettet! Der krænkede Bødlen i hans Paasyn hans Døtre, fordi Loven forbød at henrette Jomfruer — det var et juridisk Folk .... Hvilken uhyre Smertensgrav vi ere nede i! Kirken staar som Taarepil derover.«

Otto var ikke vant til at anvende Kritiken paa Fortiden og bedømme den med Nutidens Sympathier. Den var nu engang, som den var, og faldt ikke ind under Begrebene Ondt og Godt.

»Lykkeligvis skinner Solen deroppe,« svarede han.

»Ja, hvilken Sol?« sagde de Castro. »Oppe over os, lidt tilvenstre, i Klostret, som vel nu beskinnes af Sollyset, husere Dominikanerne, dem

Digitized by Google

Rom udsendte at tænde Inkvisitionens Baal over al Verden. Deroppe har Paven velsignet dem, som brændte Albigenserne, der har Pius d. 5te skærpet Bloddommene. Blod! Blod! i Kristi Navn!

»Um den Namen, um den Namen
Ist ihnen nur zu thun,«

som Nathan der Weise siger.«

Den romerske Vejviser havde faaet tændt sin Fakkel og sagde i dette Øjeblik: »Her sad Sankt Petrus fangen, og paa hans Bøn udsprang denne Kilde.«

Man saa en lille Sump, hvor det klare Vand rislede og spillede i Fakkellyset.

Dette simple Syn overraskede Begge.

Otto sagde: »Saavidt jeg erindrer, er i det gamle Testamente fortalt, hvorledes man nedsablede Hedninger, og man forgreb sig jo endog paa en Konge og afhuggede hans Tommelfingre og Tommeltæer.«

De Castro vedblev at se ned i det rislende Vand og sagde endelig ligesom lyttende: »Ja, den lille Lyd taler, som om den kjendte Hemmeligheden i det store Bud: Elsker Eders Fjender.«

Otto havde nær spurgt: »Hvem var det? Hvo talte?« og hans hemmelige Interesse steg for en Mand, der syntes at kunne ytre sig upartisk om Religionen, uden at være betalt for at rose den, som de Franske sige.

Han sagde: »Det Ord er jo ganske fra det nye Testamente.«

Digitized by Google

De Castro svarede med et Smil: »Siden De kjendte det gamle Testamente, troede jeg, De huskede dets Bud: at man skal elske sin Næste som sig selv. — Men,« vedblev han, »Sagen er, at det Folk, som stod om Sinai, var raat og vildt og blev ført af en krigersk Mand, der selv havde begaaet Drab. Menneskehedens Tilstand var dengang ikke gunstig for humane Ideer. Man dræbte sine Fjender, man ryddede Pladsen, hvor man skulde bo. Af denne Praxis, af det bestandige Fjendskab med Omverdenen, udviklede sig en Theori, der foranledigede Jesus til at sige: »Det er sagt Eder, at I skulle elske Eders Venner og hade Eders Fjender; men jeg siger Eder, I skulle elske Eders Fjender.« Loven havde aldrig paabudt Had, og Kristus gjenoptog kun den gamle Lov, gav den rette Fortolkning af Ordet Næste som gjældende ikke blot Venner og Jøder, men alle Mennesker.«

De Castro tav nogle Øjeblikke og vedblev derpaa: »Nej, det var dog Mere. Han tilføjede, at vi skulle elske vore Fjender. Som vi før kunde stirre ned i dette Dyb af Had, saadan er i hine Ord et Dyb af Kjærlighed, man aldrig kommer tilbunds i, og tror man at være paa Bunden, saa møder man Kilden fra Uendeligheden. At elske sine Fjender er den højeste, mest smertefulde og triumferende Opgivelse af sin egen Personlighed for Guds Skyld. Det er selve Korsfæstelsen. Og det er det evig Beundringsværdige, at Kristus ikke blot som Moses var Ordet og Loven, men ogsaa

Digitized by Google

Handlingen. Fortællingen om ham kan aldeles ikke være Digt, Menneskene kunne ikke digte noget Uoplevet, der i den Grad griber med Sandhedens Magt. Har man engang paa rette Maade læst Ordene, saa staar hans Skikkelse, den skjønneste af alle Skikkelser i Verden, for En som en Virkelighed, man under alle mulige Forhold ser op til og finder Raad hos.«

»Tror De da virkelig paa Kristus?« spurgte Otto forbavset.

»Nej.«

»Jeg beder om Forladelse; hvorledes skal jeg forstaa det?«

»Jeg tror ikke paa ham som Gud eller Guds Søn *par préférence*. Dersom han ikke var et Menneske, vilde jeg ikke kunne elske og beundre ham. Jeg forkaster alle mysteriøse Dogmer, og jeg hader af ganske Hjerte næsten alle de Steder i Evangelierne, hvor Kristus ikke selv optræder talende, simpel, stor, ophøjet over Alle, endog over sine Biografer. Men paa den Maade staar man saa forfærdelig ene. Ingen Menighed nogensteds i Verden. For dem, der som Børn have lært at tro — thi det maa man vist lære som Barn — er jeg ikke varm nok; for dem, der fra Barnsben have lært at forkaste ham, er jeg for varm. Man har ingen Ven; thi man er vænnet til at være sig selv nok, og Venskabet bestaar dels i Lighed i aandelige Midler, dels i, at man bærer den samme Byrde. Man har ingen Elskerinde

Digitized by Google

— thi hvad er det for en Kjærlighed, der ikke tror paa de samme Mysterier! Ene, Ene! Og naar man møder en Anden, hvis Øjne og Pande er præget med Ensomhedens Stempel, saa er man ikkun to Ensomme, og saa Mange vi blev tilsammen, vilde vi aldrig udgjøre et Bundt — hvorimod alle elendige Karle i Verden ere lykkelige, dem træffer man bundtvis.«

De vare komne op og traadte ved de sidste Ord ud paa Forum, og det lod næsten, som om de Castro ved den sidste, lunefulde Vending vilde udviske den Stemning, der havde hersket over ham i Dybet. Forum med dets Ruiner, Søjler, Buer og Bygninger laa for dem i saadan Solglands, at dette forunderlige Sted var som nyopdaget for dem og gjorde al den Virkning som ved første Syn. Alligevel holdt Otto fast og sagde: »Tillad mig endnu et Spørgsmaal og anse det ikke for blot Nysgjerrighed: Hvorledes kan De arbejde for Jødedommen, rejse saadan omkring og anlægge Skoler for den?«

De Castro svarede overrasket: »Hvad skulde jeg da gjøre? Man arbejder med de Midler, man har, og for den Kreds, hvortil man er henvist af Verden og af sin Kjærlighed, og som tror at have Krav paa En. Naar jeg, den engelske Jøde, kommer til Palæstina, Syrien eller Tyrkiet, gaar imellem Paschaerne og mine Trosbeslægtede, skaffer Retfærdighed, bringer Brød, bringer Oplysning, holder Familierne sammen, frier de Fattige fra at sælge

Digitized by Google

sig til græske, romerske eller lutherske indbyrdes stridende og hadske Sekter, aabner Udsigt til, at den ny Slægt kan blive fri og kraftig, saa modtages jeg som en Frelser, sendt af Herren vor Gud, Livskraft, Haab og Tro paa vor Slægts Højhed og Uforgængelighed og paa Herrens Tilværelse skyder op som Blomster om Foraaret. Paa ingen andre Mennesker kunde jeg gjøre en saa dyb og velsignelsesrig Virkning, alle Andre ville takke mig personligt, mit Folk tager min Gave og vender sig mod Østen til ham, der sendte mig. Er det ikke nok?«

Otto fandt ikke Ord til at svare herpaa. Der klang Noget i de Castros Ord, som kaldte paa det Bedste i hans Sjæl.

»Desuden,« vedblev de Castro og hævede Stemmen lidt, idet de nærmede sig hans Onkel og Alfons, »desuden har De vist ingen rigtig Forestilling om, hvilken sjælelig Klarhed og Tilfredsstillelse Jødedommen byder sine Bekjendere. Har De f. Ex. nogensinde hørt om Schechina?«

Alfons vendte sig hastig, og Sir James, hvem det, de Castro vilde sige, næppe var nyt, sluttede sig dog til dem med den stille Alvor, Jøden sædvanligvis iagttager, naar Religionen nævnes.

Otto tilstod, at han ikke kjendte den omtalte Gjenstand. Alfons gjorde samme Tilstaaelse.

De Castro sagde smilende: »Jeg ser, jeg kommer til at holde en Slags Foredrag; men det

Digitized by Google

skal have den Fortjeneste at være kort. Lad os gaa op i Villa Mills.*) Der staar et Mandeltræ; Kustoden mente igaar, at hvis Foraarsvejret vedblev, vilde det snart blomstre. Jeg holder af Træet, det bringer mig til at tænke paa Arons Stav, som grønnes paa det Sted, hvor Cæsarernes Palads stod.«

»Og mig bringer De til at tænke paa Sokrates, der indbød Phædros til at gaa med sig over Ilissos og sætte sig under Platanen for at føre Samtale om Kjærlighed,« sagde Otto.

»Ja, her kan man let faa et klassisk Forbillede,« svarede de Castro; »men Tilfældet har bragt mig i en altfor smigrende Sammenstilling. Forresten bliver Talen ogsaa her om en Slags Kjærlighed. Oldtidens Jøder antoge tildels, at Gud var allestedsnærværende, men troede dog tillige, at han fortrinsvis var tilstede hos dem. Han havde som Sky og Ildstøtte vist dem Vej ud af Ægypten, havde taget Bolig i Tabernaklets Allerhelligste og senere i Templet. Denne Gudspersonlighed, der boede hos dem og var ligesom en Del af Jehovah, kaldte de Schechina. Paa Pintsefesten, kort før det andet Tempels Fald for Titus, traadte Præsterne en Aften ind i Templet og fornam her først en utydelig Larm, saa et Raab som af tusinde Stemmer: »Lad os drage bort herfra!« og Templets store Malmport, som tyve Mand knap kunde

---

*) Anlagt paa et Stykke af Kejserpaladsets Ruiner.

Digitized by Google

bevæge, gik op af sig selv. Det var Schechina, som forlod den til Undergang viede Helligdom. Profeter og Lærde havde imidlertid opfattet Schechina paa en aandfuldere Maade. Den var Menighedens hellige Aand, en særegen Midler mellem Gud og Menneskene. Det kan bedst forstaas ved et Exempel. Rabbi Jonathan siger, at enhver Dommer, som dømmer retfærdig, foranlediger Schechina til at bo i Israel, og en uretfærdig Dommer jager den bort. Da David havde syndet med Bathseba, veg Schechina i sex Maaneder fra ham. Schechina er altsaa dels Retfærdigheden, de gode Gjerningers Løn, de ondes Straf, den høje Nemesis, dels det Ideale, som Menneskene frembringe i deres Sjæl og omkring sig ved virksomt Samliv med Gud.«

»Ja, men,« sagde Alfons spændt, »er deri Noget om Udødelighed? Fra Jacobeo paastaar, at vi ingen Tilsikring have om et Liv efter Døden!«

De Castro forespurgte sig først angaaende Broder Jacobeo og omtalte dernæst de Bibelsteder, hvor Udødeligheden fandtes forudsat. »Hvor afgjort den Sag var for de Gamle,« vedblev han, »kan ses af deres Lære om Sjælen. Man paaviste hos Mennesket tre Slags Sjæl. Den første, Nephesch, Livsprincipet, faa Alle ved Fødslen, og den have Dyrene ogsaa. Der staar i 3dje Mose Bog 17de Kap., hvor det forbydes at æde Blod: Thi Kjødets Sjæl er i Blodet. Den anden Slags Sjæl, Ruach, er Muligheden til det Guddommelige, Pustet af Guds Aande. Den udvikles ved Opdragelse efter

Digitized by Google

Loven og ved den Vilje, som tidlig vender sig til Gud. Endelig, den tredje Slags, er den egenlige, i Livets Kamp hærdede og prøvede Sjæl, Neschamah, og hvo, der erhverver sig den, er udødelig. Følgelig er Udødeligheden vort eget Værk udført efter guddommelig Anvisning; vi beholde efter Døden den Sjæl, vi selv have skabt.«

Otto vendte sig forbavset til Alfons og sagde paa Dansk: »Livet stiger om os i alle Maader, Alfons. Dette er meget vældigere end det, Din Bedstefader engang fortalte om Ormen .... hvad var det, den hed?«

»Schamir.«

»Aa, Schamir!« sagde de Castro og trak paa Skuldrene.

»Ja,« vedblev Otto til Alfons, »saadan trækker Tilværelsen her paa Skuldrene over vort lille Liv i Kjøbenhavn.«

»Men,« sagde han efter en Pavse og vendte sig til de Castro: »I den Lære er ingen Naade.«

»O,« udbrød de Castro med Spor af dyb Sindsbevægelse, »er Retfærdigheden ikke Naade nok — ikke den Retfærdighed, som Menneskene kjende, og som bestaar i at hugge Hovedet af Synderen, men den mageløse, høje Retfærdighed, som gjennemtrænger al Verden, og hvorved Intet gaar tabt! Den Spise, hvoraf vi næres, efterlader sit Spor i vor Organisme, og saaledes ogsaa hver Tanke, hvormed vi have næret Sjælen. Hver god Handling bringer Schechina til at voxe i os, og hver ond Gjerning er ikke blot en udsendt Pil,

Digitized by Google

der engang farer tilbage paa os selv, men i selve Tilblivelsens Øjeblik gjør den os ringere. Mennesket staar til Ansvar, ikke blot for hvert overflødigt Ord, det haver talt, men for hvert overflødigt Ord, det haver hørt; men at staa til Ansvar er det Samme som at være forringet eller straffet. Der gives end ikke en ligegyldig Ting ɔ: en Ting, der hverken skader eller gavner. Selve Hvilen, der ikke har det Formaal at styrke os til ny Virksomhed, er et uerstatteligt Tab af Tid. Og i en saadan Verden, hvor i Sandhed hvert Hovedhaar er talt og lyder Retfærdighedens Lov, er det ikke Naade nok at være kaldet til at leve i den?«

»Ja, men« — sagde Otto, som i dette Øjeblik mindedes et af Schiøtts Foredrag, der havde gjort saa dybt Indtryk paa ham — »er der i den Henseende ikke Forskjel paa Mand og paa Kvinde, lyser ikke Idealets Stjerne for Manden, naar han kommer op efter at have fornægtet den, medens Kvinden slukker sin Stjerne i Faldet?«

»Ja og Nej,« svarede de Castro. »I det Væsenlige er Forholdet ens. Efter hver Begivenhed, hvorved Naturen er gaaet sin egen Vej skilt fra Idealet, svækkes Evnen til at naa det; det lyser nok, men i større Afstand, og man er mere tynget paa sin Vandring. Læs 2den Mose Bog 19de Kap. 14de V., hvorledes Mændene maatte forberede sig, blot for værdig at kunne høre Guds Bud! Og nu at opfylde dem!«

»Er da ingen Frelse mulig?«

Digitized by Google

»Jo; efter Fejl og Synd bestaar Naaden i, at Alt omkring En er saa velordnet og grundet paa Retfærdigheden. Paa Grund deraf kan man ikke befinde sig vel med sin Daarlighed, og man drives fra alle Sider frem mod det Bedste. Bestandig sidde vi ubarmhjertige Mennesker til Doms over En eller Anden, ere ofte, uvilkaarlig førte af selve Retfærdigheden, uretfærdige imod ham, og pludselig ere vi selv ude af Dommerkredsen og sidde paa de Anklagedes Bænk. Selv bidrage vi ved vor Strenghed mod Andre til, at den høje Retfærdighed voxer; vi slaa Andre, og Slaget rammer senere vor egen slettere Natur, indtil det gaar op for os og vi komme til at elske den skjønne Retfærdighed, der tugter. I denne Kjærlighed er Naaden. Som den sande Bøn er sin egen Bønhørelse, saadan er Naaden Sjælens yderste, anstrengte Opsving mod Gud, Tilkaldelsen af Schechina .... for dem, der kunne svinge sig op og kunne kalde.«

»Thi« — tilføjede de Castro i en lavere Tone — »man medbringer i Verden visse Betingelser, man ikke selv er Herre over; man har en Naturbund, og man giver sig ikke selv sin tidligste Opdragelse. Man er afhængig af den Samfundstilstand, hvori man fødes, og man er Del af sin Fader og Moder, deres Liv fortsættes i En. Derved viser Erfaringen det Mærkværdige, at en ond Slægts Afkom efter faa Generationer kan vise sig forædlet, medens det tager overordenlig lang Tid, inden en ædel Slægts Blod ganske fordærves. Det er, som der staar skrevet: »Jeg straffer Fædrenes

Digitized by Google

Brøde paa Børnene i tredje og fjerde Led, paa dem, som mig hade, men gjør Miskundhed i tusinde Led mod dem, som elske mig og holde mine Bud.« Vi ere afhængige af vore Organer, af vort Forhoveds og Baghoveds Bygning, af vort Blods Bestanddele; det er arvet, og det er præget ved Opdragelsen. Ved at betragte denne Kjendsgjerning kunde man ad fysiologisk Vej komme til samme frygtelige Resultat som Kalvinisterne og den anglikanske Kirke: at der er en Prædestination, at visse Mennesker ere forudbestemte til Salighed, andre til evig Fordømmelse, idet ikke blot Evnen, men ogsaa Viljen til det Gode kan være afhængig af Hovedets Bygning. Naar jeg møder en forfalden Kvinde, en i Usselhed nedsunken Tigger eller en kold, hensynsløs Vellystning, staar dette Problem for mig i sin Rædsel, jeg ser Summen af Fædrenes og egen Brøde, og jeg begriber ikke, hvorledes en saadan Sjæl skal leve. Men vi kjende ikke Hemmeligheden i det Indre, kunne hverken maale et andet Menneskes Kvaler eller dets Samviden med Schechina. Vi blive vildfarende ved det Enkelte, der er udenfor os selv; men i det Store se vi en bestandig Fremgang, en Udvikling af alle Livsbetingelser, en Forædling af Organer og Samfundstilstande. Og Menneskene af første Klasse ere de, som staa i Fremgangens Tjeneste og bidrage til, at Schechina voxer i Verden.«

Alfons sagde med glad Malice: »Jeg skal nok ikke blive Katholik.«

Digitized by Google

Otto udbrød: »Saa De tror ogsaa, at der er Klasser, og at man kan svinge sig op i øverste Rang!«

»Ja, naar man ved hver Handling tænker paa at udbrede Schechina. Virkningen bliver maaske endog desto større, jo mere Fristelse man har overvundet i sin Natur. — Nu vil jeg slutte mit Foredrag, som dog blev temmelig langt, med en lille Historie om Djævlen. Vi tro ikke paa Djævlen som en Personlighed; det Onde er kun Mangel paa Godt, ligesom Kulde er Mangel paa Varme; men alle Livsbetingelser, der omgive os, frembyde Mulighed af Misbrug, og ved ikke at staa i Aandens Tjeneste blive de onde. Dette have Oldtidens Jøder poetisk udtrykt ved, at Djævlen er nødvendig. Engang fangede de Vise Djævlen ved at faste i tre Dage. De vilde dræbe ham; men da han raabte, at saa vilde Verden forgaa (thi saa var der ingen Kjønsdrift), prøvede de det ved at holde ham aldeles afspærret i tre Dage. De lode forespørge i Landet, og se! i de tre Dage var ikke engang lagt et Æg. Saa gave de Djævlen fri, men stak først hans Øjne ud: Naturmagten er blind, vi have Øjne.«

Klokken ringede paa Capitolium og kaldte til Karnevalet. Uvilkaarlig fornam Otto denne Lyd som en Ubehagelighed, som fredsforstyrrende; Noget i hans Natur holdt ham fast her; men i næste Øjeblik følte han, at hvor sympathetisk han end droges til disse Mennesker, havde han dog ikke ganske hjemme imellem dem, de knyttedes

Digitized by Google

til hinanden indbyrdes paa anden Maade end til ham, og inden Klokken havde afringet, lød den til ham med Poesiens og Æventyrets Magt, med Kaldelse til hans egen Skjæbne.

Han tog Afsked, efter at Sir James først havde hilst fra Baronessen med Indbydelse til Middag næste Dag og temmelig fint givet et Vink om, at han der vilde træffe Roms store Verden.

»Hvilket forunderligt Liv,« sagde han paa Vejen til sig selv, »at gaa fra den ene Herlighed til den anden, og den ene aldeles forskjellig fra den anden! Hvad skal det betyde? Jeg er som omtaaget af Lykken!«

Karnevalet var alt i fuld Gang og end rigere og fyldigere end den forrige Dag. To Rækker Vogne indtoge næsten hele Corsoens Længde og arbejdede sig langsomt frem, omgivne af Maskerede og Umaskerede, af Latter, Skrig, nedregnede Konfetti og Blomster, mellem Husene, der som ved Trylleri vare blevne fyldte med Liv, med Verdens skjønneste Kvinder i farvede og funklende Dragter og i den rigeste Livslyst. Det gik end mere op for Otto, at Menneskene her vare, hvad han saa tidt havde ønsket, at de skulde være: Kulisser for Øjeblikkets Henrykkelse, poetiske Skikkelser uden Krav paa Forbindtlighed, lyslevende Væsener i en Dag uden Fremtid — saadan som det især maatte tiltale et Gemyt, der var blevet vant til at miste og ikke ret tro paa noget Forholds Varighed.

En var der dog, til hvem han stod, om ikke i Fremtids-, saa i Fortidsforhold, Hun fra

Digitized by Google

den forrige Dag, og han var spændt paa, om han skulde gjense hende, som naar man af et Øjebliks Held eller Uheld vil spaa sig selv sin hele Fremtid.

Pludselig opdagede han paa en Balkon en ung Dame, hvis Ansigt syntes ham bekjendt, uden at han ret kunde gjøre sig Regnskab derfor. Hun var aabenbart ingen Romerinde, men sad mellem Romerinder og var i Albanerindedragt, som end mere udhævede hendes fine Teint. Medens hun deltog i Glæden, havde hun hint forunderlige Smil, halv barnligt, halv vemodigt, der vidner om, at Sjælen, hvor meget den end hengiver sig til Glæden, dog »haver andensteds hjemme«. I hendes Belte var en Buket, hvori Otto henrykt troede at gjenkjende sin Blomst, og han blev fuldkommen overbevist ved det Udtryk af Gjenkjendelse, der kom i hendes Øjne, da han tilkastede hende en Buket. Men hun gjorde ikke Gjengjæld med at kaste nogen til ham, saa at han ikke forstod, om hun mulig var ganske fremmed og ukjendt med romersk Skik eller fandt Noget i hans Adfærd stødende. »Maaske har jeg set for glad ud,« tænkte han.

Da han en Times Tid efter kom tilbage efter at have deltaget i den barnlige, særegne Lyksalighed, der her overalt kom ham imøde med aabne Arme, var hun ikke længer paa Balkonen.

»Det er vel bedst saa,« tænkte han; »det Allerdejligste maa være kostbart, og her har man godt af, at Lykken engang viser sig lidt sparsom. Jeg vil gaa hjem og være ene.«

Men da han nærmede sig sin Værtindes Hus,

Digitized by Google

var det med en ubehagelig Fornemmelse: Han havde nu mødt noget Større, Skjønnere og Renere, næsten noget Saadant, som han i Colosseum havde bedet om, og han vilde nu ikke gjerne anerkjende det Afdrag, han paa egen Haand havde taget. Naar Sjælen saadan bevæges, kan et Minde hastig fare forbi, som Duften af en Blomst eller Takter af en Melodi. Det syntes ham, at han havde oplevet noget Lignende før. Da han i sit første Studenteraar gik hjem fra Baggers paa Frederiksberg, hvor han havde hørt Musik og gode Menneskers Tale, havde det været noget Saadant. Alt det Samme — og dengang var han med en ømfindtlig Renhedsfølelse, han nu havde Vanskelighed ved at forstaa aldeles tydelig, flygtet bort fra sin Værtinde. Det syntes ham i dette Øjeblik, at Livets Gaade som en Sfinx blinkede til ham.

Næste Dag var det Søndag, og tidlig om Morgenen indbød Otto sin Værtinde og en af hendes Slægtninge til en Kjøretur. Han førte dem først ud til St. Pauls Kirke, der alt stod med sine herlige Søjlerækker næsten fuldført efter Branden; saa til *S. Lorenzo fuori le mure*, til Jesuiterkirken ved *Via di S. Ignazio*, og til andre store Helligdomme.

Han vilde sætte hende af hos hendes Gud.

I Førstningen var hun stille tilfreds med Kjørselen i den smukke Vogn og andægtig i Kirkerne;

Digitized by Google

men lidt efter lidt syntes Tingen at blive hende paafaldende, især da Otto hverken bød hende Vievand eller vædede sine Fingerspidser ved hendes Fingerspidser, ej heller knælede ved nogen Messe, de overværede, men blot alvorlig og stille viste Ærbødighed. Hun blev alt blegere, medens han fordybede hende i den Religiøsitet, hun havde villet vinde ham for; hendes kvindelige Instinkt opdagede Kulden i hans Indre, begyndte at stave og lægge sammen og forudsætte en Karnevalsforelskelse og vilde have brugt alle Roms Kirker til Baal for Rivalinden. Deres Ledsagerske udtalte med ensformig Pligtskyldighed sin Beundring over alt det Opbyggende, de saa, og irriterede hende desto dybere. Jo mere hun igjen fik sin Marmorbleghed og de koldt glødende sorte Øjne, desto mere antog han, at hun paany blev greben af den katholske Askese, og lod endelig Vognen kjøre til Nonnesangen i Kirken *Trinità del monte.* Men den bløde, hengivelsesfulde Sang af Kristi Brude dannede en saa skærende Dissonans til hendes Sindsstemning, at hun pludselig forlangte at komme hjem, og undervejs opfangede Otto et Sideblik, der viste ham, at hun havde gjættet rigtig, men at han havde regnet fejl. Det var ikke blidt eller bebrejdende, men forbavsende skarpt og uvejrsvangert. — »Ja, saa faar komme, hvad der maa,« tænkte han.

De to Italienerinder takkede høflig for Turen, og han begav sig til Selskabet. Der var adskillige Personer af større Fornemhed og Indflydelse end Aand, men ogsaa endel Mænd af virkelig Betydning,

Digitized by Google

baade Romere og Fremmede. Otto blev blandt Andre forestillet for et Medlem af Regeringsraadet i et Schweizerkanton, en fransk Greve og Medlem af Deputeretkamret og et engelsk Parlementsmedlem. Mellem disse og nogle store Kjøbmænd eller Bankiers udspandt sig en politisk Samtale. Denne havde noget højst Vækkende og Tiltalende derved, at de ordførende Mænd ikke blot havde Forstand paa det, de talte om, men ogsaa Indflydelse paa det i Evropa og i deres Personligheder repræsenterede visse betydelige Interesser. Saa frastødende, som disse ere, naar de fremtræde i deres Egoisme, saa tiltrækkende blive de, naar de forenes med overskuende Ideer, og naar det mærkes, at om de end ere forskjellige, staa de ikke absolut fjendtlige mod hinanden, men have Udsigt til en højere Forsoning. Naar de bevæge sig, føles det jordiske Livs Realitet og Sundhed, og Sindet fornemmer en styrkende Alvor, medens det tager Parti og hengiver sig til varm Sympathi eller faar Lyst til Kamp mod det, som staar i Vejen for det Rette.

Blev Otto greben af det Stærke og Mandige, saa havde han tillige en Følelse, som om denne Verden ikke var bleven aabnet for ham, hvis han ikke ved Indgangen havde rystet sin Kappe — som Schiøtt engang havde sagt, og hvormed han troede Alt afgjort. Han behagede ved det Udtryk af Energi og Fremstræben, der var over ham, ved det særegne Præg af Ungdom og Erfaring og ved den poetiske Evne, strax at opfatte en Person fra den ideale Side og hengive sig til denne — en Evne,

Digitized by Google

der gjør det første Møde saare behageligt, de senere desto vanskeligere.

Af Karnevalet vare endnu fem Dage tilbage, og de hengik eller snarere forsvandt som Flodstrømmen, der farer ned ad et Vandfald; Formiddagen sædvanligvis med en eller anden lille Udflugt, Eftermiddagen paa Corsoen, Aftenen i Theater eller en Soiree eller i en Osteri, hvor livlige dramatiske Folkescener opførtes.

Otto bemærkede ikke, at en tilhyllet Skikkelse ofte fulgte ham paa Corsoen og holdt Øje med alle hans Bevægelser. Det syntes, at Skikkelsen lidet bekymrede sig om hans ubekjendte Dame; thi, skjønt hun hver Dag sad en Stund paa samme Sted, undlod hun stadig at besvare hans Opmærksomheder, saa at han tilsidst ophørte dermed. Derimod mødte han en Dag den Hjelmkroneske Familie tilvogns, og da der var en Standsning, kaldte Kammerherren med usædvanlig Venlighed paa Otto og spurgte om det store Selskab hos den engelske Baronet, hvor man havde erfaret, at han havde været Gjæst. Kammerherreinden tog af en eller anden Grund Lejlighed til at vise sit mest smilende Ansigt, medens den formummede Skikkelse fulgte hvert Blik og hver Mine og gjennem Larmen lyttede til det fremmede Sprog.

Endelig kom den sidste, den store Dag. Otto vidste, at naar denne Dags Sol gik ned, vare alle

Digitized by Google

Karnevalsbekjendtskaber glemte, den Dame, man her kunde tilkaste Blomster og Haandkys, ja tiltale, hvis man havde Mod og kunde naa til hende, vilde næste Dag være aldeles fremmed og staa under de strengeste Formers Beskyttelse, om ikke paa Rejsen mod et af Verdens fire Hjørner. For sidste Gang vilde han nærme sig den Ubekjendte og i det Mindste tage Afsked med det dejlige Syn, der for ham var blevet Karnevalets Sol. Ganske bly og ydmyg nærmede han sig hendes Balkon og tilkastede hende den smukkeste Blomst, han havde kunnet skaffe sig. Da rørte Skikkelsen sig; som om hun havde ventet ham, fremtog hun hastig Noget og tilkastede ham det. Næppe havde han grebet det, saa førte Menneskestrømmen ham ustandselig videre. Det var en Lavrbærkrands, hvortil var bundet en lille Medaillon i Emaille med den belvederiske Apollos Hoved. Hans eget Hoved svimlede af Henrykkelse ved denne Lykkens Gave. Et Øjeblik vilde han forsøge at vende om for at byde hende Noget til Gjengjæld; men hvad skulde det være? Var det ikke hans Skæbne, som nu sendte ham den sidste, yderste Opmuntring og ikke ventede andet Svar, end at han skulde fortjene den?

Han blev stille, mættet af Glæde, og da Strømmen nu havde drevet ham op mod *Piazza del popolo,* mærkede han, at Karnevalets store Slutningsscene nærmede sig. Han havde læst nok derom til at vide, hvad der forestod, og gik med forstandig æsthetisk Beregning op til Obelisken paa Piazza'en

Digitized by Google

for derfra at overse Corsoen i dens hele Længde, naar der blev tændt Lys. Ved det første Tegn paa, at Solen var ved at forsvinde, viste sig først enkelte Lys, og strax efter, da Natten kom med Sydens Hast, bredte de flammende Ildpunkter sig ud overalt, mylrede paa Gaden, steg opad Husene, strakte sig paa lange Stænger i Vejret fra Tagene, saa at det var vanskeligt at skjelne, hvor Jordens Lys ophørte og Himlens Stjerner begyndte. Otto stirrede med bævende Fryd derpaa som paa den pludselige og fuldstændige Opfyldelse af en Forjættelse i hans Barndomsaar, da de dansede med Lys og i Stjerneskin over den gamle Gade.

En Dreng, der handlede med Voxlys, skreg ham i Øret: *Senza moccolo!* (Uden Lys!), og uvilkaarlig kjøbte Otto en Stabel, som Drengen ivrig tændte for ham. Men næppe brændte den, før Drengen pustede den ud for ham og skreg: *Senza moccolo!* Først var det en ubehagelig Fornemmelse, som om Drengen næsvis tiltog sig Noget over hans Stand; men hastig blev det afløst af Glæde over Syden, hvor den fattige Dreng ikke er kuet ved sin Næringsvej, men strax er med i Legen. Dette Skjelmeri og denne Glæde, som ophævede al Forskjel i Stand og Formue, som forenede de Tusinder uden Hensyn til Alder, Kjøn, Nationalitet og Religion i en eneste uhyre summende Jubel, betog Otto paa det fuldstændigste. Han bad en ung Pige paa en Vogn om at turde tænde sit Lys ved hendes, fik Tilladelsen, pustede hendes Lys

Digitized by Google

ud, og medens man fra Vognen leende kaldte ham *scelerato*, Forbryder, styrtede han sig med Skriget: *Senza moccolo!* ud i det mylrende Glædeshav. Strømmen førte ham til Stedet, hvor han havde set Albanerinden sidde. Derudenfor var en Samling Cavallerer, der formodenlig aldrig havde set hinanden før, men vare forenede om at storme Balkonen. Den blev forsvaret af endel Herrer med Staalmaske for Ansigtet og med lange tynde Stokke. De havde hidtil afslaaet ethvert Angreb, nedkastet de Stormende og slukket deres Lys, og hvergang dette var sket, hævede sig en Række af Damer bagved dem, løftede Lysene højt i Vejret og raabte med bakkantisk Jubel og hoverende Triumf ned til de Stormende: *Senza moccoli!* Her var Alt, hvad der kunde friste Otto: Kvinder, Kamp og Lys; han kom i Spidsen for de Stormende, afparerede de mangfoldige Hug, der leende bleve uddelte, blev løftet op af sine Stridsfæller og kom ind, idet han svingede sit Lommetørklæde til alle Sider og med hvert Lys, han slukte, skreg som besat: *Senza moccolo!* De Andre fulgte efter, Forsvarernes Kjæde var sprængt, Damerne flygtede ind i et Sideværelse; men Otto fulgte en af dem, og det var Albanerinden, slukkede hendes Lys, som hun søgte at dække med Haanden, og tordnede sit glædedrukne: *Senza moccolo!*

»O, nu slukkede han mit Lys!« udbrød Damen paa Dansk, og i samme Øjeblik kjendte Otto hende: Det var Camilla Hald.

Digitized by Google

Lyden af hendes Stemme havde samme henrykkende Magt over ham som forhen og forøgedes om mulig i dette Øjeblik ved det Hjemlige, der saa pludselig aabenbarede sig. Han kunde selv Intet have udtænkt eller digtet, der for ham saa fuldstændig kunde overgaa Glædeslarmen, som denne bløde, klare, danske Kvindestemme, der var som Sang i Kamptumlen, som et stille, kvægende Lys midt i Fyrværkeriet. Saa lidet voxer man, trods Alt hvad man oplever, fra det, af hvilket Sjælen engang dybt er bleven greben.

»O, Frue, jeg beder om Forladelse,« sagde Otto, idet han ganske faldt ud af Rollen.

»Hvad F—, det er jo Otto Krøyer!« sagde Hald, der nu kom tilbage fra Vinduet, hvor han havde slaaet haardt og faaet de andre Stormende, efter velforrettet Sag, drevet ned. »Ih, hvorfor har man ikke set Dem her i Rom? .... Min Kone .... Ja, De har jo set hende i Kjøbenhavn? Men her havde De vel ikke let ved at kjende hende; vor Værtinde og hendes Døtre fik hende klædt ud, ikke sandt, meget net? .... Vi kom Dagen før Karnevalet .... Imorgen tage vi til Neapel .... tag med. Det er saa rart at være Landsmænd i Følge.«

Otto gav et høfligt Afslag paa Opfordringen, som knap var videre ment. Han vilde gjerne have sagt Noget til Camilla; men det var for ham, som om det, der var forefaldet imellem dem, kun havde Værd som en Hemmelighed; og hun sagde heller Intet.

Digitized by Google

Hald vedblev: »Vi kommer til Schweiz i Sommer; maaske mødes vi der. Kommer De til Schweiz?«

»Maaske,« svarede Otto, ønskede dem en lykkelig Rejse og tog Afsked.

Idet han kom udenfor, lød Kanonskudet. Alle Lys forsvandt som ved et Trylleslag, al Jubel forstummede, Mennesker og Vogne fjernede sig tavst og hurtig gjennem Sidegaderne som fra en Ligbegængelse. Karnevalet var dødt, Fasten begyndt. Otto vendte sig om mod Balkonen, den var tom og mørk. Det var, som om Alt havde været et Æventyr, som om han havde havt den magiske Nøgle og lukket sig ind i et af Paladserne, hvorom han i Hjemmet havde drømt, og nu havde mistet den.

Uden at han kunde gjøre sig Rede for, hvorfra Følelsen kom, sagde det inden i ham: »Nu er Ungdommen forbi; efter denne mageløse Tid faar jeg intet Mere forært af Skæbnen, men maa vriste det fra den som Mand. Fremtidig vil den staa alvorlig og tavs som dette Mørke.«

Ligesom hele Nationer i store Øjeblikke kunne spaa sig selv, saaledes er det ogsaa med enkelte Mennesker. Enhver med poetisk Gemyt har oplevet det.

Digitized by Google

SYVENDE KAPITEL.

Man venter Noget, og det kommer; men saa kan man ikke altid kjende det.

De første Dage efter Karnevalet medførte en Fornemmelse af Tomhed og Kulde. Staden var som en sommerlig Skov, der pludselig havde mistet alt sit Grønne og stod med de nøgne Stammer; de farvede Tæpper vare borte af Corsoen, alt Liv forstummet, de tomme Balkoner vare som indmurede Ligsten paa den begravne Glædes Kæmpehøj. Selve Naturen havde forandret sig, en kold, skarp Vind strøg henad Gaderne; man fik Længsel efter Syden, efter at følge de bortfløjne Trækfugle.

Otto greb den Bog, han havde lagt Mærke i, dengang han for et Øjeblik vilde gaa ned paa Karnevalet; et Aarhundrede syntes ham at være kommet imellem. Men saa var der igjen de store Kunst- og Digterværker, og ved nøjere Eftersyn fandtes de at staa med uforandret, smilende Ungdom og med en Højhed, der indeholdt en stille Bebrejdelse mod dem, som havde glemt dem.

Han vovede knap at gaa ned til Sir James og de Castro, af Frygt for, at ogsaa de skulde være forsvundne Karnevalsbilleder; men han fandt de Castro staaende i Gaarden samtalende med Fra Jacobeo. Munken var ikke at bevæge til at gaa op i et Hus, hvor hans Pligt ikke bød det,

Digitized by Google

og han syntes delt imellem to stærke Stemninger, en uvilkaarlig Frygt for Huset eller Lyst til at fly det og et brændende Ønske om at omvende de Castro. Begge Stridende havde hurtig opdaget den Side hos Modstanderen, hvor han var svagest; Munken havde mærket de Castros dybe Beundring for Kristus-Idealet, og de Castro havde følt Munken gjennembæves af Længsel efter sin Slægt og sit Blod.

»Det er slet ikke Jehova, der er Eders Gud!« raabte Fra Jacobeo, »I har ingen Gud! med den Gjengjældelseslære, I prædiker, behøver I ham ikke; I har forladt Jødedommen, fordi I er bleven oplyst; men I er ikke naaet til Kristendommen. Bed til vor hellige Jomfru, at Eders Øjne maa oplades! Her er en Bog; den har vist stor Kraft til at omvende Jøder og Hedninger.«

De Castro tog venlig imod Bogen og svarede: »De siger, ærværdige Broder, at ved Læren om den strenge Orden og Retfærdighed i Tilværelsen forsvinder Gud. Det er, som naar man havde et godt Uhr og roste dets Fortræffelighed, man derfor nægtede, at der var en Uhrmager. Tvertimod; hvis man kunde paavise ringeste Uretfærdighed i Verdens Orden, hvis man følte, at man efter en slet Tanke eller Handling blev lykkeligere eller efter en god Handling ringere, saa burde man tro, at der var ingen Gud.«

»Ja, det kjende vi godt! Det hedder Pantheisme.«

»Nej, saadan hedder det ikke; Pantheismen ser en kold Orden; men vi tro paa Kjærligheden,

Digitized by Google

fordi vi føle den. Hvo, der har den, fornemmer ikke Gud som en kold Lov, men som en Personlighed, og han er ingensteds aabenbaret uden igjennem vor Slægt, min Slægt og Deres, ærværdige Broder.«

»Jeg har ingen jordisk Slægt!« skreg Fra Jacobeo med flammende Øjne. »Vig fra mig, Satan! Vig fra mig med de Ord! Jeg er omplantet i Davids himmelske Slægt, optagen deri ved Daaben. Du har ingen Ret til at dutte mig, Satan! .... Det er ikke Eder, Signore; han taler kun gjennem Eder, uden at I ved det .... hans Ord ere skarpe, krumme Kløer .... Vogt Jer for at bespotte og tale om Kjærlighed! Hvor tør I understaa Jer at tale om Kjærlighed, da I fornægter Ham, som døde paa Korset, skjønt han stadig banker paa Eders Hjertes lukkede Dør! Føler I ikke, at i ham og alle hans Helgene og Martyrer er en Magt, I forgæves aflukker Eder fra? Det er Kjærligheden, at han vil ind! Se, ham her, paa dette højhellige Kors! .... Ingen Bespottelse, Satan! .... Han er født af den allerhelligste Jomfrus Skød, pint og korsfæstet under Pontius Pilatus, opstanden efter at have ligget tre Dage i Graven, han er faren til Himlen, hvor han sidder ved Faderens højre Haand at dømme Levende og Døde! Sku op!«

De Castro var blegnet ved denne voldsomme og glødende Tiltale, og han saavelsom Otto saa uvilkaarlig imod Himlen, knap ventende Andet end at se den aabnet; men deres Blik mødte ikke andet Synligt end den gamle Baronesse,

Digitized by Google

hendes Datter og Alfons, der traadte ud paa Balkonen, hidkaldte ved den højrøstede Tale. Fra Jacobeo stirrede i nogle Øjeblikke paa dem, aabenbart aandsfraværende og uden Sands for det, han saa, men kom derpaa tilbage til Jorden og hilste med gejstlig Anstand. Han spurgte blødt: »Har Mendoza faaet sin Moder og Søster hertil?«

»Nej, ærværdige Broder, det er min Tante, Baronesse Mocatta, og hendes Datter.«

»Baronesse? Er den Jødekone med de hvide Haar engelsk Baronesse?«

»Ja, og det kan være et synligt Tegn paa, at vor Slægt har en Fremtid og er bestemt til Noget i Verden.«

»Hvad angaar mig Eders Titler og Øjenforblendelse!« udbrød Fra Jacobeo med ny opblussende Lidenskab. »I ere bestemte til at vorde førte til vor hellige Kirke, sætter Eder blot ikke imod, lukker ikke Eders Øren! .... Vil I komme imorgen til vor Klosterkirke?« vedblev han mildere. »Der skal jeg forkynde Eder Bud fra min Herre. Vil I komme?«

De Castro lovede det.

»Godt,« svarede Munken glad og saa til Afsked endnu engang paa den gamle Baronesse. Han vendte sig i Porten og tilføjede: »Jeg vil senere komme her forbi og tale med Eder om min Prædiken .... ikke for at høste Ros eller Smiger; thi det er min Herre, som taler det

Digitized by Google

Gode igjennem mig, naar jeg værdiges at blive brugt af ham.«

Næste Morgen var Otto med de Castro i Kirken. Fra Jacobeo prædikede og søgte efter katholsk Skik at gjøre en Tanke anskuelig ved Hjælp af Billede eller Parabel. Talens Kjerne var en Fortælling om en from Eremit, som ikke kunde forstaa Tingenes Gang i Verden og bad Gud om en Aabenbaring. Saa viste Gud ham den Naade at lade ham i Drømme komme op i Himlen, og han saa da, hvorledes Folk kom fra Jorden, hver med to Pakker, en af gode og en af onde Gjerninger, og de bleve vejede med hinanden, og Dommen faldt i Henhold til Overvægten. Endelig kom en gammel Jomfru, bærende en meget stor Pakke gode Gjerninger, og en ganske lille med Synder. De bleve vejede, og Dommen lød paa Fordømmelse. Da skreg Eremiten og gjorde Indsigelse; men Englen, der havde ført ham, bød ham aabne den store Pakke med gode Gjerninger, og se, de vare alle oppustede af »Hensyn til Folk«, og derfor havde de ikke kunnet opveje den lille Pakke Synder. »Deraf kunne I se,« vedblev Taleren, »at det er ikke Eders Gjerninger eller Folks Ros og Belønning, hvorpaa det kommer an, men det rette Sind, den ydmyge Kjærlighed, saadan som vor Frelser har vist den« — og nu fulgte en veltalende og glødende Opfordring til Tro, Skriftemaal og Bod.

Om Eftermiddagen kom Fra Jacobeo for at se, hvad Virkning hans Prædiken havde gjort,

Digitized by Google

og for at forstærke den. Men strax da Talen kom derpaa, sagde de Castro: »De sagde igaar, ærværdige Broder, at De, vilde bringe Budskab fra Deres Herre; ved De, hvorfra Fortællingen om Eremiten hidrører?«

»Ja,« svarede Munken, »det ved jeg; thi jeg har selv udtænkt og frembragt den som en Klædning for Sandheden.«

»Det tror De, fordi De ikke ved, at De erindrer den. Den findes hos os.«

»Bevis! Hvor?« skreg Fra Jacobeo.

»Jeg vil hente Bogen herned; den hedder Kidduschin Jeruschalaim, men har latinsk Oversættelse ved Siden.«

»Gaa, skynd Jer, hent den!« sagde Munken bydende og ængstelig.

De Castro bragte snart Bogen, og Fra Jacobeo læste sin Tale næsten ordret trykt i det ældgamle Værk. Han udstødte et Skrig, saa sig vildt om og raabte: »Det er Djævlen, som gøgler for mig med sin Løgn! .... Jeg kjender Dig, Du gamle Fjende! Husker Du, jeg har tugtet Dig før? Hvordan smagte det? .... Har Du nu opstillet dette Hus og vil bilde mig ind, at det er virkeligt, for at fange mig deri som i et Garn? .... Men jeg siger Dig: Af Vejen, i Kristi Navn! Af Vejen! Nu vil jeg til Haan og Spot for Dig løbe igjennem Dit Gøglehuses Kortmure, lige hjem i mit hellige Kloster. Af Vejen! Nu farer Kristi Stridsmand frem!«

Digitized by Google

Han styrtede med disse Ord imod den haarde Mur, tørnede tilbage og blev liggende som livløs paa Stenbroen, medens Blodet piblede ud af ham.

Det varede længe, inden man ved Obypdelsen af alle Midler fik ham bragt til Bevidsthed, og det var et sørgeligt Syn at se ham slæbe sig hjemad — hvis ellers Klostret kunde kaldes et Hjem —; men Ledsagelse vilde han ikke modtage.

De Castro sagde nedslaaet: »Jeg bringer ham og han mig Uro, uden at det kan nytte nogen af os, og han er et Menneske, som man ikke faar endt med paa Halvvejen.«

Et Par Dage efter, da Fra Jacobeo kom igjen, opsvulmet og grøn i Ansigtet og med blodunderløbne Øjne, flokkedes Husets italienske Betjente og modtoge ham ikke som et Menneske, men som en Helgen. Var Paladset styrtet ned for hans Stormløb, kunde de ikke have vist ham mere Ærefrygt, og det var aabenbart, at det kun havde kostet ham et Ord, for at de skulde have dræbt Herskabet og dets engelske Betjente. Han lod ikke til at give Agt herpaa, men slæbte sig ind i Gaarden, skottede et Øjeblik op til Balkonen, hvor han havde set den gamle Baronesse, og vilde gaa igjen.

De Castro kom ned og hilste paa ham, og han var overraskende mild. Han sagde: »Herren er god og naadig og kan forvandle Tornene til Roser, uden at vi have fortjent det. Jeg troede at storme mod Satan, og han tog mig i sin Favn. Ja, han trykker stærkt, saa at det Udvortes ser

Digitized by Google

fælt ud; det fornam alt Jacob, da han blev halt under hans Tag; men indvortes! Siden det Øjeblik har jeg været undsat og kunnet bede uforstyrret. Ellers, under Bønnen, kom den Lede altid og hviskede til mig .... ja, I Vantro vide ikke, hvorledes Katholiken omspændes under Bønnen! hvordan den Lede kommer og hvisker de afskyeligste Tanker! Thi vi have en Sjæl, der er saare kostelig for ham. Men I vide det ikke; thi han behøver ikke at gjøre sig stor Ulejlighed for Eder; selve Eders Bøn falder i hans Kram, han lader Eder bede væk. Men nu har jeg det saa stille — — undtagen det skulde være et nyt Fif af ham, at jeg længes efter at se den gamle hvidhaarede Kvinde, der ligner min Moder? Hej, anlægger Du min Moders Skikkelse? .... Jeg maa hjem!«

Paa de Castro kunde man i de Dage se Sindslidelse. Han talte ikke om Munken uden i en Tone af den inderligste Kjærlighed, Sympathi og Vemod. »Ja, kunde man være Kristen som han!« sagde han engang. »Kunde man blot! .... Men hvad udretter han for sine Medmennesker? Hvad vilde ske, om vi saadan forsagede og gik i Kloster? .... Men hvad udrette vi Andre?«

Modsætningen var saa stor mellem de Castro og hans Familie. Medens han droges til Fra Jacobeo af beundrende, smertefuld Sympathi og trængte til at samle alle sine Tanker for at staa imod Munkens Stormløb, vare Baronessen og Mirjam bange for dette urolige og vilde Særsyn,

Digitized by Google

og Sir James affandt sig med ham ved at kalde ham en Sværmer. Baronessens Yndlingsfornøjelse var at kjøre om Eftermiddagen op paa *la Passeggiata*, de store Anlæg paa Monte Pincio, hvor alle Fremmede og Roms store Familier sædvanlig vise sig tilvogns, tilfods og tilhest, og hvor der er en Slags Hærskue over Evropas Rigdom og Skjønhed. Efter Karnevalet havde det kun tabt i mylrende Mængde, men ikke i Karakter. Hun indbød Alfons og Otto til at kjøre med, og saa maatte de Castro ogsaa, skjønt med modstræbende Sind. Otto syntes at høre hjemme i begge de rige Verdener. Det kom af en hemmelig Samviden, han troede at have med sin Skæbne om, at den nu endelig tog ham med det Gode og gjennem Lykke vilde føre ham til at blive noget Godt og Stort. Idet han med Øjnene optog Passeggiataens Herlighed, forekom den ham at være hans, at blive skænket hans Sjæl til Næring, og naar han tænkte paa Fra Jacobeo og alt det Øvrige, han oplevede i Rom, og grebes af de stærke Stemninger, vilde den poetiske Livskraft ikke give Plads for Angsten og Smerten, de medførte: det Hele syntes ham i dets Usædvanlighed at tabe i Virkelighed og blive til Billeder, der skænkedes ham, Stykker af Dommedag. Det gav for ham hele Tilværelsen en dyb, halvdunkel, farvet Baggrund, men stod ikke i direkte Forhold til hans Personlighed, saadan som Tilfældet vilde have været i Hjemmet. Thi fra Hjemmet er

Digitized by Google

ingen smilende Udvej og ingen Bortgang uden Døden.

Da de Andre kjørte tilbage, foreslog de Castro ham en Spadseretur ned i Villa Borgheses Have, tæt under Bjerget, udenfor *Porta del popolo*, og Talen faldt snart paa Fra Jacobeo.

Otto gjorde den Bemærkning, at hvad der hele Tiden stod for ham som noget forunderlig Vældigt, var Munkens Tro paa, at Murene vilde vige tilside; da han saa ham løbe paa og tørne imod, fik han selv et ubeskriveligt Stød indvendig.

»Ja,« svarede de Castro, »det kommer af Katholicismen. Man kan ikke nægte, at den er konsekvent; som den bogstavelig tror paa Miraklerne i Fortiden, tror den ogsaa paa deres Mulighed den Dag idag. Vi kunne godt her opleve en Kirkefest, hvor Paven erklærer en Afdød for Helgen og støtter sig paa, at han bevislig har gjort Mirakler. Den samme Tro ligger ogsaa i den naive Jødedom, og der er noget Vældigt i den Naivetet . . . . saa man kunde misunde dem, der have den.«

»De tror altsaa ikke paa Mirakler?«

Efter nogen Nølen sagde de Castro: »I een Henseende maa jeg svare Nej, i en anden Jo. Jeg har i mit Liv følt mig saa afhængig af det Usete, saa forunderlig hjulpen, at al mathematisk Forstandighed stod stille. Jeg beklager ethvert Menneske, der ikke har følt noget Lignende. Skulde jeg forklare det i nøgterne Udtryk, maatte

Digitized by Google

jeg først gjentage, hvad jeg har sagt før: at den himmelske Retfærdighed er forskjellig fra den jordiske, der slaar Hovedet af Synderen. Nemesis tilsigter med al sin Strenghed noget positivt Godt. Der er i Tilværelsen en overskydende Sum af Kjærlighed, som gjør, at vi lønnes lidt mere, end vi menneskelig taget have fortjent, og deraf opholdes Verden. Kjærlighedens Fond bliver aldrig tømt, fra alle Veje, selv de forfærdeligste, er der Adgang til det, og dette synes mig Verdens største Under. Men jeg har i den moralske Verden aldrig ved Siden af denne Formildelse — som vi fra den menneskelige Retfærdigheds Standpunkt maa kalde det — kunnet opdage det ringeste Vilkaarlige; tvertimod synes mig Alt, hvad der angaar vor Sjæls Udvikling, Frelse eller Fortabelse, at bero paa den uryggeligste Gjengjældelseslov, paa det Ondes Skadelighed for den, der tænker, taler eller handler ondt, og det Godes Gavnlighed. I den Henseende kunne vi aldrig være i Tvivl. Eet kjende vi visselig ikke: Tilblivelsen og dens Modstykke, Døden. Men imellem disse to Yderpunkter er Alt fast og sikkert: en Verden, paa det inderligste og fineste gjennemtrængt og gjennemvævet af en moralsk Lov. Vi kunne krænke den, den er elastisk og giver efter; vi kunne trænge den tilbage, men vore Kræfter finde engang et Ophør, og da kaster denne elastiske Magt os igjen tilbage, og vi staa fjernede fra vort Udgangspunkt, med tabt Tid og tabt Kraft og maa søge en ny Kraft og

Digitized by Google

en ny Tid, og denne nye Tid eller dette nye Tidsbegreb er Evigheden. Da aabner selve Livet vore Øjne for, hvad der var før Tilblivelsen og er efter Døden. Livet er jo Døden, Livet er jo en vedvarende Omsætning af Timelighed i Evighed eller bør være saa, og vor Sjæls Anliggender afsluttes med Livet. En af vore store Lærere, Rabbi Jacob, har sagt: »En Time, i hvilken et Menneske gjør Bod og gode Gjerninger i dette Liv, er frugtbarere end hele Livet hinsides; thi hist er ingen Kamp og ingen Udvikling.««

»Ja,« sagde Otto, »det forstaar jeg nok; men dermed er det egenlige Spørgsmaal ikke besvaret. Det Skrækkelige, der altid, naar man tænker derpaa, manes op for En, er jo, om den Bog, hvoraf vor Salighed skal være afhængig, idet den bringer os Budskab fra »den sande Gud«, selv indeholder Usandhed. Tror De, at Moses forvandlede Nilens Vande til Blod, endsige at Kristus gjorde Vand til Vin eller opvakte den døde Lazarus?«

De Castro svarede: »Naar jeg skal tale om den Slags Ting, maa De finde Dem i, at jeg tager Sagen paa min Maade. Biblens Ord udgaa fra den Vished, som f. Ex. Goethe har udtrykt i Stroferne:

> Denn wer Gefahr und Tod nicht scheut,
> Ist Herr der Erde, Herr der Geister.

Den omtaler ikke Miraklerne, de usædvanlige og blændende Begivenheder, som Noget, der udelukkende kommer fra en Guds Vilkaarlighed.

Digitized by Google

Derfor kunde de ægyptiske Vise gjøre endel saakaldte Mirakler, og samtidig med Kristus var der en Anden, som uddrev Dæmoner, d. v. s. forrettede underlige og store Ting ved sin Personligheds Magt. Det gaar igjennem Biblen, det staar urokket: Forsøg at blive en stor og hellig Aand, saa behersker Du den verdslige Verden, staar uafhængig over den; Alt faar en anden Betydning og en anden Skikkelse. Men man maa personlig prøve det. Biblen er bleven til gjennem menneskelige Organer og er, hvad en vis Dannelse angaar, præget af disse. Dens Opgave har ikke været at lære os Geologi, Mathematik, Geografi eller desl., der rigtignok hører til vor Aands Frihed, men hvori dog et Menneske kan tage fejl uden Ulykke. Den har skullet meddele os det, hvori man ikke uden Skade kan have en falsk Mening, og overlader det Øvrige til vor frie Kulturudvikling. Biblens Sandhed skal prøves ved det indre Livs Erfaring.«

»Men hvis det nu er sandt, hvad der paastaas, at man ikke kan prøve det, medmindre man tror?«

»Saa maa svares: Prøv, om dette er sandt, prøv at prøve det og se, hvad Tro det fører til.«

»Ja; men der er noget Udmarvende i at gjøre den Slags Prøver som et kemisk eller fysikalsk Experiment inden i sig. Jeg har forsøgt at hengive mig til Kirkens personlige Gud; saa begyndte Billeder at se paa mig og give mig Vink, fra hver Krog syntes mig det Urimelige

Digitized by Google

at ville springe frem, den store Trang til Forsken og Erkjendelse for Sandhedens Skyld syntes mig en Barnagtighed, nedlagt i os blot for at give os et Legetøj, jeg selv forekommer mig som et Fnug, bevæget af underlige Vindpust, jeg kunde ikke finde, hvad der var mig, og hvad der ikke var mig, og naar jeg vaagen ser tilbage paa den Tilstand, synes mig, at jeg hellere, naar der var en Djævel, vilde være Djævel og fri end Engel og ufri, Skødehund hos en Personlighed.«

»Det lyder godt nok,« svarede de Castro; »men tænk nu blot Tanken ud og forestil Dem, hvad en Engel vilde være, hvis den var til: Det frieste Væsen, hævet over al Urenhed, lyksalig ved kun at føle og erkjende det Gode, hvilket er det samme som Guds Vilje. Men De har Ret i, at man ikke kan gjøre Prøven som et fysikalsk eller kemisk Experiment. Religionen er ingen theoretisk, men en Erfaringssag, en stedsevarende indre Om- og Opbygning. Livet byder Materialierne. Vi skulle have en Ruin eller et Tempel; Salomons Tempel bygges ikke mere paa Moria Bjerg, men i Hjerterne, en Befæstning mod Hedningedommen. Intet Land er Landflygtighedens Land; ingen Slægt er forkastet, om end min Slægt, saa tror jeg, er som den ældre Broder i Familien, Kjærlighedens Førstefødte. Gjennem os er den høje Intelligens, som hemmelighedsfuldt i Skaberøjeblikket blev nedlagt i Menneskeheden, kommen til Aabenbaring.«

Digitized by Google

Efter en Pavse sagde Otto: »De talte før om et Kjærlighedens Fond. Naar det ikke er opsparet eller samlet udenfor Verden, saa maa det da være i Virksomhed i Verden.«

»Ganske vist; og det er paa det eneste Sted, hvor det kan være i synlig Skikkelse: i Menneskene. Det kan f. Ex. ses i Forholdet mellem Forældre og Børn, i den Arvegang af Godt og Ondt, Lykke og Ulykke, der stadfæster de bibelske Ord. De samme Egenskaber, hvormed Forældrene gjøre Godt eller synde mod Omverdenen, have Magt over deres Væsen og betinge derved den Opdragelse, Børnene faa. Det er næsten umuligt at lægge sig imellem og fuldstændig forhindre det; den moralske Konsekvens eller, som man hyppigere udtrykker sig, Skæbnens Traade ere vævede saa stærkt og fint, at en total Sondring er umulig. Men vi Andre virke desuagtet paa Børnene og ere medbestemmende ved deres Opdragelse og Fremtid. Den forløsende Gud lader Andre, med højere Erkjendelse, komme Børnene til Hjælp, og det er Naadegaven af at leve i et religiøst-oplyst Samfund, at dette Samfunds frelsende Magt griber ind og lidt efter lidt løser Forbandelsen, som blev nedarvet i Slægten.«

De Castro faldt hen i Tanker, ligesom bøjet sammen i Tilbageskuen paa den Erfaring af Smerte og Glæde, hvorfra hans Ord udgik. I samme Øjeblik kom et let Vindpust og slog blidt en Gren imod Ottos Kind; han saa op: det var en Lavrbærgren. En Stund havde han

Digitized by Google

næsten glemt, at han var i Italien; han vaagnede op til Fornemmelsen deraf og til Skuet af Solnedgangens Farver, der nu straalede paa Himlen. Det milde Slag af Lavrbærgrenen forekom ham som venlig Hilsen fra Skæbnen om Ære og Herlighed til Gjengjæld for det, hvormed hans Sjæl i dette Øjeblik var fyldt — thi han troede, at fordi han havde sandset og fattet det saa godt, levede det nu i ham. Det kostede ham Møje at betvinge sin Lyksalighedsfølelse. Han sagde dæmpet: »Hvilken Aften! hvilke Farver!«

De Castro vaagnede op og sagde smilende: »Vore gamle Rabbinere have sagt, at naar der er Tale om Gud, og En siger, det er smukt Vejr, skal han være forbandet — kan De løse den Gaade?«

»Ikke strax .... maaske med Tiden,« svarede Otto muntert, idet de gik hjemad.

— Midt i disse ideale Sorger og Beskæftigelser kom pludselig noget ganske Nyt. Da Otto en Aften besøgte Familien, saa han paa alle Ansigter noget Usædvanligt. De Castro modtog ham med de Ord: »Der er Revolution i Paris.«

»Hurra!« raabte Otto som ude af sig selv.

»Hvorfor bliver De saa glad derover?« spurgte de Castro.

»Jeg ved ikke .... tilgiv mig .... men det er .... det forekommer mig som et Basunstød til Dommedag!«

Digitized by Google

De Castro fortalte nu, at de havde faaet Kurér om, at man havde kæmpet hele Dageu den 23de Februar, og at Kongens Tropper overalt vege. »Imorgen,« tilføjede de Castro, »vente vi nyt Bud med Dampskibet fra Marseille; jeg rejser om et Øjeblik til Civita Vecchia for at modtage vor Kurér ved Landstigningen.«

Han læste et Ønske i Ottos Øjne og tilbød ham en Plads i Vognen, hvad Otto med Glæde modtog og skyndte sig blot hjem for at hente sin Kappe og Vaaben til den natlige Rejse.

Imod Sædvane førte de kun liden Samtale. Hvad der beskæftigede Begges Sind, var for ensartet, for stort og ubekjendt, til at ikke Enhver med overvejende Hang skulde hengive sig til Tankerne.

Efter nogen Tids Forløb var de Castro falden i Søvn og vaagnede ved en gjennemtrængende Piben. Otto sad med sine Pistoler i Haanden og havde opslaaet Klappen for de Castros Rejsevaaben, saa at han kun behøvede at gribe til. Ottos Kinder vare røde og hans Næsebor udvidede, det ubedragelige Tegn paa et Sind, der stod over Faren.

Det viste sig snart, at Pibningen kun kom fra endel Gedehyrder, der havde lejret sig om et Baal ikke langt fra en Osteri, hvor Kusken strax efter holdt for at bede. Der kom samtidig Rejsende fra en anden Side, og man bemærkede, at idet de gik igjennem den store Forstue, hvor en Mængde Almuesfolk, Hyrder og Vetturiner vare

Digitized by Google

samlede, bød man dem Vin med Opfordring til at istemme Raabet: »Leve Frankrig!«

»Saa hurtig forplanter et saadant Rygte sig,« sagde de Castro, da han hørte Raabet.

Da Otto kom ind i Stuen, sprang en Karl hen imod ham, rakte ham et halvfuldt Glas med Raabet: »Leve Frankrig!«

»Hvorfor?« spurgte Otto.

Selve Spørgsmaalet og Maaden, hvorpaa det blev gjort, imponerede Folkene, saa at de raabte til Opfordreren: »*Ha ragione! Dice bene! Perché? He!*«

Men en ældre Mand rejste sig og sagde: »Den unge Excellenza ønsker maaske at raabe: Leve Østerrig?«

Der blev Dødsstilhed, alle Blik hang ved Ottos Læber som for at gribe Svaret, før det blev udtalt.

Otto tog Glasset og sagde de italienske Strofer:

„Evviva la libertá
E chi goder la sá,
E chi non la sá goder,
Giorno e notte sospir!“

Jublen og Tumlen kjendte nu ingen Grænser, og da Otto og de Castro igjen stege tilvogns, fulgte man dem med luende Brande fra Kaminen og under Raabet: »*Evvivano i due milordi!*«

Snart efter deres Ankomst til Civita Vecchia indtraf Dampskibet, og da de Castro aabnede

Digitized by Google

sine Depescher, laa hele Begivenheden for ham: Republiken proklameret, Lamartine i Spidsen for den provisoriske Regering, »Frihed, Lighed og Broderskab!«

»Ja,« sagde Otto, »nu skal Digteren regere; thi nu skal Poesien vorde Sandhed!«

Han bad de Castro om at tage Budskab med hjem til Alfons for at faa sine smaa Anliggender ordnede og sit Tøj sendt efter sig, og da de Castro overrasket spurgte om Grunden, erklærede han at ville strax rejse til Paris.

»Hvorfor?« raabte de Castro.

»Hvorfor? Fordi det har Hast med mig! Kan jeg ikke blive en Fra Jacobeo paa den ene Maade, saa kan jeg paa den anden!«

»O,« sagde de Castro, »er det i hans Navn, De vil gaa, er jeg fristet til at sige: Gaa med Gud, tørn imod Mure eller Bajonetter, det er Lyksalighed.«

»Men« — vedblev de Castro, idet han tog Otto under Armen og førte ham med sig langs Havet — »betænk dog et Øjeblik det Fornuftige. Hvad vil De i Paris!«

»Sætte Livet ind for at vinde det!«

»Ja, ja, jeg tror, der er en Magt i Dem. Men husk paa, at Franskmændene ere i politisk Henseende det mest skinsyge Folk paa Jorden. En Fremmed kan nok svinge sig op, men dog altid indenfor visse Grænser og maa saa hæves enten ved de hemmelige Selskaber eller ved Kvinder. Men saavidt jeg kan skjønne, kommer

Digitized by Google

De ene og ukjendt, uden Evne til at gribe ind i Noget og blive Andet end en Draabe i Oceanet. Bliv, hvor De har Venner, der ikke formaa saa lidt endda. Jeg og Mine have Arbejde før, hvori en Mand kan deltage; prøv det! Og vær forresten ganske rolig: De behøver ikke at rejse til Revolutionen, den kommer til Dem, hvor De saa er paa Fastlandet.«

Dette var saa fornuftigt og overbevisende, at Otto gav efter, skjønt med modstræbende Sind.

Han sagde: »Jeg kan ikke takke Dem nok for Deres Venskab! Jeg tager imod det og vil lyde Dem. Men jeg kan ikke nægte, at en Følelse indvendig er i Opstand. Det er første Gang i mit Liv, at jeg ikke følger min Vilje.«

»Saa begynd De kun Revolutionstiden med at betvinge Opstanden indvendig. Kom, lad os nu faa lidt Frokost, og saa hjem! . . . . Hør, nu vil jeg dog gjøre Dem opmærksom paa, at da man inat raabte Hurra for Frankrig og Revolutionen, havde man dog ligesaa megen Ret som De hjemme hos os: De kunde heller ikke sige, hvorfor.«

»Ja, men jeg forlangte ikke, at Andre skulde raabe med, og jeg vil ikke lade mig beherske af Pøblen.«

»Og De vilde med i en Revolution!« sagde de Castro leende.

»Ja, det kan jeg ikke give Grunde for,« udbrød Otto; »men det bæver inden i mig, jeg kan

Digitized by Google

knap holde fast paa mig selv af Utaalmodighed. Jeg har halvt barnagtig famlet ved Alt dette før. Jeg har, saa langt jeg kan erindre, havt Forestilling om en Tid, da Jorden skulde blive som en Have for den frie og lykkelige Menneskeslægt, da vi Alle skulde faa Brug for vore Kræfter, arbejde med Iver og Glæde. Saa skulde vi om Aftenen samles om Æbletræet og i Græsset finde de Guldbrikker, hvormed vi i Tidens Morgen have leget. Nu er Signalskuddet faldet — jeg kan ikke begribe, hvorfor det varer saa længe, inden Alle rejse sig!«

»Ak, det er Poesi!« sagde de Castro; »den enkelte Lykkelige finder det paa Livets Aften.«

»Men jeg har ikke Tid at vente saalænge!« raabte Otto. »Lad Træet ikke staa der, blot jeg tror det og faar Lov at kæmpe derfor, mod hvemsomhelst. Jeg kan ikke længer holde ud at gaa om og nære skjønne Følelser. Tag det ikke som Utaknemlighed; men menneskelig bærer De et Ansvar for at have holdt mig tilbage.«

»Velan, jeg tager imod Ansvaret, og jeg lover, efter bedste Overbevisning at føre Dem til Virksomhed.«

For alle Mennesker i »den evige Stad« tog det sig ud, som om der var sket en Aabenbaring. Selv de, der saa paa det Indtrufne med Frygt

Digitized by Google

og Bekymring, opfattede Revolutionen som en stor Straffedom, som et Udbrud af Ideens længe tilbageholdte Uvilje mod en Konge, der ved Uret var kommen paa Thronen, og mod Samfundsklasser, der havde tænkt som den rige Bonde i Parablen. Desuden udøver det Sejrrige en stor Magt over de fleste Menneskers Sind; man blev tilbøjelig til, i Folkemassen, der havde vist sig med saa pludselig og uimodstaaelig Vælde, at anerkjende noget hemmeligt Berettiget, i dens Røst at høre Guds Stemme. Man kunde være bange for Udbredelsen af det Nye, som for Vin rakt svagere Organismer; men man troede, at det var Vin. I korte, paa hinanden følgende Mellemrum lød Budskab om umaadelige Folkeoptog, om forskjellige Nationaliteters Procession gjennem Paris, under Raabet: Frihed, Lighed, Broderskab! og det bølgede da henover Menneskene som hin »Røst af venlige Vinde«, hvori Gud havde talt til Profeten — men, besynderlig nok, man greb paa samme Tid efter Vaaben, sleb Dolke og Sabler, dannede frivillige Kompagnier, og undertiden maalte de hinanden med et Blik som vordende Fjender. Men med alle de Forjættelser, som bølgede i Luften, medens Nogle grebes af det Haab, at Rom paa vidunderlig Maade atter skulde blive Verdens Hovedstad, medens de Fleste fik Tro paa Menneskehedens uendelige Kraft og Styrke og uvilkaarlig forkastede det Venskab, de hidtil i Følelse af Svaghed havde holdt med Gud, og »fordred ham til Kamp, den Gamle, Blinde«,

Digitized by Google

medens Alle ventede Alt, men Ingen endnu noget Bestemt for sig selv, var det, som om hele Verden var bleven forvandlet til Corso og Karnevalsglæden kun betænkte sig paa at vise sig.

Otto traf paa den tyske Kunstner, som havde talt for Friheden og Hellenismen.

»Naa,« raabte han, »ved hvilket Regiment staar min Broder Danmark?«

Otto vidste ikke af, at der blev dannet pavelige Korpser, hvori Fremmede kunde indtræde, og spurgte sig for.

Kunstneren svarede: »Det er ikke Regimenter under de gamle Faner og med de gamle Fordomme, som nu dannes; det er netop det, vi skal forhindre! Vi holde i Aften Møde for at danne en Kohorte mod Despotiet under alle Skikkelser og overalt. Jeg har talt om Dem; vil De være med? Tavshedsløfte? Haandslag? Godt. Feltraab: Brutus.«

Otto mødte om Aftenen paa en Villa udenfor Rom. Da han gav Løsenet, blev han indladt i en stor Sal, smykket med Grønt og rigt oplyst. I Salens ene Ende stod et Bundt af saa mange Nationers Faner, som man havde kunnet overkomme, og over dem hævede sig et stort trefarvet Flag med Indskrift: Frihed, Lighed, Broderskab. Foran Flagene stod en Pallas-Athene og i nogen Afstand fra hende den medicæiske Venus, Bacchus, den vatikanske Silen med Bacchusbarnet og den capitolinske Faun. Der var en temmelig talrig Forsamling, baade af Tyske,

Digitized by Google

Franske og Italienere, og En traadte frem og holdt en Tale, hvori han sagde, at, som denne Sal var klædt i Grønt, anlagde Menneskeheden nu sine rette Farver: Haabets, Sindet rejste sig mandig, afrystede al Mystik og anerkjendte sine Guder, den hellige Naturs Symboler, den frie Livsglæde over Jorden, Menneskenes Jord, deres fælles Ejendom og hulde Moder.

Derpaa foregik en symbolsk Handling. En Munk blev ført ind med tilbundne Øjne. Man spurgte ham, om han ønskede at se og anerkjende det sande Menneskelige, og da han svarede Ja, blev Bindet taget ham fra Øjnene, og man viste ham Athene, Aanden, og Venus og Bacchus, Legemet. Han kastede Hætten tilbage, gik hen til Bacchus, saa med lystent Blik op til hans Druer og lod, som om han plukkede deraf og spiste med stor Tilfredsstillelse. Derpaa gik han videre, gjorde et meget dybt Buk for Athene og gav Venus, idet han gik forbi hende, et obskønt Kjærtegn. Det lod til, at de Forsamledes Sind vaklede et Sekund: men efter denne korte Tavshed udbrød man i Latter og Bifaldsklap. Otto havde været saa fordybet i Ceremonien og saa fuldstændig taget Guderne for Virkelighed, at han uvilkaarlig havde ventet, at Venus skulde have bevæget sig og Athene med sit Spyd slaaet Munken over Ryggen; ved Latteren vaagnede han til den hele Virkelighed, rejste sig og gik.

Udenfor stode Cypresser og Pinjer beskinnede af Maanen, og i et Marmorbassin stod en Triton,

Digitized by Google

næsten overgroet af Epheu, og opsendte et Springvand, der spillede i det hemmelighedsfulde Lys og melodisk plaskende faldt ned i Kummen. For et stærkt bevæget Gemyt, der troede Tiden kommen, da Menneskene skulde løse alle Gaader og udtale Ordet, som førte Jorden ind i Himlen og bragte dem uden at dø over i Udødeligheden, var der noget Sindsforvirrende i denne Stilhed, i denne Natur, der syntes at have indgaaet Forening med den antike Hedningedom, men stod med sit kolde Marmorsmil, uden at give Vink om Aanden og uden Uvilje mod dem, som haanede den.

Tiden var for livlig og kampberedt, til at man skulde behøve at vente længe paa en Slags Modsætning. Trods Tavshedsløftet var Adskilligt blevet fortalt om den afholdte Fest, og allerede næste Aften holdtes en Forsamling efter Indbydelse af en unitarisk Præst, som Otto havde set hos de Castro.

Unitaren traadte frem og sagde:

»En vis Filosofi siger, at der er en Natur, som i og for sig er uskyldig og hellig, og en af denne Natur fremgaaet Nødvendighed, som hersker over Menneskene. Ifølge denne Lære er der ingen Synd, følgelig heller ingen Anger, Syndsforladelse, Naade, og der er da i Verden ingen styrende, aandig Magt. Paa det Sted, hvor vi staa, har denne Lære hersket for to tusinde Aar siden. Man tilbad Venus, Bacchus o. s. v., og først da man begyndte at tvivle om, at de virkelig

Digitized by Google

vare Guder, og ingen anden Guddom fandt — d. v. s. da al menneskelig Undseelse forsvandt af Lidenskaben — kom den store Fordærvelse. Men saalænge man troede, saalænge man ikke vidste bedre, var denne Natur uskyldig, Begrebet Synd var langt mere indskrænket i Oldtiden, man syndede mindre.

Man vil nu vise Menneskeheden den Velgjerning at gjøre den mindre syndefuld — just ikke ved at afskaffe Synden, men ved at indskrænke Bevidstheden, ved at afskaffe den Viden om Loven, den Samvittighed, hvorefter vi forbyde os selv eller Andre Noget og i Overtrædelsestilfælde udtale: Skyldig. Menneskene skulle ifølge denne Lære ikke være mere uvidende f. Ex. om Mathematik, Maskinvæsen, Krigskunst o. desl. — tvertimod, kun nogle faa af Sjælens Vinduer skulle igjen blændes, og derved skal Aanden netop blive lysere, friere, stærkere.

Gjør man Indsigelse, saa svare de: at naar man absolut vil være Synder, saa ville de ikke forhindre det. Men saaledes ville vi ikke optage Kampen med dem, vi ville ikke være saa ukloge at gjøre Krav paa Synd, men ville paa egne og andre Menneskers Vegne fordre: Intelligens.

Vi gjøre Fordring paa, at ligesaa lidt som Vejen til Amerika maa tilkastes og Columbus's Opdagelse gjøres usket, ligesaa lidt maa den moralske Verden, hvor Moses og Kristus ere de store Opdagere og Vejvisere, blive afskaffet. Ja,

Digitized by Google

da Naturen virkelig er noget Godt og Skjønt, saa forlange vi at beholde den hel, og især gjøre vi naturligvis Fordring paa den moralske Natur, der er saa mægtig, at den kan tvinge den »hellige« fysiske Natur til at gjøre det Modsatte af, hvad »Hs. Hellighed« vil.

Dette er en Kunst, som nogle Mennesker kjende og ved deres Liv kunne aflægge Vidnesbyrd om, og at alle Mennesker kunne lære denne Kunst er Bevis paa, ligesom den er en Følge af, den simple Sandhed: at det aandige Liv ikke er fremkommet ved en vis Sammenblanding af kemisk virkende Kræfter, men at netop omvendt alle materielle Kræfter kun ere til som Symboler for Aanden, kun skabte for Lovens Skyld, kun bestemte til at være Retfærdighedens Tjenere. Verdens største Smerte er det, naar man fjerner sig fra denne Sandhed og der indtræder Disharmoni, og Verdens største Fryd er det, naar man igjen vender tilbage til den, naar der igjen kommer Harmoni mellem Menneskesjælen og den store Grundtone, naar Sjælen under denne Samklang aabner sig i Hellighed og fatter, elsker det Guddommelige.«

Dette udviklede Præsten videre og sluttede sin Tale med at opfordre de Forsamlede til at istemme en unitarisk Hymne; men nu optraadte en Franskmand og sagde, at han haabede, de fleste Tilstedeværende vilde være enige med ham i, paa alle Folkeslags Vegne at udtale Mistillid til Præsterne, der kun havde Veltalenhed til at be-

Digitized by Google

rolige de Svage, men ikke til at betvinge de Mægtige og med deres smukke Fraser gjorde sig til Politibetjente i Despoternes Tjeneste. Deres Gud var ikke Andet end Politiminister, og man havde dyb Mistillid til ham. Hvad Menneskene skulde have, var ikke Ord, men velbetalt Arbejde og godt Brød. De Fattige havde længe nok sultet og arbejdet for de Rige, de havde derved erhvervet Medejendomsret til Rigdommen, og den skulde gjøres til fælles Ejendom.

En Tysker optraadte og talte, ligeledes paa Fransk, »Menneskehedens Sprog«; han sluttede sig ganske til den sidste Taler og opfordrede sine Landsmænd til, i Stedet for en Hymne at synge Herweghs Sang:

Reisst die Kreuze aus der Erden,
Alle müssen Schwerdter werden!

Den kunde gaa ved Siden af Frankrigs Marseillaise.

Man brød stormende op med forskjellige Sange, skaffede sig Fakler og drog forbi Kvirinalet for i Forbigaaende at hilse den liberale Pave i den Forudsætning, at han vilde afskaffe Pavedømmet.

— »Det var dog et Glimt!« sagde Otto til de Castro, da FakIerne slukkedes og Sangen tabte sig.

»Aa, ja, saamænd,« svarede de Castro. — »Hvad synes Dem om Præstens Tale?«

Digitized by Google

»Jeg ved ikke .... den gjorde mig melankolsk som noget Velment-Magtesløst.«

»Ja, vel; jeg følte ogsaa dens Mangel. Den udtalte den Aand, hvori alle Religioner bør mødes; men med det, som den byder, kan man hverken fejre et Barns Fødsel eller forrette en Vielse eller begrave en Død, endsige standse et Vandfald som det, Sluserne nu ere aabnede for.«

»Men hvad siger De, Hr. de Castro, om Franskmandens Tale?«

»Derom tillader jeg mig at have en aldeles bestemt Mening; thi min Onkel og jeg ere selv Arbejdsgivere; vi have Jordegods i England og industrielle Anstalter i forskjellige Lande og Skoler med Husflid og Handel i Orienten. Om vore Arbejdere toge vor Formue og delte den, bleve de dog ikke rigere; thi det er Kapitalen i kløgtig og velsindet Haand, der aabner Vej til de store Markeder og giver stor Beskæftigelse. Ligesaa godt kunde en fattig Bonde dræbe sin eneste Ko for med eet Slag at komme til Mælkens Kilder. I den Henseende — maaske ogsaa i andre — venter De Dem for Meget af Revolutionen. En Revolution er kun en pludselig og stor Fremtoning af den Nemesis, der stille og ubemærket sysler hver Dag og i alle Forhold. Den høje og strenge Nemesis kan faa Udseende af at slaa vildt om sig som en drukken Mand; men vær vis paa, den ved, hvor den slaar, selv om den rammer dem, som have paakaldt den. Og i de Kaldendes Tone synes mig alt, jeg

Digitized by Google

sporer en ukysk Begærligheds Aand, hvormed aldrig nogen lysende menneskelig Bedrift er bleven indviet.«

»Ak, Herregud, skulde vi se det Hele slukkes som et Stjerneskud!« sagde Otto.

De Castro vedblev: »Jeg har lovet Dem Andel i vor lille beskedne Virken, til en Prøve eller Mundsmag. Hvis De vil, skal De inden mange Timer blive Deltager i en lille Expedition, som maaske dog ikke er uden verdenshistorisk Interesse.«

Otto spurgte spøgende, hvilke Vaaben han skulde anskaffe sig til Toget, og Svaret var: »En Hammer.«

»Skal jeg agere Thor, og er Fjenden Midgaardsormen?«

»O, ja,« svarede de Castro efter at have faaet Ordet udtydet, »o, ja, en stor Orm, der ligger om os, skal overvældes.«

En af de næste Aftener blev der kastet Smaastene mod Ottos Skodder — det sædvanlige venskabelige Signal, naar man ikke vilde gaa op — og da han aabnede, saa han de Castro, Alfons, Fra Jacobeo og et Par Fremmede, ledsagede af Tjenere, der bare Fakler. I et Par Skridts Afstand saa han en Skare opmarscheret i Geledder, og med Vaaben, der funklede i Fakkelskinnet.

Digitized by Google

Otto var alt vant til meget Usædvanligt; men dette romantiske røde Blus om hans Venner i Forening med krigersk Magt forekom ham som en Drøm.

»Her er Expeditionen,« raabte de Castro, »har De Deres Hammer?«

»Det Bedste er ikke for godt,« sagde Otto til sig selv, idet han gik ned ad Trapperne; »men den Drøm er rigtignok meget smuk.«

Da han var kommen ned, forestillede de Castro ham i Hast for de Fremmede, et Par pavelige Embedsmænd, og fortalte ham derpaa, medens Toget rask skred frem ad Vejen til den lavere Stad ved Tiberen, at Paven havde givet Tilladelse til, at Ghettos Mure og Porte bleve nedbrudte. »Vi have valgt denne Aften,« tilføjede han; »thi det er vor Paaskeaften; nu sidde Jøderne over al Verden og festligholde Udgangen af Ægypten og paakalde Befrielsen.«

»Og Fra Jacobeo er med!« udbrød Otto med dæmpet Stemme, idet han saa hen til Munken, der gik noget afsides og som en Drømmende.

»Ja; men jeg kunde ønske, at han ikke var med. Det Menneske lider.«

»Hvorfor? Er noget Nyt hændt ham?«

»Ja, det Nye! Denne Revolution i Verden og Paven, der selv byder Jøderne Frihed! Og han er lænket for Tid og Evighed — tænk Dem ind i hans Sind . . . . Naa, nu kan det ikke nytte at hengive sig til Melankoli og Medfølelse.

Digitized by Google

— Min Onkel gaar det modsat. Han har faaet den Ide, at nu skulle alle Nationaliteter adskilles og Jøderne tilbage til Palæstina; men selv vil han dog hjem til England.«

»Men hvad vil Pøblen sige, naar den opdager os?«

»Vi have Folket med os; Sagen er vel forberedt; Fra Jacobeo har idag holdt en tolerant Tale i *Sta. Maria in Trastevere*, og Ciceroachio vil møde os med Hjælpere. Hvis der skulde samle sig en fjendtlig Pøbel, saa have vi jo Sappørerne til at skræmme den med — har De taget Vaaben med?«

»Da jeg troede at se Bajonnetter og Øxer i Fakkelskinnet, tog jeg de eneste Vaaben, jeg ejer, et Par Pistoler.«

»Vil De gjøre mig den Tjeneste at kaste dem eller udtrække Ladningen? Selv hvis her er Fare, vil ingen af os udgyde Blod. Det er et stort Fredsværk. Mulig indvi vi inat alle Folkeslags Broderlighed, en ny Tid af menneskelig Kjærlighed og Tolerance, under selve Pavens Velsignelse! Det er i Sandhed en hellig Nat.«

Alle Omgivelser svarede til de Castros Ord. Aftenen var saa uigjennemtrængelig mørk som nogensinde en italiensk Aften; Luften hang stille, man kunde tro, lyttende. Der var i Atmosfæren hin Duft, som er særegen for Rom; den kommer fra Orangehaverne, Fontænerne, Ruinerne, Kirkerne, er baade af legemlig og sjælelig Natur, tiltaler blidt Sandserne og vækker skiftende Fore-

Digitized by Google

stillinger om dejlige og umaadelig store Ting. Faklernes Blus og de taktfaste Trin blandede sig heri, og medens de stege nedad, var der et Øjeblik, da selv de Castro, som bestemt kjendte sit Formaal, havde en Følelse, som om de skred udenfor Verden til usædvanlige Begivenheder. Otto betvang sin Begejstring, sit urolige Sinds Forestillinger ved at sige sig selv, at han var paa Prøve, Verdens store Aand lod ham alt komme nærmere, nu gik han under en Andens Kommando, det beroede paa, hvordan han bestod, om han engang selv skulde faa Kommando.

For at der ikke skulde afstedkommes Forstyrrelse og Sammenstød, naar Jøderne pludselig hørte Larm fra Port og Mure, gik de Castro, Alfons og Munken fra Hus til Hus, bankede paa Skodderne og gav efter jødisk Hilsen en kort, venlig Beretning om, hvad der forestod, og bad dem forholde sig rolige. Nogle tvivlede eller saa betænkelige ud; men de fleste Steder kom der efter et Øjebliks Forbavselse et lidenskabeligt Udbrud af Velsignelser over den fremmede Jøde, som bragte Glædesbudskabet.

I den højeste Sindsbevægelse standsede Fra Jacobeo de Castros Haand, da han paany vilde banke paa, og bad om Tilladelse til at bringe Budskabet. Indenfor var Familien netop naaet til det Sted i Festens Ceremonier, da Vin og Brød er indviet for Messias og Husets Døre og Vinduer aabnes for at modtage ham. Indenfra blev Skodde og Vindue slaaet op, medens Fa-

Digitized by Google

milien højt raabte paa Frelsen, og i samme Øjeblik stak Fra Jacobeo Hovedet ind med Udraabet: »Op, Israels Børn! Frelsen er kommen! Murene falde! . . . . . .«

Med et Rædselsskrig foer Familien op ved Synet af Munkehætten. Alle Minder om pludselige Overfald, anførte af Munke, vaagnede med Lynets Hast; en gammel Kone faldt hen som død, en lille Pige styrtede over hende og udbrød i ustyrlige, krampagtige Skrig; Moderen kastede sig paa Knæ og anraabte om Skaansel, Husfaderen stod i sin hvide Højtidsdragt med Ansigtet fordrejet af Raseri og Forfærdelse. Det varede længe, inden de Castro kunde gjøre dem deres Fejltagelse indlysende og forklare dem Sammenhængen. Munken havde trukket Hætten ned for Ansigtet og gik tavs tilbage til Porten. Der var Alt Forstyrrelse, idet Folk vare strømmede til, og Nogle sagde til Arbejderne: »Hvilket Vanvid! I nedbryde Muren, der beskytter Jøderne, nu vil al Slags Pak uhindret kunne anfalde dem!« — medens Andre sagde: »Ere I afsindige? Skal Jøderne nu bo iblandt os eller have Lov til at være ude om Natten? Ere I sikre paa, at det er Pavens Vilje?«

»Fra Jacobeo!« blev der raabt fra Arbejderne. »Hvor er Munken? . . . . Det var ikke Fra Jacobeo! . . . . han er borte! . . . . Bedrageri!«

I det Samme kom han tilbage og steg tavs op paa Muren, medens Masserne trængte sig sammen i Porten og udenfor. Som altid i Rom

Digitized by Google

ordnede det Hele sig saa malerisk, som om det blev ledet af bevidst Kunstforstandighed; Munken belyst af Fakkelskin nedenfra, det Øvrige, de gamle Huse, Murene, Mængdens Hoveder, Alt halvmørkt, omflagret af rødligt Skin. Han slog sin Hætte tilbage, og saa overordenlig var Lidelsen i hans magre Ansigt, saa forunderligt Udtrykket i det Blik, han sendte udad eller opad, at den upaalidelige, theatralske, men yderst modtagelige Mængde et Øjeblik hengav sig til den Skuffelse, at den saa Ordenens Helgen, og halvt bifaldende, halvt tilbedende raabte: *San Francesco!* Han begyndte at tale om Jødernes ældste Fortid, skildrede Abrahams Hjemstavn i Mamre-Lund i Hebron, beskrev Landet, hvor han vandrede og blev velsignet af den Højestes Ypperstepræst, gjorde Beskrivelsen i korte, store Træk, laante Billederne baade fra Indien og fra den romerske Kampagne. Der var Sol og Dejlighed i disse Billeder og en usigelig Blidhed i Stemmen. Saa skildrede han, hvordan Israels Børn kom til Ægypten, hvorledes Hungersnød havde drevet dem fra den store Frihed i Sichems Dale, og hvorledes de nu bleve slagne i Trældom. Hans Stemme forandredes, saa at den bragte Mængden til at bæve, da han beskrev, hvorledes Børnene bleve dræbte eller tagne fra Forældrene. Saa forlod han Historien og sagde: »Jeg skal beskrive Jer en enkelt Familie«, og han fortalte da, hvordan en Dreng var borttagen, var opdragen blandt Ægypterne og deres Guder og engang en hellig

Digitized by Google

Nat kom hjem og vilde forkynde sit Folk Frelsen; men da kjendte man ham ikke — »Forbandelse!« skreg Fra Jacobeo pludselig som en Vanvittig — »Forbandelse over Eder Alle, I Umenneskelige, Letfærdige, Blodtørstige! Du forbandede Race, Japhets Afkom, for hvem intet Skuespil er stort nok! Forbandelse over Eder og Eders Børn! Tredobbelt Forbandelse over Eders Guder! Jeg river mig løs fra dem og Eder! Jeg spytter dem og Eder i Øjnene! Der — —« han sønderbrød Krucifixet og kastede det med et Hyl ned over Mængden.

Den svarede efter sin første Forbavselse med et Hyl, et Brøl, man saa Vaaben, et Par Skud knaldede, Fra Jacobeo styrtede til Jorden.

Han var truffen af et Skud i Brystet, og en anden Kugle havde knust hans Haand. Men hans Lidelser vare korte, Døden kom hurtig, og i sidste Øjeblik rejste han sig op, saa stift paa de Omstaaende og sagde: »Ti Uger! Santa Prassede!«

Otto havde holdt den Døende i sine Arme, men blev bragt til at se op ved Lyden af en Stemme, der bydende spurgte: »Hvor er den Skyldige?«

Det var Kapucineren, Pater Benedict.

»Hvor er den Skyldige? Har man grebet ham?« vedblev han myndig, mere som en Hærfører eller Politichef end som en Munk.

»Allerhelligste Fader, der ligger han jo,« sagde en Mand af Folket.

Digitized by Google

»Han? Fra Jacobeo? Hørte Du ham ikke i dette Øjeblik dø med Paakaldelse af Santa Prassede? Vil Du beskylde ham, denne fromme Martyr, for Gudsbespottelse? Svar: Vil Du? Vil Nogen? Svar! Nu, hvor er da han, som talte, og for hvis Skyld vor Broder blev dræbt ved en Fejltagelse? Hvor er han? Hundrede Scudi til den, som bringer ham! — Værer sikre paa, Børn, det var en af Religionens og Statens Fjender! Giver Agt, det var en Protestant eller en Englænder; men vogter Eder dog for at gjøre en Uskyldig Fortræd!«

Mængden havde adspredt sig som Skyer efter et Uvejr. Man saa hist og her smaa Grupper; men ogsaa de forsvandt. Arbejderne og de, som havde paataget sig at vaage over dem, fortsatte deres Værk i Tavshed. De Castro stødte sammen med Otto og Alfons; han saa ud, som om han i de faa Minuter var bleven Aar ældre, og bad dem med dæmpet Stemme, som om Liget endnu var tilstede, at gaa hjem; han selv maatte blive for at ordne forskjellige Ting med de Ældste i Ghetto.

Han kaldte dem endnu engang tilbage og sagde: »Gjører mig den Tjeneste at gaa gjennem Corsoen for at se, om vort Hus ikke brænder.«

De bleve grebne af samme Frygt for, at

Digitized by Google

Ulykkens Sluser vare aabnede paa vid Gab og overalt, og skyndte sig afsted.

Paa Corsoen var alt stille. Paladset, som Sir James beboede, stod mørkt; Begge kom til at tænke paa den Dag, da de havde kaldt det Sorgens Hus, og kunde ikke komme af med de tunge Anelser. Men da den Ulykke, de vare blevne bragte til at frygte, ikke var indtraadt, vendte Tanken tilbage til det Indtrufne, og den skrækkelige Begivenhed, Fra Jacobeos Skrig, Folkets Hyl, hans blodige Lig stod for Begges Fantasi. Ingen af dem havde endnu overværet en voldsom Død, endsige en saa forunderlig og saa kjær Persons; Sjælens Strenge vedblev at bæve af det voldsomme Greb.

Otto sagde: »Jeg kan ikke sove, jeg vil holde Vagt her paa Gaden inat.«

»Jeg er forkommen af Tørst og Kulde,« sagde Alfons; »men jeg synes næsten, det er Skam at nyde Noget nu, selv om jeg kunde faa det.«

»Nu maa vi holde Liv i de Levende og lade de Døde sove,« svarede Otto. »En romersk Martsnat er ikke at spøge med. Der er Lys i *Café nuovo;* lad os se at faa Isvand.«

Der var endnu mange Folk i *Palazzo Ruspoli* eller *Café nuovo*, og i Stedet for at gaa ind i den store Sal, søgte de sig en ensom Plads i den lille Have eller Terrasse nedenfor Vinduerne paa den Side, som vender fra Gaden. Med Læskedrikken kom Livsaanderne tilbage, og de

Digitized by Google

begyndte at tale om alle Enkelthederne ved den mørke Begivenhed, den Ene fuldstændiggjorde, hvad den Anden ikke havde set eller hørt. De udtalte sig uforbeholdent, fordi de talte Dansk, det Sprog, der ikke plejer at finde Forrædere.

Men i Vinduet tæt over deres Hoveder var et Hoved bøjet frem, halv skjult af de store Gardiner; det var Kammerherreindens, Skuespillerindens. Hun lyttede forbavset til, hvad disse to Landsmænd havde oplevet, og pludselig faldt det hende ind, om det ikke mulig kunde bruges. »Du har luret paa mig!« sagde hun sagte.

De rejste dem og gik ud paa Gaden. Henad Morgenstunden kunde Alfons ikke længer holde sig paa Benene; men Otto vedblev at patrouillere til den lyse Dag, idet han sagde til sig selv: »Jeg er sat paa Post, jeg maa øve mig i at være Soldat.«

Om Formiddagen var Rygtet om en stor natlig Ulykke, om en Munks Drab, naaet over hele Rom; men alle Biomstændigheder vare forvanskede til det Æventyrlige; Nogle sagde, at det havde været et Komplot mod Paven, Andre, at Munken var østerrigsk Spion, atter Andre, at det kun havde været en forklædt Munk.

Kammerherreinden vidste, hvor Otto logerede, og kjendte en Familie, som boede i samme Hus. Hun besluttede under et Paaskud at besøge Familien for at erfare Noget eller gjøre Noget, hun vidste ikke selv, hvad.

Digitized by Google

Udenfor Ottos Dør standsede hun et Øjeblik og saa paa hans Visitkort, der var heftet paa Døren. Hans Værtinde, der havde set en Vogn holde udenfor og en ung Dame stige ud og gaa op, aabnede pludselig Døren og fandt sig Ansigt til Ansigt med den Dame, ved hvis Vogn hun havde set ham paa Karnevalet. Med et Blik havde Skuespillerinden gjættet det Meste af Forholdet; hun kunde ikke tage fejl af Udtrykket i de Øjne, der saa en ung Dame ved Ottos Dør.

»Bor ikke Hr. Krøyer her?« spurgte hun.

»Jo; men han sover.«

»Han kom sildig hjem inat.«

»Ja.«

»Ved De, hvor han var?«

»Nej.«

»Sig ham fra En, der interesserer sig meget for ham« — og Skuespillerinden borede disse Ord som en Dolk i Italienerindens Bryst — »at det er opdaget, man ved, hvem der kom til at skyde Munken . . . . Men det er en Hemmelighed, jeg betror Dem, vaag over ham!«

Italienerinden svarede ikke, og Skuespillerinden skyndte sig bort fra disse Øjne, sikker paa at have udskudt en Pil; hvor den nu ramte, blev ikke hendes Sag.

Nogle Minuter efter gjenlød Nabolaget af et vildt Skrig: »Fra Jacobeos Morder! Jeg har ham! Kommer hid!«

Otto vaagnede ved, at der voldsomt blev slaaet og sparket paa hans jernbeslaaede Dør, og

Digitized by Google

i første Øjeblik troede han, tynget af forvirrede Drømme, at han havde en Forbrydelse paa sin Samvittighed, og at det var Rettens Folk. Fuldt paaklædt som han var, sprang han til Vinduet og saa ude paa Gaden en Mængde Mandfolk og Fruentimmer, der med vilde Miner truede op, raabte paa den hellige Jacobeos Morder og ved Synet af ham søgte efter Stene. Udenfor Døren, der trodsede alle Anstrengelser, brølede det: »Død! Død over Sankt Jacobeos Morder!«

Han greb til sine Pistoler; de vare uladte, og han havde ikke flere Kugler. Med rivende, hvirvlende Hast foer Tanken gjennem hans Hjerne, søgende efter Midler til Forsvar, men fandt ingen. Han var som i en Hule, belejret af vilde Dyr; Brølene trængte sindsforvirrende til ham, han kunde have skreget med af Raseri over at være vaabenløs, givet i Raahedens Vold. Pludselig blev der en Slags Tavshed, og han hørte sin Værtindes Stemme: »Døren giver ikke efter! Denne Vej, brave Folk, igjennem mit Værelse!«

Den Dør, vidste Otto nok, gav efter for den svageste Kvindehaand. Men i dette Øjeblik var det ikke Faren, der mest sysselsatte ham, det var den dybeste Forbavselse over at blive forraadt af en Kvinde. Det havde han ikke trot muligt paa den Maade, det var ligesom hans Natur imod, en dræbende Fornemmelse at blive forvisset derom, og med en særegen, ideal Uvilje syntes det ham nu, at hans Liv maatte være fortabt, at alle gode Aander svigtede ham, at der ikke var

Digitized by Google

Andet at gjøre end med Foragt møde Forræderiet og modtage Stødet. Sidedøren aabnedes, og Mængden standsede et Øjeblik, enten for, som Tigre, at samle sig til Spring eller studsende ved at se et ganske andet Udtryk hos Offeret, end den havde ventet. Hvad nu skete, foregik i rivende Hast. Værtinden var blandt de Forreste og foer frem med en Køkkenøxe; en Karl ved hendes Side kastede paa romersk Vis sin Stilet, den fine spidse Klinge ramte Otto i Brystet, stødte paa et Ribben, dirrede et Øjeblik og faldt ved sin egen Tyngde ud af Saaret; i samme Nu havde Værtinden set ham ind i Øjnene, naaede hen til ham, og med Udraabet: »Det er ikke ham! Morderen er sprungen ud af Vinduet, ned i Haven!« dækkede hun ham mod de Fremstormende. Man ilede til Vinduet, og skjønt der var Jernstænger for, troede man dog i sin Hidsighed Værtinden, vendte om og foer afsted, ud af Værelset og ned gjennem Haven. Der glemte Mængden, hvad den løb efter, og fulgte en anden Impuls, mod Sir James's Hus.

Otto begreb Intet af alt dette.

Han havde uvilkaarlig grebet til Brystet og faaet Haanden fuld af Blod. Ved at se det sprang Værtinden til og aftørrede Saaret; men da hun formodenlig troede at se, at det ikke var dødeligt, forandredes Udtrykket i hendes Ansigt, som om hun fortrød at have ladet Mængden fare bort. Hun satte sig nær ved Døren, dødbleg, med

Digitized by Google

fastlukket Mund og bævende Næsebor og med de funklende Øjne stift fæstede paa ham.

»Der er Oprør i Byen!« raabte Alfons, idet han kom farende op ad Trapperne. »De vil dræbe alle Fremmede! Lad os komme ned til Sir James's!«

»Ja,« sagde Otto og tog sin Hat.

Værtinden rejste sig og greb igjen Øxen.

»Gud forbarme sig, hvad er det for skrækkelige Forhold, Du er kommen ind i?« raabte Alfons, der afvexlende saa paa Værtinden og Ottos blodige Klæder.

»Ikke af Pletten!« skreg Værtinden.

»Nej, tag Dig iagt!« sagde Alfons, da Otto gik imod hende.

»Slip mig — Signora,« sagde Otto, »er det virkelig de udlovede hundrede Scudi, der friste Dem? dem kan jeg selv betale — gaa tilside!«

Hun udstødte et Skrig og vendte sig bort.

»Otto, Otto, hvad var dog det?« sagde Alfons, da de gik ned ad Trapperne.

»Spørg ikke; tal ikke!«

— De kom ned paa Corso og trængte sig saa langt som mulig frem i Menneskemængden, som de langt borte havde hørt larme, men nu stod i pludselig Tavshed, alle Blikke fæstede paa eet Punkt. Det var et Vindue i Paladset, hvor to Mænd brødes, de Castro og en af hans Tjenere, en Kamp om, hvem der skulde ud over Balkonen, et forfærdeligt Tegn paa, hvad der rasede indvendig i det store Hus. Kampen blev afgjort,

Digitized by Google

Italieneren foer paa Hovedet ud og ned, medens Mængden opløftede et skrækkeligt Raab og veg tilside. Der hørtes Hestetramp, de pavelige Dragoner kom ansættende. Mere saa og hørte Otto ikke: Nattens Anstrengelser, Blodtabet, den overordenlige Sindsbevægelse overmandede ham, og han sank ned ved Mendozas Side.

— Da Otto vaagnede, laa han i en Køje og kunde af Bevægelsen ikke tage fejl af, at han var paa et Dampskib; han hørte, at der nær ved ham blev talt Tysk. En Mand, aabenbart en Læge, forsikrede en Anden, at der var aldeles ingen Fare. I Førstningen, blev der sagt, var der Feber og Fantasier; »men den Søvn, som nu varer paa sextende Time, er ganske i sin Orden og kun Bevis paa en usædvanlig sund Natur, der helbreder sig selv efter Overanstrengelse.«

»Jeg tror Dem gjerne,« blev svaret, og denne Stemme var de Castros.

Otto udstødte et Glædesraab.

»De blev altsaa ikke dræbt!« sagde han, da de Castro traadte hen til Køjen. »Men hvorfor er jeg bragt ned paa Tiberen?«

»De er ikke paa Tiberen, men paa Middelhavet, paa Vej til Genua.«

»Ja, saa!« svarede Otto, og da Lægen lidt efter lod dem ene, spurgte han: »Hvad er sket?«

»Det skal jeg fortælle med faa Ord. Dragonerne ryddede Gaden og havde nær redet baade Dem og Mendoza over; men Alfons holdt trolig ud, skreg: »En Fremmed! En Saaret!«

Digitized by Google

og saa blev De bragt op til os. Vor Stilling var bleven mislig i Rom; Kapucinere og Jesuiter, der ikke vove at føre Folket direkte mod det Nye, bruge Fra Jacobeos Død til at naa Maalet ad Omveje. Vi skadede Sagen ved at blive og efterlode blot en paalidelig Agent. Men saa vidste vi ikke, hvad vi skulde gjøre med Dem. Jeg gik med Dragoner op i Deres Logi for at hente Klædningsstykker, og der traf jeg en Pater Benedict, som for det Første erklærede, at endel Værker, der laa paa Deres Bord, vare hans Ejendom, han havde staaet i Forbindelse med Dem, og dernæst i en ung Enkes, en Donna Agneses Navn, gjorde Fordring paa Deres Person og forlangte, at De skulde ægte hende paa Grund af Ægteskabsløfte. Jeg ved, hvordan Romerne og især Gejstligheden ere i det Punkt, og turde ikke overlade Dem til maaske at blive viet i bevidstløs Tilstand. Er De forpligtet, kan De vende om, naar De er bleven rask; men foreløbig lod jeg Dem i en Bærestol bringe til Civita Vecchia, og da der ikke var tilstrækkelig Plads paa det Dampskib, som bringer min Familie til Marseille, saa indskibede jeg mig med Dem og Mendoza paa det Skib, hvor De nu er, og hvor jeg var saa heldig at træffe paa en tysk Læge.«

Otto greb de Castros Haand og trykkede den taknemlig. Efter en Stunds Forløb sagde han: »Jeg maa takke Dem saa meget mere, som jeg i den Sag ikke er forpligtet.«

Det var hans Natur imod at sige Mere. Han forudsatte, at de Castro enten vilde tro det Bedste

Digitized by Google

uden Forklaring eller ogsaa tvivle om selve Forklaringen; men det pinte ham, at der baade i dette og i Forholdet til Pater Benedict var Noget, som kunde trænge til at stilles i et gunstigt Lys for en Anden som Skjønsmand — at ikke Alt, hvad der angik ham, stod blankt. Det fjernede hans Sind med en besynderlig Smerte fra de Castro; thi det forekom ham, at denne let kunde sige sig selv, at han havde vist ham Venskab under Forudsætning af, at han var en Anden, end han var.

Alfons kom ned og bragte ved sin milde Glæde og Deltagelse Fred over Ottos Sind.

Om Eftermiddagen tillod Lægen, at Otto kom op paa Dækket. Der var køligt: en let Modvind kom fra Norden; Middelhavet rullede sine mørkeblaa Bølger mod Skibet; Himlen stod derover som en blaa, sleben Staalhvælving, kold, men uden en Sky. I Sydvest skinnede Solen i farveløs Klarhed; dens Straalers Varme mærkedes knap under Pustet fra Alpernes Snetoppe. Men altsom den sank, begyndte Farverne at komme og give Vidnesbyrd om, at man endnu var i det pragtfulde Syden.

»Hvad er det, hist foran, lidt til Venstre, det Blaalige?« spurgte Otto Kapitajnen.

»Det er Elba. Imorgen tidlig kan De drikke Kaffe i Livorno.

Elba!

Hvo kan høre dette Navn og se Øen uden pludselig i Tanken at se de gamle Grenaderer

Digitized by Google

gaa ombord og følge Ham, »Skæbnens Mand«, tilbage til Frankrig, til Begejstringen ved Grenoble og Lyon, til Ligny, til Waterloo og St. Helena. I ethvert sundt Gemyt vedligeholder sig en Kultus for den mageløse Naturmagt, den overordenlige Personlighed og tragiske Skæbne. Hjertet bæver og svulmer af Vemod og Begejstring og skuer op efter det Store, hvis synlige Fodspor det har truffet paa.

Otto vendte sig bort fra de Andre, ud mod Elba, og sagde ved sig selv: »I store Magter, tager mig dog engang hel og holden! Jeg har begyndt at mærke, at man maa betale. En saadan Skæbne som Han kan jeg vel ikke faa; men giver mig paa min Vis mit Austerlitz og sender mig saa kun mit St. Helena!«

Paa Skibet blev ikke talt om Andet end Revolutionen, og Otto, hvis Forestillinger for et Øjeblik havde været utydelige og drømmeagtige, kom derved paany til Erindring om, at Verden var ude af Fugerne, at ingen gamle Skranker længer stod, men at Enhver ligesom i Menneskehedens Ungdomstid kunde gribe ind, virke og skabe, alt eftersom han kunde gjøre sin Personlighed gjældende. Men blandt Passagererne vare Meningerne ved Lidenskab, Frygt og Haab saa forvirrede, at det ved deres Omtale af Forholdene tog sig ud, som om Fastlandet var en vaklende, svømmende Bygning og Skibet et fast Punkt, hvor Nogle for Øjeblikket hvilede. Pludselig huskede Otto paa, at hans Rejse nu uden hans

Digitized by Google

egen Medvirkning, ført af selve Skæbnen, gik imod Nord, til Schweiz og Alperne, hvor Komtessen havde sat ham Stævne — og Komtessen var nu ved Afstanden, ved den digtende Erindring og selve Skæbnens Indgriben bleven ligesom Kvindelighedens Inkarnation, hendes Billede opsteg i hans Fantasi som Indbegrebet af de Personligheder, der havde tiltalt ham; hvad saa forunderlig dybt havde grebet ham i hans Barndom fra Emilies Aasyn, hvad der virkede paa ham fra Camilla Hald, syntes ham ogsaa at være optaget i Komtessens Fuldkommenhed; hun var Virkeliggjørelsen af hint »ewig Weibliche«, der indtil Dødsstunden lokker de poetiske Mænd. Men hun var ogsaa det første Herlige, der havde mødt ham i Evropa, den Første, der havde bragt store Begivenheder paa Bane, og nu voxede hun ydermere, blev næsten en Genius, om hvis Gjenkomst der kunde været Tvivl, hvis ikke hele Verden havde antaget Skjær af det Vidunderlige. Blodet skød ham saa stærkt til Hjertet, at Lægen, der ikke begreb Aarsagen til et uventet Tilbagefald, lod ham gaa tilsengs.

Da man endelig nærmede sig Genua, spurgte de Castro Otto, om han følte sig stærk nok til at rejse videre tillands. Otto beroligede ham i denne Henseende, og de toge nu en bestemt Aftale. De Castro skulde hente sine Slægtninge i Marseille og vilde i Løbet af fjorten Dage komme tilbage og over Genua rejse til Genf, i hvis Nærhed, ved Coppet, Familien alt tidligere,

Digitized by Google

før Revolutionen forstyrrede dens Planer, havde lejet en Villa for Sommeren. Otto skulde efter et lille Ophold i Genf gjøre en Bjergrejse enten ene eller med Alfons og saa vende tilbage og træffe de Castro, hvorpaa de Alle skulde følges ad videre.

OTTENDE KAPITEL.

Man kan blive saa vant til at fornemme Tilværelsen som en Række af oplivende Begivenheder, der endog under Sammenstød og Forvirring bære Ens Lykke over Bølgerne, at man modtager en ny, uventet Glæde som en Selvfølge, en Tribut til Ens gode Genius. Det gik Otto saaledes, da han den første Formiddag paa en Spadseretur langs den skjønne Rhone-Kaj i Genf pludselig stod overfor Komtessen og hendes Søster. Med Undtagelse af, at hun nu traadte over fra Geniustilværelsen i Virkeligheden, svarede hun ganske til Forventningen. Med ham var derimod foregaaet en Forandring, som han ikke selv mærkede; man færdes ikke i den Slags Omgivelser og Begivenheder, som han kom fra, uden at faa mere Personlighed. At de mødtes paa et andet Sted og tidligere, end de havde ventet, var snart forklaret, i det Mindste forsaavidt, at Damerne

Digitized by Google

hentydede til de nye Begivenheder, der gave dem Haab om at faa deres majlandske Familiegodser tilbage, endskjønt efter Maaden, hvorpaa det blev sagt, dette ikke engang syntes det største Formaal.

»Byen er saa lille, De træffer os nok igjen,« sagde hun til Afsked.

»Det tror jeg ogsaa,« sagde Otto ved sig selv med stille, dyb Tro paa sin Lykke.

Et Par Skridt derfra saa han i et Vindue, i det store Hotel ved Floden, Hald staa og læse en Avis. Han hilste op, og Hald raabte ud til ham: »Ih, er det Dem! Skal vi træffes igjen! Kom op!«

De vare komne den foregaaende Aften i næsten uafbrudt Rejse fra Neapel og endnu noget anstrengte af Rejsen. Man spurgte hinanden om Nyt hjemmefra, men Ingen vidste Noget, undtagen at den nye Konge havde bebudet en Forfatning, og at der var nogen Splid; men det saa saa fredeligt og ubetydeligt ud i Sammenligning med det, som foregik rundt omkring dem.

Camilla var angst og nedtrykt af Forstyrrelsen, af alt det Truende, Vilde og Usammenhængende, som havde omgivet hende.

Hald sagde: »Her er sgu virkelig Fare rundt omkring; det er dog afskyeligt; man risikerer at se blodige Lig paa alfar Vej. Og ogsaa her ere Menneskene blevne ubændige og væmmelige. Om det saa er Opvarterne, ere de storsnudede.«

Otto svarede: »Jeg har set noget Lignende; men det er dog kun, fordi der er nyt Foraar i

Digitized by Google

Menneskeslægten og al Naturen, og dets Sundhed mærker man først ret, naar man kommer til den stærke Race paa denne Side af Alperne.«

»Ja, grønt er det,« sagde Hald.

»Der skal skabes noget Nyt og Stort. Men ifølge alle gamle Myther skal der Menneskeblod til de store Menneskeværker.«

»Ja, Tak skal De sgu ha'e,« svarede Hald, »man mærker nok, at De ikke er gift. Men forresten, Gud bevare's, man tør ikke være Egoist i den Grad, at man foretrækker sig selv for det Store, naar man virkelig forstaar det; men hvad skal ske? Sig De mig det! Ved De det? For jeg ved det saamænd ikke.«

»Jeg heller ikke,« svarede Otto. »Skillerummet mellem os og Uendeligheden er taget bort, »der er aabnet en saa umaadelig Udsigt, at man maa misunde de Børn, der nu fødes, hvad de skulle se og opleve! Men naar jeg skal sige, hvad det synes mig at gjælde om, saa er det, at i mange hundrede Aar have Menneskene nu levet for Nødvendighedens Skyld, for at leve kummerlig og dø kummerlig; nu skulle de leve for Livets egen Skyld, frit udvikle deres sande Menneskenatur, og saa skal den moderne Verdensbevidsthed gjøre sig gjældende i Skjønhed ligesom den græske; hele Jorden skal gjennemstrømmes af Aand; der skal ikke være nogen By saa ringe, at den jo har Bygninger i ædel Stil og Marmorstatuer.«

Digitized by Google

»Bah, bah, holdt,« sagde Hald; »Fantasier, min gode Ven. Tro De mig, jeg har ogsaa sværmet engang; men jeg ved det: et velindrettet Fattigvæsen er i social Henseende det Højeste, man kan komme til.«

Otto tav. Camilla sagde med nedslagne Øjne, at det syntes hende, at naar et Menneske havde en saadan Tro, maatte han slaas med.

Otto svarede: »Ja, Forandringen er maaske ogsaa, at nu skal hver Mands Liv være en Orlogsmands.«

Da han gik fra dem, havde han med Styrke den Følelse, der havde udtalt sig i hans Ord. I end højere Grad end før var han ved de to Kvinder bleven opløftet til Livets stærke Alvor. Ved en uvilkaarlig, ham selv uforklarlig Tankebevægelse kom han til at mindes det grevelige Bal, da han havde ønsket To at forelske sig i. Det greb ham et Øjeblik og fremkaldte paany hin dunkle Fornemmelse af, at Noget i Livet er en hemmelighedsfuld Gjentagelse, en Omsætning i højere Potens. Men dennegang, følte han, var det ogsaa i alle Henseender en højere Potens, han stod ikke nede i Lidenskab og Attraa, hans Sjæl var over Attraaen og blev baaren opad af to Genier.

Der blev af Dilettanter givet en Koncert til Fordel for de i 1846-Revolutionen Saarede og de Faldnes Efterladte. Under de forhaandenværende Omstændigheder, da kun eet Parti viste sig offenlig og dettes Tilhængere vare Stadens Sejrvindere

Digitized by Google

og ligesom indbyrdes beslægtede, var der ikke Tale om en sædvanlig Koncert, Alt havde snarere Udseende af et Familieselskab, hvor Halds og Otto og nogle faa Andre syntes de eneste Fremmede. De vare komne med andægtig Tro paa musikalsk Nydelse og sad nu tilligemed et Par ubetydelige Landsmænd udenfor den Glæde, der omgav de Andre. Men endelig, til Ottos glade Overraskelse, optraadte ogsaa Komtessen, og da hun havde sunget, gik Otto hen og hilste paa hende. Han vidste ikke af, at Camilla havde vakt Opsigt i Selskabet, og at tiltrods for Verdens Revolution var Øjeblikkets Hovedspørgsmaal for ikke faa Personer: hvem af de To, Komtessen og Camilla, der var den smukkeste. Han befandt sig uden at vide det mellem to fjendtlige Lejre, og Komtessen, der ved Siden af sine store Planer fandt Tid til at være Kvinde og betragtede ham som bærende Camillas Farver, modtog ham med forøget Venlighed, ja næsten Ømhed, saa at det var, som om en duftende varm Sky af Virak pludselig omgav ham. Hun forestillede ham for nogle Herrer, en General og en Oberst, hvis Navne utydelig flagrede forbi ham, og efter et Par Minuters almindelig Samtale lod hun ham tage Plads ved Siden af sig og spurgte, hvor han vilde hen. »Nu skulde De følge os,« sagde hun; »nu samles vi for at gjøre Italien frit.«

Da han kom tilbage, spurgte Hald, hvem den Pokkers smukke Dame var, og hvor han kjendte hende fra.

Digitized by Google

»En Grevinde!?« udbrød den kongelig danske Embedsmand; »og hende har De saadan uden videre gjort Bekjendtskab med paa Rejsen? .... Ja, saadan skal man rejse!«

Lidt efter lidt, dels ved den Ynde og Bestemthed, han ikke kunde undlade at beundre, dels ved den Frihed, som til alle Sider omgav ham, følte Hald sig ogsaa fri og sagde til Otto, idet han tog ham under Armen: »Hør, De kunde forestille mig for Grevinden, jeg havde dog Lyst til at høre hendes Stemme .... naar hun taler.«

Otto følte, at Hald begik en utilgivelig Taktløshed, men kunde ikke unddrage sig.

Komtessen modtog Hald, som om hun vilde sige til Camilla: »Din Elsker har jeg taget for fuld Valuta; men Din Mand tager jeg kun for halvhundrede Procent.« Hald fik Alting halvt: Hun vendte sig halvt til ham, hendes Smil maatte han dele med Otto, og selv Ordene, hun henvendte til ham, glede tillige med hendes Blik tilbage paa Otto — og tilmed talte hun paa fransk Vis til ham i 3dje Person.

Desuagtet var Hald henrykt over at have gjort Grevinde Belgardes Bekjendtskab og over at have vovet en Smule Usædvanligt.

Hald kom strax efter i Samtale med et Par fremmede Herrer og fandt en stor Tilfredsstillelse ved at tale med Fremmede, tale Fransk og tale om Grevinden. Otto gik tilbage til Camilla, og der var i hendes Stemme, da hun henvendte sig til ham, noget saa paafaldende Blidt, en saa be-

Digitized by Google

skeden Kvindelighed, at Otto ved denne Tone og de danske Ord blev ganske rørt og vendte sig til hende som til Hjemmet efter at have været det utro.

Hun gik en lang Omvej, spurgte først om nogle af de Musicerende, dernæst om de Herrer, han var bleven forestillet, og endelig, da hendes Stemme lidt efter lidt var bleven munter, om han havde faaet behagelige Efterretninger fra Rom, da han talte med den italienske Dame.

»Ja, paa en Maade,« svarede han. »Komtessen har rigtignok ikke selv været der; men hun gjorde mig det Forslag, at jeg skulde drage med at erobre Italien.«

Camilla tav. — Altsaa det, hun fra sin Barndom af havde anset for Livets højeste Formaal, at være en Mands Genius og sende ham til store Gjerninger — det saa saadan ud, det oplevede en Anden!

Otto troede, at hun tav af Misfornøjelse, at hun havde anset hans Ord for Praleri, og begyndte at minde hende om Verdensforholdene, og hvad hun selv havde sagt Dagen i Forvejen. Han blev afbrudt ved, at en ung Mand optraadte og spillede Violin.

»Hvad er Deres Mening om ham?« spurgte Camilla, da det var endt.

»De vil smile, naar De hører min Dom,« svarede han, »for jeg kan ikke bedømme Musik, jeg hører altid den Musicerende.«

Digitized by Google

»Nu, hvad synes Dem da om den Musicerende?«

»Jeg tror, at der mangler noget Betydeligt i hans Liv; han har ikke kjendt gode, elskelige Kvinder, hans Talent har ikke faaet Indvielse — for den behøves til den poetiske Magt.«

»Ja,« sagde hun, overrasket over selve Ordene og over at skulle høre dem fra ham, hvem hun engang havde bedømt paa næsten tilsvarende Maade. »Ja, det er sandt, at der mangler Noget i hans Spil; men tror De virkelig, at Sligt kan gaa over i Violinen?«

»Jeg tror, det gaar over i Alt. Jeg tror, at Mænd, der vare en bedre Skæbne værd, blot ved den ene Mangel sygne hen og dø som Græs i Tørke, medens et livsaligt Blik fra en god Kvinde vilde være som Foraarsregn og Sommerdug.«

Han vidste ikke, at han sagde Ord, som drog stærkere end hine fire og tyve Heste, der vare spændte for Guerickes Halvkugler.

Alfons optraadte.

Ogsaa han var bleven greben af disse heftig bevægede, haabfyldte, friske Omgivelser; med hele sin musikalske Sjæl havde han optaget de stærke Stemninger og kom uvilkaarlig til at komponere dem sammen med sin Slægts Tradition. Han spillede som Thema Mirjams Sang, først denne store, grandiose krigersk-religiøse Hymne, og varierede den derpaa, omsatte den i Tidens Stemning. Det slog an, det forenede alle Tilstede-

Digitized by Google

værende i en festlig, ideal-krigersk Tanke, endog i en Slags Følelse af Guddom og Religion, men en krigersk Selvstændigheds Religion. Spillet blev modtaget med en Begejstring, der ikke lignede en sædvanlig Musik-Enthusiasme; thi man opfattede Musiken som en Art Virkelighed, Kampen, den afmalede, var for Døren, og da næsten umiddelbart efter de sidste Takter lød skingrende Krigsmusik fra Republikens Artilleri, der kjørte forbi til en Manøvre, og man hørte den svære, stridbare Rumlen tilligemed Hestetramp, forenedes Begejstringen i et eneste umaadeligt Raab for: Republiken og Friheden!

Otto var maaske dybere betagen end de fleste Andre; thi denne Musik hørte til hans Barndom og første Ungdom, havde grebet ind i hans Liv, to Gange kaldt det Bedste og Idealeste i hans Sind til Kamp, og nu syntes det ham at strømme lutrende gjennem hans Sjæls Inderste og forene det med Verdens største og skjønneste Stræben. Aldeles bestemt forekom han sig hemmelighedsfuldt udvalgt og forudbestemt til at færdes med det Mægtige, som ordnede sig i Tiden.

Camilla havde Vanskelighed ved ikke at græde. Hun fandt det Hele saa mægtigt og skjønt; men paa hende næsten uforklarlig Maade var hun stillet udenfor det; det saa paa hende hartad fjendtligt. Ikke en eneste Begivenhed var forefalden, siden hun traadte ind i Salen, og dog

Digitized by Google

var hun bleven ydmyget, vist tilside, hen i en Krog.

Men hun vedligeholdt Dametonen, og for dog at sige Noget, sagde hun til Otto: »Hvad synes De om den Musik? Kan De heller ikke bedømme den?«

Han svarede: »Mendoza er min bedste Ven, og Musiken, han spillede, hører saagodtsom til mit Liv, naar den lyder til mig, hændes mig Noget. Men De vilde ret gjøre mig en Tjeneste ved at sige mig, hvad De synes om den.«

Camilla sagde, idet Taarerne pludselig traadte hende i Øjnene: »Det er dejligt Altsammen her; men det er, ligesom Danmark blev helt borte. Det er ligesom Danmark var ude mellem Vognhjulene.«

»Det er sandt,« sagde Otto bevæget, »vi høre ikke hjemme her.«

Hun vedblev: »Hvad kan Danmark byde sine Sønner, naar den store Verden saadan aabner sig for dem! Men husk paa, at naar de Bedste ikke komme hjem, saa ville vi Andre føle os hjemløse.«

Deres Øjne mødtes. Hun lod ham et kort Øjeblik se sig ind i Sjælen; saadan forekom det ham, og han drak Livets Nektar i et dybt Drag. Han vidste, at hun enten Intet havde sagt eller næsten for Meget; men han opfattede det, som om hun, ikke personlig, men paa Danmarks Vegne viste ham Kjærlighed, som om hun havde vist ham den højeste Fortrolighed, der nu fra

Digitized by Google

hans Side maatte gjengjældes med den højeste Ridderlighed. Han sagde det ikke reflekterende til sig selv, det kom ud af hans Sjæl, at nu, efter saadan Gunst, efter saadanne Ord, maatte han gaa bort fra hende, ikke føje nogen ny Dag i hendes Nærhed til denne Dag, aldrig søge hende igjen, men tjene hende og Fødelandet trofast til sidste Stund.

Han sagde: »Det er det Herlige ved vor Verden, at Alt, hvad der er godt og skjønt, mødes og er sammen, om end tusinde Mile blive lagte imellem.«

Han saa Hald komme tilbage og vedblev, idet han rejste sig: »Har De Budskab at udrette hjemme i Danmark, Frue?«

Hun forstod ham mageløst godt. Hun forbavsedes over, at der endnu var Saadant at møde i Verden, hun kunde have smilet og grædt af mangfoldig Sindsbevægelse, og Alt laa i hendes Stemme, da hun sagde: »Naar rejser De?«

»I Aften eller imorgen tidlig, Frue!«

»Hvad er det for Historier? Hvorfor vil De rejse saa pludselig?« spurgte Hald. »De har jo Venner, De skal træffe her om nogle Dage, og saa kunde vi jo Alle rejse sammen. For vi tage bort om nogle Dage .... vi vil ligge en Maanedstid paa Rigi, blot man snart fik gode Breve hjemmefra.«

»Ja, det er rigtignok en Aftale, at jeg skulde gjøre en Bjergrejse og komme tilbage hertil igjen og møde mine Venner; men det er da ikke

Digitized by Google

absolut nødvendigt, og i alt Fald kan det saa strax gaa nordpaa.«

»Naa, saa følg da i det Mindste med hjem og drik et Glas Vin til Afsked . . . . eller skal vi gaa over paa Rousseaus Ø? . , . . Ej, Mendoza, Tak for Musiken, kom, gaa med os Andre!«

Den lille, saakaldte Rousseaus Ø ligger i Rhonen, imellem Genf og dens Forstad; en Bro fører dertil.

Fra det nærliggende Hotel havde Hald ladet bringe Aftensmaaltidet, og det lille Selskab sad under ungt Løv tæt ved de stærkt strømmende, grønlig friske Flodbølger. For de Tre var Floden ligesom symbolsk Virkeliggjørelse af Tankernes Strøm; de lyttede til den og indadtil. Alfons var endnu betagen af den Sindsbevægelse, hvori han havde spillet, af den store lyksalige Forsoning, der uvilkaarlig syntes ham tilvejebragt mellem hans Race og Tiden, og til hvis Fuldbringelse det var blevet givet ham at være medvirkende. Han mindedes sin Ven og Stamfælle, der urolig, lidenskabelig og dybt havde søgt et lignende Maal, og for hvem det første Øjebliks Enighed strax havde medført et Brud og derpaa Døden. Saa gik Tankerne til dem, der havde været tilstede, til de Castro, Sir James, Baronessen og deres Datter — sødtbetagen gled Tanken med Strømmen.

Camilla tænkte paa sin tidligste Ungdoms Idealer og paa Livet, der senere prosaisk eller uskjønt fristende eller smertebringende havde

Digitized by Google

skilt sig fra disse, saa at hun en Tid havde trot, at Idealet var som et Spejlbillede af Landet i en Sø eller som Skyerne ved Solnedgang. Nu havde det mødt hende; ridderlig havde en Yngling knælet for hende og var gaaet til Kampen med hendes Handske skjult paa Brystet. Virkeligheden og dens Forhold bleve forherligede ved, at Idealet virkelig havde berørt dem og lyst derover; hun kunde nu bedre finde sig i dem, syntes hende. Den rene Tilbedelse og Lydighed — en Lydighed, der hævede hende selv op til Fordringen — var hende som en Strøm fra Paradiset, der jo udsendte fire hellige Floder. Hun syntes at sidde ved en af dem og lyttede, til den og til Ottos Stemme.

Stærk og mægtig i sit Sind ved at have været det Skjønneste nær, grebet det og gjemt det i sit Bryst, sad Otto og talte fornuftig med Hald om Ting, han knap tænkte paa. Det var for ham, som om Floden var Livets store Strøm og Øen hendes og Halds Baad. I et andet Fartøj skulde han selv sejle og mødes med hende i Evighedens Ocean, og i denne Forestilling var en Følelse, saa stor og ren, saa usigelig lyksalig trods en stille Smerte, at det nu syntes ham, uagtet det faldende Mørke, at fjernere ude maatte Bredden staa med Lys og Blomster, og at Flodens Vande skyndte sig afsted dertil. Han længtes blot efter at faa Ofret fuldbragt.

Den Eneste, for hvem Floden var Rhone og Øen ret faststaaende, var Hald, der paa en Op-

Digitized by Google

varters Avtoritet forsikrede Otto, at der næste Morgen ikke gik noget Dampskib over Søen, ligesom der ingen Diligence var før næste Aften.

Da de skiltes og Otto med et hjerteligt Haandtryk havde taget Afsked med Alfons, gik han ned til Kajen og lejede en Sejlbaad, der strax skulde bringe ham over Søen. Klokken var ti, Himlen var mørk; Skyerne hang ubevægelige i den milde Foraarsnat. Næppe vare de komne ud, før de ovre mod den savoyiske Kyst, i det dybe Mørke under Alpebjergene, saa Blus, og strax efter kom en Lyd af Instrumenter, der paa feagtig Maade kastedes tilbage fra Klipperne, saa det lød, som om Bjerge, Jord og Sø gave sig til at klinge paa det lifligste og paa en Maade, som intet Menneske syntes at kunne frembringe.

Efter en Stund at have lyttet fornøjet sagde Baadføreren: »Jeg gad vidst, hvad det er for et Selskab, der har alle de Instrumenter med sig! Skal vi ikke gjøre et Slag derover?«

Otto svarede: »Hold Kursen! Den Musik følger med os; det er et Menneskes Tanker!«

Skipperen saa forbavset paa ham, men holdt Kursen, og Musiken fulgte dem, om mulig end dejligere, men svagere, end mere aandeagtig.

Endelig standsede den.

»Nu faldt hun i Søvn,« sagde Otto til sig selv.

Digitized by Google

Ved Dagens Frembrud fortsatte han Rejsen tillands, og alle Mennesker, han kom i Berørelse med, viste ham en besynderlig Velvilje, som om de instinktmæssig mærkede, at han var et Menneske, der af ideale Magter bares hen over Virkeligheden. En aldrende Mand, en fransk Schweizer, sluttede sig især til ham og fortalte i Korthed sin Historie. I en Alder af femten Aar var han kommen i Lære hos en Juveler og havde arbejdet anstrengt for engang at blive ligesaa rig som sin Mester og saa komme ud og nyde alt det Skjønne og Store i Verden; men det havde taget Tid, det ene Aar var fulgt efter det andet, og nu, da han endelig var bleven rig og havde trukket sig ud af Forretningen og vilde rejse om i Verden, var han bleven gammel, paa denne Dag fyldte han sit fem og halvtredssindstyvende Aar. Kjørte de forbi Piger paa Landevejen eller i en By, saa saa de alle op paa hans unge Sidemand. Det gjorde ham godt, at Blikkene dog kom i hans Nærhed, han nød den tabte Ungdom gjennem Otto og gav at forstaa, at han gjerne vilde rejse sammen med ham, hvad dog ikke kunde ske, da han vilde kjøre ad Landevejen, men Otto gaa ind i Bjergegnen. Udenfor St. Maurice indbød han Otto til et saa festligt Middagsmaaltid, som var at tilvejebringe, og saa skiltes deres Veje. Otto mærkede knap, at han var bleven ene. Hele Verden, Bjerge og Floder saavelsom Byer og Mennesker, syntes ham at være en eneste, af Lysglans overgydt Alle, der

Digitized by Google

strakte sig rundt om Camilla, uendelig fjernt og uendelig nær. Først da han vaagnede næste Morgen i et Værthus inde mellem Bjergene og havde lagt Søvnen mellem sig og Afskedsøjeblikket, følte han, at han virkelig var fjernet, men havde dog endnu sit Indre fyldt af den store, glade Vished om at have oplevet noget forunderlig Skjønt og vist en Adfærd, der var det værdig. Men da han i en lille By paa Alpernes Afhang mod Nord blev overfaldet af Uvejr, af Regn og Hagel, der piskedes ned af den vrede Stormvind, huskede han paa, hvor langt afsides han havde begivet sig hen, og imellem de tavse, tvære, uskjønne Mennesker fik han en knugende Følelse af at være ene, afskaaret, medens Camilla rimeligvis rejste fra Genf til Zürich, ikke at tale om, at Komtessen maaske snart med en hel Hær drog mod Italien!

»Hvorfor har jeg begivet mig ud af Verden!« spurgte han sig selv. »Hvorfor skal jeg ogsaa strax tage enhver Ting heroisk, strax op paa Kothurnen! Jeg kunde være bleven og have gaaet fornuftig og kløgtig mellem de to dejlige Kvinder, nydt deres Selskab med taknemligt Sind, indsuget Musik og Poesi og saa maaske fulgt med Halds til Zürich! Ja, i Guds og alle Engles Navn, hvorfor har jeg ikke gjort det? . . . . Det forstaar sig, det var nu engang saadan bestemt, Planen var nu engang lagt og vedtagen i mit eget Sind — ak, men det er saa tungt! Havde jeg vidst, at det vilde blive saa

Digitized by Google

tungt . . . . aa, jeg kunde ikke gjøre Andet! Naar hun nu rejser, er der ikke en Opvarter eller Kusk paa hele Vejen, som jo kan faa Lov at se hende og maaske række hende Haanden, naar hun stiger ud eller ind. Men hvorfor ere vi Adelsmænd, som Herluf Trolle sagde, hvorfor staa vi i første Klasse uden for at opleve større Glæder og større Smerter! De høre hendes Ord, jeg hendes Sjæl! De se hende, og mig følger hun! Overalt er hun nær, kalder mig til snart at udrette Noget, der kan glæde hende. Hjemmet, Danmark, der før var saa tomt, er nu oplyst af hendes glædebringende Skikkelse, og som ved Guds Dommedagskalden rejse sig alle gode Mennesker og fylde Landet og tillige mit Sind med Kjærlighed . . . . Men de ere dog lykkelige, som ere hende nær!«

Da Natten kom, velsignede han den, fordi den tvang Alle i Hus og forhindrede Afstanden mellem hende og ham fra at voxe, og da Dagen brød frem, velsignede han Lyset, fordi det var fælles for hende og ham. Hver af Dagene, som nu gik, var sludfuld, tung og trist; men den foregaaende var ham altid kjærere end den nærværende; thi den var nærmere ved hende.

Nogle Morgener hævede de runde, tunge, hvidgraa Skyer sig som fra et Natteleje, stege op ad Bjergenes Sider for igjen at komme dragende ned i Masser og indhylle Dagene i Regn. Andre Morgener gik Skyerne ud af Dalene, i Rækker som udrykkende Eskadroner; en enkelt Sky kunde

Digitized by Google

løsrive sig et Øjeblik som en urolig Hest, der igjen bliver tvungen ind i Geleddet. Man saa ikke, hvor de bleve af; Himmelrummet syntes at optage dem i sin Uendelighed, og saa var det pludselig klart Solskin, og de høje Tinder stode lysende med deres Sne, medens der over de lavere Bjerge var gydt en blaalig Duft. Da kunde man henad Eftermiddagen fra en Bjergtop pludselig se Masserne bryde frem som ud af Smuthuller, hvor de listig havde skjult sig eller været inde og hentet Artilleri, og som i barsk Fryd over at have skuffet de tankesnilde, men svage Mennesker udsendte de Tordenen, der i mangfoldigt Ekko blev kastet tilbage, medens Solen skinnede oven over og lidt efter lidt i truende mørkerød Glans syntes at indgaa Forbund med de fjendske Magter og skjule sig i dem.

I den mægtige Natur var en sund og mandig Oplivelse, og Otto begyndte at overse sig selv, holde Regnskab med, hvad han vidste og hvad han vilde, digte Sange og lægge rolige Planer.

Saadan kom han, efter at have passeret Furca-Gletscheren og steget over Andermatt og Djævlebroen nedad mod Vierwaldstädtersø, til Altorf, og da han efter Skik og Brug havde indskrevet sig i Fremmedbogen, hændte det sig, at Værten saa i Bogen og udbrød: »Fra Danmark? Saa kunde De maaske tale lidt med en syg Haandværksvend, som vi have liggende her, og som vi ikke vide, hvad vi skulle gjøre med; han giver sig ogsaa ud for Dansk.«

Digitized by Google

Værten førte Otto ud i en Slags Skur, og da de fik den Syge til at vende sig om imod dem, gjenkjendte Otto Peter Krøll.

»Peter! Er det Dig?« raabte Otto.

Den Syge stirrede i første Øjeblik stift og ligegyldig paa Otto, men kjendte ham pludselig, og efter at have gjort frugtesløse Forsøg paa at rejse sig og vise sin Glæde, vilde han kysse Ottos Haand. Det Første, han ytrede, var at bede om en Kop Kaffe.

»Har man virkelig været saa ubarmhjertig mod Dig, Peter?« spurgte Otto.

»Ikke saadan ganske ubarmhjertig,« svarede Peter; »men det er en Skurk af en Doktor og en gjerrig Hund af en Vært. Moder gav mig altid Kaffe, naar jeg var syg.«

»Saa skal Du ogsaa have Kaffe trods hele Altorfs Fakultet!«

»Otto Krøyer! Dem sender Vorherre mig.«

»Ja, det kan nok være, Peter; men der er dog en anden Person, vi nærmere have at takke. Nu maa Du over i mit Værelse, og saa skal Du strax faa Kaffe.«

— Det lod altsaa ikke til, at Peter Krøll nogensteds havde fundet det, han var rejst ud efter, den rige Person og den Frihed, ved hvis Hjælp hans Opfindelser kunde blive til Virkelighed. Hvilken Forskjel imellem dette Øjeblik og det korte Samliv i Kjøbenhavn, da Haandværksvendens Frihed havde forekommet Otto saa skjøn og misundelsesværdig! Selv havde han ikke blot

Digitized by Google

fundet og nydt saa Meget, men endog havt Raad til at opgive det Største.

»Nu tror jeg, at Din Lykke er gjort, Peter,« sagde Otto næste Dag; »hvis Du blot snart kan vinde med til Genf, saa skal jeg der gjøre Dig bekjendt med en Mand, som har baade Vilje og Evne til at udføre Noget. Vi ville sejle herfra over til Luzern og saa kjøre lempelig til Genf.«

»Det kan jeg magelig,« svarede Peter Krøll.

Undervejs, i deres Samtaler, kunde Otto ikke undlade at ytre Troen paa, at der dog var en særegen Kraft og Frejdighed i Haandværkernes frie Vandreliv.

»Aa, ja,« sagde Peter, »naar man ikke saa tidt følte Tomhed i Maven og Mangel paa Noget at hylle sig i. Friheden, den er ikke saa stor endda. Man har dog ogsaa i den Stilling et Navn at holde i Hævd og Ære. Opfører man sig ikke honnet, gjør man ikke i alle Maader sin Skyldighed, saa kommer man i Verschiss. Folk tro, at det gaar som i Lumpacivagabundus, at man tager sin Ziegenhainer i Haanden og gaar fra den By, hvor man finder det ubehageligt, til en bedre By. Jo, vist! Nej, det gaar i Livet ikke til som paa Theatret. De lave et Theaterstykke af Randslen, men ikke af Mandens Liv, der bærer Randslen. Naa, man skal da opføre sig honnet, og saa pines man af Konkurrencen. Det er en Spore, der altid ligger En i Siden, og man drives frem til uafladelig Anstrengelse. Og hvo siger En et godt vejledende Ord? Hvo raader

Digitized by Google

En til at gaa tilhøjre eller tilvenstre? Ingen. Dumper man, saa le de. Haandværksvenden slaar ud til det Yderste, i Glæde og i Sorg; han kjender intet Bedre; han har nok Spore i Siden, men intet Bidsel i Munden. Man lærer ogsaa saa lidt. Derfor gaa saa mange, ja Totredjedelen kan man vel regne, i Hundene.«

Med saadanne Samtaler gik Tiden. Peter kunde fortælle mange smaa Begivenheder, som han havde oplevet, og som interesserede, hvorimod Otto ikke kunde gjøre Gjengjæld med det Ringeste af sit Liv; thi ingen Begivenhed havde Interesse uden som Del af hans indre Historie eller fik kun ved denne sin rette Farve.

De vare komne nogle Mile fra Luzern og holdt udenfor et Gjæstgiversted. Peter blev paa Vognen, medens Hestene fik Vand, Otto gik ind i Gjæstestuen og gav sig til at blade i Fremmedbogen. Som han havde anet, stødte han paa Halds og Camillas Navne midt iblandt endel andre Rejsendes. Han kaldte paa Værten og spurgte, naar de To havde været her. Værten maatte huske sig om og svarede endelig: »Aa, han med den smukke, rare Dame, jo, de sov her iforgaars Nat og rejste herfra igaarmorges.«

Det løb rundt for Otto. Hvis han ikke havde opholdt sig i Altorf for Peters Skyld, vilde han have mødt dem her, været sammen med dem en Aften og en Morgen!

Trods den Umage, han gjorde sig for at skjule sin Sindsbevægelse, mærkede Værten den

Digitized by Google

og sagde: »De vilde til Einsiedeln og blive der en Dags Tid; de rejse langsomt; De kan godt indhente dem. Jeg kan leje Dem en Hest.«

»Saa lad den sadle!« sagde Otto, ilede ud til Peter og raabte: »Paradiset er i Einsiedeln, Peter! Lad mig rejse derhen! Jeg skal give Dig Breve med til Hr. de Castro og til Alfons Mendoza, vort Bysbarn. Han vil sørge ligesaa godt for Dig som jeg.«

Peter tav, og Otto skyndte sig tilbage til Værten, der førte ham op i sin bedste Stue og bragte ham Skrivematerialier.

Men da Otto skulde skrive og opstille sin Beslutning i bestemte Ord, kom Kampen. Han huskede sit Løfte, og han syntes sig selv at svigte sin lidende, fattige Barndomsven. Som en rivende, bortskyllende Strøm kom saa igjen Tanken om Camilla; men i næste Øjeblik huskede han paa Hald og tænkte sig hans Mine, hans stille, vidende Smil, hvis han havde mærket eller erfaret Noget. Striden bølgede saa voldsomt i Otto, at den oprørte hans hele Tilværelse, og det var da for ham, som om fra hans Væsens Dyb rejste sig hans egen Skikkelse eller Billedet af ham, som han havde været i Barndommen, eller egenlig heller ikke dette, men Billedet af hans Sjæl, som den oprindelig var anlagt, hans eget Ideal, og han saa paa det, skjønt det var skjult i ham selv, og han følte Medlidenhed over, at det skulde føres hen og være Gjenstand for en fremmed Mands Haan. Det forsvandt saa

Digitized by Google

hastig, som det af den stærke Sindsbevægelse var blevet fremmanet; men nu kunde han ikke rejse. »Nej,« sagde han, »jeg skal til Genf, jeg skal! og paa Ære, jeg vil!« Han opløftede uvilkaarlig Øjnene og saa, at der paa Væggen var flere Indskrifter, og over Døren stod med store Bogstaver: »Nehme mein Kreuz auf Dich und folge mir!«

»Ja, Han er Æren,« hviskede Otto, gik ud og betalte med nedslagne Øjne for den sadlede Hest, steg op ved Siden af Peter og kjørte videre.

Peter kunde godt se, at der havde været en usædvanlig Kamp, men havde for megen fin Følelse til at spørge. Men da Otto lidt efter begyndte at tale, i saa mild og blid, men dog alvorlig Tone, som man sjelden hører, greb Peter hans Haand og sagde: »Otto, dersom jeg glemmer denne Dag, saa glemme Gud mig i min Dødsstund.«

Otto svarede: »Han glemmer heller ikke mig den i min Dødsstund.«

Mere blev der ikke talt om denne Sag, og de ankom til Ouchy, gik ombord paa Dampskibet og sejlede over til Coppet.

De Castro var tilstede, og efter de første venlige Hilsener gjorde Otto ham bekjendt med Peter Krøll og med Aarsagen, hvorfor han havde ført ham hid. Snart talte de Castro og Peter som gamle Bekjendte eller Venner, og Otto

Digitized by Google

kunde mærke, at Alt, hvad der paa fornuftig Maade kunde gjøres, vilde blive gjort.

Han stillede sig ved Vinduet, saa ud over Søen til Genf, og da et Dampskib, som vilde lægge til ved Coppet, var i Sigte, sagde han, at han vilde tage over til Byen og se efter Breve: han havde skrevet til Postkontoret i Rom og bedet det forandre Adressen til Genf. De Castro sagde, at saa vilde han rimeligvis træffe Damerne, Sir James og Alfons, som vare sejlede over for at gjøre Indkjøb.

Paa Postkontoret forefandt Otto Brev fra Schiøtt. Efter at have beskrevet nogle af de nyeste Begivenheder, vedblev Schiøtt:

Man vil vistnok adskilligt Sundt og Alvorligt. Man har den gode Samvittighed, den Tilfredsstillelse at være Patriot, at ville det elskede Fødelands Vel, og det elskede Fødeland bestaar af lutter Jeg'er. Men Egoismen idealiseres ved ikke længer at sige Jeg. Forandringen er foreløbig, at det gamle Danmark er baaret til Graven, det gamle, gemytlige, snakkesalige Danmark, der sværmede for Poesien og i sin høje Alderdom havde bevaret adskillige gode Traditioner. Nu staa Partier beredte til at bekæmpe hinanden, og de ville sandsynligvis skaffe os al den Frihed, de behøve til at kæmpe. Vi ere allerede blevne i i høj Grad parlementariske og gjøre gode Feinter; vi ere i den Henseende som de unge Konfirmander; det første Mandige, de lægge sig til, er den Last at smøge m. M.

Digitized by Google

Mit lille Jeg vil ikke raade Deres højstærede Jeg til at forhaste Hjemrejsen. De kommer for sildig til at hæve Dem frem og falder blot som en Dryp i Tønden under Taget. Hvis De kan opleve store Ting og i Dem selv gjemme Noget til bedre Tider, saa vil jeg risikere det Utaknemlige at give Dem et godt Raad, hvilket er, at De skal tage, hvad der bydes Dem derude. Har De Lyst til daraussen at gaa tilvejrs paa en Krudttønde, saa kan De jo ogsaa. Hvis jeg med mine ringe Kræfter kan gjøre Noget for, at De til Belønning bliver sat mellem Stjernerne, tilbyder jeg mine *bona officia*. Ønsker De Plads nærved Orion, hin vældige Jæger, eller ved Berenices Haar? Min Smag er for det Sidste. Skulde De sætte Pris paa at medtage et subjektiv sandt Budskab om vor lille Hær, saa indlægger jeg til saadan Brug en lille Avisartikel.

Jeg haaber, De paaskjønner den Anstrengelse, hvormed jeg besvarer Deres forskjellige Epistler, og forbliver Deres

velaffektionerede

Schiøtt.

Otto stak smilende Brevet i Lommen; han saa Hjemmet fra et andet Standpunkt og kunde ikke paavirkes paa denne Maade, og selv mellem Linjerne af Brevet laa Antydning af Friskhed.

Han vilde endnu kun over paa Rousseaus Ø for end engang at hengive sig til Minde og Længsel og saa lukke Alt dybt ned i Erindringen.

Digitized by Google

Alting var uforandret, kun at den lille Plet var tom. Grenene med det unge, fine Løv bøjede sig ned over Stedet; Floden skyndte sig uforandret susende forbi. Han satte sig, hvor han hin Aften havde siddet, ligeoverfor Camillas tomme Plads, og han manede det Forsvundne op og holdt fast paa det med den forunderlige, aandedrætstandsende Vemod, som Hjertet har ved en saadan Lejlighed. Hjertet flyver op som en Fugl, der paa Ruinerne af den nedbrændte Bygning søger sin Rede, søger forgæves og slaar med Vingerne.

En Opvarter fra Hotellet kom forbi, og Otto bad ham bringe Vin og Brød: han vilde til Afsked holde Kjærlighedsmaaltid paa dette Sted.

Opvarteren bragte det Forlangte og kom lidt efter hastig tilbage med et Brev. Det var lige ankommet, i Konvolut til Værten, med Anmodning at faa den Fremmede, det var adresseret til, opspurgt, og Opvarteren erindrede at have set Otto i Selskab med Brevskriveren. Brevet var fra Hald og for en Sikkerheds Skyld adresseret baade til Otto og Alfons; det lød saaledes:

Gode Krøyer!

Jeg har havt det Uheld at falde paa et af disse velsignede Bjerge og støde mit Knæ, saa jeg formodenlig en god Stund maa holde mig stille. Hvis dette Brev — som jeg haaber — træffer Dem, saa gjør mig den Tjeneste at kjøbe endel Bøger og sende dem tilligemed saa mange af de nyeste tyske og franske Aviser, De kan

Digitized by Google

overkomme. Ved De Nyt fra Danmark, saa tjen mig i at skrive det til mig, og kunde De bekvemme Dem til at gjøre en lille Omvej paa Hjemrejsen og besøge en falden Landsmand, saa gjør det. Jeg har skrevet til Værten i Hotellet om Bøger; men ham kan man vel ikke forlade sig paa. Jeg lader mig bringe over til nærmeste Flække, Schwyz; der træffes jeg.

Deres meget forbundne
H. N. Hald.

E. Sk. Hvis Hr. Krøyer ikke skulde være i Genf, henvender jeg samme venlige Anmodning til Dem, gode Hr. Mendoza.

Fra dette Øjeblik var Otto ikke mere sig selv mægtig, havde kun een Tanke, der rev ham med som en Stormvind: gjense Camilla. I Alting saa han Skæbnens Vilje, selv i de Omstændigheder, der havde forhindret ham fra at møde Halds undervejs, eller i Beslutningen om at rejse til Genf, i Æresordet, han havde givet sig selv, og hvorved han havde undgaaet at blive latterlig ved at ile efter dem, medens Hald nu selv kaldte og indbød, og medens Skæbnen smilede. Og var der Noget i haus Natur, som gjorde Modstand mod denne Skæbne, saa var det ingen Jernstang.

Han gav sig øjeblikkelig ifærd med at besørge det Nødvendige og traf endelig efter nogen Søgen Alfons.

Digitized by Google

»Naa, velkommen!« raabte Alfons; »sejler Du med over til Coppet?«

»Nej, jeg har været der, og nu rejser jeg.«

»Rejser Du? Hvorhen? Og naar kommer Du da tilbage?«

»Det ved jeg ikke.«

»Men betænk dog, Otto, vi skulde jo følges ad Allesammen, og vi Andre rejse i Overmorgen!«

»Hør, Alfons, der er indtruffet Noget i mit Liv, som jeg ikke kan beherske. Det er maaske galt, hvad jeg gjør; men fulgte jeg Jer, saa blev jeg aldrig Menneske, jeg vilde være som en tør Gane eller afsvedet Græs. Jeg har engang for alle bedet Skæbnen om at sende mig Lykken; den byder mig den nu paa sin Maade, og jeg tager den.«

»Er det den italienske Komtesse?«

»Nej. Spørg ikke.«

»Hvor det vil gjøre de Castro og dem Allesammen ondt!«

»Ja, jeg kan indse, at jeg aldeles fordærver det med de Mennesker. Tal om mig, saa godt Du kan. Bring dem uendelige Taksigelser, alt det Hjerte, jeg har tilovers! Og lev vel, Alfons, kjære Alfons!«

»Saa det er ramme Alvor? Vil Du da ikke hilse paa Baronessen og .... min Forlovede?«

»Miss Mirjam? Saa Du er forlovet med hende! Gud ske Lov! Det glæder mig! Til Lykke!«

»Kom ned og hils paa dem!«

Digitized by Google

»Nej, der er Skibet, som skal føre mig og min Skæbne! Farvel! farvel!«

»Til Seir og Lykke blev Volmer født,«

sang Otto indvendig for at tvinge Sindet til ikke at vakle.

NIENDE KAPITEL.

Den sidste Del af Vejen gik gjennem en Alle af Kirsebærtræer i lige Linje til Halds Hus.

I et Spejl, der hang i Havestuen, havde Camilla set Otto komme, og da han kom hende nær og hun vendte sig, havde hun Damens gjæstfri Venlighed, uden at det var ham mulig, at opdage Spor af nogen anden Følelse. Idet han i Afstand havde set hende paany, havde han bævet af Glæde og Angst eller Undseelse over, at han saaledes indfandt sig som Menneske af anden Rang, efterat han som Væsen af første Rang havde taget Afsked. Nu, da hun modtog ham uden Spor af Sindsbevægelse, gik Angsten over; han forekom sig stegen ned til Jordens Paradis efter at have med hartad urimelige Anstrengelser været ved Grænserne af det himmelske.

Der blev ikke Lejlighed til megen Samtale enten med hende eller Hald; thi strax efter indfandt sig Lægen og Præsten, hvem Hald strax

Digitized by Google

havde stiftet Bekjendtskab med. Hald var kommen i lidt skævt Forhold til dem. Han havde betragtet den lille By som en ubetydelig dansk Kjøbstad og overfor dens Præst og Læge gjort sig gjældende som den store Turist, der kom fra Paris, Rom og Neapel. Doktoren, en aldrende Mand med et rødmusset, jovialt Ansigt under graa Haar, havde til Gjengjæld for Halds Beskrivelser givet sig til at fortælle smaa muntre Historier først fra Byen, saa fra Kanton Schwyz, saa fra nærmeste Kantoner, saa fra fjernere Kantoner, saa fra Sydfrankrig, saa fra Paris — thi han havde været overalt, studeret eller praktiseret overalt — og Hald, der hver Dag haabede, at Doktoren var færdig, blev hver Dag skuffet og overvunden.

Med Præsten havde Hald givet sig til at tale som Verdensmand og skjemtende slaaet paa, at Gejstligheden burde have Lov til at gifte sig. Præsten havde med største Høflighed taget dette meget alvorlig og svaret: »Vor Herre fri os fra en saadan Ulykke!«

»Men hvor kan Deres Højærværdighed kalde det en Ulykke? Gejstlighedens Ægteskab er jo først forbudt for faa hundrede Aar siden af Paven og kan tillades af en Pave.«

»Ja, men Forbudet er i Konsekvens af vor hele hellige Religion.«

»Skulde da vor hellige Religion,« spurgte Hald smilende, »egenlig have til Hensigt at foranledige Menneskeslægtens Ophør?«

Digitized by Google

Præsten svarede med uforandret høflig Alvor: »Hvis De vilde læse blot Anden Mose Bog, 19de Kap., vilde De se, at der paabydes Forsagelse endog for Mængden, der forberedes paa at modtage det hellige Bud — hvad maa da ikke fordres af dem, der skulle opbevare og forkynde det, være Ideens Bærere, som det hedder i det moderne Sprog?«

Hald kaldte i sit Hjerte Præsten en Hykler, men var overfor denne Alvor i Forlegenhed med sit Smil. Han slog om og gav sig til at tale om Rom, beskrev smilende Livet der, men mødte pludselig en Modbemærkning, som Præsten i Forbigaaende støttede paa, at han havde levet to Aar i Rom, i *Collegio Romano*.

»Men saa er De jo Jesuit!« udbrød Hald, i sit Indre næsten angst.

»Nej, desværre; jeg havde kun faaet Tilladelse til at studere der imod at gjøre Afkald paa at blive optaget i Jesu Selskab, og hvis ikke vor hellige Fader selv løser mig fra mit Løfte, bliver jeg vel her til min Dødsdag.«

Hald spurgte yderst spændt: »Hvad opnaar man da ved at komme ind i det Selskab?«

Præsten svarede: »Der er strengere Disciplin. Man staar kun under Generalen, og gaar, hvorhen han befaler.«

»Ja, vist!« tænkte Hald.

»Ej, der have vi jo igjen Fredens Due med Oliebladet,« sagde Doktoren og sigtede hermed til Pigen, der ordnede Whistbordet og bragte Kort.

Digitized by Google

Alle Tre vare udmærkede Whistspillere; det havde knyttet dem sammen, og de fik hver Dag i det Mindste en Times Parti med største Andagt.

Denne Dag vilde man af Høflighed mod Otto have en fjerde Mand; men Spillet blev kort, fordi man strax opdagede, at han spillede altfor slet til det Selskab.

»Hvor er De tagen ind? Hvor bor De?« spurgte Hald.

Camilla havde følt og erkjendt, at hvis Otto tog sin Bolig hos dem eller tæt ved, maatte hun og Hald rejse, hvad det end skulde koste. Til hendes Overraskelse svarede Otto, at han boede i Altorf i Kanton Uri, ovre ved Enden af Vierwaldstädtersø. Altsaa ved Foden af St. Gotthard, ved Vejen til Italien og formodenlig til Komtessen!

»Men hvad er det for en Urimelighed? Hvad har De for der? Hvorfor skiller man sig saadan fra Landsmænd? Sæt, man laa og kom Noget til her!« udbrød Hald.

Doktoren sagde: »Der gaar hver Morgen Dampskib fra Altorf hertil og hver Eftermiddag Dampskib herfra til Altorf.«

»Naa, det kan da bøde lidt paa Urimeligheden,« sagde Hald, medens Camilla vendte sig bort, usikker, forvirret, uden Magt til at beslutte Noget og med en besynderlig Smerte og dog næsten Begyndelse til Smil over, at Hald ved sin Adfærd kom til at gjøre Forholdet pikant.

Otto havde lidt for meget af Længsel og følte sig for ydmyg overfor sit brudte eller for-

Digitized by Google

andredede Løfte, til at der i hans Sind skulde være anden Tanke end med yderste Nøjsomhed at benytte den Lykke at være hende nær. Blot han igjen kunde se hende, blot han paany kunde indaande Luften, hvori hun færdedes, saa syntes ham, at han endog kunde opgive at forlange et Blik eller et Ord af hende. Det gav ham en saa god Samvittighed overfor Hald, at han i dette vanskelige Øjeblik vedligeholdt en aldeles rolig og sikker Holdning, Noget, der beroligede Camilla ved at fremstille ham med en Koldsindighed — hendes Hjerte ikke troede paa.

De to verdenskloge fremmede Mænd havde alt overskuet Forholdet, om de end ikke saa de indre Kræfter. Paa Hjemvejen sagde Præsten om Hald: »Det er en Mand, der slet ikke forstaar, at man frivillig kan bringe store personlige Ofre. Mulig, han snart kan komme til at bringe tvungent Offer.«

»Jeg har ret Lyst til nærmere Bekjendtskab med det unge Menneske,« sagde Doktoren. »Han forekommer mig som en Sky svanger med Lynild, der en smuk Foraarsdag ganske stille sejler ind til os. Hvilken Elasticitet og Energi der ser ud til at være i hans hele Sjæl og Krop!«

»Han ser ikke ud til at ville afstaa fra Noget. — Den Slags Mennesker,« vedblev Præsten, »har ingen Skriftefader; man kan ikke blande sig i deres Sager.« Han tilføjede efter en Pavse: »I Rom saa jeg noget Lignende begynde mellem nogle protestantiske Fremmede; det endte med,

Digitized by Google

at de Overlevende gik tilbage til vor helllige Kirke.«

Man maatte hellere hjælpe dem til at finde sig tilrette i den hellige Natur, tænkte Doktoren.

Saa ofte Præsten var ene med Camilla, gjorde han Forsøg paa at drage hende til Katholicismen. Men Maaden, hvorpaa det skete, befordrede et ganske andet Formaal end det, der stod ham for Øje; thi han bestræbte sig for at vise, at man bør gjøre Alt af Kjærlighed til Kristi Person, og udhævede derfor Kristi Elskværdighed, anbefalede ham som Gjenstand for ekstatisk Tilbedelse, som en Brudgom, hvem saa mange Tusinde af Brude havde helliget sig, og som bør foretrækkes for alle Andre. I et Hjerte, der bærer Spiren til »den søde Lidenskab« i sig, er den Slags Tale som en varm Aande, der bringer Spiren til at voxe, uden at Hjertet ret ved, i hvad Retning det sker. Naar han fik hende i Kirke og hun overværede Messen, hvor et veløvet Kor med smukke Stemmer sang de herlige Melodier og Røgelsen ombølgede hende, saa kom usigelige, bløde Længsler efter noget Idealt, og hvordan hendes Tanker end gik, saa endte de ved det Øjeblik, da Otto havde opgivet Alt for at lyde hende. Og saa besynderligt var det, medens Duften lagde sig om Sjæl og Sandser, at hun ikke kunde bortstøde ham nu, da han ulydig var kommen for maaske at hente Lydighedens Løn. Hendes tidlige Ungdom med dens

Digitized by Google

stærke, hemmelige Følelser, med Alt det, hun havde betvunget, da hun havde uddannet sig selv til Husmoder og Dame, rejste sig paany i hendes Sind, forenede sig med Hjertets høje, ideale Raab: Ubetinget, sand Hengivelse til En! Hun mindedes ogsaa Dalbergs Lære om Eden: at den aldrig kunde binde Personligheden .... og det syntes hende, at for hele Verden var kommet den Befrielsestid, hvori Personligheden blev unddraget gamle, trykkende Forpligtelser for at indtræde i nye, ideale Forhold.

Noget syntes at være foregaaet, der tyngede hendes Sind. Engang, da det hele Selskab var samlet, sad hun nær ved Hald, og han bøjede sig over og strøg kjærtegnende hendes Nakke. Hun flyttede sig hastig tilside og spurgte derpaa: »Var det en Oldenborre, Du holdt hen paa mig?«

Kun Doktoren forstod denne Scene, begreb, at Camilla med overordenlig Aandsnærværelse havde opdigtet Tanken om Oldenborren for at skjule den Hast, hvormed hun havde flyttet sig fra sin Mands Kjærtegn.

Otto opfattede og optog Alt som et Daguerreotypi, gjemte Alt, hver Nuance, med yderste Nøjagtighed; men hans Sjæl stod stille, reflekterede ikke, vovede ikke at uddrage et Resultat. Thi, hvis hun elskede ham? Der kunde aldrig komme Vished nok for dette Ord, der maatte afgjøre hans Liv.

Han turde ikke udfordre Visheden; hans Sjæl bevarede Sky overfor den lukkede Rose og vilde

Digitized by Google

ikke aabne den til Ja eller Nej. Men han var sikker paa Velvilje og Sympathi, han fornam al den Lyksalighed, der gjennem Luften kan bæres fra en Kvinde til en Mand. Al Naturen forvandlede sig for ham. I Stedet for ubestemte Masser blev ved hendes Side Bjerg, Skov og Sø til Hieroglyfer, hemmelighedsfulde, smilende, hellige Tegn paa Fryd og Medfølelse. Alt syntes ordnet for hendes Skyld netop saaledes, stod i Forhold til hende, og han blev klog paa utallige Ting ved hende. Han gik forbi Kirken og bemærkede tilfældigvis en Arabesk, der slyngede sig opad Portalen, ganske som en Lok i hendes Haar, syntes ham. I samme Øjeblik blev ham den venetianske Bygningskunst paa Piazetta forklarlig. Han forstod, at det mægtige Stof ikke var blevet saa blødt, ikke havde antaget saa villige Former under Bygmesterens Haand formedelst Studium af Mathematik o. desl., men at Kjærlighed havde givet ham Magt, saa at Stenene vare blevne som Kniplinger. Han begreb, at mangfoldigt Stort i Verden, hvorom man havde lange Beskrivelser, var kommet af Kjærlighed, og at Alt, hvad der var skjønt i Menneskelivet saavelsom i Naturen, var Symbol paa den; han begreb det, fordi han oplevede og erfarede det.

Ofte sejlede han ikke tilbage til Uri, men gik, naar han forlod Halds, den modsatte Vej, ind i Bjergverdenen. Det hændtes da jevnlig, at han ved Ave Maria naaede til en lille By, en Fjerdingvej borte, udenfor hvilken stod en gammel

Digitized by Google

Kirke og et Kloster for barmhjertige Søstre. Egnen var besynderlig smuk. Den snevre Dal var besaaet med Frugthaver og gjennemstrømmet af en Skovbæk, der kom ud af de himmelhøje Bjergmasser. Især naar Nonnernes Aftensang lød, syntes Klostret at hvile i Bjergenes Skygge med forunderlig, overjordisk Trykhed. Nonnesangen steg mod Himlen saa ren og længselsfuld, helligende Jordens trodsige Masser. En Stemme var der især, som forekom Otto mærkværdig blid, from og inderlig. Mere end een Gang, naar Sangen ophørte, aftog han sin Hat og raabte paa Dansk, sikker paa ikke at blive forstaaet: »Tak, Du skjønne Nonnestemme!« Saa gik han videre opad Bjergstien til en eller anden Sennhytte. Sennpigen redte ham Seng i Forstuen udenfor hendes Kammer; der var efter Egnens Skik hverken Laas eller Slaa; men Alting syntes ham at vide og forlade sig paa, at hans Troskab var bunden andensteds. Han gik videre ved Solopgang, naar Pigerne paa det grønne, vide, dugvaade Bjergplateau begyndte at kalde og synge, naar Kvægets Klokker lød rundt om i den tynde Luft, naar Alpehorn hørtes fjernt, naar al Naturen syntes at istemme en mægtig, højtidelig Morgenpsalme. Med eller uden Ledsager besteg han høje Fjeldtinder, medens han digtede Ord til de Melodier, der lød om ham. Gjennem Husets Folk naaede til Camilla Fortællinger om, hvor rask, uforfærdet og gavmild den unge Fremmede var, og hun kunde ikke værge sig imod at lytte med Velbehag og Stolthed.

Digitized by Google

En Formiddag var hun paa en Spadseregang med Præsten kommen op ad en Bjergsti, og de mødte Otto, som steg ned. Samtalen blev, som altid med Præsten, religiøs. Han fortalte Begivenheder af sine Sognebørns Liv og udledte Alt fra en uransagelig Vilje, der greb ind, hvorimod Otto søgte Forbindelse mellem Aarsag og Virkning og vilde udlede Alt fra to Hovedsætninger: Enhver Ulykke kommer af en Fejl, og: Enhver Lykke kommer af en god Gjerning. Han sagde: »Fra Vuggen til Graven gaa vi mellem disse to Principer som denne Sti mellem Bjergvæggene paa begge Sider.« Dette forkastede Præsten, og medens de kom forbi Kors og Billeder, der efter Egnens Skik betegnede Ulykkestilfælde og antydede deres Natur, standsede han foran et Billede, der forestillede, hvorledes en Mand og en Kone arbejdede sammen, og pludselig var en stor Sten rullet ned og havde slaaet Konen i Hovedet. Mandens Forfærdelse og Konens blodige Hensegnen var tydeliggjort raat, men energisk. Præsten stod foran dette og pegede opad mod det Ubegribelige, i Henhold til Johannis Evangelium 9de Kap. 1—3 V. Men Camilla anlagde Ottos Lære og kom til en vis Klarhed i sit Sind: Hald skulde ikke bestjæles. Hvad der end skulde indtræde, dette skulde ikke ske; ingen forrædersk Utroskab.

— Hald og Otto kom en Formiddag i lang Samtale. Hald ytrede sin Forundring over, at en Præst, der havde faaet en saa storartet Opdragelse,

Digitized by Google

var bleven hensat i en saadan Afkrog, og mente, at der maatte være Noget i Vejen med ham. Det, antog Otto, var ikke rimeligt; han var formodenlig netop bleven udvalgt paa Grund af Dygtighed, fordi her var hemmelige Protestanter.

»Hvor ved De det?« spurgte Hald.

»Det har jeg opdaget rundt omkring. Der er et Kloster og en Kirke herinde mellem Bjergene, og første Gang jeg vilde dertil, tog jeg en Dreng herfra med for at vise mig Vej. Jeg kunde mærke paa ham, at han var Protestant, og at han var mistænksom imod mig, fordi jeg vilde til den Kirke. Men jeg fik ham beroliget, og saa skulde De se, hvilken Kjærlighed der kom hos ham, og hvor han fik Trang til Meddelelse, skjønt paa den Maade, der er egen for de Forkuede. Han er kun ti, elleve Aar, men har en forholdsvis stor Modenhed; han har vel tidt siddet i en Krog og hørt paa sin Families Klager over Undertrykkelsen og fulgt dem med mere Følelse og Forstand, end de Andre anede. Engang havde en Munk været der og holdt ilde Hus med hans Moder og truet hende med, at hun skulde blive udsultet; han var dengang sex Aar og laa paa en gammel Kuffert og rullede sig sammen og fik Smerte i Underlivet af Vrede. Nu er han glad over, at der er Revolution; han venter, at Krigen skal naa hertil, og at han kan komme til at skyde Munke.«

»Det er Satan til Dreng! .... Gaar De saadan om og gjør Bekjendtskaber? .... Det er

Digitized by Google

interessant at rejse saadan .... ak, ja, naar man ikke har et daarligt Knæ. Hvad er det for et Papir, De har der sammenrullet?«

»Det er et Croquis, jeg har optaget af Bjergene ....«

»Af denne Egn? Til hvad Nytte? Hvortil?«

»Mens vi ligge her indespærrede, glemmer De rent, at hele Verden er ude af Fugerne. Man kan jo aldrig vide ....«

»Hvad kan man aldrig vide?«

»Naar en Jæger vil blæse i sit Horn, som der staar i Sangen.«

Hald stirrede et Øjeblik paa ham og sagde endelig: »Ja, naar man ikke er gift, saa kan man altid være beredt. — Men den Præst, jeg har gjort Bekjendtskab med her, er virkelig mærkelig af en katholsk Præst at være,« vedblev Hald og fortalte Otto Ytringerne om, hvad der skulde fordres af Ideens Bærere.

Otto blev alvorlig og tankefuld.

Hald agtede ikke derpaa, men tilføjede: »Rent abstrakt eller overjordisk er det sandt; men det er umuligt i Praxis. Jeg tror forresten, at Coelibatet er upolitisk.«

»Det tror jeg ikke,« sagde Otto. »Det er netop snildt; hvis Præsterne vare gifte, vilde de fleste Fruentimmer ikke skrifte til dem.«

»Hm,« sagde Hald og gjorde store Øjne, »hvor De er klog paa Fruentimmerhjerter!«

»Eller dum; men saadan har jeg hørt eller

Digitized by Google

læst,« svarede Otto parerende i Oktav med et Smil. Nu havde han lært det.

»Naa, det er ikke Deres egen Opdagelse,« sagde Hald beroliget.

Otto kom denne Aften sildigere end sædvanlig fra Halds, og da han gik henad Kirsebæralleen, syntes Byen ham at ligge med usædvanlig Skjønhed under Stjerneskinnet, medens det høje Fjeld ludede ud over dens hvide Mure, og gjennem Stilheden hørte han en svag Musik. Den standsede, medens han gik efter den; men da han kom forbi Kirken, saa han, at der var Gudstjeneste, og gjennem de aabne Døre lokkede Scenen hemmelighedsfuldt; thi der var næsten ingen Lys, og fra det store, mørke Rum lød taktmæssige Døn af en dyb, stønnende Andagt fra en stor Menighed. Det drog ham indenfor; det kaldte ham med dets mysteriøse Inderlighed, med dets Blanding af Lidenskab, Smerte og Fred, hvortil der altid findes en tilsvarende, bævende Streng hos den, som elsker, frygter og haaber.

Strax efter at han havde faaet Plads i en Krog, steg Præsten op paa Prædikestolen; men det var ikke Sognepræsten, Otto gjenkjendte med nogen Overraskelse Pater Dauw. Han var altsaa her paa Mission, han havde sandsynligvis faaet det Hverv at virke paa de blandede Kantoner.

Digitized by Google

Efter en Bøn, holdt med blid og blød Stemme, og hvori hentydedes til Farerne, der omgave den hellige Religion, begyndte Pater Dauw sin Prædiken. Hans Foredrag havde noget særeget Fortroligt, som om Fjender stode udenfor den lille Kreds, og paa mærkelig Maade kom derved noget Lidenskabeligt i Luften. Han sagde, at Kirken til forskjellige Tider, naar den var i Trængsel, havde behøvet Kræfter af forskjellig Art, og Herren havde altid vakt dem, der netop behøvedes. I den første Tid, da man havde havt at kæmpe mod Hedningedommens Sandselighed og Begær, havde Kirken behøvet Mænd og Kvinder, der ganske forsagede Legemet, i Ørkenerne øvede sig i Afholdenhed og Kyskhed og derfra bragte denne Aand ind i Byerne, hvor den efter haard Kamp blev sejrende. I den næste Periode, da Kirken var bleven stærk, havde den herskende Fjende været Rigdom, og da havde Herren vakt saadanne Mænd som Frants af Assisi, der især tilbageførte Nøjsomhed og Fattigdom. Atter kom en Trængselsperiode, det var Frafaldets, Vantroens, Protestantismens Tid, og da havde Herren vakt den hellige Ignatius Loyola, hvis Ildsjæl bøjede det Haarde og Stridige og tvang det under Lydigheden. Jesu hellige Orden gik i Striden under Lydighedens Fane, holdt ud med Lydighed, døde med Lydighed. Nu var kommen en ny Prøvelsens og Trængselens Tid: Gemytterne vare blevne lunkne og ligegyldige, Aanden var svag og smaalig. Nu fordrede Herren Iver. Men Herren fordrede Alting helt. Man maatte være

Digitized by Google

helt ivrig for det Helliges Sejr, man maatte stille sig fuldstændig i Kirkens Tjeneste; med Kjendskab til sin egen Kortsynethed maatte man hos Kirken søge Oplysning om, hvo der var Ven, og hvo der var Fjende, i Tillid til Kirken gaa løs paa Fjenderne med Iver, ja med blindt troende Iver; thi denne Blindhed i Guds Tjeneste var det rette Klarsyn. Men hvordan kunde Nogen komme til en saadan Iver, medmindre han først bekjendte sine Synder og fik Aflad og da som lutret Stridsmand gik tilbage i Verden under det hellige Banner! Nu var Tiden kommen, da de Lunkne skulde udspyes, men de varme Hjerter samles om det Hjerte, der var blevet gjennemboret af syv skarpe Sværd. »Hvad er det for et Dyr, som I se udhugget foran mig paa denne Prædikestol?« vedblev Pater Dauw. »Det er en Høne. Det er Sindbilledet paa vor hellige Kirke; I ere Kyllingerne. Gaa, hvorhen I ville, I kunne ikke hjælpe Eder selv; Eders Sandser ere for svage, Eders Forstand for slap. Hvorledes ville I hjælpe Eders kjære Forudgangne, som ere i Skjærsilden? Kun ved Kirkens Forbøn; den har Magten dertil. Hvorledes ville I selv hjælpes ud af Pinen? Kun ved Kirkens Forbøn! Dømmer nu, hvad det er for Mennesker, der fornægte vor Kirke, ja angribe den! En Slægt af Hedninger lig Cananiterne. Saasnart de have menneskelig Følelse i Livet, komme de til os. Jeg har nylig gjenoptaget en protestantisk Dame i Kirkens Enhed. Det, som førte hende til os, var Afskyen for den evige Fordømmelse; hun fandt, at der maatte være et tredje Sted, hvis Gud

Digitized by Google

var Gud. Man er umenneskelig, naar man ikke føler saadan. Jeg har gjenoptaget andre Vildfarne, der erkjendte, at naar der er en Udødelighed, saa kunne ogsaa de kjære og store Afdøde fornemme os og gaa i Forbøn for os. Man er ikke noget helt Menneske, naar man ikke er Katholik. Men hel Katholik er, som jeg alt har sagt Eder, kun den ivrige. Hvad er et Regiment uden Fane? Hvilken helligere Pligt har Soldaten end følge Fanen? Hvad Ret har han til at ræsonnere, naar Fanen er i Fare? Velan, den hellige Fane er i Fare! Den begærer Eder! I skulle komme helt og holdent, med Iver! Jeg kommer fra Steder, hvor Atheisterne have Magt og undertrykke Eders Brødre. Jeg kommer fra Egne, hvor det er en Forbrydelse, en Latterlighed, et Martyrium at være Katholik. Jeg er sendt af Paven, Kristi Statholder; mig er givet Fuldmagt til at føre og lede, til at løse og binde. Naar jeg siger: Tal, skulle I tale; naar jeg siger: Ti, skulle I tie; naar jeg siger: Slaa, skulle I slaa. Saadan skal det være formedelst Kjærligheden til Eder, at I kunne have Noget at forlade Eder paa i denne Forstyrrelsens Tid, at I kunne blive frelste i den Herre Kristi Navn, forsaavidt I bekjende Eders Synder og faa Indvielsen ved at være ivrige.«

Talen sluttede med Underretning om, naar og hvor Skrifte fandt Sted, og med Meddelelse af Betingelserne, hvorunder fuldstændig Aflad kunde erholdes.

Otto gjenkjendte Aanden ligesaa vel som Manden. Der var den Forskjel, at det nu var fuld-

Digitized by Google

stændig Alvor i Stedet for den tidligere halv æsthetiserende Diskussion. Det Hele forekom at lyde som Jægerhornet, ja som Generalmarsch og Allarmtromme. Trommen røtes nu endog imellem Bjergene, hvor han var skjult, og ligesom af en højere Magt var han bleven ført hen i denne Kirke. Egoismen sagde: »Hvad kommer det Dig ved? Du har det godt; Du oplever Alt dette som Tilskuer.« Men en anden Følelse i Sjælens Dyb oprørte sig mod en saadan Aandens Thronfrasigelse. Han havde hjemme paa Jorden; de andre Menneskers Sag var ogsaa hans; de havde Krav paa ham; han bævede af Uro. Men hvad skulde man gjøre? Verdens Hank viste sig for ham; men den var af Taage. Og hvem kunde man ønske fuldstændig Sejr? Han vidste, at begge Parter forsaavidt havde Ret, som de undertrykte hinanden, hvor de fik Magt. Man skulde selv have en saadan Vælde, at man kunde tilmaale dem deres Ret og bringe dem til at være Mennesker. Man skulde være et Grevebarn, en Fyrstesøn, have et Billede som Camillas i Hjertet og bringe hele den Kjærlighed, som knyttede sig hertil, og den Viden, han havde indsamlet, til Herredømme. — Maaske ved en flygtig, men skarp Tanke om hans Forhold til Halds Hus dukkede i dette Øjeblik hint Barnebillede op i hans Indre og vaandede sig. Det medførte en glimrende Forestilling om, at der var et Ridder- eller Fyrstendømme at erhverve trods Fødsel, og at det var allestedsnærværende, naar man kunde opbyde den rette, men overordenlige Kraft.

Digitized by Google

Da han kom ud af Kirken, var Maanen staaet op og gød sit fortryllende Lys over den stille By og den stille Bjergegn. Atter og atter stillede Naturen sig op for ham i uhyre Modsætning til Menneskelivet; den syntes at ville nægte Verdens Bevægelse og Aandens Kampe, ja standse selve Aandedrættet i en Lyksalighedsfornemmelse, der var helt forskjellig fra den, han i Kirken havde begært. Ingensteds var tilforladelig Varme og Sympathi uden hist, det Dulgte i det hvide Hus, Camillas Skikkelse, hendes Blik, hendes Smil, hendes Bifald. Hist hen droges alle hans Tanker; han sagde: »Lad det føre mig; jeg kan ikke føre mig selv.»

Hald begyndte at komme sig; han kunde alt gaa nogle Skridt i Haven. Nu var det umuligt længer at drømme sig ind i Forholdet som stillestaaende og uforanderligt; nu kom Udsigten til Skilsmisse med sin Uro. Imellem Otto og Camilla var ikke blevet talt et kjærligt Ord, enhver Hentydning til Scenen i Genf var bleven undgaaet; men det kommer i saadanne Forhold, indtil en vis Grad, ikke an paa, hvad man direkte og udtrykkelig siger. De retfærdiggjorde sig for hinanden; Camilla gav Otto Oplysning om, i hvilket fjernt Forhold hun havde staaet til Schiøtt, og hvor lidet hun havde havt Skyld i Katastrofen, skjønt hun beklagede, ikke at have vist mere Mod.

Digitized by Google

Han talte til hende om sine Bekymringer, om de Ideer, der vare i Bevægelse, og altid laa det under hans Ord, skjønt det ikke blev sagt, at han og hun vare sammen i Fremtiden. Hun lagde ikke selv Mærke til, at saadan, som hun talte, taler man kun med den, man indrømmer en Ret til at vide Besked, og Otto havde heller ikke kold Reflexion nok til at blive Stillingen var og mærke, hvilken Gunst han nød.

Men endelig maatte dog en bestemt Udtalelse komme. I nogen Afstand fra Vandfaldet kan Baaden endnu vende om; men er den først kommen til Stedet, hvor Strømningens Magt griber den, saa følger den blindt sit Fatum.

Doktoren bemærkede, at Otto med særlig Iver talte om den smukke Egn ved Nonneklostret, og han mente maaske, at naar de to unge Folk dog skulde og sandsynligvis vilde mødes, kunde det bedst ske under hans Beskyttelse. Han foreslog Camilla en Spadseretur til Stedet, og som han havde ventet, traf de Otto. Efter nogen Samtale om Egnen spurgte Doktoren, om de ikke havde Lyst til at bese Klostret, og da Camilla bejaede det, bad han dem vente lidt, til han havde forhørt sig. »Der er nogle Omstændigheder, og det kan vare et Kvarters Tid,« sagde han og fjernede sig.

De havde altsaa et Kvarter til at afgjøre deres Fremtid, deres Ve og Vel, deres Salighedssag, og dog hengik de første Minuter i dødelig Tavshed.

Digitized by Google

Han kunde ikke overvinde sin Ærbødighed og Angst; han bævede indvendig som af Feberkulde.

Hun sad paa den lille Bænk under Træet; i sin hvide Dragt saa hun i den mægtige Skyggekreds ud som Træets Dryade. Foran sig kunde hun gjennem en Rift i Bjergene øjne Toppen af det mægtige Pilatusbjerg ovre paa den anden Side af Søen.

Hun brød Tavsheden og sagde: »Hvor man saa gaar i denne Egn, følger det Bjerg med, og altid ser det saa alvorligt ned, som om det havde Noget at sige mig. Jeg kommer til at tænke paa salig Fader.«

»Hvad siger det da?« spurgte han med blød, kjærlighedsfuld, bævende Stemme.

Denne Lyd virkede tilbage paa hendes Stemme, maaske ogsaa paa hendes Ord, idet hun svarede: »Det siger, at det var bedre, om De ikke var kommen hertil. De havde jo ogsaa lovet det.«

»Tror De da ogsaa, at det Bedste er den bitre Forsagelse, Opgivelse af Alt, hvad der gjør Livet lykkeligt? For den abstrakte Ides Skyld at miste, hvad der har Fylde og Farve?«

»O, min Ven,« sagde hun stirrende, »hvo der er mest elsket af Ideen, faar ofte det mindste Stykke af Lykkens Æble.«

Tænkte hun fuldstændig paa disse Ords Betydning, og sagde hun dem med bevidst Hensigt, eller var der i hendes Sind hin besynderlige Dobbelthed, der med sær List blander det Bevidste og Ubevidste sammen?

Digitized by Google

Men han forstod Ordene; et Øjeblik stirrede han paa hende, forbavset, næsten ikke istand til at fatte den Lykke, at hans ubekjendte Genius aabenbaredes i hendes Person.

»Er det Dem!« raabte han, idet han bøjede Knæ. »Kommer De endelig? Saa faar jeg da Alt, hvad jeg har bedet Himlen om! O, Du mest velsignede af alle Kvinder!«

»Stille, tys!« sagde hun, idet hun med den ene Haand strøg ham om Haaret, med den anden trykkede hans Hænder.

»Ja,« sagde han, »De har Grund til at tysse. Men jeg har nu faaet Alt, og nu kunde jeg dø af Lyksalighed.«

»Nej, De skal leve!« sagde hun, løftede ham op og kastede sig til hans Bryst. Da var hun fuldstændig den frygtløse, lidenskabelig elskende Kvinde, og Otto nød den store, uendelige Lyksalighed at fornemme sig elsket af Den, i hvem han saa Idealet virkeliggjort, at blive kjærlig trykket af den Arm, hvis blotte Berørelse foraarsagede en henrykkende Følelse.

I lang Afstand hørte de Doktoren tale højt.

Camilla sagde: »Imorgen Aften maa Hald vide Alt. Imorgen tidlig ville vi mødes her for at aftale, hvorledes Alt skal gaa.«

Doktoren kom med en lille Pige og meldte dem, at paa denne Tid var Klostret ikke aabent, men hvilkensomhelst Formiddag Kl. 9. Man behøvede da blot at opsøge den lille Pige, saa vilde hun være Fører.

Digitized by Google

Idet Klokkeslettet blev nævnt, mødtes Ottos og Camillas Øjne; men Doktoren forstod ikke, hvad det betød.

Da Camilla kom hjem og var ene, begyndte hun paa et Brev til Otto, hvori hun vilde bede ham opgive Mødet den næste Dag, men hvori hendes egne Ord førte hende langt bort fra, hvad hun ved de første Linjer havde antaget for sin Hensigt. Hun skrev:

.... Det vil være bedre saa, hvis De virkelig elsker mig. Hvis De elsker mig — men De gjør det jo! Kan De huske, hvor De saa mig første Gang? Hvor meget har jeg ikke forandret mig siden den Gang! Da var jeg yngre og bedre end nu, og dengang lagde De maaske ikke Mærke til mig. Og nu — jeg kan ikke fatte, at Du virkelig elsker mig, Du, som har set saa megen Skjønhed i Virkeligheden og i Tanken, Du, der synlig er indviet til at leve i Skjønhedens og Storhedens Rige. O, ja, Du er kaldet og udvalgt som de Færreste, Dig er en uendelig Bane af Bedrift og Lykke aabnet, blot ingen Havfrusang fører Dig fra Vejen. Hvor jeg nødig vilde være Havfruen! Jeg ængstes og frygter. Naar jeg blot kunde tro mig selv istand til at udfylde Din Kjærlighed og beholde den. Gid Du havde befalet og holdt mig tilbage med Magt, da jeg var hos Dig. Hvorfor have vi lagt denne forfærdelige Overvejelsestid mellem os? Jeg er syg her, Luften kvæler mig. Var jeg hjemme, vilde jeg dø, det føler jeg; thi der ere tusinde Øjne og tusinde

Digitized by Google

Tunger, der misundelige stille sig op som spidst Jerngitter om den kolde Offersten, hvor saa mangen Kvindes Lyksalighed hengives, og som de kalde Pligten. Hvilken Pligt er større end Sandhed, Ærlighed i Følelsen, ærlig Kjærlighed! Hvilken Gud er der uden ham, som er Ilden i os, som giver Kjærlighedens evige Ungdom! Jeg vil trofast føre Kjærlighedens Alter med mig til Dig — jeg kommer imorgen — — Ja, jeg kommer! »Jeg behøver ikke at skrive dette Brev!« sagde hun og sønderrev det, og saa nænnede hun dog knap at bortkaste eller brænde Stykkerne, fordi de havde været bestemte til ham.

Efter det første, dybe Drag af Henrykkelse havde Otto en Fornemmelse, der lignede Smerte. Han ønskede Noget, der med nogen Vanskelighed vilde være muligt at iværksætte, men sædvanligvis er umuligt. Ved mange sammenstødende Omstændigheder var Camilla fra Først af og bestandig kommen til at staa for ham paa ideal Maade, saa at hun repræsenterede det Højeste og Ædleste, han havde Anelse om. Nu, da hun fuldstændig skulde være hans Ejendom, traadte Virkeligheden frem og sagde: »Hun er dog kun en anden Mands Hustru.« Saasnart han begærede hende, var hun dette; naar han saa op til hende, var hun Idealet. Han havde havt næsten bogstavelig Ret ved at sige til hende, da hun gav sig tilkjende, at nu vilde han gjerne dø, og hun fra sit Standpunkt havde ligesaa fuldstændig Ret ved at sige, at nu begyndte Livet. De skiftede Roller — hvad

Digitized by Google

der oftere, end man tror, sker for et Øjeblik paa et saadant Vendepunkt i Forhold mellem Mand og Kvinde. Saa tænkte han paa, hvad der forestod, hvorledes han maatte træde op imod Hald, hvor ubehageligt dette kunde blive, og hvor nødvendigt det var, at hun blev holdt fjern fra alle Scener. Derfra vendte Tanken sig pludselig med ny Henrykkelse til det Øjeblik, da han havde holdt hende i sine Arme, og overfor dette Billede forsvandt alt Andet eller blev liggende som en ubestemt, dunkel Baggrund, som et enkelt gnavende Sandskorn i Livets lyksalige Blødhed.

Imorgen! Saa skulde Livet begynde, saa havde han sin Genius, saa blev paany, i forædlet Skikkelse, Billedstøtten levende, saa gik Vejen til rolig Stræben efter at udrette Noget i Verden og skabe Livet harmonisk.

Imorgen!

Da de mødtes næste Morgen, var der ingen Grund for dem til at besøge Klostret; men den lille Pige kom springende dem imøde og tilbød sig at føre dem, og det forekom dem uvilkaarlig, at de for Folks Skyld maatte vise, at de vare komne i dette Ærinde.

En aldrende tjenende Søster førte dem ind i et lille Værelse med hvide, kalkede Vægge og jernbeslaaede, sorte Døre; paa Væggen overfor det stængede Vindue var et sort Krucifix, med

Digitized by Google

Kristus i Legemsstørrelse, saa fortræffelig udskaaret og malet, at Skikkelsen saa ud som levende og udbredte hin stille, anelsesfulde, smerteblandede Ærefrygt over de Indtrædendes Sind, lagde sig som et Slør over deres dybe Livsglæde og Livslyst; paa Væggen overfor Indgangen var et stort, sort Trægitter.

»Ved de Tremmer er Verdens Grænse for de stakkels Piger,« sagde Otto; »der tør Verden komme og tale med dem.«

Camilla trykkede blødt hans Arm; selve den vemodige Medfølelse syntes at forøge hendes Kjærlighed; hendes Hjerte takkede ham, fordi det levede, fordi det i dette Fængsel følte sin Frihed.

En Nonne kom tilligemed en gammel Munk, Søstrenes Skriftefader; hun var klædt i en vid, gul, ulden Dragt med vide Ærmer; om Hovedet havde hun en Slags Hætte af samme Tøj, og idet hun trak den sammen, saa man kun ligesom i Foldernes Baggrund et Øje og det hvide Nonnebind om Panden,

Munken var i en lignende Dragt; men Hætten var slaaet tilbage, og man saa hans skaldede Hoved med sølvhvide Øjenbryn, usædvanlig livlige, milde Øjne og et tyndt, hvidt Skæg. Han vilde efter en venlig Hilsen gaa bort, men enten af Høflighed eller af andre Grunde betænkte han sig for at gjøre dem Følgeskab. Medens Nonnen ledte i sit store Nøgleknippe og paa samme Tid var bøjet foran Krucifixet, henvendte han sig i dæmpet Tone til Camilla og Otto og fortalte

Digitized by Google

dem, naar Ordenen var stiftet og denne Bygning opført. Endelig havde den barmhjertige Søster fundet Rede i sine Nøgler eller endt sin Bøn og førte dem i Tavshed til Hospitalet.

»Det Værste her er, at de dø for mig,« sagde Munken.

»Ja, men det kan jo ikke undgaas, at der dør Mange paa et Hospital,« svarede Otto.

»Nej, jeg mener Søstrene. Det er sjelden, at Nogen holder fem Aar ud.«

Paa Vejen fra Hospitalet ind til Kirken sagde Camilla til Søsteren: »Har De været længe her?«

»Nej, et Par Maaneder.«

»Er det saa kort, siden De blev Nonne? ....«

»Nej, jeg kom hertil fra Jerusalem,« svarede Søsteren kort og klangløst.

»Fra Jerusalem!? Hvordan kom De da dertil? Hvorfor blev De der ikke?«

»Dengang var der Mangel paa Søstre i Jerusalem, og der var Pest. Jeg fik Befaling at gaa dertil. Saa fik jeg Befaling at gaa hertil.«

»Otto,« sagde Camilla paa Dansk; »hun har været i Jerusalem! .... O, Gud, jeg har ogsaa engang længtes efter Jerusalem ....«

Ottos Øjne mødte hendes, og Camilla vedblev med dæmpet Tone: »Jeg har rejst langt for at finde det, og nu skal Du være det!«

»For Guds Skyld!« sagde Nonnen med næsten kvalt Stemme; »jeg forstaar Dansk!«

»Dansk!« udbrød Otto og Camilla samtidig.

Digitized by Google

Nonnens Hoved sank ned, Hættens Folder faldt tilside ....

»Pauline!« sagde Otto og vaklede tilbage.

»Ja, Pauline Bille!« sagde Nonnen, idet hun, ligesom samlende sin sidste Kraft, vendte sig imod Camilla.

»Pauline Bille? .... Bille? .... Datter af ham i Middelfart?« raabte Camilla og greb i Søsterens Arm.

»Nej, en Broderdatter; men jeg var der dengang!«

Camilla drog Nonnen tilside og sagde med den Hensynsløshed, som et saadant Øjeblik fremkalder: »Min Fader talte til mig om Deres Familie i sin Dødsstund. Han havde gjort Alt, hvad han kunde for at formilde Deres Tante; men hun forbandede ham. O, han var saa ulykkelig! For Guds Skyld, for den Barmhjertigheds Skyld, De selv haaber paa — og De kaldes jo barmhjertig Søster — gjem ikke Naget, men tilgiv! Er der Noget, som jeg kan gjøre, saa byd over mig! Forlang af mig, hvad De vil! Tilgiv og bed en god Bøn for ham, for min stakkels Fader!«

»Jeg har tilgivet ham og Andre! I min Sjæl er intet Had! Jeg velsigner dem, som have syndet imod mig! Gud har givet mig Fred. Hvad de tænkte til det Onde, har Han vendt til det Gode. Hans Navn være evig priset!«

»Gode Søster!« sagde Camilla grædende. »Ja, De er for mig som en gjenfunden Søster! Ak, at jeg skal efterlade Dem her!«

Digitized by Google

»Her er jeg vel forvaret,« svarede Nonnen med et blidt Smil. Men hun tilføjede med gjenopblussende verdslig Kvindelighed: »Her har Den, som engang forkastede min Stemme, takket mig for min Nonnesang. .... O, jeg forsynder mig! Hellige Fader, lad mig gaa bort!«

— Da de stode udenfor Klostret, sagde Camilla med halvt lukkede Øjne og famlende efter Ottos Haand: »De nævnte hende ved Fornavn — hvor kjender De hende fra?«

Otto svarede og sank næsten sammen under Svarets Tyngde: »Hun har været .... min Forlovede.«

»Og var det uden Deres Skyld, at hun kom hertil?« spurgte Camilla og lagde Haanden paa sin Pande, medens Øjnene lukkede sig bange.

Otto tav.

Hun sank ned paa den Bænk, hvor hun Dagen før havde siddet, og holdt Haanden for Øjnene.

I samme Øjeblik følte hun Liv røre sig under sit Hjerte.

Denne Følelse, mægtig, forbavsende og sødtbetagende i og for sig, forenede sig hos Camilla med Stemninger, som hendes Organisme næsten var for svag til at bære: Forfærdelse over, hvad hun havde staaet i Begreb med at gjøre, og ekstatisk, mystisk Henrykkelse over, at hun syntes at faa Bud fra sin Fader, Forkyndelse om, at de Magter, som efter hans Mening havde fordret hendes første Barn til Offer, nu vare forsonede.

Digitized by Google

Hun kunde knap huske paa Otto, der stod ved hendes Side; hvad end hendes Hjerte bevarede imod ham af Kjærlighed, Uvilje, Medlidenhed, saa var han nu pludselig bleven hende en Fremmed, og der var hos hende ikke Spor af Tvivl om, at hun fuldstændig vilde og skulde forsage ham.

Uden Anelse om, hvad der bevægede sig i hendes Sjæl, søgte han at tage hendes Haand.

Hun trak den tilbage saa hastig og bestemt, at det under andre Omstændigheder vilde forekommet hende selv ubarmhjertigt. Hun kunde ikke sige Andet end: »Vi maa skilles.«

Dette Ord var ham helt uforklarligt. Havde der i hans Hjerte et Øjeblik været ringeste Tvivl om, at hun var det Højeste, han kunde ønske, saa forsvandt den nu, da hun syntes at staa paa Spil og var nær ved at tabes. Han kunde ikke tro, at det var Alvor; men hvis det var Alvor, var den sindsforvirrende. Han udbrød: »For Guds Skyld, sig dog ikke det! Jeg kan ikke udholde den Tanke! Livet er nu blevet mig umuligt uden Dem .... uden Dig, Camilla! Vender Du Dig fra mig, er det Døden.«

»Men jeg vil leve!« sagde hun og rejste sig og gik videre med Øjnene nedslagne, og medens hendes dødblege Kinder i enkelte Øjeblikke blussede.

Dette Ord syntes ham saa koldt, egenkjærligt og bittert, at selve Uviljen derover gav ham Styrke og Kulde.

Digitized by Google

»Det er vel fornuftigst, Frue, at jeg følger Dem hjem,« sagde han.

Undervejs var det hende umuligt at samle sig, at stige ned fra den Højde, hvortil hun var hævet, og hvor Himlens Vinde hvirvlede om hende. Et Øjeblik sank hun ligesom fra Pol til Pol; der paakom hende en knugende Angst for, at hun kunde bringe ham til at blive uhonnet og tale til Andre om hende; men hun bebrejdede sig den blotte Tanke som uværdig og vilde i alt Fald ikke vove at krænke ham med et Ord derom. Og atter droges Tanke og Sind uimodstaaelig tilbage til Nonnen, til Faderen, til det ufødte Barn, til Vidunderet, der indhyllede hende som en farvet Sky.

Men lidt før de bøjede om i Kirsebæralleen, sagde hun: »Jeg kan aldrig forklare Dem, hvad idag er foregaaet. De har ikke Sandser til at høre det, og jeg har ingen Ord. Lad mig blot sige Dem det, at De har været Redskab i Guds Haand, og jeg vil velsigne Dem og bede for Dem til mit sidste Aandedræt.«

Han svarede: »Jeg er Dem inderlig forbunden, Frue; og dersom det er mig muligt, skal jeg gjøre Gjengjæld.«

»God Dag, velkommen hjem, Fru Etatsraadinde, Fru Bortløberske, Fru Bjergvandrerske!« raabte Hald hende i den største Glæde imøde fra Døren. »Nyt hjemmefra! Breve og Aviser! Jeg er bleven Etatsraad! Vi have sejret i et Slag ved en By, som hedder Bau! Oprørshæren er sprængt!

Digitized by Google

Man har sat en Pris paa Hertugen af Augustenborgs Hoved! Hurra!«

Og i umaadelig Glæde svingede Hald Papirerne over sit Hoved, medens han raabte.

»Rejser De med hjem?« spurgte han Otto, da Camilla under Paaskud af Ildebefindende — og det var da mere end et Paaskud — var gaaet til sit Værelse.

»Nej,« svarede Otto, »jeg maa nu tage Afsked med Dem.«

»Hør, nu maa De ikke være misundelig over, at de Andre have sejret, medens De optog et Croquis af disse Bjerge, ha, ha!«

»Nej,« svarede Otto.

Da han var gaaet, begreb han ikke, hvorfor han havde svaret Hald koldsindig og ikke tugtet ham for den sidste Ytring. I nogle Minuter stod den taarnhøj for ham, skjulte alt Andet, tiltrak sig al den Forbitrelse, som kogte i hans Sind. Vreden blev ham saa utaalelig, at han vendte om; men da han saa Alleen, Klipperne og Stien til Klostret, forsvandt Hald som et lidet Punkt i den uhyre Smerte, Mismod, Skuffelse, og et Billede, der hidtil havde staaet i Baggrunden, traadte kæmpehøjt frem: Pauline.

Han vendte uvilkaarlig om igjen. — Hende syntes Skæbnen blidt at have taget sig af, medens

Digitized by Google

den saa strengt og skarpt paa ham. Den havde trøstet hende og givet hende Hvile — med hvor megen Smerte, havde han hverken Evne eller Vilje til at fordybe sig i. Det gjorde for ondt. Hvorfor ydmygede Skæbnen ham saadan i Camillas Paasyn? Hvorfor stillede den sig overfor ham op paa Kothurnen i Anledning af et Forhold, der hørte til Hverdagslivet, og hvori han blot havde værget sig imod at gaa tilgrunde? Hun havde nu jaget ham ud af Paradiset, ved hende var han bleven ene, ligesom paa en Kanonkugle skudt bort fra Jorden. Der syntes ham ikke Retfærdighed deri, han straffedes gjentagent og langt mere, end han havde fortjent.

Tankernes Od brødes paa den Klippe, de havde mødt. De søgte ad hine underlige Veje, der aabnes i Smerten, tilbage til hans tidlige Ungdom, til »den lille Nausikaa« med Themaskinen, Sem, Alfons, Samlivet med dem og Ordene:

»Kvinde, veed Du ei,
At Guders Skyldner jeg ei længer er?«

»Ja, det er sandt!« — sagde han med pludselig tilbagevendende Energi og Livskraft — »jeg er ikke længer Guders Skyldner! Saa fuldstændig have de opgjort Regnskabet med mig, at jeg nu er som en Sjæl kommen ud af Skjærsilden, med Alt opbrændt bagved mig, ene med mig selv og mit Krav paa Livet! — — Disse Bjerge har jeg udpyntet med min Kjærlighed, lagt Guldglans og Regnbuefarver om dem — velan, de ere ikke andet

Digitized by Google

end Stenmasser. Fædrelandet har jeg smykket til et Alfehjem, nu rejser hun hjem og udbreder sin Kulde derover, saa det visner for mig. .... Ja, vist har jeg optaget et Croquis af denne Bjergegn, medens de sloges og bleve lykkelige; vist har jeg ligget her og uværdig spildt Tiden. Men der er endnu Plads i Verden for en Personlighed, der vil og tør sætte Livet ind for ikke at forgaa i Tusmørke .... At hun nogensinde skulde sige: Gud ske Lov, jeg ikke betroede mig til ham! Jeg tog fejl af ham! Der var Intet i ham! — — — Hvordan kan jeg dog klage? Jeg oplever jo kun det Gamle i højere Potens! Noget voldsommere end før tilføjes der mig Ondt, men saa har jeg den hele, frie Verden at ty til. Utallige Mennesker lide Uret; mig synes selve Klippen her at have Anelse derom, igjennem Skov og Bjerg gaar en forunderlig Bedrøvelse. Hun har ikke gjort Andet end givet mig Ridderslaget, for at jeg skal ud og kæmpe med mellem dem, som ville indrette Verden retfærdigere. Hun kaldte mig Redskab for Himlen; men hun har selv været Skæbnens Redskab for mig, hendes ubarmhjertige Ord ere skarpe Sporer imod al Ufrihed og Ubarmhjertighed, der tynger Menneskene. — — Jeg har det, jeg har det! Her er Kortet, hun gav mig i Steyermark, og hvorefter jeg altid kan faa hendes Opholdssted at vide! Italien! Italien! — Ingen komme nu og tage min Hest i Tøjlen!«

Digitized by Google

TIENDE KAPITEL.

At drage en Foraarsnat, henad Morgendæmringen, fra Dalen op i Alpeverdenen mod Italien!

Luften er kølig og hænger stille ligesom sovende; Stjernerne skinne blegt, og en efter anden synes de at opsluges af noget Mørkt: det er Bjergene, man kommer nærmere og kun paa denne Maade opdager. Sindet er besynderlig grebet; det ved, at Mørket snart skal vige, og aner rigt Lys og herlige Farver; hver lille Lyd tiltaler som en Forjættelse. Vejen stiger gjennem Skove, en rødlig Strime kommer paa Himlen, Luften synes at vaagne, omgiver Vandreren med en hærdende Friskhed, der er næret af Sne-Kølighed, Graners og Alpe-Urters Duft. I det Fjerne høres nu og da en bragende, brølende, hastig farende Lyd som af et uhyre, vildt Dyr, der springer paa Bytte; det er en Lavine. Ved en af Vejens mangfoldige Bøjninger farer det pludselig forbi Vandreren som en hvislende Slange eller som et vandrende Vandmøllehjul eller som en Undine, der vil gribe efter ham; det er en af de utallige Bjergbække. Sjælen smiler ad Drilleriet og ad Faren. Himlen bliver lysere, og man ser nu, hvor ene man er: mellem umaadelige Masser, der hæve sig mod Himlen, udstrække sig i alle Retninger og i de mangfoldigste Former og betage Sindet med Fornemmelsen af Storhed og Styrke.

Digitized by Google

Endnu højere, i Alpeluften, der giver Legemet en forhen ukjendt Fornemmelse af Elasticitet og Kraft, falder Solens Lys paa Græs og Buske, og det ser ud, som om alle Verdens Bjerge have deres Diamanter ude at sole paa denne Afhang, og saa lidet betyder Mennesket, der vandrer forbi, at man ikke engang har sat en Vogter for Skattene. Ensomhedens og Stilhedens Majestæt griber Vandreren; Fantasien kan ikke overvælde disse Masser; Tankerne vende sig indad og dvæle der med drømmende Tungsind ved Alt, hvad der er til Hinder for en Storhed og Højhed, som Bjergverdenen ved sit Exempel synes at udfordre. Men end alvorligere, barsk og vild, fremtræder Bjergnaturen, jo mere den Vejfarende naar op over den og bliver istand til at beherske og overse den. Fra det romantisk Sammenslyngede og mægtig Bølgende er man kommen til et uhyre Taarn, paa hvis udvendige Side man stiger langs Afgrunden, og derpaa til et engt Pas mellem sønderrevne Klipper, bedækkede med Is og Sne. Hist og her fremtræder Klippen nøgen og sort, ligesom forbrændt, som et Liv af Lidenskab, der er slukt under en ensom, glædeløs Alderdom. Passet udvider sig, og Vejen fører forbi en Sø, maaske dyb som Erindringen, men frossen. Alt er glædeløst og tankeforjagende; man stræber kun at overvinde Besværligheden, at komme ud gjennem Sneen, der koldt beskinnes af Solen og snart haard, snart løs, gjør Vandreren hvert Skridt stridigt.

Digitized by Google

Saadan vandrede Otto fremad, efterat han havde været i Bern og faaet den attraaede Underretning. Der havde han ogsaa erfaret Revolutionerne i Wien og Berlin, og til det Øvrige, han bar paa, kom ogsaa en Følelse, der drog ham tilbage, mod Nord. »Men,« sagde han til sig selv, »nu skal jeg visselig aldrig mere forlade nogen Plan eller udtalt Beslutning, brister Hjertet end derved.«

Vandringen var tungsindig, indtil han kom op over Kammen, da det begyndte at gaa nedad, da han pludselig saa Mennesker og bemærkede, at de ikke længer vare tunge og firskaarne, i smagløs Dragt, men at der stod en Gruppe Arbejdere med smukke, skæggede Ansigter og let Holdning, En med den slidte, brune Fløjelstrøje kastet paa den ene Skulder, næsten som en Romer, og over dem hang ungt Vinløv. Saa var det, som om han var kommen over den Linje, der skiller Verden i to Dele: den tunge, klamme Virkelighed fra den dejlige, ideale Sandhed, og som om han nu, hærdet i Erfaring, ført af en venlig Fe, kom hjem igjen til Skjønhedens Verden. Italien! Italien! Der laa det atter! For anden Gang i sit Liv vendte han Ansigtet imod det. Forrige Gang var han en ganske ung, sorgløs Rejsende uden bestemt Maal og Med; nu var det Ungdommelige borte, Alt havde taget fastere Former, det smukke Stævnemøde, der dengang lokkede som et Æventyr, var nu forvandlet til et alvorligt Stævne, hvortil Tusinder af væbnede Mænd samlede

Digitized by Google

sig, uden at Æventyret var udelukket. »Skjønt at udvikle sin Menneskelighed«, sætte Livet ind ved Verdens uhyre Tærningekast — hvad kunde han forlange Mere, hvilken højere Lyksalighed havde han begært, enten da han stod udenfor Kirken ved Halds Brudefærd, eller da han med Paraplyen kæmpede mod Vinden paa Kjøbenhavns Gader, eller da han i Colosseum bad til Guderne? Norden, Hjemmet — var ikke Jorden rund, og vilde ikke alle Bedrifter føre til samme Maal, saa vist som Folkeslagene nu havde rejst sig som een Mand! Sindet bortkastede alt Trykkende, rejste sig med overordenlig Livskraft, og midt i Tanken om store Gjerninger frembrød en aldeles barnlig, ubetvingelig Glæde over, at han maaske skulde kæmpe tilhest, at han skulde føre Vaaben. Han tænkte paa de første Scener med Komtessen, da hun havde antaget Vaabnene i Vognen for hans, og smilede over det sære Skæbneagtige, som var antydet heri.

Han traf Komtessen paa det angivne Sted, i Bjergbyen Costergia. I det store Værelse, hvor han blev ført ind, fik han et Indtryk som af Flyttedag i aandig og moralsk Henseende, saa forskjellig var den Begrebsorden, han her forefandt, fra det, han var vant til. Men der var tillige en Raskhed og Kraft, som hører til stor Flytning.

Der brændte Ild i Kaminen, og Luen spejlede sig i nogle tilstedeværende Bevæbnedes Sabelskeder; men ned over Kaminens Marmorplade hang en tung, fyldig Orangegren, aabenbart plukket fjernere

Digitized by Google

nede i en af Dalene og bragt til at udfolde sig ved Hjælp af Ilden og et Kar med Vand. En stor gul Hund, der laa ved Komtessens Fødder som en Skammel, foer frem og sprang op ad ham med et kort, højt Glam.

»Jeg kan høre paa Glammet, at Birbo sporer en Ven,« sagde Komtessen .... »ah, jeg vidste nok, at De vilde komme!«

»Og hvoraf sluttede De det?« spurgte han.

Hun svarede, idet hun med sin italienske Accent og pathetisk-skjemtende reciterede:

»Aus der Welt die Freiheit verschwunden ist« o. s. v.

Han vidste ikke, om hun sigtede til Politiken eller tillige med lidt Malice til Camilla og Hald. — »Føler De da ogsaa, at han er udenfor Verden?« spurgte han.

»Nej,« svarede hun raillerende, »jeg føler, at herfra skal Verden erobres.«

Otto mærkede paa Tonen og Atmosfæren og kunde sige sig selv, at hvilken Kraft han end følte i sig, saa var han her kommen til en Verden, der bevægede sig i stærkere eller haardere Former, end han endnu var øvet i, og som ikke mere end højst nødvendig gav sig af med at føle. Han gjenkjendte og hilste paa Komtessens Søster og paa den landflygtige General, han i Genf havde gjort Bekjendtskab med, og som forestillede ham for en Oberst Rossolani. Om Obersten fortalte den yngste Komtesse ham i Hast, at han var en Dalmatier, havde gjort italiensk og russisk

Digitized by Google

Tjeneste, været med i Tscherkessien og gjort stort Bytte; han var flygtet formedelst Politik og var nu en af de Betydeligste blandt de evropæiske Republikanere.

Det lod til, at man opgav en Forhandling, som Ottos Ankomst havde afbrudt. Enten for at prøve ham eller af andre Grunde gjorde Generalen ham til Midtpunktet i Samtalen, og saa kunde det ikke undgaas, at han paa mange Maader kom til at forraade, at han ikke var »ret emanciperet«, men var blødere Stemningers Barn og troede paa adskilligt Overjordisk — eller ikke just troede paa det; men det talte igjennem ham, det hang ved hans Væsen fra de Steder, hvor han havde været, og stillede ham ironisk til de Andres Ord, medens han selv vilde af med det og al anden »vammel Følsomhed« overfor Mænd og Kvinder. Denne indre Tvedragt gjennemskuede man vel ikke; men man mærkede paa ham, at der var noget Vaklende. Generalens Smil blev alt mere sarkastisk, og endelig gav han sig til at fortælle Selskabet, hvad han kaldte en Anekdote fra Myrernes Selskabsliv: hvorledes de nemlig forstaa den Kunst at bortføre Bladlus, holde dem paa Græs og faa dem til at afgive en sød, mælkeagtig Vædske, men hvorledes det saa hedder en Dag: De »røde Myrer komme!« Generalmarschen gaar; de sorte Myrer vimse og bævre sammen fra alle Sider; en af deres ypperste Krigere staar frem, peger paa Bladlusene og spørger, om disse vel skulle falde i Fjendens Hænder? Før dø! En gejstlig sort Myre træder frem, velsigner

Digitized by Google

Hæren, overrækker den en Fane, hvorpaa staar skrevet: Religion, Familie og Ejendom! og lover dem, der falde, Udødelighed. Derpaa komme de røde Myrer, forjage eller dræbe de sorte og malke Bladlusene.

Samtalen tog igjen en alvorligere Vending; Komtessen spurgte om Rom. De nye Forhold førte Tanken til de gamle Minder, hvormed alle Italienere ere saa fortrolige, og blandt de Mænd, som i urolige Tider havde bemægtiget sig Rom, udhævede Generalen Marius som Helt. Otto mindede om det skrækkelige Øjeblik, da den gamle Kriger udenfor Porten modtog de Bønfaldende i Spidsen for sin Armé og ironisk vægrede sig ved at drage ind, før den Lov, der havde gjort ham fredløs, var hævet, men saa rykkede ind og nedsablede for Fode. Otto tilføjede: »Han var oprindelig en brav Mand; men han forgreb sig paa noget Helligt, og fra den Tid af blev han alt mere rasende mod sine Fjender og hug dem ned, skjønt den egenlige Smerte sad indvendig.«

Generalen rejste sig rask og gik ud, idet han, som man troede, pludselig mindedes en Forretning. Der blev talt om en Udflugt, som skulde gjøres i Løbet af Ugen, og Oberst Rossolani spurgte Otto med en ironisk Høflighed, som det var umuligt at blive vred over, om han kunde ride, eller om man skulde lade komme en Vogn til ham.

Otto svarede sagtmodig, at han vilde forsøge at ride.

Digitized by Google

Senere gjorde den yngste Komtesse ham bekjendt med sin Forlovede, en slet og ret Boghandler, der vilde nedsætte sig i Nordamerika. Otto kunde ikke tilbageholde — hvad han selv følte, var galt — et svagt Udtryk af Forundring eller Overraskelse over, at Komtessens Forlovede var en Boghandler. Han tog ogsaa fejl ved at tro, at denne Mand var forstandigere eller spidsborgerligere end de Andre, at han havde Tvivl om Kampens Udfald og vilde vælge en solid Post. Han vilde kun gaa over Atlanterhavet som den nye evropæiske Friheds literære Agent; det var et Ærinde, som kunde vare Livet igjennem, men ingen Udvandring.

Selskabet her syntes kun saa ugenert, fordi det paalagde Tvang paa en anden Maade end det sædvanlige Selskabsliv, og det pinte Otto, at han øjeblikkelig var kommen ud af Ligevægten og trods sit bedre Vidende ikke kunde finde sig tilrette. At der var Noget ved ham, som desuagtet behagede, og som havde bragt Generalen og Rossolani til at ville tage Overmagten over ham, faldt ham ikke ind. Hovedspørgsmaalet var for ham ikke, om han havde valgt det Bedste, men om han mandig kunde staa sig i det, han havde valgt, og holde alt Uskjønt, alt Ydmygende fra sig. Men saa maatte man blive en saadan Mand som Generalen, med saa ubevægeligt, haardt Ansigt, en Mand, der stod ved sig selv, uden at trænge til falsk Haab, uden barnagtig Tro, beredt til at taale uden Klynken og falde uden Kny. Han havde, da han gik til-

Digitized by Google

sengs, nær givet sig til at bede Fadervor for at opnaa det.

Næste Dag traf han sammen med Generalen og Obersten. De stode ved et Bord i Haven og ladede Pistoler; i en Snes Alens Afstand var en Skive.

»Aa, kom nærmere,« sagde Rossolani til Otto, »saadan, bliv staaende der, læg Haanden paa Hoften, saa skyder jeg under Deres Arm. Paré, jeg gjør sex Points! Ti Dukater!»

»Jeg holder,« sagde Generalen.

Otto tvang sig med overordenlig Anstrengelse til at blive staaende i den forlangte Stilling, og Obersten skød.

»Fem!« raabte Generalen, da Skuddet var faldet.

»Nej, det er nærmere,« sagde Rossolani, men indrømmede dog, at han havde tabt.

Otto var traadt hen til Bordet og havde taget en Pistol.

»Jeg holder ogsaa ti Dukater,« sagde han.

»Godt, de er holdt,« svarede Obersten skødesløst.

»Ja, men,« vedblev Otto og løftede Pistolen, »De glemmer at gaa hen og lægge Haanden paa Hoften.«

»Jeg?« raabte Obersten.

»Ja, ganske vist,« svarede Otto. »Det er jo, ligesom naar man springer Buk: Først staar jeg, og De springer, saa staar De, og jeg springer.«

»Det er ganske rigtigt,« sagde Generalen.

Digitized by Google

Rossolani stillede sig hen, men var blegblaa i Ansigtet.

Otto havde ikke Tid til at tænke eller blive betænkelig, han handlede af bydende Trang og Drift til at hævde sig og af dyb, vred, frejdig Tillid til sin Lykke og gamle Øvelse. Et Billede, en Tanke, foer i Hast gjennem hans Sjæl som det Ideal, den uvilkaarlig paakaldte: den belvederiske Apollo med Uviljens Smil, da han skyder.

»Hvormange Points?« spurgte han, da han havde skudt, og lod, som han ikke tænkte paa Obersten.

»Fem og et halvt,« svarede Generalen og sænkede en Pistol. Otto holdt sig overbevist om, at Generalen øjeblikkelig havde skudt ham ned, hvis han havde ramt Obersten.

Generalen trak sit Uhr frem og sagde: »Det er snart Frokosttid.«

»Der er serveret hos mig, hvis mine Herrer behage,« sagde Rossolani med soldatermæssig Høflighed.

Otto følte, at han havde erobret sig sin Stilling.

Vanskeligere var det overfor Komtessen at afværge Ironien. Ligesom en Kanarifugl kan synge, saa at hele Luften i Værelset ryster og

Digitized by Google

enhver anden Lyd beherskes, saaledes havde hendes Latter noget Luftrystende og Beherskende, og den, det gik ud over, blev ganske bedøvet. Det var Otto umuligt at opdage, om denne Latter var kold eller skjulte Følelse og værgede for Personligheden, om hun mest var sig selv nu eller ved deres første Møde. Hun skaanede Ingen, men mindst ham. Næsten alle Danske have et gemytligt Hang til at give sig hen i Samtale og efter kort Tilbageholdenhed vise Tillid mod den, de tale med. Otto var tidlig, især ved Schiøtts Spot, bleven vænnet af hermed, men sammenlignet med de koldt afsluttede Fremmede havde han endnu Meget tilbage, og et poetisk Gemyt holder desuden aldrig op med at have sin Barnlighed. Enten det nu morede hende, eller fordi hun vilde bringe ham til at være paa Post imod Alle, var hun ubarmhjertig, saasnart hans Sind begyndte at læne sig og ikke stod *en garde*.

Der var indløbet Depescher fra Majland og Venedig, og Otto kom til at overvære Slutningen af Forhandlingerne. Det lod til, at man ikke stod i godt Forhold til de Partier, som nu herskede i disse Byer, og Komtessen var i en lidenskabelig Bevægelse, hvorunder hun ytrede sig mod al Skaansel og mente, at Krig var uforstaaelig, naar man brød sig om Midlerne, da alle skulde tjene et Maal, Fjendens Død.

Rossolani sagde spottende: »Har De Nogen, der vil gjøre sig til Martyr?«

Digitized by Google

Der blev Tavshed. Hun satte sig ned ved Vinduet, hvorfra man saa ned over de bølgende Høje, der stode med grønt Løv og mangfoldige Blomsterfarver om de adspredte, hvidtede Hytter. Otto gik hen til hende, tiltrukken af det stærke, dæmoniske Sind, der vaandede sig under noget ham Ubekjendt. Hun syntes ikke at ville tale, og efter en Stunds Forløb, medens han hengav sig til sine Tanker, bortknipsede og dræbte han uvilkaarlig nogle Gedehamse.

Hun sagde pludselig: »Aa, nej, lad det være; dræb ikke saadan de arme Dyr.«

Han forstod godt, at hun, hvis hun følte Smerte, kunde have uvilkaarlig Medlidenhed med Smerten i Verden; men han sagde: »Det siger De, som ikke vil skaane Menneskeliv!« — Hun svarede efter en Pavse med en Stemme, der var præget af lidenskabelig Bitterhed: »De Planter dernede, de Blomster og de Bjerge ere smukkere end Menneskene!«

»Ja,« svarede Otto og glemte Forsigtigheden, »det er sandt, hvis man ikke tager den moralske Skjønhed med.«

»Hvad mener De dermed?« spurgte hun.

Han svarede: »Jeg mener dermed, at vi Mennesker gjøre mange daarlige Ting; men hver Fejl kan være et Trin, hvorpaa vi stige op og blive højere derved. Det er vor Ret til at leve.«

»O, ja, lev! tilsidst vil De staa paa Montblanc!« svarede hun med Udbrudet af sin hele Ironi.

Digitized by Google

Rossolani nærmede sig og spurgte, hvad der gjorde Borgerinden saa munter. Hun sagde: »Vi talte om Syndefaldet, hvis De erindrer at have læst derom. Hr. Otto mener, at Menneskene stege i Vejret derved. Hvad mener De?«

»Min Tro, jeg er ingen Filosof,« svarede Rossolani; »men jeg tror, at Mennesket hverken gaar op eller ned, men gaar rundt; der Mensch irrt bis zum Grabe, har jeg engang læst i en tysk Bog, da jeg kjedede mig i Rusland.«

»*L'homme est une Ève permanente,*« udbrød Komtessen; men da hun i samme Sekund af Oberstens glødende og af Ottos forskende, dybe Blik begreb, til hvilken Udstrækning Ordet var blevet opfattet, vedblev hun med uforlignelig Aplomb: »*C'est à dire, qu'il faut un serpent . . . . comme il faut.*"

— Det blev Otto tydeligt, at han ikke havde mødt den Slags Dame før. Han vidste ikke, hvor han skulde føre hende hen formedelst det store Omfang, hendes Sind, Tanke og Temperament syntes at have. Noget i hendes Væsen, den udfordrende, skjemtende Friskhed, der var forenet med det Ukvindelige i hendes hele Stilling, vakte hos ham Overbevisningen om, at hun ikke var antastet af det Raa og Slette; men paa samme Tid følte han, at det, som holdt hende oprejst, var ikke Principer, men en Personligheden iboende Stolthed. Hun syntes som et modent Æble paa en yppig nedhængende Gren; men Træet stod paa et Bjerg. Dette gav

Digitized by Google

hende til sine Tider noget Berusende; men saa snart hun vilde, talte hun saa koldt, klogt og alvorlig som en Mand, drog al Tanke fra sig til det, hun sagde.

En enkelt Gang lod det til, at hun vilde prøve sin berusende Magt paa ham. Det skete kun ved en Bevægelse med Foden. Der er Hieroglyfer, som Ingen har lært Menneskene at tegne eller forstaa, men som dog ere et Sprog, uden at samme Tegn nogensinde kan gjøres to Gange. Deres Øjne mødtes, og hun fik en pludselig Overbevisning om, at der var et langt mere uudgrundeligt Dyb i ham end i de Andre, og at han ikke var at lege med.

Engang, da han traf sammen med hende, røg hun Cigar. Det var ham saa frastødende, at han indskrænkede sig til den allernødvendigste Høflighed. Hun følte det. Uden at han vidste det, var der en Afglans over ham af den Kjærlighed, der havde beskinnet ham. Noget ved ham vidnede bestandig om, at han havde været nær ved noget Godt og Idealt. Hun blev ved ham, ved dette Ubeskrivelige, mindet om den Kvindeligheds Verden, hvor hun dog hørte hjemme, og ved hans pludselige Kulde blev det for hende, som om Sollyset falmede. Uden at nogen Tredje kunde opdage et Sammenhæng deri, kastede hun pludselig Cigaren ud ad Vinduet, medens et lynsnart Sideblik vogtede paa, hvad han mente derom. Han opfangede det og nærmede sig hende. Hun førte Samtalen bort

Digitized by Google

fra Alt, hvad der omgav dem, til Poesien, og da hun havde bragt ham til at udtale sig derom, havde hun pludselig en adelig Dames Stolthed, ytrede sig anerkjendende om Digte, fordi de besang Bedrift og store Familier, men ringeagtende om Digterne, fordi de vare en daadløs og drømmende Art Mennesker.

Otto søgte at trække sig fægtende ud af Sammenstødet og sagde, at i Norden havde man havt Skjalde, der selv gik med i Striden, og i Schweiz havde man havt Veit Weber:

»Der hatte selbst die Hand am Schwerdt,
Der diesen Reim gemacht —«

»Ja, Haanden paa Sværdet,« svarede hun.

Hans Tanker gik tilbage til den Tid, da Alfons havde sunget disse Vers for ham, og maalte den store Forandring, der var indtraadt fra den Tid indtil det Øjeblik, da han betvang Rossolani. Ved dette Tilbageblik kom i hans Sind en luende Fornemmelse af, at der var noget Skjønt og Stærkt derinde, at hans Skæbne ikke havde sagt sit sidste Ord og ikke vilde lade ham gaa tilspilde, saa at han ikke behøvede at tage sig hendes smaa Drillerier nær.

Hendes Tanker fulgte det stille, stolte Smil, der drog sig om hans Mund, og hun mærkede, at han havde en Dør, hvorigjennem han undslap hende.

— Imidlertid var Otto ogsaa bleven gjort bekjendt med endel af Mandskabet, som laa i

Digitized by Google

Byen og den nærmeste Omegn. Generalens Adjutant havde forestillet ham.

Der var baade Italienere, Polaker og Tyske, og de forskjellige Grupper afgave et broget Syn i den store Vinkælder, hvor billig Vin blev tappet af Tønder, næsten ligesaa store som det berømte Heidelbergerfad. Deres Uniform bestod i en bred, graa Filthat, opkrampet paa den ene Side og med sort Fjer. Forresten var Enhver klædt efter Lune eller Formue; Lunet var undertiden rigt nok, men Formuen desto tarveligere. Den hele Hærskare bestod saagodtsom af lutter Officerer, eftersom hver Mand var gaaet med for sin selvstændige Menings Skyld, havde stor Øvelse i Kritik og lagde store Planer. Ved Tyskernes Bord, hvor ogsaa nogle Appenzellere, Solothurnere og Glarnere havde taget Plads, var der ved Ottos Indtrædelse ivrig og højrøstet Tale om en stor, almindelig evropæisk Tidende, der fra Alperne skulde udgives i fire Sprog og lig St. Gotthards fire Floder strømme fra et Punkt til forskjellige Sider og befrugte Demokratiet. Der var allerede i Bern trykt et Prøvenumer, som en af de Tilstedeværende var kommen i Besiddelse af og oplæste, og hvori bl. A. forekom det Løfte, at Tidenden vilde beflitte sig paa, ikke at have nogen skjøn Form.

»Saadan er det rigtigt!« raabte En og slog i Bordet; »det er den vælske Kjønhed, der har fordærvet os! Lad dem mærke, at vi igjen ere

Digitized by Google

blevne tyske Landsknægte! Tre Tommer Jern mellem Ribbenene!«

Nogle dadlede Brugen af Ordet Landsknægte som stødende for de italienske Brødre, blandt hvem Landsknægtene engang havde holdt slemt Hus.

Man oplæste Mere af Bladet, og Otto var overrasket af det Fjendskab, som var udtalt mod Dannelsen og Civilisationen. Udtrykket var ofte brutalt, undertiden uhøvisk, men overordenlig kraftigt og syntes udgaaet fra Mennesker, der virkelig følte sig istand til at forny Folkevandringens Tid og sætte en raa Friskhed i Stedet for det saakaldte højere Aandsliv med dets Fernis og Fordærvelse.

En Majlænder, der forstod Tysk og i sin blotte Egenskab af Italiener troede sig forpligtet til at sige et Ord for Kunsten, havde nærmet sig og vilde, naar man nu brød ned over Italien, have Kirkerne skaanede for Maleriernes Skyld.

Derom blev megen Strid. Nogle erklærede Skjønheden for aristokratisk. En raabte, at den Fremmede eller Nysankomne skulde drikke et Velkomstbæger og sige sin Mening. Otto efterkom Opfordringen, drak Hilsen og sagde, at efter hans Mening var Skjønheden netop demokratisk, den virkelige Skjønhed var uadskillelig fra Sundhed og Kraft, og det var ad den Vej, at Demokratiet kunde sætte sig i Aristokratiets Sted. Ordet overraskede og fandt stærkt Bifald; men en Appenzeller nedlagde Protest og paastod, at

Digitized by Google

naar en af deres Brydekæmpere fra Højlandet blev slikket og kjøn, saa duede han ikke noget, og naar man blev poleret i sin Mund, saa hørte Forfædrenes Ærlighed op. Otto svarede: »Den græske Gud for Skjønhed var ogsaa den bedste Skytte.« Der kom nyt Bifald; men det varede dog kun et Øjeblik; thi Menneskene ville helst have det rost, hvoraf de selv ere i Besiddelse; at elske en ideal Ting, der er udenfor dem selv, er dem besværligt, og den, som fordrer det, bliver uvilkaarlig deres Uven. Der var ikke En, som jo i det næste Øjeblik var paa det Rene med Hensyn til Otto og ansaa ham for Aristokrat.

Adjutanten sagde: »Det, som skal ødelægges, er ikke de blotte Kirker og Bygninger, men Historien. Al Fortid maa afrystes, naar Menneskene skulle frelses; thi Historien, der saa meget beundres af de Dannede og ved Universiteterne, har sit Ophav fra Ejendomsretten. Da Folk begyndte at eje Noget for deres særskilte, egoistiske Personlighed og Ejendommen skulde gaa i Arv, maatte man huske paa, hvem der var Faders Søn, og da begyndte Historien.«

Dette var en ny Overraskelse for Otto; thi af dansk Vane havde han uvilkaarlig antaget, at Adjutanten var fornemmere end de Andre, og glemt, at han kun beklædte en højere Post, fordi han var et stærkere Udtryk af det, der bevægede de Andre. Han gav sig til nærmere at undersøge Adjutantens Fysiognomi og blev overrasket ved dets Udtryksfuldhed eller rettere: dets Egen-

Digitized by Google

skab som Samlingssted for en Mængde Udtryk. Panden var temmelig høj og vidnede om Kløgt og Tankemagt; Øjnene vare smaa og livlige og sad paafaldende tæt sammen, hvorved fremkom noget Uglspilagtigt; Næsen var opstaaende, tilkjendegav baade Snuhed, Trods og Drilleri; Munden bred, Læberne bevægelige, falmede som af letfærdig Tale, men havde til begge Sider fremstaaende Muskler med et forunderligt, afvexlende Spil af Bitterhed og Ironi.

Han mødte Ottos forskende Blik og foreslog ham strax at drikke Dus, og Otto fandt sig i at modtage dette Tegn paa Kammeratskab.

Da de fulgtes ad tilbage, sagde Adjutanten: »Det kan gjerne være, at jeg dernede sagde noget Snak, som Du formodenlig var lærd nok til at bedømme. Men det var Mad for Mons, og det er det Vigtigste.«

»Saa det anses for det Vigtigste at lade de simple Folk blive i Uvidenhed og nære dem med Snak?« sagde Otto leende.

»Ja, for nu er ikke Tid til Lærdom; den vilde slappe dem og gjøre dem usikre. Saadan som Fyrster og Fornemme have gjort dem, maa vi beholde dem, for at de blindt kunne gaa paa imod Fyrster og Fornemme. Efter Sejren skal Folket i Fred udvikle alle sine herlige Anlæg.«

Og nu gav han sig til med en Begejstring, der forbavsede Otto, at tale om »Folket« og dets Savn og Lidelser, og med lidenskabelig Bitterhed og Haan om Konger, Adelige, Præster, Fornemme

Digitized by Google

og Rige, i hvem han saa alt Lastefuldt og Lumpent personliggjort.

»Du kan tro mig« — saaledes sluttede han — »jeg kjender Civilisationen; jeg har ogsaa gaaet i sort Kjole og været til Middagsselskab. Sort Kjole og Middagsselskab, det er Civilisationens Blomst. De pæne Folk misunde hinanden saa giftig, at det er højst forunderligt, at de ikke dø af gjensidige Bid .... men de ere da ogsaa tandløse eller have forlorne Tænder. Og saa have de Gud! Hjemme, hvor jeg er fra, var vi nu saa overmaade godt forsynede, der havde vi baade Protestantisme og Katholicisme. Katholicismen er i Grunden en ganske net Religion. Der er en Bogholder, som holder det nødvendige Regnskab over Alt, hvad der passerer paa Jorden. Enhver god og enhver ond Handling bliver opført, respektive paa Kredit- og Debetkontoen; en Mand eller en Kvinde kan være ganske vis paa, at hver stor eller lille Synd bliver omhyggelig indført og behørig tugtet. Men man kan træffe en Overenskomst; der er en temmelig nøjagtig Taxt, hvorefter man betaler, fra store Summer indtil et Voxlys, og saa taber Bogholderen en Blækklat over Synden, og saa faar man den ikke paa sin Nytaarsregning. I alle Himlens udenrigske Forhold hersker den smudsigste Bestikkelse; jeg vil gjerne tro, at der er ærlige Folk mellem dem selv; men hele Departementet for de jordiske Anliggender, alle Forhandlinger med Udenrigsministeriet og Konsulerne hernede, Præsterne,

Digitized by Google

gaa ud paa at tage Stikpenge. — Saa Protestantismen .... jeg ved En, der vilde forføre en lille Kone, og medens hun kæmpede, vilde hun sætte ham og hans Lærdomme paa Prøve og forlangte, at han skulde gaa med hende i Kirke. Det gjorde han, og Præstens Prædiken var saa dogmatisk tør og kjedsommelig, vidnede i den Grad om Mangel paa ærlig Varme og Begejstring, at det med Sandhed kan siges: Præsten leverede hende i hans Magt.«

»Fy!« udbrød Otto uvilkaarlig.

»Ja, det havde Du ikke sagt, hvis Du havde set hende, for hun var kjøn .... Eller anser Du det kanske for »Synd«? Generalen har ymtet Noget om, at Du har en Slags præstelig Lugt i Dine Klæder.... Synd? Hvad er Synd? Er det Synd at spise? at drikke? at elske Kvinder?«

»Kan man da slet ikke begaa Synd mod Kvinder?«

»Jo, ved Voldtægt, for saa forhindrer man dem fra, med egen fri Vilje at gjøre, hvad man vil; Tvang er Synd.«

»Men naar jeg nu ifølge det System ikke anser Tvang for Synd?«

»Vel, saa anerkjender Du Tvangen som ikke syndig, og saa ville vi Andre, Majoriteten, tvinge Dig. Kom ikke her at bide Skeer itu, vi kan ogsaa disputere.«

»Godt,« sagde Otto; »naar nu Alt er fuldbragt, hvo skal saa lede og opdrage Folket?«

»Det skulle vi.«

Digitized by Google

»Men naar Folket ikke vil lade sig lede, naar Lederne komme i Minoriteten, hvad saa?«

»Intet skal være mig kjærere end komme Minoriteten, det vil sige: den rigtige Minoritet. Sandheden er, at den virkelige Majoritet er ikke Antallet, men Kraften og Dristigheden, og den sande Majoritet er derfor altid en lille, energisk Minoritet, der tænker og handler og faar Resten til at sige Ja.«

»Men derved blive jo alle Principer satte paa Hovedet!«

»Ja, vel, det blive de! For i saadanne Tider som vore gjælder ingen Regel. I Inkonsekvensen er den egenlige, sande Kraft; den er Udbrudet af den geniale Personlighed overfor Øjeblikkenes vexlende Fordringer. Noget skal ske, Nogle maa lystre. Det civiliserede Vrøvl om Retfærdighed afvejet paa en Spindevævs-Vægtskaal kommer os ikke ved. Vi ville. Ved dette Ord rejse vi Mennesker os i vor Guddomsherlighed og Kraft og tage Verden, vor Arv, i Besiddelse. Vi ville! Lad kun alle Viljer tørne sammen; der fremstaar nok en Mand med en saadan særlig gunstig Hjernebygning i sig, at han overvinder og behersker de andre dyriske Hjernebygninger, som kaldes Mennesker, præger dem med sin Vilje og skaber en ny Æra i Verdenshistorien. Det er Diktaturet, Manden, vi behøve. Det er mit sidste Ord.«

»Hm!« sagde Otto og tilføjede efter en Pavse:

Digitized by Google

»Og den, der siger dette sidste Ord, vil kanske selv være Diktator?«

»Nej, jeg tror ikke, at jeg driver det højere end til at være Adjutant. Min Hjernebygning er en Adjutant-Hjernebygning.«

»Og det kan vides saa vist?«

»Ja, den første Regel er at kjende sig selv. Der er en Uretfærdighed i Verden. Allerede som Barn begreb jeg den og ærgrede mig over den. Vor Nabos Dreng blev kaldt en god og artig Dreng og altid foretrukken for mig. Hele Forskjellen var, at han af Naturen ikke havde mine Lidenskaber; de roste ham for de uskadelige Stoffer, der virkede igjennem ham. Der er fødte Kapuner. Der er Ting, vi spise eller drikke, som forandre vor Natur, men aldrig rigtig ophæve den oprindelige Hjernebygnings Magt. Jeg er uden at rose mig selv en prægtig, oprigtig Fyr, modig, kjøn, kammeratlig og letsindig, og jeg mangler Ærgjerrighed. Jeg er nysgjerrig efter, hvad Skæbnen har havt til Hensigt, idet den byggede mig. Indtil den erklærer sig, trækker jeg min lille Gage som Adjutant.«

Alt dette blev sagt med de mangfoldigste Overgange fra Spøg til Alvor, i en Tone, der var saa bøjelig og bevægelig som Mundens Muskler.

Otto sagde: »Talen, synes mig, er hele Tiden om en Diktator; der kunde dog ogsaa være Mulighed for en Diktatrice.«

Digitized by Google

»Ja, hvo har ikke en Diktatrice — eller Du sigter nok til Borgerinden .... eller om Forladelse: Komtessen! Nej, hun har ingen bestemt Magt, Generalen har Komiteens Fuldmagt. Men uden hende gik Majlænderne ikke med. Hun er af stor Familie, og Østerrigerne have hængt hendes Fader og Broder i samme Galge. Den Galge er for en Mængde Majlændere ligesom Symbol paa de fælles Lidelser. For hende lade de sig slaa ihjel, og hun giver sin Formue hen for at faa Hævn. Ja, det er da endelig en Kvinde! Hvor hun er smuk! hvad? .... Ja, det ved Du jo bedre end jeg, der maa staa udenfor med tør Mund, medens Du og Obersten kan summe om hende som en Bi .... Og saa staa vi endda i Vaaben for Frihed og Lighed! Egenlig burde Opstanden begynde her!«

»Hun skulde dog vel ikke være Fællesgods?«

»Nej, ikke naar hun var min. Formodenlig heller ikke naar hun var Deres .... ja, jeg maa nok sige De, for Deres Excellence har lunt undgaaet at bruge anden Persons personlige Pronomen i al den Tid, jeg med min schwabiske Gemytlighed har gaaet og snakket om Løst og Fast.«

»Er der ikke andet Godt ved Dig, saa har Du i det Mindste en mageløs Oprigtighed,« sagde Otto og rakte ham Haanden.

»Ja, oprigtig er jeg i al min Tale, og naar vi stige ned paa Sletten, skal Du faa at se, at

Digitized by Google

jeg ogsaa kan slaas oprigtig — Du kan ogsaa faa det at se tidligere, om Du vil .... jeg mener just ikke strax, men engang ved Lejlighed.«

»Godt; men fortæl mig nu ogsaa Noget om Rossolani.«

Adjutanten dæmpede Tonen og sagde: »Ham taler man ikke saadan om. Han er Stabschefen. Man siger, han gjør Kur til Komtessen og vil have hendes majlandske Godser; men dem have Østerrigerne givet den majlandske Grev Fulco, der nu er en af den majlandske Opstands Ledere. Følgelig maa vi bekæmpe Familien Fulco.«

»Og det kan Du sige leende!«

»Er det ikke retfærdigt, at Godserne gaa over fra en Aristokrat til en af vort Parti? — Forresten ræsonnerer jeg ikke, men gaar paa.«

Med disse Ord trykkede Adjutanten sin brede Hat lidt mere ned paa Siden af Hovedet og gik bort med stolt Holdning.

»Han skal maaske snart lade sit Liv paa en Valplads! Det er den bløde Seng, disse Mennesker for Tiden have Udsigt til!« sagde Otto ved sig selv, og denne Tanke forsonede ham med Alt.

Han lukkede sig sammen i sig selv og kastede sig med al sin Intelligens og Energi over de foreliggende Forhold. I en Samtale, han havde med Generalen og Obersten, udtalte han sig bl. A. om det Uordnede og Uorganiske, han havde set, og dvælede især ved, at ingen passende Sondring

Digitized by Google

skete, saa at de, der bedst hørte sammen, vare sammen og bleve en fast Enhed.

Til hans Forundring gave Begge ham strax Ret og tilføjede, at Tyskerne og de tyske Schweizere næste Dag kunde drage til Bjergbyen Breno og slutte sig til de der liggende Kammerater, og saa kunde Otto jo følge dem. Der var ingen Indvending at gjøre. Da Komtessen erfarede det, saa hun kold og ligegyldig ud, og Otto tvang sit Blik til ikke at sige Mere end hendes.

ELLEVTE KAPITEL.

I Breno var ingen Organisation mellem de Forsamlede, og Otto var sendt dertil uden nogen Myndighed, han var kun en Del af Massen. Han saa, at hvor meget Indbyggerne i Byen end politisk sympathiserede med de Fremmede, saa vare de ugunstig stemte imod dem personlig. Om Søndagen bleve Gaderne under Gudstjenesten spærrede med Jernkæder, og de Folk, der vilde befri Verden saavel fra Guddom som fra Fyrster, vovede ikke at aftage en af disse Lænker.

Otto var indesluttet, afspærret som paa en Ø i Oceanet. Han var vred over, saaledes at være bleven forvist, vred paa Komtessen, skinsyg uden at elske hende; noget Ondt i hans Natur

Digitized by Google

ønskede, at han kunde hævne sig paa hende og Alle i Costergia; men saasnart han begyndte at undersøge, hvilken Hævn han da kunde attraa, var hans Sind for udviklet, til at han kunde finde Andet tilfredsstillende end at hæve sig selv frem. Men dette var han netop afskaaret fra, og samtidig var der dog i hans Sind Noget saa lyttende, anende og beredt — en saadan hemmelig Samviden med Skæbnen, syntes ham — at den umulig kunde lade ham i Stikken. Som tidligere havde han da den Fornemmelse, at Noget fulgte ham, og at, naar han ønskede Ondt over Nogen, vilde det gaa i Opfyldelse paa egen Haand, fordi Ønsket kom fra den Sjælens dunkle Baggrund, hvor Skæbnen sad og hviskede.

Han gjenkaldte i Erindringen den Tid, da han hjemme ved Folkefesten havde havt en usikker Fornemmelse af Folkeslagenes Opgave, af deres fælles Kamp mod noget Ondt, og nu havde Skæbnen ført ham til at være med ved Opgavens Løsning. Noget Uforklarligt var kommet i Vejen, egenlig allerede ved hans Fødsel; derfor var han ikke stillet klart, højt og gunstigt; han havde en trist, vildsom Skov at gjennemvandre, inden han naaede det fulde, rige Lys. Menneskene, han havde sluttet sig til, vare ligesom fortryllede: Idealet laa paa Bunden af dem, men naar de talte, blev det i deres Mund forvrænget, dog kun, indtil Tidens Fylde kom, og den vilde komme!

Hver Morgen, naar han vaagnede, syntes det ham, at den frembrydende Dags Solskin vilde

Digitized by Google

bringe Opfyldelsen, og altsom Dagen gik, kom Hadet og Fortvivlelsen. Saa kunde han søge Ro og Styrke ved at betragte Medaillonen med Apollohovedet, som Camilla havde givet ham den sidste Karnevalsdag. Hvilken Dag, hvilken Rigdom, hvilken Bebudelse! Men tillige hvilken bitter Smerte ved at tænke tilbage! Hvilket Opraab til Energi!

»Jeg er saa forladt som dengang hjemme i Kjøbenhavn, da jeg troede at ligge paa Jordens yderste Rand, med Ryggen til Uendeligheden. Nu ligger jeg paa samme Sted; men Randen hedder Alperne! Og han ser paa mig! Den stærke, skjønne Gud! Det maa dog betyde Noget!«

— Som Vaabenøvelse valgte han at gaa paa Jagt højt tilfjelds, og en Dag traf han, da et Uvejr nærmede sig, sammen med nogle af sine Kammerater, der ligesom han havde været paa Jagt og søgte Ly. Stedet var en uhyre Granitklippe, der ludede ud over Stien, saa at man var som under en Baldakin. Ovenover var den høje Bjergtinde; i et Par Skridts Afstand gik Fjeldet brat ned, og en Bjergstrøm skummede i sit dybe, snevre Løb, der var som en uhyre Ligkiste, indvendig bedækket med grønt Buskads og fugtige, sorte Klippestykker.

Man var i Læ og kunde tænde Ild; En havde lidt Mundforraad tilovers og bød det til Deling; men Uvejret forjog al Hyggelighed. Tordenslagene gjenlød saa voldsomt, at det var,

Digitized by Google

som om Bjergene tørnede sammen, og som om Klippestykket over deres Hoveder bævede; men udenfor var endnu farligere, i Mellemrummene mellem Tordenslagene hørte man Laviner rulle med hin særegne forfærdende Lyd, Blanding af Bragen og Brøl.

»Kunde man monstro, naar det kneb, glide ned ad Skrænten til Bækken?« sagde En for dog at sige Noget.

Man blev snart enig om, at det var umuligt.

Otto sagde: »I gamle Dage have Folk fra Norden gjort det.«

»Ja,« svarede En, »Folk fra Norden, det har nu altid været Pokkers Karle.«

En Solothurner sagde: »Jo, det er vist; det var Cimbrerne og Teutonerne; de lod dem paa deres Skjolde glide ned over Alperne, da de vilde erobre Italien.«

»Bah, det er opdigtet af Folk, der aldrig have set Alperne! Jeg skulde tro, at jeg kjender dem og kan tale med!«

Det blev bekæmpet af Andre, og imidlertid, medens man talte, fik Bjergene en ganske ny Interesse, vare ikke blot Dynger af Sten og Jord: her var Noget sket. Endelig spurgte Tvivleren: »Men hvordan gik det dem, de Folk?«

Otto, til hvem det var henvendt, svarede: »Tak, godt; i Førstningen havde de betydeligt Held; men saa kom det til en stor Bataille, og saa blev de slagtede som Svin, alle Mand.«

Digitized by Google

»Fy for Djævlen! De skulde ikke sige det paa saadan en Maade .... Var det Forræderi, eller kneb de ud?«

»Nej! man siger, at Soldaterne i første Geled endog vare lænkede sammen for at staa fast og kammeratlig, og Fjenden gik lige løs paa dem.«

Den Anden blegnede synlig og spurgte: »Var det Østerrigerne?«

Solothurneren lo ham ud; men Samtalen interesserede nu Alle i høj Grad; man vilde vide Grunden til, at Fjenden havde sejret.

Otto svarede: »Fordi han sloges for det, der er Mennesker kjærest, for Kvinder og Børn, for Hus og Hjem.«

En svarede: »De, som ikke have det og ville erobre det, slaas endnu bedre! Der er større Magt i Angreb end i Forsvar.«

»Ja, maaske; men saa vare Romerne lænkede sammen af en stor Anførers Vilje, af Troskab mod Fanen og dygtige Officerer.« — Otto fortalte dem om den romerske Krigsmaade og Krigstugt, om den uhyre Virkning, som frembragtes af Legionernes samlede Anfald, om den Selvtillid, som opkom i hver Legion, og om de umaadelige Landstrækninger, der faldt i deres Magt. I hans Sind laa Erindringen om Rom, om alt det Mægtige og Skjønne, han havde set; de vilde Scener, han selv havde oplevet, stod for hans indre Blik, og en vred, mørk Længsel efter at komme ud fra det nærværende Fængsel kogte i ham, medens hans Ord vare korte, skarpt betegnende og lige-

Digitized by Google

som aristokratisk kolde. Han udøvede en dæmonisk Tiltrækning paa sine Tilhørere, rørte op i deres Sind, bragte det til at koge og slog Is i det, hvergang det vilde koge over.

Han førte pludselig Talen fra Romerne til Hannibal. Flere af Tilhørerne kjendte godt Navnet og Adskilligt af Heltens Historie; men det var ikke faldet dem ind, at de vare i Nærheden af de Bjerge, han med sin Hær havde overskredet, og at i Søen Bourget, som de havde set, var en Mængde af Hannibals Heste og Lastdyr styrtet ned. Otto beskrev nu, hvorledes han sejrrig var dragen frem, idet han med sin Personlighed havde gjort sin af mange Nationaliteter sammensatte Hær til en uimodstaaelig Organisme, der bragte Rom til at skjælve og rimeligvis vilde have styrtet den romerske Magt, hvis ikke Partivæsen og Tvedragt i Karthagos Regering Skridt for Skridt havde ført til Slaget ved Zama.

De sad eller stode dybtaandende, uden at lægge Mærke til, hvorledes Tordenen fjernede sig. En udbrød: »Bare de fordømte Civilister i Karthago dog ogsaa havde ladet være at klamres!«

»Hvorfor?« spurgte Otto.

»Jo, for saa havde Hannibal sejret!«

»Ja, men han skulde falde! Paa Romernes Side stod Civilisationen.«

Da Regnskyllet var forbi og man rejste sig for at gaa, lod Enhver Otto gaa først.

Ved Hjemkomsten traf man Adjutanten, der var kommen over for at aflægge et Besøg. Han

Digitized by Google

kunde ved at se Otto i disse Omgivelser godt forestille sig, hvor ensom han var, og følte nu megen Hjertelighed for ham. Han fortalte de Andre Scenen, Otto havde havt med Rossolani, og disse Mennesker, der just ikke vidste, hvordan det var at hævde en Personlighed, kjendte dog Vanskeligheden derved overfor saadanne Folk som Rossolani og Generalen og kunde sætte Pris derpaa.

Næste Dag fik Otto en Anmodning fra to af sine »Kammerater« om at møde dem paa et afsides Sted. Det var en forhenværende Tømrer og en Bøssemager, der havde arbejdet i Paris og været Medlemmer af et hemmeligt Selskab. De havde Hang og Lyst til Intrige, men vidste ikke rigtig, hvorledes man bar sig ad dermed. De foreslog Otto, at de vilde hjælpe ham til Indflydelse i »Bataillonen«, hvis han vilde dele Magten med dem. Han spurgte, hvad der saa skulde gjøres; men det vidste de ikke.

Næppe var han kommen tilbage, før han modtog en Indbydelse til at møde ved en Generalforsamling, som Bataillonen holdt. Der optraadte Solothurneren og erklærede paa alle Tilstedeværendes Vegne, at de vilde vælge ham til Bataillonens Fører under Forbehold af Komiteens Ret; de indsaa, at de trængte til Orden, naar de skulde slaas, og de troede, han var Manden til at føre dem; de troede, han bragte Lykke.

Otto tog det med dulgt, opblussende Glæde som en Ting, der fulgte af sig selv: Hanken,

Digitized by Google

der havde svævet i Luften, blev nu virkelig rakt ham, og han greb den. Han troede nu selv paa sin Lykke.

Han sagde, at hvad han kunde udrette til det store Formaals Fremme, vilde han gjøre af yderste Evne, men paa den Betingelse, at Enhver af dem nu skulde være forpligtet til at lyde ham saa ubetinget og hensynsløst, som om de vare udskrevne og tjente hver i sin Fødestavns Hær. Man studsede og tænkte tilbage paa, hvordan Fødeegnens Skik var; med en Bevægelse, som om man havde gjenfundet noget Tabt, gav man Løftet, først med et pludseligt, fælles Raab, saa enkeltvis, Mand for Mand.

Det viste sig vanskeligt at faa en Enhed ud af de mange forskjellige Love, som her vare repræsenterede, og Otto foreslog derfor, at man skulde holde sig til den gamle, simple, tyske Landsknægtlov, og gav i korte Træk en Fremstilling af denne. Ogsaa dette gik man ind paa.

»Godt,« sagde Otto, »saa vil jeg dele Godt og Ondt med Eder og lover, at jeg med Hensyn til Eder ikke skal have anden Tanke end trolig arbejde for et hæderfuldt Udfald.«

Det Første, han bød, var, at de Alle skulde opgive deres Logi i Breno og danne en Lejr i nogen Frastand fra Byen. Der stod paa en Afhang mod Syd to store Magasiner eller Skure; dem maatte man søge at faa til Afbenyttelse; de, som ikke fandt Plads her, kunde bo i Telte eller Hytter. En Lejr skulde strax afstikkes. Han

Digitized by Google

bød dem selv vælge de underordnede Førere, men anbefalede dem, som havde tjent før, især de Schweizere, der havde været i Ilden.

Allerede et Par Dage efter erklærede Tømreren og Bøssemageren, at de igjen vilde bo i Byen, gave sig til haanlig at afvise enhver Kommando og true med, at de vilde slaa Enhver fordærvet, som vilde være Herre over dem.

Otto lod Bataillonen slaa Kreds og begyndte at fortælle den om Georg af Frundsberg, der havde ført Landsknægtene mod Italien, om den Justits, hvorved han holdt dem sammen til Sejr og Magt, om Maaden, hvorpaa han havde ladet Regimenter danne en Gade og jage Rebellerne ud imod fældede Spyd. Han talte med en saa dæmonisk Magt, at de to Syndere blegnede, skjønt de af Forfængelighed søgte at smile haanlig. »Og nu,« sagde han sluttelig, »andrager jeg paa, at I danne en Gade og piske disse to Mænd ud af Lejren. I kunne vælge en Jury til at svare Ja eller Nej; svarer den Nej, er min Kommando til Ende.«

Juryen traadte sammen og svarede Ja, og Solothurneren lod øjeblikkelig Exekutionen gaa for sig.

Umiddelbart derefter befalede Otto den ene Halvdel af Mandskabet at arbejde paa Lejren, den anden at gaa til Vaabenøvelse. De raa Mennesker lystrede med en hemmelig Fornøjelse over at blive kommanderede, med en besynderlig, styrkende Følelse af hensynsløst at tjene et Formaal,

Digitized by Google

over at have et Menneske for sig, der syntes at have de samme Egenskaber som en Fane, paa en gaadefuld Maade, baade koldt og begejstrende at tjene deres Formaal og bydende føre dem til det.

Faa Dage efter at denne Forandring var foregaaet, kom en af Kantonets Regeringsraader silde om Natten til Otto. Det var den Samme, som han havde gjort Bekjendtskab med i Rom hos Sir James, og det var temmelig tydeligt Regeringsraadens Tro, at Otto var kommen hertil paa de Castros Foranstaltning, og at den engelske Regering havde en Haand med i Spillet. Men da Sligt i alt Fald skulde være hemmeligt, spurgte han ikke og havde selv en særegen diplomatisk Maade at tale paa, hvorved han altid sagde det Modsatte af, hvad han vilde have forstaaet. Han lykønskede med det roligste Ansigt Otto til, at han havde faaet de Landflygtige til at forlade Kantonet og opgive Tanken om at forurolige Nabostaten. Det var saa meget heldigere, som Kantonet i en nærliggende lille By havde nogle særdeles gode Feltkanoner, som de Landflygtige kunde have faldet paa at laane til Krigsbrug, da de vare ganske uden Bevogtning; han tvivlede ingenlunde paa, at de med den største Ærlighed vilde have bragt dem tilbage efter endt Felttog, endog i Selskab med flere; men han var dog glad ved, at dette nu var forhindret, saa at Kantonet ikke syntes at bryde sin Nevtralitet. Ogsaa var paa samme Sted nogle paalidelige Kort over den Egn, hvor Urostifterne mulig havde havt

Digitized by Google

isinde at slaas; lidt Ammunition var der ogsaa. Alt dette var nu sikret imod at blive taget og benyttet mod Østerrigerne.

Den indirekte Tales Mening var tydelig nok. Næste Dag drog Otto med nogle Bevæbnede til det angivne Sted og forlangte Kanonerne udleverede tilligemed Ammunition og Kort. Regeringsraaden, som netop var tilstede, nedlagde højtidelig Protest, idet han gav efter for Overmagten; et venligt Tilfælde havde føjet det saa, at der udenfor græssede nogle Mulæsler, som tilhørte Kantonet og strax kunde forspændes. En Time efter kom en Trup af Landstormen tilstede; den forfulgte Sporet af Kanonerne lige til Breno, skød adskillige Gange, søgte i hele Byen efter de Skyldige og fandt de To, der vare piskede ud af Lejren. Næste Dag stod i Bladene en Beretning om, at der havde fundet en Kamp Sted, og at de Landflygtige vare dragne tilbage med uforrettet Sag og havde efterladt to Saarede, der nu vilde blive bragte over Grænsen. Samme Dag meldte der sig frivillige Artillerister. I Lejren steg Troen paa Fremtiden til en Slags Idealisme; man fandt sig i uafbrudte Øvelser og Disciplin, stolt og spændt paa, hvad Italienerne og Polakerne vilde sige, naar de saa, hvordan det stod til i Breno.

Regeringsraaden kom flere Gange om Natten til Otto. Han nærede et theoretisk, men haardnakket Had til Østerrig og gjorde Alt, hvad han kunde, for at bidrage til Italiens Sejr. Han havde

Digitized by Google

en Mængde Forbindelser i Lombardiet og gav Otto Underretning om alle Tildragelser, idet han med jovial, godmodig Mine sad og omtalte, hvilke urimelige Rygter der vare i Omløb, især angaaende Østerrigs Planer og Udsigter til at gjenerobre Venedig og Majland, medens det gjærede saa stærkt i Bøhmen og Ungarn. »Hvert Punkt er i denne Tid lige vigtigt,« gjentog Regeringsraaden; »Evropa er en eneste stor Valplads, hvor en enkelt Bataillon, der gjør sin Pligt, enten den staar i Centrum eller i Flanken, kan afgjøre Slaget. Her nedenfor disse Bjerge er Østerrigs blottede Flanke, og vi maa sørge for, at den ikke foruroliges. Schweiz er nevtralt, ellers vilde vi tage Parti . . . . naturligvis for Østerrig.«

— Dersom Otto skulde have gjort Afregning med Skæbnen, vilde han have givet Kvittering for fuldstændig Lykke.

Der var kommet noget Mandigt i hans Tilværelse, han var beskæftiget, han havde havt Held, og Heldet skærpede alle hans Evner. Fremtiden syntes ham en uafbrudt Række af lykkelige Tærningekast.

I et af de Øjeblikke, da han fik Tid til at give sig af med Indadskuen og Reflexion, sagde han ved sig selv: »Det er dog en anden Ting end at blive Byfoged! Jeg lever. Lad saa være, at Livets Intensitet skal betales med Varigheden! Blot det maa gives mig at udrette Noget, der aftvinger Verden et Beundringsraab! . . . .«

Digitized by Google

Hvad Omgivelserne manglede i at være, som han egenlig ønskede, tilføjede han i Haabet uden at bemærke, at han digtede. Han overraskede en søvnløs Nat sig selv i, at han digtende havde ført det Hele til Danmark, hjembragt det som Attest for sig selv, som Adkomst til Beundringsraabet. »Den Drøm var baade smuk og fejg,« sagde han; »jeg kan jo ikke komme bort uden at løbe herfra, og saa følger mig Intet. Hvad man rører ved, holder En,« tilføjede han med et Smil.

Selv om man ved, at det ikke er sandt, hvad der staar i Aviserne, antager man dog, at der maa have været nogen Ild, hvor Røgen kom fra. Komtessen og hendes Søster gjorde en Udflugt til Breno for at se Stedet, hvor der var kæmpet. Desuden vilde Søsteren sige Farvel, hun skulde nu rejse med sin Forlovede.

Otto førte dem til Lejren, hvor Bataillonen stod i Slagorden og præsenterede Gevær ved deres Ankomst. Saa forbavsende som dette Syn var for Komtessen, og saa fornøjet hun end blev over denne Dronningehilsen, var det dog ikke at sammenligne med hendes Bevægelse ved Synet af Kanonerne. Hun havde før set Feltkanoner og Mænd i Slagorden; men dette Uventede, der mødte hende i den fjerne Fjelddal, forekom hende

Digitized by Google

som et Vidunder; Vaaben, Heste, Mandskab syntes skabte af Kaos.

En Tidlang var hun afmaalt i sine Ytringer og spurgte Otto, hvad han nu havde tænkt sig, der først skulde gjøres.

Han svarede: »Siden De spørger mig, saa tillad mig et Spørgsmaal: Hvorfor drage vi ikke til Majland? Staden er jo fri, men kan snart behøve Forsvar nok mod Østerrigerne.«

»Til Majland! Men det er jo slet ikke vort Parti, der nu hersker i Staden!«

»Og det kan holde Dem borte fra Deres Fædrenestad! Jeg har frygtet det, men ikke villet tro det! I Dem saa jeg, i det Mindste tidligere, Datteren af den store italienske Slægt, der tæller Camillus og Cincinnatus blandt sine Forfædre.«

»Nu, ja, jeg modtager Komplimenten; de Mænd vilde bringe Rom til at herske og ikke lade den bøje sig for nogen anden italiensk By.«

»Ja; men om de end i Fredstid stredes bittert med andre Romere, saa stillede de sig dog i Krigstid strax under romersk Fane!«

»Saa koldsindig kan man tale som Fremmed. Vi elske ikke Majlands Huse og Mursten; der er Mennesker, vi elske, Andre, vi hade. Vi anvende al Magt og Kløgt paa at faa dem tugtede, vi hade. Saadan ere vi; vi ere Mennesker.«

»Det er et Spørgsmaal.«

»Men De, De selv! Hvorfor staar De ikke under dansk Fane?«

Digitized by Google

»Fordi mine Landsmænd ikke behøve mig. Sidst jeg hørte fra dem, havde de besejret en oprørsk lille Prins. Man holder ikke af at komme hjem og dele en Glæde, man ikke har gjort Noget for at erhverve. Her har jeg trot at tjene noget Menneskeligt . . . . og mig selv.«

»De kan altsaa komme hjem? De er ikke landflygtig?«

»Nej, aldeles ikke. Hvordan er De falden paa det?«

»Jeg ved ikke; fra Først af stod det utydeligt for mig, at De ikke havde noget Hjem og Tilhold, og nu, da De fandt Dem i at drage her til Breno, troede vi, De kunde ikke Andet; Alle troede det; jeg er vis paa, at selve Bataillonen ikke vilde have Tillid til Dem, hvis den ikke troede, at De var i det Mindste Majestætsforbryder. . . . . Hvorfor drog De her til Breno?«

»Men jeg havde jo paataget mig at være med!«

»Sig mig: Hader De da slet ikke? Er De af Træ? . . . .«

Han svarede: »Jo, jeg hadede for faa Dage siden af ganske Hjerte f. Ex. dem, der koldt sendte mig hertil. Men man kan da heldigvis ikke beholde det gnavende Sand i Hjertet, naar Lykken kommer og synes at sige, at man skal tjene Guden og gjøre Verden ny. Jeg troede engang, at De havde den Slags Længsel og det ideale Had; jeg troede, Deres Hjerte var som Orangegrenen, jeg saa hos Dem, rigt og fyldigt

Digitized by Google

og udfoldende sig, skjønt fjernet fra den moderlige Jord. Jeg saa i Dem vor Fane.«

»Hvor han er voxet! . . . . hvor han taler *du haut en bas!«* sagde hun.

Dels for endmere at hæve sig og ydmyge hende, dels ganske oprigtig vedblev han: »Og lad mig saa sige Dem det, lad mig tale ud; jeg er træt af at gaa her og lægge Baand paa mig selv og taalmodig høre Theorier om Bladlus og om Diktatur og Hjernebygninger, som, naar jeg ret kommer til at føle, ere min inderste Sjæl imod! Dette Tog er domfældt og forbandet, det vil være saa goldt som Ørkenens Vind, naar det skal føres af Smaalighed og Had, naar det ingen Fane og ingen Guddom har!«

I de Øjne, der se paa En, medens man taler, kan der være en Tilbagestraaling, saa at Ordene vende tilbage i En selv, søge efter flere Ord af samme Slags, nære Sindet som med Drivhusvarme.

Han vedblev, paa saadan Maade paavirket: »Hvad kan det hjælpe at ville erobre Italien uden at bringe det en ny Religion i Stedet for Katholicismen, uden at tilføre det Protestantisme!«

»Hvad er da Protestantisme?« spurgte hun simpelt.

Dette Spørgsmaal var for ham et pludseligt, standsende Ryk. En hel Række af Erindringer aabnede sig i hans Sind ligefra hans Samtaler med Schiøtt om Lyksaligheden af at være en Gustav Adolph til Pater Dauws Prædiken. Hans

Digitized by Google

egne Tanker og Ord syntes ham tørre Floskler sammenlignede med den korte, stærke Følelse af, hvad der behøvedes overfor Katholicismens farverige Inderlighed og dunkle Lidenskab. Men Billedet blev strax forvirret. Med en Blanding af Letsind og stolt Selvfølelse over at have betvunget Rossolani og Bataillonen syntes han sig selv at have realiseret Alt, at være et stort og udmærket Menneske, mægtig ved sin egen Kraft, og han svarede: »Velan, Protestantismen er at leve for en Ide, at føle den lue i sig og føre Menneskene efter sin Vilje! . . . . Mængden tror aldrig paa Ideen, før det kniber, og saa tror den paa en Fetisch.«

»Nu, ja, saa gjælder det jo blot om at finde en Fetisch.«

»Ja. Og en lille Fetisch gjør smaa Gjerninger, en stor Fetisch gjør store.«

Komtessen begyndte at tro, at han indirekte gjorde Kur eller havde Hensigter paa hende for at faa et Begejstringens Ophav, og sagde: »Naa, lad os saa høre, hvad det er for en Fetischdyrkelse, De vil indføre, og ved hvis Hjælp Deres tapre Hær skal blive uovervindelig.«

Han var bleven altfor kløgtig til ikke at mærke Skalken i hendes Sind og svarede med hin Kulde, der gjør et saa særegent Indtryk, naar Sjælen samtidig synes med Varme at omfatte en anden Gjenstand: »Det har jeg jo alt sagt Dem. Lad os blive fri for de smaa Formaal.«

Digitized by Google

»Der er hans Fetisch!« raabte den yngre Komtesse og greb skjelmsk i den Snor, hvori Camillas Medaillon hang om hans Hals.

»Lad os se den! — —«

»Apollo! Vor Apollo!« raabte begge Italienerinder, og Komtessen fæstede et Øjeblik sine Øjne med et ubeskriveligt Udtryk paa ham.

Hun udbrød i Ekstase: »Han skal ikke se med Uvilje paa mig! Det er mig, det Smil gjælder! .... Jeg vil, jeg vil; .... Jeg vil se opad og glemme de smaa Mennesker nedenfor .... mig selv med. — — Skjønt, hvad kan det hjælpe, at jeg vil!«

»Det er sandt, vi ere faa.«

»O, det er ikke det! Vi ere ikke saa faa; fra Grænsen af Genf hertil ligge otte til titusinde Mand adspredte. Det er ikke saa lidt .... Blot mit Hjerte kunde komme til at slaa i Vincentios Bryst! .... Jeg vil gjøre, hvad jeg kan .... O, det er sandt, Verden bliver større! Og det er Dem, som har gjort det! Havde jeg blot kjendt Dem tidligere .... men kan De huske, jeg anede det, jeg paastod, at Sablen og Pistolerne i Vognen vare Deres! .... Nu vil jeg kysse den Pande, hvorfra Kanonerne ere sprungne ud — saa! .... Kys Du ham ogsaa, Søster! Men kys hans Læber!«

Det var en farlig Tak og Beundring af en Kvinde, der forhen havde talt saa frit som Komtessen. Hendes Læber rørte kun hans Pande; men hans Skulder følte i samme Øjeblik det bløde

Digitized by Google

Tryk af hendes Skikkelse, og det syntes snedig at hviske: »Der er Noget højere end det Høje, Du saa forstandig taler om.«

Vincentio og Rossolani kom. Generalen ytrede sig smigrende om Troppernes Holdning. Rossolani blev, efter at Generalen var tagen bort, og sagde til Otto med en Mine, der var baade snu og spodsk: »Naa, det har De jo udført meget klogt.«

Otto kunde ikke lide, at det, han betragtede som sin hele Personligheds Værk, skulde blot kaldes klogt, og begreb desuden ikke, hvori Klogskaben skulde have bestaaet. Men Sagen var, at Rossolani, der levede og aandede i indviklede Planer, havde Mistanke om en Intrige, hvori Generalen eller Komtessen havde Del. Han vedblev: »Men lige meget! Det er godt gjort. — Nu vil jeg gjøre Dem et Forslag. Jeg vil give Dem en Mission til Rom.«

»Til Rom?« udbrød Otto.

»Ja. Vi skulle have en Mand derhen. Sendelsen er ikke vanskelig. De kan med gode Kreditiver gaa derfra til Madrid, eller ogsaa hvorhen De selv vil.«

Det var en Maade at komme hjem paa efter at have udrettet Noget og uden at løbe sin Vej. Men dels havde han ikke Lyst til at komme til-

Digitized by Google

bage i Nærheden af Donna Agnes og Pater Benedict, dels blev det Nærværende og dets Fremtid ham tillokkende netop ved Muligheden af at kunne forlade det, især efter den Samtale, han havde havt med Komtessen. — »Nu skal jeg spidsborgerlig holde op midt i Spillet! Nej, *va banque!*« tænkte han.

Han svarede: »Tak, jeg foretrækker at blive her.«

Rossolani sagde: »Som De vil. Men jeg giver Dem saa et godt Raad: Glem ikke, at jeg er den Mand, der sønderbryder som et Lerkar, hvadsomhelst der ikke vil tjene min Vilje.«

Otto svarede: »Maaske har De hidtil mest forsøgt Dem paa Lerkar.«

I Stedet for at ytre Vrede smilede Rossolani.

— Nogle Dage efter modtog Otto en Anmodning om at møde Generalen og Komtessen i et afsides Hus mellem Bjergene. Det var tydeligt, at man ønskede at holde Sagen saa hemmelig som mulig, og Otto handlede i Overensstemmelse hermed.

Komtessen sagde: »Jeg har talt med Vincentio, og han vil nu forklare Alt.«

Af den Forklaring, som Otto nu fik, skimtede han kun, at der mellem Obersten og Generalen var kommet eller længe havde været et dybt Nag, og at Generalen vilde afkaste sin Stabschefs Aag. Dette skulde ske ved, at Otto med den Magt, han havde erhvervet, forpligtede

Digitized by Google

sig til, ikke at lyde andre Ordrer end Generalens hemmelige.

Det var altsaa en Revolution i Revolutionen, og hvo borgede ham for, at Planen ikke var anlagt mod ham selv for at bringe ham i en falsk Stilling, tilintetgjøre ham? Hvordan havde de ikke sendt ham afsted, da han i Costergia tillod sig at tale med! Og med hvilket Blik havde Komtessen dengang taget Afsked med ham!

Han saa paa hende, og som om hun kunde læse hans Tanker, havde hendes Øjne et forunderligt talende, undskyldende, kjærtegnende Udtryk.

Han spurgte: »Hvorfor skulle vi da ikke gjøre kort Proces og tale ligefrem til Obersten og, naar han uden tilstrækkelig Grund gjør Modstand, bemægtige os ham levende eller død?«

Der blev svaret: »Fordi vi ikke vide, hvor mange Tilhængere han har, og den ringeste Tvedragt her paa Grænsen kunde blive os Alle fordærvelig.«

Komtessen sagde: »De nøler, og det er dog det Samme, som De for faa Dage siden forlangte af mig!«

»Nu, ligefrem og ærlig talt« — svarede han endelig — »hvis saa er, hvad Garanti har jeg da for, at Generalen mener det fuldstændig og alvorlig?«

»Det er paa en Maade rigtigt,« svarede Komtessen fortrydelig.

Digitized by Google

»Garanti?« sagde Generalen mørk; »han skal faa Garanti, naar vi ere ene.«

Efterat Komtessen havde fjernet sig, blev der en lang Pavse. Generalens lange, magre Ansigt var saa haardt som ellers; paa den høje, smalle Pande laa de sædvanlige lange Furer Lag paa Lag; kun de mørkerøde og hvide Flader, hvoraf hans Ansigtsfarve bestod, vare stærkere end ellers og gjorde en Virkning, som om Noget kogte indvendig. Han fyldte i et Værelse; man kunde ikke let se Andet end ham; han gav Luften Elektricitet.

Med sin vante, rolige Stemme, hvori endnu syntes at ligge en Nuance af Haan, sagde han til Otto:

»Hvad er De egenlig? Jeg har tænkt nøjagtig derover. De er kun Enthusiast til en vis Grad. De er i nogle Henseender ganske som et Barn og synes mig ikke at attraa noget Personligt, selv naar De handler som Mand; men Noget har De bag Øret.«

Generalen fortsatte: »Jeg har spurgt mig selv, hvad det kan være. Komtessen sagde engang, at De var Poet. Nu siger hun, at De er en Napoleon. Saadan ere Fruentimmerne. Hvad er det at være Poet?«

»Det er at forholde sig idealt til Livet.«

Generalen rynkede Panden. Som overhovedet Folk af hans Slags kunde han ikke lide Ordet Ideal. Han sagde: »Ja, ja. Men hvad er et saa-

Digitized by Google

dant Menneske saa bundet af? Hvordan kan man vide, at han ikke smøger ethvert Forhold af sig?«

Otto svarede: »Hvordan kan man vide, at de Andre ikke smøge af sig?«

»Det er sandt! Det er sandt! Alt kommer an paa et Skjøn .... Men man bedømmer Menneskene efter, hvad de attraa .... Vidste jeg blot, hvad De attraar! Hvad er Deres dybeste Attraa? Vil De betro mig det? .... ikke saadan med Hensyn til Ideer, men for Deres eget personlige Vedkommende.«

»Velan,« svarede Otto efter et Øjebliks Nølen, »det er: at naa højt, at naa saa vidt, at jeg kan ydmyge dem, der have tvivlet om mig, og dem, der have hadet mig .... ogsaa at faa Fylde i mit Liv, at udrette Noget, blive tilfreds .... saadan omtrent.«

»Godt, det er menneskelig talt, det kan man forstaa.«

»Angaaende »Poesien«« — vedblev Otto — »vil jeg sige Dem, hvorledes det forholder sig dermed. Ethvert Menneske søger noget Helt at blive udfyldt med; Poeterne ere dem, som naar de kun møde noget Halvt og Brudt, forstaa at omskabe og fuldstændiggjøre det i Fantasien og trøste sig med dette Fantasiværk. Paa samme Maade slippe de ogsaa for meget Had; som Michael Angelo sætte de den hadede Gjenstand i den Dommedag, de digte. Men møder os noget Helt, saa ere vi hele, og Poesien, der i hine Øjeblikke synes os det Højeste, bliver da bleg overfor den pulserende Virkelighed. Derfor skal

Digitized by Google

man have hel Tillid til os eller slet ingen; saasnart der mangler Noget, smøge vi af os ind i Fantasiens Land.«

»Hm, Ja. Byron kæmpede trofast for Grækerne.«

»Ja, fordi deres Forfædre havde frembragt skjønne Billedstøtter og Tragedier.«

Generalen overhørte de sidste Ord. Han sagde næsten mumlende: »Alt kommer an paa et Skjøn. Jeg kan bedre lide Dem, naar De er mig nær, end naar De er borte. Det er et godt Tegn.«

Derpaa rejste han Hovedet, saa stift paa Otto og sagde: »Har man i Deres Bataillon aldrig talt om mig? Jeg mener: ilde. Har man ikke sagt, at jeg var — en Forræder? Svar mig kun ligefrem.«

Otto svarede: »Jeg har hørt sige, at Nogle beskylde Dem for at bringe Ulykke.«

»Godt. Naa, siger man det? — Sig mig, tror De ikke, at de fleste Mennesker have begaaet en Forbrydelse?«

»Ih, Gud fri os, nej!«

»De ynder undertiden at tale i gamle, afdøde Former. — Velan; men Forbrydelse og Forbrydelse er To. Man kunde tænke sig en Mand, som havde foranlediget sin Hustrus og sit ufødte Barns Død . . . . ved en Slags Tilfælde, ved Vaade.«

Generalen gjorde en Pavse, medens Otto stirrede paa ham og lyttede til den kolde Tone, der jernhaard syntes at betvinge en Jamren. Han

Digitized by Google

vilde ikke diskutere Begrebet Tilfælde; han indsaa, at det skulde ikke undersøges.

»Godt,« vedblev Generalen; »Ingen sagde Andet end, at det var Vaade; kun een Mand, Krigsministeren, af hvis Slægt hun havde været, vilde ikke gjerne mindes om Ulykken og strøg derfor Obersten af Officerslisten — og da Obersten vil gaa ud for at forlange en Krigsret, træder det ufødte Barn frem for ham og siger: »Det var ikke Vaade.««

»Hvad siger De til det,« vedblev Generalen med en besynderlig, kort, ligesom gryntende Latter: »Det blev Oberstens Metier at anføre ved Revolutioner. Det blev hans Næringsvej, og han kaldtes General. Naar en svindsottig Revolution skal tilrides, saa skal han være Berideren, og naar Øget styrter under ham, saa er det hans Ulykke eller Forræderi! Hvorfor kan denne Soldat ikke faa Lov at kæmpe under den Fane, han vil? De husker vel Historien om Barberen, der havde set, at Kong Midas havde Æselsøren, men ikke turde sige det og dog ikke kunde tie, saa at han tilsidst gravede et Hul i Jorden og hviskede sin Hemmelighed ned deri. Det skal siges! Det skal ud!« skreg Generalen pludselig ude af sig selv. »Det er sandt!« raabte han med blodrøde Øjne; »Barnet har Ret! Det var ikke Vaade! Men endnu efterat den er død, vover Ungen ikke at kalde mig Fader!«

Otto havde aldrig set et saadant Udbrud af

Digitized by Google

Raseri, Lidenskab og Fortvivlelse som det, Generalen gav sig hen til.

Efter en Stunds Forløb havde Generalen faaet sin Fatning tilbage og sagde: »Nu er det ovre. — Jeg maatte grave et Hul i et menneskeligt Bryst. Jeg har anset Dem for et Menneske.«

»Kan jeg være Dem til nogen Nytte, min General, saa befal,« sagde Otto.

»Ja. Lad os nu komme til alvorlige Ting. Det er blevet mig tydeligt, at vi have staaet her som Fjender af Alt .... Saasnart jeg ophører at hade de andre italienske Partier, tier Barnet .... Det maa være den rette Vej, og jeg vil gaa den. Men rykkede vi nu ned til de Andre, vilde de foragte og haane os. Vi maa udføre en Bedrift, slaa Østerrigerne nedenfor disse Bjerge, komme med Trofæer til Majland og byde Forsoning og Alle udfolde Italiens store Fane. Det er et hæderligt Liglagen for en Soldat. Her har jeg foreskrevet Dem Deres Marsch. Tre Mil herfra er en Bro, *Ponte di Cretto;* den maa De bemægtige Dem og afbryde; saa marscherer De tilhøjre og kommer Fjenden i Ryg og Flanke, medens han er engageret med mig og mine Majlændere. Lykkes det, saa er Vejen aaben. Lyd ikke nogensomhelst Ordre, der befaler Dem at gaa over Broen. Hvad De har hørt idag, er Dem vel Garanti. De har at bryde op imorgen Aften ved Midnat. Farvel! .... Husk, hvad jeg nu siger Dem: Naar De ser mig næste Gang,

Digitized by Google

rammes jeg af en Kugle . . . . Snak, Barn, en gammel Soldat tager ikke fejl af Sligt.«

Generalen kunde ikke maale hele den Virkning, han havde gjort paa Otto. Det var ganske rigtigt, at han hos ham havde vakt en Blanding af Sympathi og Forfærdelse, en energisk Vilje til ikke at svigte ham i en Kamp, der paa en Maade var ædel og lys, paa en anden Maade syntes at være omgiven af Dæmoner. Men han længtes bort fra det Hele uden at kunne slippe det. Han tænkte paa Danmark og fik Hjemve. Han tænkte paa den danske Fane, de danske røde Kjoler, og kunde have kysset et dansk Bandoler. Han tænkte paa Rendestenen udenfor sin Faders Gaard og følte det som en Lyksalighed, om han kunde stirre ned i den. Han tænkte paa sin Moder og hendes Svoger, paa Venner, paa Fjender, og over Alle var gydt et magisk Skjær, saa at han længtes efter Alle næsten uden Forskjel. Han begyndte at tænke efter, hvordan han var kommen hertil, gjorde Regnestykket op og fandt det rigtigt, men uforklarligt. Intet ventede ham hjemme; der var Ingen, som baade elskede og forstod ham, Ingen, der helt udfyldte hans Hjerte og Sind, og dog var i dette Øjeblik hans Hjerte fyldt med en Ve, som om hist det Bedste og Kjæreste i Verden var udsat for Ondt, var ladt alene og behøvede ham, eller som de Alle behøvede hinanden for at lide i Fællesskab. Han følte sig pludselig saa træt af at tale fremmede Sprog; han gav sig til at tale Dansk højt, men fandt sig desto mere ene

Digitized by Google

derved. Hjemve er uden Bund; thi med al dens Smerte har den en forunderlig Sødme og Blødhed, der lokker Sindet til at hengive sig mere og mere og slapper det. Otto mærkede, at han tilsidst sad ganske kvindagtig, og begyndte at betvinge sin Stemning. Men efterhaanden som han betvang den, mærkede han, at det, der fejlede ham, ikke blot var Hjemve efter Danmark, men at Hjemveen skjulte noget endnu Dybere. En uovervindelig Fornemmelse sagde ham, at Den, der stod truende i Vejen, var den snu og voldsomme Oberst, og at han maatte gjøres uskadelig, og det kunde kun ske, naar han selv havde et saadant idealt, hensynsløst Mod, at han kunde staa over Generalen og Komtessen, beredt til at skille sig fra dem, hvis de ikke vilde gaa aabent løs paa Rossolani, men hvis de vilde dette, da selv kunde træde frem for sin Bataillon og rive den fuldstændig med efter sin Vilje. Han kunde blive en stor Mand, en Mand af første Klasse, ved dette, enten det endelige Udfald var heldigt eller ej, i alt Fald stor i sit eget Indre, en mægtig Personlighed, der udrettede Alt ved sig selv. Men hvergang han var nær ved at faa det himmelblaat og stjerneklart i sit Indre, trængte en anden Fornemmelse, det røde Lys, frem og fandt hjemlig Modtagelse i Sindet; saa tænkte han paa Komtessen, saa var han skinsyg, saa var hans ideale Mod lammet, saa følte han uvilkaarlig, at han maatte byde Bataillonen Udsigter, der lignede hans egne, maatte smigre de Enkeltes Lidenskaber og

Digitized by Google

vinde dem ved en personlig og elskværdig Kammeratlighed, han ikke besad og aldrig havde villet besidde. Han søgte at holde fast paa det røde Lys og forherlige det til Blaahed; han tænkte paa den første Gang, han havde set Komtessen, paa det mægtige, ideale Opsving i hans Sind — men Noget laa imellem før og nu; nu havde han Udsigt til at naa, hvad han dengang begærede som det Højeste; men nu var det ikke længer saa højt, opløftede ham ikke, saadan som Camilla kunde have gjort. Engang imellem standsede Kampen, og han undrede sig over, at den kunde være til, at Opgaven saadan voxede, at Sindet kunde slides frem og tilbage mellem saadanne Nuancer, og dog vare disse, hvergang han paany betragtede dem, ligesaa store og brede som gabende Afgrunde. At man dog ikke, naar man endelig kom i det Store, selv var helt stor, men trods alt Opsving og netop i de vanskeligste Øjeblikke beholdt Sjælen præget af Fortiden!

Han sagde: »Fik jeg blot et Tegn, Noget udvendigfra at støtte mig paa! Jeg begriber, hvordan Folk kunne være i Vaande og tage Varsler for at have Noget at følge blindt. Et Tegn!«

»Hvad er det for ét Sprog, De taler?« spurgte Komtessen udenfor Vinduet.

»De her, Komtesse! Jeg troede, De var taget bort.«

Digitized by Google

»Jeg maa da gjøre Undskyldning for min Nærværelse,« sagde hun spøgende.

»Nej, misforstaa mig ikke.«

»Jo. Jeg var nødt til at blive, fordi jeg ikke kunde vide, naar Vincentio tog bort, og vi ikke maatte synes at have været sammen paa en Udflugt . . . . Hvad Sprog talte De? Hvem kaldte De paa?«

»Jeg talte mit Modersmaal. Jeg begærede et Tegn, en ledende Stjerne i dette Virvar.«

»Her er et Tegn!« sagde hun og rakte ham sit røde Skjærf ind ad Vinduet. »Følg den Plan, Vincentio har lagt. Jeg stiller mig under Deres Beskyttelse. I Majland eller Venedig indløser jeg Tegnet . . . . . Farvel, til vi ses i Majland eller Venedig!«

Hun sagde dette med et Smil, der med dets Blanding af Alvor og Ømhed end mere forhøjede Virkningen af hendes kraftige, skjønne Skikkelse, saa at Ordene nu bleve til fuld Virkelighed:

„Elle est terrible, ma châtaine,
Comme l'aspect d'un étendard,
Et le charme de son regard
Est un clairon qui nous entraîne!“

Det røde Lys blev forherliget til Himmelblaat. At opleve skjønnere Ting syntes ham ikke sunget for hans Vugge. At kaste sig ud i Æventyret og lade Skæbnen raade — hvad havde han dog i Grunden begært mere!

Digitized by Google

Da han kom tilbage og gjensaa Lejren, følte han sig ikke saa fri som før. Men paa den anden Side var han heller ikke stemt til at ville indrømme Bataillonen Ret til at ræsonnere. Den maatte blindt føres til, hvad den selv vilde valgt, hvis den selv havde tilstrækkelig Sands og Forstand, fordi det var det Bedste. Det var jo Politikeres almindelige Maade overfor Massen. »Og vil jeg ikke selv gaa med og dele Faren med de Andre?« sagde han.

Han blev udreven af Tanker og Reflexioner ved Adjutantens Komme. Schwaberen sagde, at han havde ladet sig sætte *à la suite* hos Generalen og nu vilde tjene her ved Bataillonen . . . . »Naa, Du byder mig slet ikke Velkommen?«

»Nej, for Du glemmer, at Din Natur gjør Dig uskikket hertil; Din Hjernebygning er en Adjutant-Hjernebygning.«

»Det er sandt; men saa kan jeg jo være Din Adjutant.«

»Hvor vil Du hen! Stige fra Generalen ned til mig! Hvad har Du spist, der saaledes har paavirket Dine Stoffer?«

»Hør, kort og godt, jeg vil.«

»Naa, Du vil?«

»Ja! Folkene her ere mine ligesaa godt som Dine . . . . Hvem vinker Du efter?«

»Jeg vil med største Beredvillighed lade dem træde sammen og vælge.«

Adjutanten svarede hastig: »Nej, lad være; Sagen er, jeg skal. Ja, jeg er sendt herhen for

Digitized by Google

at være Inspektør eller Opsynsmand eller Spion . . . . naar man selv siger, man er det, er man det ikke . . . . og desuden, en fattig Djævel som jeg, der er for stolt til at gaa Skjørtevejen, maa tage tiltakke med, hvad der paa ærlig Maade falder af.«

»Hvor er Bevis for, at Du skal?«

»Her, Ordre fra Stabschefen.«

»Rossolani!« sagde Otto ved sig selv.

»Ja, der kan Du se, Alt i Orden, og uden at gaa Skjørtevejen!«

»Hør, gode Schwaber, hvad skal den Skjørtevejstale betyde?«

»Bah, forstil Dig nu bare ikke! Tror Du ikke, Alle vide, at Du har faaet denne Post igjennem Komtessen?«

Otto følte, hvorledes Misundelsen gnavede Adjutanten og bragte ham til at være ondskabsfuld. Det var Fjenden, han fra gammel Tid kjendte og ansaa for saa lav og ynkelig. Han opgav Schwaberen i menneskelig Henseende og følte sig selv styrket ved at sammenligne sig med ham.

Han sagde koldt: »Jeg skal underrette Bataillonen om, at vi have faaet en Inspektør.«

Adjutanten sagde med Vigtighed: »Ordren lyder paa at bryde op ved Midnat i Retningen mod *Ponte di Cretto.*«

»Ja,« svarede Otto og tilføjede ved sig selv: »Gud være Lov, der er ingen anden Ordre!«

Digitized by Google

Og nu, tryg ved, at hans Sag var aldeles ren, besvarede han det sidste Spørgsmaal, hvormed Adjutanten holdt Døren til Venskab aaben: »Har Du . . . . De Mere at befale?« — med et iskoldt Nej.

»Saa kanske jeg har,« mumlede Adjutanten, idet han gik ud af Døren.

— Ud paa Eftermiddagen kom endnu to Kirurger fra Hovedkvarteret, og Regeringsraaden sendte Otto til Foræring en Kurv med Vin. Efterat alle Forberedelser vare trufne, beholdt Otto en Times Tid for sig selv, inden Alpehornet henad Midnat skulde give Tegnet til Opbrud. Det var dyb Nat i Dalen, en stille Juninat uden Stjerneskin. Stilheden hvilede saa tryg og inderlig over den hele Egn, som om den vilde benægte Muligheden af den forestaaende Kamp; men for den, der vidste, at Kampen vilde finde Sted, indtraadte det Modsatte: Naturen tabte sin Tilforladelighed, Sjælen rakte sig ud efter det Kommende og forestillede sig Faren, som Mørket skjulte, i desto større Omrids. Otto følte en Beklemthed, som han ikke kunde blive Herre over; den laa udenfor hans Aands og Viljes Omraade, sneg sig igjennem hans Organisme og foraarsagede ham Kulde. — »Blot jeg var i Virksomhed og kunde tænke paa andre Ting! Blot ude i Handling og næste Dag overstaaet!« sagde han til sig selv.

Han kom forbi en Soldat, der sad paa et Klippestykke og rystede en Flaske. Han vilde

Digitized by Google

ikke spørge for ikke at lade sin Stemme forraade Sindsstemningen; men Soldaten fandt noget Spørgende i hans Holdning og sagde: »Det er Brændevin og Krudt.«

Otto maatte nu sige Noget og blev selv forundret over den dybe, rolige Stemme, hvormed han svarede: »Det er jo Synd at spilde Krudtet saadan.«

Soldaten svarede: »Ja, De!«

Tonen blev Otto paafaldende, og endskjønt han mærkede paa Soldatens Aande, at han alt havde smagt sin Brændevin med Krudt, gav han sig i Samtale med ham.

Otto fik nu indirekte og ad mange Omveje Oplysning om, hvordan han stod overfor Folkene.

Han havde aldrig talt til nogen af dem med Deltagelse eller Sympathi for deres smaa Forhold, deres Levevis, deres forrige Livsomstændigheder eller deslige, knap spurgt om deres Navne. Dette, som fra hans Side, i det Mindste tildels, var Høflighed og Diskretion, en Ret, han tilstod de Andre og forlangte for sig selv, var fra de Andres Side fuldstændig blevet opfattet som Noget, det tildels ogsaa var: stolt Kulde. De syntes for ham ikke at være Andet end Skakbrikker. Selve Spillet troede de, at han havde Varme og Interesse for; men ikke for dem. Dette Spil, dette Ideale, hvormed han havde grebet dem, var i deres Øjne kun et nødvendigt Onde. De hjemløse, æventyrlystne, i de fleste menneskelige Forhold fortvivlede Mennesker begreb ikke selv ret,

Digitized by Google

hvorfor de anerkjendte det, men ansaa Sejrens Øjeblik for det, hvori de ikke længer skulde have det nødig. Nogle af dem betragtede i det Mindste nu, i Farens Øjeblik, en sorgfri, ubemærket, smaaborgerlig Tilværelse for det Attraaværdigste, og mente i Grunden, at al den store Revolution gik ud paa det Samme. En Høne i Gryden om Søndagen! som hin franske Konge havde sagt. For den Sags Skyld rystede nu Evropa konvulsivisk. Nogle havde to eller flere Høns i Gryden, Andre slet ingen, det var hele Sagen, hvori Spørgsmaalet om Gud og Evighed, Monarki og Republik, var indbefattet. De første Livsfornødenheder, Befrielse fra materiel Nød, ansaa ogsaa Otto for vigtig, men kun som Grundlag, som uundgaaelig Betingelse; han havde aldrig tænkt, at de kunde undværes, men heller aldrig tænkt videre over dem. At han havde Blikket andensteds henvendt og kunde leve saa ensom, uden Kammeratforhold, forekom de Andre at grænse nær til det Fuldkomne; men denne kolde Fuldkommenhed forekom dem dæmonisk. De ansaa ham ikke rigtig for Menneske; derfor havde Soldaten, da han lod haant om Brændevin med Krudt, sagt: »Ja, De!«

Otto maatte erkjende noget Sandt deri, men tænkte: »Jernet tiltrækkes af Magneten; hvorfor ere I ikke Magneter? Længes Nogen mere end jeg efter at blive sympathetisk tiltrukken og kunne give sig uforbeholdent hen?«

Digitized by Google

Men der var tillige i Maaden, hvorpaa man saa op paa ham, Noget, der opløftede ham, samtidig med, at det fremkaldte en smertelig Fornemmelse. Hvor han vilde tage sig af dem og elske dem Alle, blot det Nærmeste, Uundgaaelige, uforanderlig Indledte var overstaaet! Hvordan turde han nu gaa og være beklemt, han, som havde paataget sig at være deres Skæbne!

Han tog Afsked med Soldaten, idet han sagde: »Jeg skal sige Dig, det er ikke min Skæbne at falde her mellem disse Bjerge, og jeg tror, det er heller ikke Din.«

»Ikke?« — udbrød Soldaten med møjsom tilbageholdt Glæde — »ikke?«

Otto hørte ham gaa tilbage i Teltet, nynnende en lystig Sang.

Man var dragen afsted ved Midnatstid, og henad Morgenstunden traf man paa Fjendens Forposter, der langsomt og kæmpende trak sig tilbage. Fremrykningen tog meget lang Tid; de fleste af Soldaterne gjorde deres første alvorlige Forsøg og vilde nødig ud fra en dækket Plads; men lidt efter lidt vænnede de sig til Kampen, især ved at se Schweizerskytternes store Sikkerhed. Ogsaa Terrænet, der bestandig gik nedad, var dem gunstigt, og tilsidst mærkedes det, at Fjenden for Alvor ønskede at komme bort.

Digitized by Google

Henad Middag var man avanceret tre Mil og havde naaet *Ponte di Cretto.* Otto lod gjøre Holdt, for at Folkene kunde hvile; Nogle bleve beordrede til at afbryde Broen, medens Kanonerne, som med stor Vanskelighed vare medbragte, bleve opkjørte for at holde Fjenden i Afstand paa den anden Side af Floden.

Næppe havde man begyndt med at afbryde Broen, før Adjutanten ankom og med høj Røst spurgte, hvad det skulde betyde.

Otto svarede, det skulde betyde, at man nu vilde drage tilhøjre og forhindre Fjenden fra at komme og forurolige Marschen.

Adjutanten fremtog et Papir og sagde: »Ordre fra Stabschefen. Man har at rykke frem over Sletten til næste Bro.«

Soldaterne stimlede sammen. Otto sagde: »Hvis I ville lægge Øret mod Jorden, kunne I høre, at man slaas mod Vest. Der er Generalen; jeg vil komme ham til Hjælp ad Bjergvejen der tilhøjre.«

Adjutanten raabte: »Ingen har at gaa paa egen Haand, Enhver skal lyde Overkommandoen! Man har forudsat Muligheden af en saadan Opsætsighed, og for det Tilfælde er her Ordre til, at Solothurneren overtager Kommandoen over Bataillonen. Derovre er Fjenden og rigt Bytte! Fremad i Komiteens Navn!«

Solothurneren tøvede; men den Soldat, hvem Otto havde spaaet, at han ikke vilde falde, istemmede: »Fremad!« og løb ud paa Broen.

Digitized by Google

»Du Taabe!« tilraabte Otto ham; »det er kun i Bjergene, hvor det er Din Skæbne ikke at falde!«

Hans Ord naaede ikke til Soldaten.

»Følger mig!« raabte han til Bataillonen. »Hvis jeg skuffer Eder, kunne I handle med mig efter vor Lov!«

Der var hos dem blandt andre Stemninger et Ønske om at ydmyge ham ved at kunne være ham ulydige og bøje ham under deres Vilje.

»Det er kun en Dansk! Skyd ham ned!« skreg Adjutanten.

Solothurneren forlangte at se Ordren, og da han havde læst den, kommanderede han en Peloton frem for at skyde Otto. Men nu bød Otto Artilleristerne vende Kanonerne imod Bataillonen, og de adlød. De vare i Virkeligheden Regeringsraadens Folk og vare sendte med Otto, ikke med Andre. Han vilde have drevet Sagen videre og hellere ladet Bataillonen tilintetgjøre end taale dens Ulydighed; men nu faldt Skud fra fjendtlige Skarpskytter, der havde sneget sig nærmere, og man blev enig om, at Kanonerne skulde blive tilbage og i fornødent Fald dække Tilbagetoget, og at Otto kunde kommandere dem; men han erklærede at ville gaa ad Fjeldvejen og bringe Generalen Budskab. Adjutanten satte sig tilhest »for at bringe Stabschefen Melding«. Bataillonen gik over Broen og var snart i Fægtning med de fjendtlige Tirailleurer, som bleve drevne tilbage.

Terrænet, som Bataillonen nu havde begivet

Digitized by Google

sig ud paa, var en jevn Slette, hist og her besaaet med Smaahøje, der saa ud som store Muldvarpeskud; den var tilhøjre omgiven af Bjerge, tilvenstre strømmede Floden i en Halvcirkel, og i en halv Mils Afstand, næsten ligefor *Ponte di Cretto*, var den næste Bro.

Otto var stegen op paa et Klippestykke og dvælede, tiltrukken af Bataillonens Marsch og Kamp, og delt imellem de heftigste Sindsstemninger, Vrede og Fortvivlelse over at være forladt, Længsel efter at være med, Fortrydelighed over, at hans Sag ikke havde været aldeles klar, Frygt for, hvorledes det vilde gaa Vincentio.

Pludselig, medens Bataillonens højre Fløj stormede op ad en af Højene, saa man de Øvrige standse, vakle, vende om i vildt Løb. Kun faa Sekunder blev dette uforklarligt: Fra deres Skjul bagved Højen fremkom Ryttere; deres Trompeter skingrede, deres fremstrakte Sabler blinkede i Sollyset, de kom buldrende og hastig som en Lavine. I Stedet for at slutte sig sammen løb Bataillonen, skjønt hver Mand maatte vide, at de frygtelige Ryttere vare endnu hurtigere. Der var ikke Udsigt til, at en Eneste kunde undkomme, snart saa man dem ogsaa kaste Vaabnene og blive tagne til Fange.

Man var ved Kanonerne saa betagen af dette Syn, at man ikke bemærkede en lille Trop Ryttere, der et eller andet Sted havde været skjult af Terrænet og nu med Lynets Hast kom frem og foer over Broen. Inden man fik Tid til at

Digitized by Google

samle sig, vare Rytterne midt imellem Kanonerne og hug ned, hvad der satte sig til Modværge. En fjendtlig Officer red hen til Klippestykket, hvor Otto stod, drog en Pistol ud af Hylstret, skød, men fejlede.

»Saa skal dog En gaa foran og melde mig!« skreg Otto, idet han sprang ned, greb Hestens Tøjler, og førte Haanden tilbage til et Stød med Kaarden.

»Holdt! Hvad S—! Dansk!« lød det fra Officeren.

»Løvenhjelm!« raabte Otto og lod Armen synke.

»Det havde jeg da mindst ventet!« udbrød Løvenhjelm . . . . »skjønt af Dem kan man jo vente Alt. Men Deres gamle Held har forladt Dem.«

»Hvordan da?«

»Hvordan? Det spørger De om?«

»Nu, jeg synes, det gaar ganske godt endnu; den Hær, jeg staar ved, gjør en tilbagegaaende Bevægelse, jeg bliver lidt afsides og gjør en Fange . . . .«

»Fange? Hvor? Jeg, Deres Fange, Krøyer? Men hvordan vilde De føre mig bort, selv om jeg gav mig? De er jo midt imellem mine Folk.«

»Det er der ikke Spørgsmaal om. Saasnart vi høre op at være Danske, saa indtræder *status quo ante*, jeg har Deres Hest i Tøjlen og Kaardespidsen paa Deres venstre Side.«

Digitized by Google

»Det er da ikke Deres Alvor? . . . . Krøyer, vær hellere fornuftig og bliv hos os . . . .«

»Saa vist mit Alvor, at jeg nu for det Første tager Tøjlerne tilbage . . . . De maa ikke trække den anden Pistol op! . . . . De maa heller ikke se op og kalde.«

»Men, Krøyer, dræber eller blot saarer De mig, saa hugge mine Husarer Dem, Gud døde mig, til Plukfisk!«

»Derfor vil jeg ogsaa foreslaa Dem, at De følger mig ud herfra, lidt op ad Bjergstien. Der giver jeg Dem Deres Frihed, og De kan sige Deres Husarer, at De har givet mig min Frihed.«

»Hør, Krøyer, er det Deres Alvor? Vil De sætte Livet ind paa den Galskab?«

»Det vil jeg, paa Ære! Og nu maa De skynde Dem.«

»Hm,« sagde Løvenhjelm og saa ned, »der tabte jeg min højre Stigbøjle . . . . Det er da underligt, jeg kan slet ikke komme i den igjen.«

Otto forstod ham, lettede ham ud af Sadlen, svang sig op og foer afsted.

Løvenhjelm havde i Faldet grebet sin anden Pistol, og endnu medens han laa paa Jorden, skød han og ramte Hesten. Den sprang rasende op ad Breno-Vejen, hastigere end nogen af de forfølgende Husarer, og da den styrtede, var der ikke længer Fare for nogen Forfølgelse.

Paa Bjergstien, ikke langt fra Breno, mødte han Komtessen. Hun sad ganske ene paa et

Digitized by Google

Klippestykke som et Billede paa Sorg og Forladthed, og det syntes ham i første Øjeblik ganske naturligt. Heller ikke hun blev overrasket ved at se ham ene og blodig; snarere kom et Udtryk af Glæde, idet hun gav ham Haanden.

Det blev ham tydeligt, at noget særeget Smerteligt eller Ulykkeligt maatte være vederfaret hende selv, og at hun dulgte det, medens hun fortalte, hvad der forøvrigt var hændt. Kort før Afmarschen skulde finde Sted, saaledes fortalte hun, var der fra Komiteen kommet Depescher, der fraraadede enhver Bevægelse paa Grænsen; saa mange vaabendygtige Mænd som mulig skulde bryde op og møde i Paris: der vilde Slaget være at slaa, og hvo som sejrede der, vilde afgjøre ogsaa Italiens Skæbne. Det var for sildig at sende Kontraordre til de forskjellige Afdelinger, og desuden var Befalingen i andre Henseender urimelig, idet Komiteens franske Medlemmer altfor hensynsløst og egoistisk tog Alt i Beslag for sig og kun tænkte paa Paris. Saa var man afmarscheret; men allerede henad Morgenstunden kom Flygtninge og meldte, at Alt var tabt; selv var hun flygtet ned til denne Side i Haab om her at møde bedre Efterretninger.

Han foreslog, at de skulde begive sig tilbage til Costergia. »Nej,« svarede hun med en for hende usædvanlig Angst, »lad os følge Bjergstier og søge at komme til det franske Schweiz.«

»Og hvad saa?« spurgte han.

Digitized by Google

Det vidste hun ikke bestemt; man maatte først indhente Efterretninger; hun var betagen af en stor Rædsel.

Han fulgte hende, bedøvet, stille taknemlig mod det Ubekjendte, som havde hjulpet ham, ulykkelig over det Indtrufne.

Da de vare komne helt ind mellem Klipperne, mærkede hun hans Sorg og begyndte at tale.

En Kvinde trøster saa gjerne. Selv om hun har villet emancipere sig ud til Mandens Gjerning, griber hun dog strax, naar det frembyder sig, det trøstende Hverv som sit rette Kald, betvinger sin egen Angst og Tvivl, opfinder Argumenter imod sig selv, frembringer Smil, der virke blidt og oplivende som Foraars-Solskin.

Hun sagde, da de havde vandret længe og nærmede sig en ensom Gaard: »Kom, nu skal jeg igjen lave Kaffe til Dem ligesom i Bøhmen!«

Den uafbrudte Anstrengelse i næsten et Døgn virkede tilsidst paa ham, saa at hans Sandser ikke længer opfattede skarpt; hvad der var hændet, laa fjernt og ubestemt, hans egen Skikkelse forekom ham overnaturlig udstrakt eller lille, ligesom givende efter for de bølgende Tanker, Stemninger og Begivenheder, og medens hans Hoved svimlede, syntes ham, at han blev ført af en Fe, der bøjede Skoven tilside, for at Grenene ikke skulde piske ham i Ansigtet, holdt vilde Ryttere fra at ride ham overende eller forhindrede ham fra at

Digitized by Google

drukne i en af Vejens Furer, hvor et Kildevæld piblede.

Næste Dag afgik Bud til forskjellige Sider. Værtinden i Huset syntes efter en kort Samtale ganske vunden for Komtessens Hensigter og gav med rolig Omhu de fornødne Befalinger. Man erfarede, at Vincentio var undkommen. Ottos Bagage kom tilstede, men Komtessens ikke; hun kjøbte sig en Schweizerpigedragt og gav sig til at sy paa den hjulpen af Værtinden.

Stedet laa paa Grænsen af et tysk Kanton og hed »die Krähe«. Nedenfor den Bakke, hvorpaa det var bygget, strakte sig Eng og Ager, og i nogen Afstand var en Høj, paa hvis sydlige Afhang voxede Vin. Imellem Vingaarden og Huset flød en Bjergstrøm, der lige under en Eng dannede et Vandfald, hvis susende Bulder lød op til Huset. Rundt omkring hævede sig Dalens Jordbølger op til Bjergene, nogle lave og med yppigt Græs, andre, fjernere, taarnede sig mod Skyerne, paa deres Toppe laa Sne, medens Siderne vare bevoxede med Skov, der saa ud som stride, mørke Haar eller Børster.

Værten gik ud til Strømmen for at fange Foreller til Middagsmaaltidet, og Otto fulgte ham og fik en Snøre. Men paa Engen laa nyslaaet duftende Hø, Solen spillede paa Elven, Regnbuefarver stode i Vandfaldet, og over den bølgende Dal laa Lyset varmt og fuldt, blandet med de store, friske Skygger fra Bjergene. Otto kunde knap forstaa, at han nylig havde været i saa vilde

Digitized by Google

Begivenheder og saa sjælelig anstrengt. Glæden over Livet, over Jorden og dens Skjønhed, over hans egen Lykke greb ham med al Magt; han kunde ikke holde ud at sysle med det sløve Fiskeri, men gik op til Komtessen for at gjøre Gjengjæld mod hende og bringe hende Noget af den Glæde, han selv var bleven saa rig paa. Da han kom herop, var hun omklædt i sin Schweizerdragt. Den syntes at tale om den indtrufne Ulykke, medens hendes Miner og Skikkelse hævede sig aristokratisk og skjemtende ud derover, og han stirrede paa den skjønne Kvinde, der var saa kjæk og stærk og fornem, Datter og Søster til Mænd, der vare hængte i en Galge.

Han førte hende ned til Vandfaldet, og de sad der paa Randen og lyttede til Fossens Bulder og til deres egne Tanker.

Han kunde og vilde ikke forklare hende sin Sindsstemning.

Han var fyldt af en dyb, usædvanlig Sands. Hvad han havde erfaret, hørt og oplevet, havde frembragt en Følelse i ham, som om Verdens Hemmeligheder vare aabenbarede for ham, som om det var blevet givet ham at vide Besked om Lovene og deres Anvendelse, om Retfærdighed, Lidenskab, Synd, Ulykke, om Dommedag. Men ved Lykken, han havde med sig, var han bleven hævet derover og saa ned paa det som et Skuespil, hvori han selv i visse Maader var med og undergiven de fælles Love, men ikke helt med, hans egenlige Jeg svævede begunstiget, som Und-

Digitized by Google

tagelsesvæsen, derover og kunde have Nydelse endog af hans egen Skæbne, hvordan den saa blev. Det var Poesien, der bar ham paa sine stærke Vinger.

Han følte, at han i de foregaaende Begivenheder ikke havde løst en stor Opgave enten i sit Indre eller udadtil. Men han bortgjennede Bebrejdelsen ved at sige, at hvis han havde været heldigere stillet, blandt Landsmænd, i Hjemmets Tjeneste, vilde han havt en ganske anden Sikkerhed. Noget havde han erhvervet ved sin egen Energi, og det var dette Øjeblik, Opholdet i denne Dal. Han havde kæmpet sig ud i noget overordenlig Smukt, i denne Egn, denne Luft, dette Selskab — der ingen Fremtid havde. Der var en stille Ve og Vaande, som omgav det Hele; men derved blev det tillige saa forunderligt og æventyrligt — medens en ny, stor og lykkelig Prøve kunde forestaa. At selve Øjeblikket kunde være en Prøve, at Livet aldrig har Hviledag for den, som vil erobre det, tænkte han ikke paa.

Han kunde, naar han saa op paa hende, have tiltalt hende med poetiske, urimelige, fantastiske Ord: »Er Du Rejselivets Genius, Du, som modtog mig nær ved de første Bjerge, jeg saa? Eller er Du Nutidens Fe, Inkarnation af dens gaadefulde Skjønhed og vilde Uro? Hvorfor er jeg sammen med Dig? Hvilken Gaade hviler over Dig, siden Synet af Dig vækker saa smeltende Glæde og ubestemt Smerte, træder til ved

Digitized by Google

al den sære Fryd og Vaande, der er i min Sjæl? Faar jeg desto mindre Part i Dig, jo højere jeg elsker Dig, og kommer Du skuffende, fristende nærmere, jo mere mit Sind drages til andre Regioner uden dog at kunne slippe Dig?«

Hun havde ingen Anelse om, hvad hans spørgende, tungsindige eller luende Blik egenlig betød. Hun saa i ham den, der troede paa noget Idealt, men havde givet sig selv og dette i hendes Tjeneste. Hun tilgav gjerne den Synd, hvis hun troede, det var nogen. Hun havde den Tro, at i hvilkesomhelst Forhold vilde han bryde Vej for sig og for hende, netop fordi hun begejstrede ham. Der var i hendes Væsen, Skikkelse, Blik og Smil en Sympathi, en Varme og Energi, der udrev ham af hans Drømme og fremkaldte en ny glad Forundring over, at den levende, skjønne Virkelighed var givet ham.

Han mødte hende tidlig om Morgenen i Haven. I Afstand, da Bedene vare imellem dem, da Duften fra de simple, friske, duggede Blomster omgav ham, da Kirsebærtræernes Grene ved en ringe Berørelse rystede Draaber og fine Blomsterblade ned over ham — paakom ham et pludseligt Minde om den Morgen, da han hjemme havde mødt Skuespillerinden i Havens Gange. Hvilken Ængstelse havde der dengang været over ham, hvilken undselig Attraa efter Liv, efter al Verdens Liv! Nu var denne Ængstelse borte; nu var det, som om Alt indeni ham var blevet bygget af stærkere Stof; nu slog Hjertet med Sikkerhed

Digitized by Google

overfor den kjække, skjønne Komtesse, en virkelig Dame, paa en Maade en Heltinde, men ikke fra Scenen. Der var kun kommet en anden Følelse, ikke just af Angst, men beslægtet dermed, en Fornemmelse af, at under alle Forhold laa hemmelige Traade, der gik ind til Skæbnen, gave Lyd og kaldte derinde, ligesom i Sagnet om Røverne i Skoven. Men saa tog hun hans Arm og gik saa sikker ved hans Side i al denne Naturherlighed. Hvorfor ikke være fuldstændig sorgløs i Øjeblikket? Hvorfor ikke stræbe at være harmonisk og hel som den antike Tids Mænd og bortjage Baggrundens underlige Skygger?

De vandrede tilsammen ud i Bjergegnen. Til den ene Side gik Vejen over en Bro af Træstammer, under hvilken Elven skummede, og førte til et grønt Plateau, der skraanede opad mod den mørke Skov. Derinde gled Foden paa de tørre Grannaale, hvormed Jordbunden var bedækket, og de hjalp hinanden, glade over hver ny Berørelse, som den listige Jord fremkaldte. Sporet forsvandt for dem; men de bekymrede sig ikke derom; de vare hjemme hos hinanden og tænkte ikke paa andet Hjem. Paany mødte de Elven, men dennegang som en ganske smal, rivende Bæk, og paa den anden Side af en raa, fugtig Bro laa en faldefærdig Hytte. De gik ind for at spørge om Vej op til Bjergtoppen, og fandt i et lavt, mørkt Værelse fem smaa Børn ganske alene; den Ældste havde den Yngste paa Skødet. Billedet af disse Børns Forældre, der

Digitized by Google

levede i yderste Afslutning fra Verden og kun havde sig selv, stod levende for dem i al dets Modsætning til dem selv, der begærede et lignende Liv, men hørte til og skæbnesvangert droges til den fjerne, urolige, af Aanden gjennembævede Verden.

De traf Moderen fældende Træ højere oppe paa Bjerget. Hun var lille og sammenbøjet, Ansigtet furet og Hænderne krogede af bestandigt Slid; men hun var venlig og tænkte strax paa at skaffe dem en Fornøjelse; hun viste dem en Sti, der vilde føre dem ud af Skoven til »saadan en kjøn Sø«, og hvorfra de ad en Gjenvej kunde komme tilbage til »die Krähe«.

Imedens de gik frem, sagde Komtessen: »Hvor det er underlig fordelt! Den fattige Kone, der her slider og slæber og visner, tager det som Noget, der følger af sig selv, at vi kun gaa forbi for Fornøjelses Skyld, og byder sig strax til at vise os Vej! Som om hun hørte til en Race, der kun er Portner for Lykken!«

Han svarede: »Ja, og som bor frit i den lave Kælder. Vi Andre maa betale.«

Han sagde det med den Energi, der er beredt til at betale, og hun lyttede mere til den end til Ordene.

Strax efter aabnede Skoven sig, og de saa Søen. Der var en Kreds af gule, takkede Klipper, hvis Snetoppe skinnede i Sollyset. I denne Kreds laa Søen mørkeblaa; men imellem den og dem var et yppigt Grønsværstæppe, til hvis øverste

Digitized by Google

Rand Søens Vande naaede, og det saa ud, som om det svulmende, smilende Blaa hvert Øjeblik kunde gyde sig ud over Smaragdtæppet og kun af de mægtige alvorlige Bjerges Blik blev holdt til adstadig Ro. De vendte sig om og saa, hvorledes Skoven, de havde gjennemvandret, strakte sig opad Bjergene, men ligesom var vegen tilside for at gjøre Plads til den lille Dal og nu dannede en mørk Vagt om den.

Hun sagde dybtaandende: »Hvor her er dejligt!«

»Ja, usigelig stille og stort!«

En Lavine, der skød ned fra en af de fjerne Fjeldtoppe, og hvis rasende Fald de kunde se, mindede dem om, at her ikke var blivende Sted.

Om Aftenen, da hun var gaaet til sit Værelse, gik han udenfor i den lille Have og forsikrede sig om, at hun kunde sove trygt, at Ingen med Lethed kunde trænge ind i Huset. Hendes store Hund gik snusende omkring og syntes, medens den anerkjendte ham som Ven, at ville trofast vogte paa, at den majestætiske Stilhed, der laa over Bjerg og Dal, blev uforstyrret.

Næste Aften ved samme Tid begyndte Hunden pludselig at glamme. Komtessen kom til Vinduet, og efter at man havde overbevist sig om, at kun noget Tilfældigt paa Bjergene havde for et Øjeblik foruroliget Hunden, blev hun længere staaende i Vinduet i stille Samtale med ham.

Den følgende Aften kom hun af sig selv til Vinduet; Samtalen blev længere og blødere end

Digitized by Google

forrige Aften, og der kom et Øjeblik, da hendes varme Kind sagte berørte hans. — Uden Ord bleve de enige om, at Majland var der, hvor man elskede hinanden. Vinduet blev til en Dør.

— De gjorde en ny Udflugt, gik til den anden Side, steg over Bjergaase og kom saa langt, at de fra en Høj kunde skimte en fjern By. I ringere Afstand saa de Noget, der tog sig ud som et Kapel eller en Pavillon bygget i en Slags Buskads paa en Bakke. De gik derover, og efter at have fundet Indgangen til Anlæget, opdagede de, hvad det var: hin Bys Calvariebjerg. Hver katholsk By har et saadant, hvortil de Troende valfarte i Paaskeugen og symbolsk følge Frelseren paa hans Lidelsesvej. Dette Calvariebjerg var anlagt saaledes, at Vejen, beskygget og formørket af tætte Træer, bugtede sig opad rundt om Højen, og i nogen Afstand fra hverandre var i Nischer anbragt raa, men energiske og udtryksfulde Malerier af Passionshistorien, begyndende med Indtoget i Jerusalem og endende med Korsfæstelsen. Luften selv syntes svangret med Begivenhedens store Smerte, med Legemets Lidelse for Aandens Skyld, og pludselig opdagede Otto Indskriften: »Nehme mein Kreuz auf Dich und folge mir.«

Det mindede ham mægtigt om, i hvilken Sindsstemning han forrige Gang havde set disse Ord, og stillede Aandens store Fordringer frem for hans indre Blik. Han stod over sig selv og dømte, som om det gjaldt en Anden, at hans nu-

Digitized by Google

værende nydelsesfulde Liv ikke kunde være Indledning til noget Stort og Herligt; men hvad skulde ske?

Hun saa opmærksomt paa hans Ansigt og sagde, idet hun blidt trykkede hans Arm: »Jeg ved, der er Noget, Du gaar og tænker paa, og som jeg skylder at forklare Dig.«

Han tvang sig til at smile fornøjet og svarede: »Saa? Kan Du virkelig gjætte det?«

»Ja, Du tænker paa, at jeg ikke har sagt Dig hele Sandheden, i Anledning af, at Du mødte mig alene og flygtende.«

»Jeg skal ikke nægte ....«

»Vidste jeg det ikke nok! Men, velan, jeg kan nu fortælle Alt. Det var ikke Flygtninge, der kom og skræmmede mig bort; det var Rossolani.«

»Rossolani!?«

»Ja. Jeg var gaaet op ad et Bjerg for at lytte efter Kampen; saa saa jeg i Afstand Ryttere komme farende sydfra. Noget efter kom min Kammerpige aandeløs og fortalte mig, at Rossolani var brudt ind i mit Hus og søgte efter mig. Hun havde sneget sig bort med nogle af mine Juveler, som hun troede at burde bringe i Sikkerhed. Lidt efter havde de fundet Sporet, vi kunde høre dem. Hun bad mig skjule mig bag et Klippestykke og skyndte sig afsted for at lede dem paa Vildspor. De fore lige forbi mig. Jeg vendte om og ilede ind i Byen. Jeg vidste ikke, hvor Rossolani havde stillet Vagt. En gammel

Digitized by Google

Bonde, der stod og saa efter det Virvar, og hvem jeg betroede mig til, raadede mig at gaa igjennem Rossolanis Hus; det havde Udgang til den anden Side, ind til Bjergene. Det gjorde jeg. Jeg troede, han var en Forræder, og da jeg i en Stue saa en Mappe med Papirer, tog jeg den med. Jeg kom ad Vejen til Breno, uden at vide det, eller mit Hjerte drog mig. Men undervejs erfarede jeg, at man flygtede.«

»En saadan Fare maatte Du udstaa!« sagde han ømt, idet han lagde Armen om hendes Liv. »Men Rossolani, den —! Er han en Forræder? Har Du læst Papirerne? Er der noget Vigtigt deri?«

»Nej, jeg har i den Henseende gjort ham Uret. Det var en Korrespondance, hvori man netop ytrede sig glad over, at han vilde føre sine Venner efter den aftalte Plan og understøtte det velsindede Parti i Paris. Jeg kjender forresten ikke Korrespondenten; de fleste Breve ere blot underskrevne med et D. Kun tilfældigvis opdagede jeg, at det var en Pater Dauw.«

»Pater Dauw! Pater Dauw!« raabte Otto. »Ved Du, hvem det er? En Jesuit, der har rejst omkring og bearbejdet Katholikerne!«

»Jesus Maria! Saa er det Forræderi! Saa vare vi solgte Allesammen! . . . . O, men saa ere de Breve af stor Vigtighed i Paris! De sige Et og betyde et Andet! Kan Du give Nøglen til dem, saa vil Du være velkommen! der aabner

Digitized by Google

sig en bred, stor Udsigt for Dig i Paris! Lad os komme afsted! Der er intet Øjeblik at spilde!«

De nærmede sig Paris. Det var en lummer Junidag henad Aften; i det Fjerne troede man alt at høre Torden, medens der viste sig røde Glimt paa Himlen. Men i en Landsby udenfor Forstaden erfarede de af Indvaanerne, der stode blege og ængstelige i Grupper, at Tordenen og Glimtene ikke kom fra Himlen. Det var Cavaignac, der nedskød Huse og Oprørere, Kampen havde alt varet i fire Dage. De kunde ikke komme ind i Forstaden. I nogen Afstand fra hinanden stode Skildvagter og tilraabte hinanden, og paa deres Blik, Miner og korte, barske Ord var tydeligt nok at mærke, at de ikke taalte ringeste Indsigelse. Man hørte Trommehvirvel og Kommandoord, Alt bevægede sig med mørk, energisk Hast. Altsom Mørket faldt paa, saa man Himlen lyse af Ildebrand, medens Kanonerne uafbrudt tordnede og vakte Billedet af de Rædsler, mellem hvilke de lød.

De maatte blive i et Gjæstgiversted i Landsbyen og bleve her temmelig overraskede ved at møde Mænd fra Bjergene. Ud paa Aftenen blev Otto opfordret til at give Møde i et afsides liggende Hus.

Digitized by Google

Der vare en Snes Mænd forsamlede og blandt dem Vincentio. Generalen sad paa en Bænk og var bleg. Da han saa Otto, hilste han med Øjnene, men saa forresten ud som en Mand, hvis Tanker vare langt borte. Otto vilde nærme sig ham, men blev anmodet om at holde sig i Afstand.

Der begyndte et Forhør under retslige Former. Vincentio var anklaget for Forræderi, og En fremførte Anklagen, som blandt Andet gik ud paa, at han havde givet Bataillonen ved Breno en Ordre, der vidnede om en ganske anden Plan end Komiteens, og som, hvis den var bleven udført, vilde have ført Tropperne til Majland. Adjutanten var tilstede og aflagde med urolige Ansigtsmuskler Vidnesbyrd imod ham. Man opfordrede Otto til at afgive Vidnesbyrd. Han benægtede de Tilstedeværendes Ret til at spørge eller dømme. Man svarede med skærende Kulde, at han kunde spare sig al Slags Indsigelse; kunde han ikke vidne til Fordel for Vincentio, saa var hans Tavshed tilstrækkelig. Han svarede, at efter hans Overbevisning havde Ordren til at gaa over *Ponte di Cretto* været den virkelige Aarsag til Ulykken. Dette, svarede man, hørte aldeles ikke til Sagen; Spørgsmaalet var, om han havde en Ordre fra Vincentio, der bød ham gaa over Broen, eller om han kunde skaffe Sandsynlighed for, at den havde været givet ham. Dertil maatte han tie.

»Hvad svarer den Anklagede?« spurgte den, som syntes at præsidere. »Har De, General

Digitized by Google

Ottavio Maria Vincentio, givet den Ordre, som Deres Adjutant beskylder Dem for?«

Vincentio svarede: »Ja.«

Den Præsiderende sagde: »General Ottavio Maria Vincentio er ved egen Tilstaaelse og alle sammentræffende Omstændigheder overbevist om Forræderi. Lad vore Love ske Fyldest!«

En nærmede sig Vincentio og sagde med hin forfærdelige, skærende Ironi, som kun Italienerne have: »Det gjør mig ondt, Broder, at der kun er een Død« — og satte en Pistol for Vincentios Tinding.

Otto saa Hanen spændt og Fingeren paa Aftrækkeren og i næste Øjeblik, samtidig med Knaldet, Hjerneskallen løfte sig og sprænges og Blod og Hjerne strøs rundt, endnu inden Vincentio var falden til Jorden som Lig.

I næste Øjeblik fore Alle som drevne af en panisk Skræk ud af Værelset. Otto vaklede efter.

Han kom tilbage til Komtessen.

Værelset var i tredje Etage, og hun havde fra Vinduet Udsigt over Staden, hvor enkelte Huse hist og her stode i Lue, medens fra mangfoldige Punkter Skuddenes røde Glimt viste sig, lidt før Drønet kom rullende. Og hver Gnist var Tegn paa dødelig Forbitrelse, paa Mænds rasende Kamp, paa Død og Tilintetgjørelse. Scenen havde en særegen Virkning paa Italienerindens Nerver og Sandser, en Virkning, lig den, Gladiatorernes Kampe havde paa de romerske

Digitized by Google

Kvinder, og som maaske tildels kommer af, at Kvinden ved en saadan Lejlighed ikke føler sig personlig truet af Faren. Hendes Øjne flammede, hendes Læber vare aabnede, og de hvide Tænder, som saas, toge sig i det rødlige Halvmørke ud som et fint Skum.

Otto fortalte hende dødbleg, hvad der var sket. Hun studsede ved det, men sagde strax efter: »Velan, vi ville hævne ham; Hvo, der ogsaa sejrer dernede, han skal blive hævnet! .... I Frankrig formaa Kvinder Alt. Naar Alt kommer til Alt, er det for Kvindens Skyld, de nu slaas.«

Otto sagde: »Kjendte De Vincentios Historie? Vidste De, hvad der plagede og pinte ham?«

»Nej .... ja, jeg har hørt Noget om hans Kone, som foretrak en smukkere Mand, og saa skal han have hævnet sig.«

»Ja. Og den, der nu skød ham, var hendes ufødte Barn.«

»De har Syner, gode Ven.«

»Det er let at have Syner, naar man kun behøver at aabne Øjnene.«

»Det var en levende Mand, og han maa dø tilligemed de Medskyldige!«

»Ja, den døde Vincentio dræber nok sin Morder.«

»Bah, det Døde! Livet er Kjærlighed og Had! Jeg har aldrig levet mer end nu .... Luften er Ild .... ryst Blegheden af Dig .... bring mig ikke til at fortryde ....«

Digitized by Google

»Komtesse, vil De nu drage hjem med mig til Danmark?«

»Hvad skal jeg der?«

»Dersom De saa behager, blive min Kone.«

»Tiden er godt valgt til et anstændigt, borgerligt Menageforslag!«

»Ja, det mangler ikke paa Brudefakler og Festskud.«

»Hvad skal jeg i Dit kolde Land, der vel er ligesaa blegt som Dit Ansigt i dette Øjeblik? . . . . Er Italien tabt for mig, saa er mit ny Fædreland i Amerika . . . . Eller spørger De blot, min Herre, for at faa Kvittering for at have gjort Deres spidsborgerlige Pligt? Velan, jeg kvitterer!«

Han gjorde uvilkaarlig et let Buk.

»Bi lidt!« sagde hun og tog ham i Skægget, og det var i første Øjeblik maaske umuligt for hende selv at sige, om det skulde være et Kjærtegn eller ej; men det blev et smerteligt Kjærtegn, saa krampagtig haardt holdt hun fast.

»Komtesse!« raabte han, idet han greb hendes Arm, saa at hun slap.

»Jeg ved det,« raabte hun, »De har aldrig været ærlig imod mig! Der har manglet Noget, jeg har følt det. De er Blanding af Barn og Olding, men ingen Mand! Jeg har tænkt det før: De er en borgerlig Natur! De er Poet!«

»Behersk Dem« — sagde han, hemmelig truffen og overrasket — »opfør Dem ikke uvær-

Digitized by Google

dig! Endnu engang gjør jeg mit Andragende, drag med til mit Hjem og bliv min Hustru.«

»Jeg har den inderligste Forvisning om, at han ikke mener det! Mener Du det ærlig, saa bliv hos mig og mand Dig op; der er Meget at udrette, Spillet har mange Chancer . . . .«

»For mig ingen. Jeg har trot, at Menneskene under denne Kamp skulde stige ind i Himlen; det Hele er sunket Skridt for Skridt, og de ere i Helvede. Det forgaar end ikke som Stjerneskud, men som Mordbrand. Det er det Eneste, jeg ved. Og det Eneste, jeg ser, er mit personlige Forhold til Dem. Jeg forstaar Intet, jeg svimler, jeg er træt.«

»Det er god borgerlig Natur; den maa gaa hjem, til Hvile!«

Han vidste ikke selv, hvordan han kom bort, hvordan det udtalte Ord gik over i Handling, fordi Intet stillede sig hindrende i Vejen.

Først efter flere Dages Forløb vaagnede han af Bedøvelsen. Han var trykket af det Rædselsfulde, som om han havde set Verden forvandlet til Kaos, og ydmyget af hende. Baade Kvinde og Ideal havde vendt Vrangsiden til ham. Men det begyndte at dæmre i ham, og han sagde, at han dog saa nogenlunde havde gjort, hvad han kunde.

Digitized by Google

Det Ægteskabsforslag, han havde gjort hende, var i det Mindste i Tilblivelsens Øjeblik oprigtigt, om end umiddelbart fulgt af Forvisning om, at det kun var en Form, en Maade at tale paa. Det havde sin Oprindelse fra en uvilkaarlig Stræben efter og Trang til, i den umaadelige Forstyrrelse at finde sig selv, finde fredelig og fast Grund, og det, man saa griber efter, er ligesaa uvilkaarlig: Pligten. Efter alle Kampe om Frihed, Lykke, Storhed, begynder man at opfatte Friheden og Lykken som det, de ere: Pligtopfyldelse, den absolute Pligtopfyldelse uden Hensyn til, om man selv i Betalingen ikke er Andet end Mynten. Men det er det Mærkelige, at saa kan man endda have en lang Vej, inden man finder Modtageren, den rette Kreditor.

Han havde saa nogenlunde gjort, hvad han kunde, sagde han. Og Alt var ikke tabt; han havde mistet en kjær eller interessant Verden; men ret undersøgt var det dog en fremmed Verden; hans egen stod endnu urørt, han kunde komme hjem.

Og ikke for at hvile, for at sove! Han elskede det derhjemme; nu forstod han at sætte Pris paa Fødelandet og være det en Søn. Ak, hvor dets Kyster vinkede ham, hvor hellige de syntes ham! De stode for hans Blik som den stadbyggende Athenes Tempel for Orest, da han bad:

Digitized by Google

»Athene, Herskerinde, paa Apollos Bud
jeg kommer.
  Længe tilvant alt og heel forsøgt i mangt
et fremmed Huus ved Andres Omgang mangelund,
Saaledes har jeg faret over Land og Hav«.

Versene gik som et stort og opløftende Oldtidsminde igjennem hans Sind. Havde han ikke kunnet blive en stor Mand i Handling, saa kunde han blive det i Digt. Han kunde synge Menneskene en stor og højtidelig Sang, han havde levet, han medbragte Noget til sine Landsmænd, til sit Hjem.

Digitized by Google

TREDJE DEL:

HJEM.

Digitized by Google

Digitized by Google

FØRSTE KAPITEL.

En Baad sejlede en Morgen over Lillebelt, fra fyenske til jydske Kyst. Hindsgavls Skovkuppel prangede i Efteraarets Farver, det dybe Mørkegrønne, Broncerede, Gule og Røde, hvormed Livets Henvisnen begynder, men som i Afstand synes en ny, stærk Sundhed. Skoven saavelsom Middelfarts røde Tage spejlede sig i det klare, grønlige Vand, medens en frisk Luftning foer hen derover og enkelte Bølgetoppe spillede i Morgensolens Straaler. Land og Sø var uforandret, som da Otto forrige Gang sejlede her, kun var det dengang tidlig Sommer, og Forandringen forekom ham et Øjeblik som Symbol paa, hvad han havde oplevet. En af Menneskehedens store Kampe var tilende, Forhaabningerne, der vare stegne rosenrødt i Vejret og havde farvet Himmel og Jord, vare bristede, han ene syntes den Overlevende, han bar paa det Hele indvendig, medens det udenfor, i Virkeligheden, sank i Forstyrrelse eller gik til

Digitized by Google

Hvile. Han var delt imellem to Fornemmelser, Vemod over det Tilintetgjorte og gjærende Kamp med det indre, erhvervede Liv, der var saa indholdstungt, at Baaden syntes ham at maatte gaa dybt i Vandet, hvor han sad. Den Følelse, som altid havde været hos ham — at han var udvalgt til Noget, at han gik i en Mission — og som havde givet ham en hemmelig Berettigelse overfor Alt, hvad han søgte, og Alt, hvad han forlod, var nu dybere end nogensinde, men i sin Stolthed blandet med en melankolsk Uro efter, endelig engang at gribe den og gjøre den Fyldest.

Han bar derhos paa en Tanke, han ikke gjorde ret klar for sig selv, og den var, at han skulde have Noget at leve af. Denne prosaiske Tanke vilde ikke ret harmonere med den større og vigtigere. Skæbnen, syntes ham, maatte paa denne Rejse gjøre ham et passende Tilbud, uden at han forskede og anstrengte sig med dette Underordnede. Han syntes sig selv en Rigmand, der havde sine Kapitaler udestaaende, men i Øjeblikket ikke erindrede sine Debitorer.

Sindet rummede endnu en Kamp. Han var først nylig hjemkommen fra Sydens Jord, Luft og Farver, dens rige Natur og Kunstherlighed. Han forekom sig selv gjennemtrængt deraf, han havde en Fornemmelse som af en Silke-Tilværelse, medens det, han nu færdedes i, var Vadmel og Hvergarn. Vadmelet frastødte ham ved dets Simpelhed og tiltrak ham ligesom med utydelig Hvisken om Trohjertighed og Kraft. De to Sø-

Digitized by Google

mænd i Baaden vare Repræsentanter derfor, og han gav sig i Samtale med dem; men det, der gjærede inden i ham, var for mægtigt til, at han mere end i faa Øjeblikke kunde holde sig i deres simple, jevne Forestillingskreds. Idet Baaden nærmede sig til Land, blev Vandet farvet ganske gyldent-rødt af Solen, og Kysten spejlede sig saa æventyrlig, saa hemmelighedsfuldt-personliggjørende deri, at Jord og Hav syntes ham at forestille liden Gunver og Havmanden, og han hviskede: »O, mit Fædreland, forkynder Du, at Du ejer skjøn Virkelighed, eller at Skjønhed og Lykke kun findes i Livets Afspejling? Jeg beder en Bøn til Dig: Giv mig, hvad Du under mig bedst.«

Strax efter at han var landet, kom en Vogn hastig kjørende, og Alfons Mendoza sprang ned og hilste Otto: »Velkommen! Velkommen hjem! Saa naaede jeg dog hertil i rette Tid! Kom nu hjem til mig og bliv et Par Dage!«

Otto sagde, at han helst vilde besøge sin Moder først; men Alfons svarede: »Din Moder bliver her i Landet; men jeg rejser om faa Dage; lad os nu tilbringe den Tid sammen .... Jeg har sat Musik til et af Dine Digte, og den maa Du da i alt Fald høre,« tilføjede han spøgende.

»Ja, den Grund er afgjørende,« svarede Otto.

Mendozas Svigerfader havde kjøbt en Gaard til ham nogle Mile højere mod Nord. Gaardens Jorder vare bortforpagtede, saa at Alfons ikke havde videre at gjøre dermed end leve som paa et Landsted. Der var en af de herlige Skove,

Digitized by Google

som paa Jyllands Østkyst række sig helt ud til Skrænten ved Havet; i Nærheden af Gaarden forvandlede Skoven sig til en Planteskole og Park, der til den ene Side umærkelig gik over i Have, til den anden Side gjennem et Led udmundede i en Allee, som førte til Hovedindkjørslen. Paa den brede Stentrappe stode to Damer, som hjertelig modtoge de Ankommende; det var Mendozas Hustru og hans Søster. Idet Fru Mendoza rakte Otto Haanden, huskede han, at han ikke havde berørt denne Haand siden hin feagtige Aften ved *S. Onofrio,* og da han saa paa Alfons's Søster, mindedes han Børneballet og den spanske Dans. Medens han hilste i de sædvanlige Høfligheds-former, foer Fortiden med alle dens Forjættelser i store, lysende Omrids forbi ham og rejste det Spørgsmaal: »Kunde Du have bragt Andet ud deraf, end Du nu bringer hjem?« De Andre vare ligeledes grebne; for hver af dem betød han Noget, vakte Minder, bragte Poesi i Huset.

Fru Mendoza sagde: »Saa indhente vi Dem endelig, slemme Menneske, der ikke vilde blive i Genf!«

»Nej, tillad, Frue,« svarede Otto, »det er aabenbart mig, der indhenter Dem; jeg er kun rejst en Omvej.«

»De maa da strax gjøre Bekjendtskab med min Søn,« sagde Alfons's Søster, idet hun førte en lille Dreng frem til Otto.

»O, jeg gratulerer .... jeg vidste ikke engang ....« sagde Otto, der først nu erfarede, at Isabella

Digitized by Google

var bleven gift med Kjøbmanden, som havde taget sig saa ivrig af Tilberedelserne til Alfons's Rejse.

»Hvad hedder den Lille?«

Alfons svarede leende og glad: »Vi have opkaldt ham efter Dig, han hedder Otto.«

Med en Følelse, der var ham ganske ny, med en Kjærlighed, han ikke kunde begribe, og som var forenet med en forunderlig Vemod — som om han først i dette Øjeblik fik Begreb om sin egen Forgængelighed — vilde Otto tage Barnet; men det trak sig tilbage, uden Angst, stirrende ligesom med forskende Blik. De Andre saa derpaa som et lille Lune af det kloge Barn; men Otto saa i dette Barneblik selve Skæbnen, der stirrede paa ham. Man er til for Fremtidens Skyld, men hvorledes? Man skulde som Isabella finde Lykken for at lade den gaa i Arv, men hvorledes?

»Du havde vel været i Paris, siden Du skrev mig til fra Dünkirchen,« sagde Alfons.

»Ja; jeg vilde gaa ombord der; men jeg havde Noget at anmelde eller klare for Øvrigheden, og det opholdt mig temmelig længe. Der fik jeg da Tid til at blive bekjendt med vor nyeste Historie.«

»Kunde Du ikke have studeret den før?«

»Nej, jeg var tagen ind i Bjergene til Elverfolket, og de holde ikke danske Aviser .... men de have Musik, Alfons. Kan Du huske, det blev

Digitized by Google

raadet Dig at tage derind, da vi holdt Gilde i Ermelund?«

»Det gjorde jeg jo ogsaa, og jeg narrede min Elverpige, saa hun maatte med!« raabte Alfons, idet han omfavnede sin Kone. — »Men hør, det er sandt,« vedblev Alfons, hvis Tanker gik hastig: »jeg har glemt at fortælle Dig, at de Castro har kjøbt en Strækning længere oppe i Landet og anbragt Peter Krøll der. Han ligger nu i Bygning og Roderi, men se at besøge ham senere. De Castro vilde saa gjerne havt Dig med dengang ....«

Isabella mærkede eller anede, at Otto gjerne vilde ud af den Samtale, og med lidt dulgt Skjemt hjalp hun ham ved at synge:

»Havde Gud ikke gjort min Lykke saa god,
At Hanen havde slaget sin Vinge,
Vist var jeg bleven i Elverhøi
Alt hos de Elverkvinder.«

Otto sagde: »O, Frue, De har endnu Deres dejlige Stemme; det er smukt, at De vil synge.«

Alfons mente, at de efter Bordet kunde faa Musik, og indbød Otto til, inden den klamme Aften kom, at gjøre en lille Tur; han havde sendt Bud til Ottos Broder, og de kunde møde ham. Otto beundrede undervejs paany Gaardens Omgivelser, den smukke Orden og den kraftige Natur, især de store Ege, der stode saa højtidsfuldt stille i den begyndende Skumring, og mellem hvis Kroner man saa den fintfarvede Himmel som

Digitized by Google

et Loft eller udspændt Telt over Jordens Fred, medens man etsteds mellem Stammerne fik et Glimt af den opgaaende Maane, som af en Terne, der betids bringer Lys i Salen.

Han sagde efter en Pavse: »Du talte om, at Du vilde rejse bort, Alfons; hvorfor vil Du forlade et saa smukt Sted?«

Alfons svarede: »Det er ikke Alt Guld, der glimrer.«

»Har Du nu tabt Nøjsomheden? Gjør Rigdommen Dig utaalmodig overfor smaa Mangler, som dog maa findes overalt?«

»Nej, Du misforstaar mig. Men hvad hjælper Alt, naar man ikke tør kalde det sit Eget, naar man har Fornemmelsen af, at det er ligesom ulovligt Gods, naar det er, ligesom Jorden bestandig farer bort under Ens Fødder?«

»Men, Alfons? Din Kone og Du ere jo Et; hvad Formue hun har bragt Dig, er jo lovlig og ærlig Din!«

»O, min rare, lille Kone, hun har saamænd ingen Del i de Fornemmelser. Men ser Du, Otto, og det giver Du mig vist Ret i, man skal dog være Noget i Verden, man skal arbejde og høre til etsteds. Ikke sandt?«

»Jo.«

»Da jeg kom hjem, modtog man mig godt og roste mine Kompositioner. Men saa var der en Post, jeg søgte, Lønnen var ikke værd at tale om; men jeg ønskede en Virkeplads og en Tillidspost. Men saa sagde de, at jeg og min Musik

Digitized by Google

var ikke national, jeg var blot en Fremmed, uden Sands for dette Land. Og jeg, som netop elsker det og dets Kunst! Siden den Tid har det været mig en forfærdelig Ting at høre den ægte, nordiske Musik; thi jeg har Sands for al dens Dejlighed; men netop saa husker jeg, at derfra skal jeg være udelukket, her maa ikke være min Hjemstavn, uagtet jeg intet andet Hjem har. Her kan jeg ikke udholde at være udelukket; jeg vil hellere søge til et fremmed Folk, hvor jeg ikke forlanger at være med, hvor jeg kun er Gjæst.«

»Bedre var dog at blive og kæmpe og vise, at Du har Ret til at være med.«

»Ja; men Sindets Tilforladelighed borttages ved saa mange Lejligheder. — Præsten her i Sognet har en Datter, der er forlovet med en theologisk Kandidat; men de ere fattige. Kandidaten kom hertil i Besøg og skulde prædike, og jeg indbød dèm Alle til Middag. O, det gjorde mig saa ondt at mærke, at han og hans Forlovede tænkte: denne Fremmede har Grund, som vi kunde bygge vor Lykke paa. Jeg kom i Disput med ham, fordi han paastod, at Jøderne kun kjendte Lovens Gjerninger og ikke brød sig om Lovens Aand, og jeg fortalte ham Noget af, hvad jeg havde fra de Castro. Jeg viste ham ogsaa, at Stedet i Johannis Evangelium 13de Kapitel, hvor Jesus taler om Jøderne i Modsætning til Apostlene, maatte være forfalsket, eftersom Jesus jo var mellem lutter Jøder. Men næste Søndag,

Digitized by Google

i sin Prædiken, talte han netop imod Jøderne paa Grund af Alt dette.«

»Naa, ja! Kan Du huske, da Du spillede hos Kongen, lod man dog ogsaa til at huske, at Du var Jøde, uden at Du blev saaret derved.«

»O, dengang! de Folk! Ja, de vilde maaske nok have mig omvendt; men hvor humane og kjærlige vare de tillige! De vare tolerantere end deres Love, nu er det omvendt.«

»Hvad vil Du bryde Dig om de Smaating! Det danske Flag vajer dog over os Allesammen, som tale den danske Tunge!«

»Det troede jeg ogsaa. Da jeg var flyttet ind, var det krigersk rundt omkring. Jeg hørte, at man vilde øve Soldater og behøvede en Plads dertil; saa kjørte jeg over for at tilbyde et Stykke Land. Jeg var saa glad ved at træffe sammen med Mænd, der havde staaet i Ilden; det foer igjennem mig som store Digte, jeg kunde sætte i Musik. Den Officer, jeg blev vist til, var en Reservelieutenant Paulsen, der havde gjennemgaaet Centralskolen i Kjøbenhavn, Søn af Justitsraad Paulsen.«

»Min gamle Ven! hvad han?«

»Han sagde ubeset: »Jeg tror ikke, den Jord er kauscher,« og vendte mig Ryggen.«

»Det gjorde han ikke af pure Jødehad, Alfons! Paulsen er ikke saa ideal.«

»Nej, det kan nok være. Han vilde havt Gaarden her; men de Castro bød ham over. — Men, ser Du, ingen Officer tog mit Parti, og jeg

Digitized by Google

maatte jo tie. Siden den Tid syntes mig de danske Kanoner ikke længer at ville tillade, at jeg ansaa dem for mine. Jeg afbryder mange Forhold eller kommer skævt til dem, blot fordi jeg har Tanken herpaa og ikke Tilforladelighed i Sindet .... Der kommer Din Broder! Tænk ikke videre paa, hvad jeg nu har sagt Dig. Lad os Alle være glade i Aften.«

Vilhelm kom i en stadig, men kraftig Gang, uden Bøsse, men ledsaget af sin Hund. Han opholdt sig som Forstkandidat eller »Forstjunker« paa et nærliggende Gods og var klædt i sin grønne Uniform med Sølvknapper. Idet Brødrene kjærlig hilste hinanden, optoge de opmærksomt en Synsforretning over hinanden. Vilhelm skottede til Broderens kloge, udviklede Træk, Otto saa beundrende paa Vilhelms sunde, brunede Kinder og fandt i hans jevne, klare Blik ligesom en anden Udgave af sin egen Barndom.

Det gik, som Alfons havde ønsket; man tilbragte en livlig, om end ikke larmende glad Aften. Vilhelm blev der om Natten og næste Dag. Det herlige Efteraarsvejr lokkede Selskabet det meste af Dagen ud i det Fri, ud mellem det gule, nedfaldne Løv under mangefarvede, af Blæst lidt fortyndede Kroner, hvor Egen i Modsætning til de andre Træers rødlige og guldagtige Løv stod kold og streng mørkegrøn, hvor den friske Luft hævede Hjertet, medens man hemmelig »tog Afsked med Aaret«; i nogle Hjerter var Afskeden dybere. Otto havde sin stille Glæde af at bemærke, hvor

Digitized by Google

fortrolig Vilhelm var med alle Røster i Naturen, hvordan han havde et Øje med hver stor og lille Fugl, kunde forklare, hvad hvert Pip eller Skrig betød, og i Hunden havde ligesom en Adjutant, der foer omkring og snart slukøret kom hjem med Melding om et Pindsvin, snart stod agtpaagivende og klog foran en Flok Agerhøns. Han var saa hjemlig paa Jorden og syntes ikke at have Anelse om, at det kunde være anderledes.

Brødrene bleve en Stund ladte alene, og Otto, der ikke vilde have talt om sig selv, spurgte om Broderens Forhold, om hans Overordnede o. desl. Vilhelm talte snart alvorlig, snart lunefuldt om dem, udhævede adskillige Urimeligheder, ja Uretfærdigheder, de tillode sig.

»Naa, hvad gjør Du saa?« spurgte Otto.

»Hvad jeg gjør? Det blander jeg mig ikke i; jeg passer Mit.«

»Og mig koger det i blot ved at høre derom!« sagde Otto; »de Mennesker ere jo hjemme! Jeg vilde i Dit Sted ikke have Rist eller Ro.«

»Ja, saa er det godt, Du ikke er i mit Sted.«

Otto tav. Han havde i dette Øjeblik Fornemmelsen af, hvor inderlig han stod i Forhold til den ideale Retfærdighed, hvorledes hans Væsen var gjennemtrængt deraf, saa at han i den Henseende ikke var i Slægt med sin Broder. Men han følte sig nu paa sin Maade hjemme og stærk.

Da man spøgede med, at Vilhelm som Salomo havde lært Dyrenes Sprog, og som Prøve paa hans Visdom forlangte, at han skulde sige, hvad

Digitized by Google

en Mængde Spurve skreg saa højt om i en Tjørn, svarede han: »Den Opgave er let nok. For lidt siden var hele Flokken inde paa Marken for at furagere. Den havde efter Sædvane udstillet Poster; men Skildvagterne maa have holdt daarligt Udkig; thi jeg saa en Spurvehøg flyve langs Hækken, sætte over og pludselig slaa ned i Flokken. Saa foer de forfærdet ind i Tjørnen, og da de vare komne sig af deres første Skræk, begyndte de en Proces mod de forsømmelige Skildvagter, som nu hjulpne af Slægt og Venner forsvare sig paa det Bedste og love, at det i alt Fald skal gaa bedre næste Gang; men det gjør det ikke.«

Man kom i Samtale om, hvorvidt det gik Menneskene bedre, om de virkelig bleve kloge af Erfaring, og i Talens Løb bleve mange af Egnens Forhold bragte paa Bane, og Damerne talte især om en Jægermesterinde Schiøtt, som de dog lode til kun at kjende efter Rygtet.

»Sig mig, min gode Hr. Forstjunker« — sagde Otto — »Du maa da i Embeds Medfør kjende den Jægermester Schiøtt.«

»Den Grinebider! nej, det gjør jeg ikke. Jægermester, det er jo blot en Titel, Konen har skaffet ham.«

»Er han en Grinebider? Det havde jeg ikke troet efter Omtalen.«

»Ja, det vil sige, han griner maliciøst, naar han kan komme til. Men jeg sagde engang til ham, at naar han vilde slaa sig til Ridder paa

Digitized by Google

mig, saa kunde han selv let blive Ridder af det brune og blaa Baand.«

»Bravo, Hr. Broder! Hvad svarede Rasmus, da Jesper talte saa?«

»Han hedder ikke Rasmus og jeg ikke Jesper; men siden den Tid skjøtter han sig selv.«

»Og han hedder Schiøtt? Var han ikke Jægermester, kunde jeg tro, det var min egen Schiøtt!«

»Men det er jo Din egen Schiøtt!« raabte Alfons; »jeg tænkte, Du vidste det.«

»Saa vil jeg profecto ogsaa besøge ham. Hvor langt bor han herfra?«

»Aa, en fire, fem Mil,« svarede Vilhelm. »Men vil Du tage den Omvej, kunde Du da med det Samme komme over til os. Du kunde være med paa en Andejagt imorgen; jeg har lovet at gaa ud med en Lieutenant Paulsen, som er i Besøg paa Gaarden.«

»Er det Reservelieutenanten, Justitsraadens Søn?«

»Ja.«

»Saa vil jeg nok være med.«

Alfons saa misbilligende dertil, men kunde, da Vilhelm tillige indbød ham, ikke undslaa sig.

»Jeg maa vel som Din Vært, Otto,« sagde han.

»Ja, vel« — svarede Otto fornøjet — »eller maaske som min Gjæst.«

Digitized by Google

Det lod et Øjeblik til, at Paulsen ikke befandt sig ganske vel i Selskabet; men netop derfor forcerede han sig efter en Stunds Forløb, og som det hyppig er Tilfældet, kom han til hverken at have Holdning med Hensyn til sig selv eller til Andre.

»Nu skal vi se Kjøbenhavneren skyde Vildænder!« raabte han, da de gik ned til Søen. »Du kan da kjende en Vildand fra en tam, hvad Krøyer? . . . . Ja, Du skal ikke se saa hoven ud. Ifjor havde vi en Kjøbenhavner hjemme hos os, og han holdt saa grumme meget af at gaa paa Jagt, sagde han. En Morgen, før Fanden fik Sko paa, listede han sig ud med Bøsse og Jagttaske, og snart hørte jeg det ene Skud efter det andet nede fra Søen ved vor Gaard. Jeg gik derned. Han skreg til mig: Hvad her er for Jagt! Ved mit første Skud blev Gæssene som vanvittige og skreg og svømmede imod mig, ligesom de vilde angribe mig; jeg kan ikke skyde hastig nok. — Det maatte jeg tro, det var vore egne Gæs.«

Man lo. Vilhelm sagde: »Min Broder er da ikke egenlig en Kjøbenhavner, og han er jo ogsaa nylig kommen fra Udlandet.«

»Ja, pyt,« svarede Paulsen, »lærer man der at at skyde? Nej, der bliver man skudt . . . . i Italienerinderne, hvad Krøyer?«

»Sommetider,« svarede Otto.

»Selv var jeg skudt saa mangen god Gang,
Men aldrig endnu tilgavns,«

sang Paulsen.

Digitized by Google

»Det kan komme, naar man mindst venter det,« sagde Otto.

»Det er et sandt Ord, Krøyer. Der kommer strax en And derude.«

»Hvor?«

»Der,« svarede Paulsen og blinkede til de Andre.

Vilhelm kastede et Blik paa sin Broder og sagde: »Men Du har jo en Riffel, Otto.«

»Ja, Paulsen gav mig den; han sagde, at man her maa skyde Ænderne med Kugler, fordi de holde sig i Afstand.«

Vilhelm undertrykte et Smil, men gik hen til Paulsen og hviskede: »Tag Dig ivare, at Otto ikke mærker Uraad.«

»Aa,« svarede Paulsen og vedblev højt: »Jeg har selv ladet begge Løbene, og Bøssen er udmærket. Tag nu Anden, Krøyer!«

»Men hvor er den, Paulsen?«

»Den lille sorte Plet derude, der!«

»Naa, er det en And?«

»Han tror, at et saa lumsk Dyr viser ham sin hele Krop til Skive! Han er god! Skyd nu!«

Otto skød, og i samme Øjeblik lo Paulsen højt; men Latteren hørte ligesaa hurtig op; thi det lille Stykke Træ, han havde kaldt en And, var truffet, og paa Stedet saas kun Skum.

»Det var da Satan til Skud!« udbrød Vilhelm.

»Aa, Svineheld!« sagde Paulsen.

»Det kan vi strax afgjøre,« sagde Otto; »der kan blive Mere at le af. Jeg holder paa, at jeg,

Digitized by Google

som Du nu staar, skyder Dig Huen af Hovedet, Paulsen.«

»Ja, men jeg holder ikke!«

»Ja, men saa gjør jeg det gratis,« sagde Otto, spændte Hanen til det andet Løb og lagde an.

Paulsen saa paa Bøssepiben, der pegede mod hans Hoved, og paa Ottos Øjne og blev som fortumlet. »Lad være med de Narrestreger!« raabte han og veg baglængs hen imod et Træ for at dække sig.

»Narrestreg mod Narrestreg! Skuddet bliver usikkert, naar Du ikke staar stille!« raabte Otto. »Staa!« Et Sekund efter trykkede Otto af — Bøssen klikkede.

Ved den lille, skarpe Lyd af Hanen, der smækkede paa Knaldhætten, sank Paulsen i Knæ.

Det varede en Stund, inden han kom til sine Sandsers Brug; han syntes mærkelig betagen og sagde endelig: »Var det blot fordi jeg lo, Otto Krøyer?«

»Nej, det var ogsaa for andre Ting.«

»Har Du,« vedblev Paulsen saa sagte, at det kun naaede Ottos Øre, »hørt om Pigen fra Veilaa Mølle? Tal saa ikke derom til Nogen; lad det være nok.«

— Da Brødrene vare ene, sagde Vilhelm: »Det var dog forfærdeligt, Otto; det trækker mig krampagtigt i Hjernen, naar jeg tænker paa, om Bøssen ikke havde slaaet Klik.«

»Du Nar,« svarede Otto, »den kunde ikke

Digitized by Google

gaa af. Jeg havde i Forvejen sat en Kobberhætte uden Sats paa.«

»Hvad for Noget? Fy for Pokker! Var det Komediespil?«

»Nyssens gruede Du ved Tanken om, at Skuddet var gaaet af.«

»Ja, det kan nok være . . . . Men — ja, jeg vil nu ikke sige Mere.«

»Tal Du kun.«

»Hvor kan man være saa kold? Hvor Du har forandret Dig, Otto! Jeg kan huske, da Du første Gang kom herover til os og Du tog mig med ud i Haven. Det var, ligesom Du var en voxen, kjærlig Mand dengang, jeg har altid set op til Dig.«

»Hvor Børn kan skjønne og mærke sig Meget af Lidt! . . . . Naa, kan Du maaske nu se ned paa mig? Havde Paulsen ikke en ladt Bøsse i Haanden, medens jeg var vaabenløs? Sæt, han havde trodset! Kunde Du gjøre mig det efter?«

»Nej! men det var det Satans Udtryk, der var ved Dig, som gjorde det Hele. Du skulde selv set det. Du ligner os ikke længer.«

»Det maa Du ikke sige! Du maa ikke sige, at jeg ikke ligner Fader! — Men jeg skal sige Dig,« vedblev han leende, »jeg kom ud i Verden, og saa udviklede sig min Naturs Vinger. Vi ere Begge af Museslægten; men Du er bleven en Mus, jeg en Flagermus . . . . Ja, jeg maa vel tilføje, at saadant Noget siger jeg kun for Spøg, saa Du skal ikke tage det for Alvor.«

Digitized by Google

»Nej, det kan jeg nok vide. — Det er forresten ikke for det,« vedblev Vilhelm, »jeg under nok Paulsen en Tugtelse; han er fælt kaad. Husker Du Knud Gjedde, hjemmefra?«

»Ja, hvad han?« spurgte Otto opmærksom.

»Vi vare engang derovre, medens Fjenden var her. Der laa mange Officerer, og Knud Gjedde blandede sig altid imellem dem og teede sig, ligesom han endnu var Husarofficer, men holdt sig klogt borte fra al Ufred, skjønt man vilde have ham ind blandt Herregaardsskytterne. En Dag, paa Postgaarden, sad han øverst ved Bordet, og da Stegen kom, paatog han sig at skære for og sagde: »Um gut tranchiren zu können, muss man erstens von Adel sein.« »Und zweitens Courage haben,« sagde Paulsen og trak Stegen fra ham.«

»Ih, Gud fri os! Hvad sagde Knud Gjedde?«

»Han troede nok, at Paulsen var en af de Rigtige, der havde været i Bataille. Han sad ganske bleg og kom aldrig mere igjen, og siden den Tid lever han som en Skygge. Og ved Du, hvad han tager sig for? Han spiller Mariage med Dr. Siemsen!«

»Gudinden var altsaa ogsaa der!« sagde Otto ved sig selv. »Hvad mon hun nu siger om min Indblanding? — Jeg vil forsone Hende med et Offer, som man gjorde i Oldtiden, naar man uforvarende havde betraadt Evmenidernes Lund.«

Digitized by Google

Han spurgte Vilhelm: »Er der Noget, hvorved Du tror, at jeg kan muntre Paulsen op eller gjøre det godt igjen?«

Vilhelm blev forundret over denne pludselige Godmodighed, som han ansaa det for, men svarede: »Ja, fortæl her paa Gaarden, at han viste sig tapper og tilbød at staa for Skud.«

»Det vil jeg gjøre!«

— De fejrede en Afskedsaften med Mendoza, og næste Morgen tog Otto til Schiøtt.

ANDET KAPITEL.

Schiøtt havde modtaget Livskampen paa det Punkt, hvor den bødes ham: vred og mishandlet havde han benyttet, hvad der faldt ham ihænde, for at have Fornøjelsen af at leve godt trods sine Fjender, indtage en Position og gjøre dem Fortræd. Han havde theoretisk vidst, at det at skaffe sig Forbindelser, ikke foragte noget Middel, blive stærk til at skade og derhos dække sig med smukke Fraser var Vejen til at »sætte sig i Respekt«; nu udøvede han det i Praxis, hjulpen af sin Hustru eller ført af hende, og der var kun den Forskjel imellem dem, at hun gik fuldstændig op deri og ansaa det for Verdens virkelige Orden og Sammenhæng, medens han tillige stod ironisk

Digitized by Google

dertil. Han havde faaet en vis diplomatisk, kold og fornem Holdning; den hjalp ham til, med Anstand at forhandle Sager af almindelig Interesse fra den personlige Interesses Standpunkt og dog skjule dette sidste; men det kunde træffe sig, at han pludselig med et Smil eller en skærende Tone antydede den Haan, hvormed han vidste, at hans Ungdoms Idealisme saa ned; var denne Tribut betalt, gik han videre. Han var for lidet naiv til at kunne skuffe sig selv og tro, at han havde en ædel Hensigt, der helligede Midlet.

Da han igjen mødtes med Otto, var der et øjeblikkeligt Indtryk af Glæde, en Duft fra Ungdommen, som fra en Høstak, men i samme Øjeblik Lyst til at beherske Otto som tidligere, Mismod over, at han havde udviklet sig, Lyst til at miskjende det og et overordenlig skarpt Blik for, hvad Otto endnu manglede. Han anlagde strax hele Idealitetens Maalestok, og Otto, der ogsaa fornam Høduften, kunde ikke som overfor andre Mennesker være myndig og afsluttet, men blev i Førstningen Barn igjen, stod som Disciplen overfor sin gamle Lærer.

»Maa jeg forestille Dig en gammel ubekjendt Bekjendt,« sagde han, idet han førte Otto ind til sin Kone; »Du saa ham nok knap, dengang Du kjørte mig over. Det er ham, som skrev og forespurgte, om Bagtalelsen var sand: at vi vare gifte. Lad ham nu selv gjøre Dig sin Undskyldning. Han er forresten et godt Gemyt, der staar med den ene Fod i gothisk Kristelighed, med

Digitized by Google

den anden i det, Gotherne kalde Synd; saaledes halter han paa begge Benene, men saa ligelig, at det knap kan ses.«

Ved denne Præsentation var intet Andet at gjøre end at overhøre den, og det gjorde Begge.

Otto gjenkjendte det runde Ansigt med de kraftige, lidt fremstaaende Kindben og den bestemte Mund og Hage. Hun var ikke saa smuk som før; men hun havde visse fine Manerer, som gjorde det vanskeligt, strax at afgjøre, om hun var en fin Natur eller ej.

»De har gjort en lang Rejse,« sagde hun efter at have budt ham Velkommen, og førte Talen over paa Udlandet.

»Ja,« sagde Schiøtt, »lad ham kun fortælle om sin Rejse, det holde alle Rejsende af, ligefra Odysseus til Geert Westphaler.«

Otto fulgte hendes Opfordring, og da hun vilde vide, hvor han havde fundet et rigtig smukt Sted, nævnte han Schwyz, uvilkaarlig, skjønt modstræbende, og beskrev Egnen som et Paradis —

»Hvor der vel ikke manglede Slangen?« spurgte hun med et Blik og et Smil, hvoraf Otto følte, at hun ikke var nogen fin Natur, og nu for sit Vedkommende var paa det Rene med hende.

Da hun efter en Stunds Forløb lod dem ene, sagde Schiøtt: »Ej se, De er interessant, De kan tale med Damer, De kan behage. Men kom ikke her og stik mig selv ud.«

Otto gjorde en utaalmodig Bevægelse.

Digitized by Google

»Det var nu det dydige Ben, der blev sat frem,« sagde Schiøtt. »Og det er ganske i sin Orden; overfor Ægtemanden er man dydig. Det er maaske endogsaa Koketteri; naar jeg fortæller det videre, skal det vække Interesse for Dem — naa, vær nu ikke sentimental, men bliv siddende i Deres Menneskelighed overfor Deres gamle Ven. Hvilke Danske traf De i Udlandet?«

Otto nævnte Forskjellige og blandt dem Hjelmkrones.

»Traf De ikke Halds?«

»Jo,« svarede Otto og kunde ikke holde Rødmen fra sine Kinder.

»Naa, gjorde De dog! Fik De et Kys af Fruen? . . . . Jeg ved nok, hun lader det ikke komme for vidt.«

»Har Fru Hald nogensinde budt sig til at kysse Dem eller Nogen, De kjender?« spurgte Otto.

Schiøtt vilde gjerne gjort sig den Fornøjelse at svare tvetydig; men Situationen blev for alvorlig og han svarede: »Nej.«

Otto lod det blive herved, tilmed da Schiøtt hurtig vedblev: »Saa De traf Hjelmkrones! Ja, det er et Bekjendtskab, som De skal kultivere. Hun gjør Figur, fører Hus, har Indflydelse, samler et politisk Parti hos sig, intrigerer og koketterer. Hun hører rigtignok til et fjendtligt Parti, hvad mig angaar; men hende maa De, Pinedød, gjøre Deres Opvartning.«

Digitized by Google

»Jeg troede, De snarere vilde give mig Anvisning paa Deres egne Venner.«

»Hm; troede De? Ja, mine Venner .... de ere noget kræsne, skal jeg sige Dem .... Eller hør nu: jeg kommer ikke med Fraser, som Ingen tror paa, men siger Dem: Gjør Lykke! Det skriger til Dem ud af Samfundets Indvolde, og har De gjort Lykke, kan De tale salvelsesfuldt.«

Otto svarede smilende: »Kan De huske, da De sagde, at det gjælder ikke om at gjøre Lykke, men at blive lykkelig i Verden? Nu har jeg paa Deres Ord rejst Verden rundt efter Lykken, og saa modtager De mig med: Det er galt, bliv ikke lykkelig, men gjør Lykke.«

»Min Hr. Lykkens Franklin eller Columbus eller *commis voyageur!* Behag at mærke Dem, at jeg ikke er stædigt Æsel nok til ikke at strække Gevær overfor Fornuft og Erfaring. Gjøre Lykke — hvor gjerne vil De ikke! De vil kanske bilde mig ind, at De kommer fra Rom og Paris som et uskyldigt Barn, der tror paa Paradis og Papa Gud, der hjælper de artige Børn, naar blot de ere kjønt artige ....«

»Lad nu blot være at deklamere, gamle Schiøtt. Om mig vil jeg give den Oplysning, at jeg i gamle Dage troede paa Marmorpaladset bag Husene og tror derpaa endnu, men paa anden Maade. Jeg tror paa Marmortemplet ogsaa i Dem, Schiøtt, skjønt jeg ikke ved, hvordan det skal fiskes op.«

»Kan sgu gjerne være,« sagde Schiøtt; »men De gjør dog Samfundet Uret, idet De antyder, at

Digitized by Google

det ikke er smukt udvendig. Der er en Fernis udbredt over Samfundet, og jeg finder, at den er baade smuk og nødvendig. Hvo, der om Søndagen ser Folk gaa i Kirke, hvo, der i Bladene læser Domfældelserne, hvo, der ser de offenlige Beretninger om Velgjørenhed, vil ikke være saa uretfærdig som De og tale om Marmor i Baggaarden. Og det er Altsammen ikke blot kjønt, men ogsaa rigtigt. Uden det vilde Uhyret, Massen, bryde frem for at tage os Stegen af Munden; uden Respekt for disse Scener, vilde Mængden ikke blot føle, men benytte sin virkelige Magt. Nu bøjer den sig. Og hvor meget Smukt foraarsages ikke derved: Fattige Familiers naive Lidelser, deres gemytlige Tro, deres inderlige Overbevisning om, at i Stedet for dette glædeløse Liv, hvorunder deres Legemer visne, skal gives dem et bedre Liv! Ja, det er godt, at de Fattige tro og blive dydige. Men gaa bag Kulisserne, se efter i Historien: Hvo har udrettet Noget, hvo har nydt, hvo er bleven beundret, tilbedet? Den, som nød med store Evner! Den, hvis Lunger vare Blæsebælge! — Forholdet til Kvinden — læs Michelet. Se, hvorledes i Aarhundreder alle theologiske Kampe havde det Formaal at nyde, at blive elsket, hemmelig elsket af Kvinden. Se, hvorledes undertiden Samfundets virkelige Tilstand viser sig, som ved et vulkansk Udbrud, der lyser milevidt. Under de fine, rige, velhavende Klassers Fernis ligger en umaadelig Nydelsessyge, der bliver til Forbrydelse, umaadelig Forbrydelse,

Digitized by Google

fordi den har at vedligeholde Dydens Fernis! Vor Tids Bourgeoisi udmærker sig ved at have alle disse Laster og Forbrydelser i det Smaa og alle Dyder ligeledes i det Smaa! — Se frem og se tilbage! Hvad ser man? Den ene Slægt efter den anden, Fødsel, Liv og Død, et evindeligt Kredsløb. For os synes Livet at staa stille, at være noget Vigtigt, vi selv synes vigtige. Det Samme have de Andre bildt sig ind! Først naar man bliver ældre, mærker man, at det Hele var Indbildning. Man blev født for at leve, for at bevæge sig i Solskin, være glad, ogsaa for til Afvexling at være sørgmodig og lide. Der blev tidlig indprentet os Regler for, hvordan vi skulde bære os ad for ikke at gjøre Andre Skade og paadrage os selv Fortræd. Disse praktiske Regler bleve kandiserede med noget Mystik og kaldtes saa Religion; man prædikede derover i Kirkerne. Man talte overhovedet, for at fornøje sig, en hel Del om udødelige Ting, om Ideer og Idealer, og Digtere gjorde Vers derom. Det var meget kjønt. Man har havt sin Fornøjelse deraf. De som tidligere døde, havde lignende Fornøjelse, de brugte alle disse Skuffelser til at pynte Livet. Saa døde de, nøgterne, forstandige, desillusionerede! Nej, kom til mig, naar De har tabt Illusionerne« — saaledes sluttede Schiøtt med et sært Blik — »saa skal jeg maaske lære Dem, hvor de i Virkeligheden findes igjen.«

»Farvel saalænge, Schiøtt, og Tak for god Modtagelse!« sagde Otto.

Digitized by Google

»Naa, vil De bort, hvor vil De hen?«

»Ind i den slemme Verden med alle de Illusioner, jeg har tilovers, »og dem er der endnu, Gud ske Lov, mange af.««

»Ej, han citerer endnu danske Digtere! ....«

»Der er serveret, hvis Jægermesteren behager,« sagde en Person, der traadte ind, sortklædt og med hvidt Halstørklæde.

»Sem! Haundrup!« raabte Otto. »Sem! hvordan har De det?«

»Otto Krøyer .... Hr. Krøyer .... ham selv .... velkommen! .... jeg beder om Forladelse.«

»Men, Schiøtt, hvad har De gjort med Sem? Er han bleven Deres Kammertjener?«

»Hushofmester, Hr. Krøyer,« sagde Sem og rettede sig i Vejret.

»Dyden vilde ladt ham komme paa Ladegaarden for ikke at saare ham, Udyden gav ham Brød,« sagde Schiøtt. »Men kom nu med tilbords.«

»Nej, jeg vil ....«

»Vist ikke, nej! Gaa ind og byd min Kone Armen. Sem, vis Hr. Krøyer Vej og bring os saa den bedste Vin, Deres Højærværdighed kan finde.«

»Det skal jeg, Hr. Jægermester!«

— Otto lagde Mærke til, at Schiøtt havde en stor Nydelse af hver Ret og behandlede Maaltidet som en Sag, der fortjente et Menneskes hele Opmærksomhed. Schiøtt var deri aldeles forskjellig fra Otto, der ikke var i Stand til at af-

Digitized by Google

vinde Gourmandisen mere end et Øjebliks Interesse og desuden ved Samtalen havde tabt Appetiten.

»De er og bliver en Spurv,« sagde Schiøtt.

»Hr. Krøyer spiser rigtignok som en Fugl,« sagde Fruen. »Hvad maa jeg dog byde Dem?«

»Vent nu lidt, han pimper hellere. Maa jeg drikke et Glas Chambertin med Dem .... Libertin, havde jeg nær sagt, hvis jeg ikke havde husket Ben Jonsons Ord, at den Mand, der kan gjøre en Kældermand, ogsaa kan blive Lommetyv.«

Schiøtt blev alt mere oprømt, og da de vare ene ved Kaffe og Cigar, begyndte han at tale om Kvinder paa sin gamle Vis, maaske kun lidt mere materielt. Han var af den Mening, at der burde udarbejdes et stort Konversationslexikon over erotisk Erfaring og foreslog Otto at overtage Italien.

Otto var ikke kommen videre end til at kunne fatte en Lidenskab og vilde ikke videre; Frivoliteten havde han ingen Sands for. Han sagde: »De sidder altsaa stadig som en Tannhäuser i Venusbjerget.«

»Naa, og De, Højstærede, De er som den dumme Tannhäuser gaaet ud af Bjerget og vandret til Rom uden at faa Syndsforladelse.«

»Aa, ja, det kan nok siges.«

»Saa er De jo fuldstændig hjemløs! Kirken vil ikke vide af Dem, og Venusbjerget har De forskærtset.«

»Aa, ja, det kan nok siges.«

»Jeg har aldrig kjendt noget Menneske, der er voxet saa lidt som De.«

Digitized by Google

— Men da Otto kom udenfor og red videre paa den Hest, hans Broder havde laant ham, sang han i højen Sky. Han var ene i Skov og paa Mark, Livskraften slog op i Lue efter at være henvist til sig selv som eneste Støtte. Den kastede Sangen som et Slør over Fortid og Fremtid, tog midt under sin egen Larm sin stille Beslutning og beredte sig paa det venlige, korte Møde med Moderen.

Man ser et Land ganske anderledes, naar man rejser ene og tilhest, end fra et Diligencevindue. Otto indaandede Storheden af de Former, hvori Egnen undertiden strakte sig, de lange, bølgende Linjer, hvori Jorden ligesom jevnt skyndende sig med Efteraarets Vind skraanede mod et Vanddrag eller en Mose og hævede sig igjen, medens de halvt afbladede Trægrupper paa Skraaningerne alle stode bøjede mod Øst — men sejgt og haardnakket beredte til igjen at optage Kampen mod Vesterhavsstormen — og medens den brune Lyng kantede det dyrkede eller pløjede Land. Enten Tilfældet var ham gunstigt, eller hans Øje var opladt, traf han faa Mennesker af stygt Udseende, med Tegn paa at være af slet Race. I Reglen var der noget Opvakt i Blikket, og undertiden hilste han gladbeundrende Fysiognomier med tydelige Præg af en ædel Race. Han syslede med at sammenligne det Fremmede og det Hjemlige og udfinde Forskjellen f. Ex. mellem et regelmæssigt italiensk og et regelmæssigt dansk Ansigt. Hint Fremmede tiltaler ofte kun ved sin Form

Digitized by Google

og sit Præg af Lidenskab, uden at noget Præg af Indhold i Længden kan tilfredsstille Beskueren; undertiden har det dog ogsaa et Udtryk af idealt Sværmeri, som Norden sjelden opviser, og som Nordboen aldrig glemmer, naar han har set det, men beholder dybt i sin Sjæl som en Tilskyndelse. I Norden er det ædle Ansigts Udtryk det Dybe, Tænksomme og Trohjertige, forenet med en vis Jevnhed; et særeget Træk, ofte endog hos Børn, et Træk af Vemod, staar som Minde om, at denne Races bedste Afkom har saa mægtig Fornemmelse af Godt og Ondt og af Livets svære Kamp for Sejr.

Med Hensyn til Hjemmet gjorde Otto sig ingen Illusioner; han vilde mere bringe end hente Glæde og havde i sit Sind Fornøjelsen, der kommer af en saadan Forvisning og af Længsel efter at bringe glad Overraskelse. Det lykkedes ham ogsaa, da han red lige hen til Vinduerne, bøjede sig ned og nikkede ind til Moderen; hun kjendte ham uden at tage Briller paa; Moderhjertet har sine egne Øjne.

Alting var uforandret: de samme kjære, gamle Møbler fra Barndommen, der fyldte i de smaa Stuer, den samme stille Ensomhed og simple, blanke Renlighed. Som forhen havde Moderen det strengt kirkelige Væsen og syntes efter den første hjertelige Modtagelse hurtig at ty dertil som Middel til at bevare Overmagten og trykke ham ned. Kun havde hun nu ogsaa lagt sig til at bruge Snustobak. Det var for hendes Øjnes

Digitized by Google

Skyld, og medens det generede ham, kunde han just ikke blive vred paa Moderen derover, men paa Skæbnen, der syntes at drille ham med at gjøre det uskjønt, som var ham nærmest, og bestandig mere skjule det, han vilde elske, under en frastødende Form.

Svogeren havde heller ikke forandret sig. Han havde ikke glemt Otto Noget og vejede ham med samvittighedsfuldeste Nøjagtighed paa sin Guldvægt. Hvad var han? Hvad duede han til? Hvilken Anseelse stod han i hos Byfoged og Præst? Af hans Breve fra Udlandet havde Moderen med Stolthed spaaet noget Stort; denne Søn, overfor hvem hun gjerne gjorde sig haard og opstillede religiøse Fordringer, var dog tillige hendes eget verdslige Haab, medens han af samme Grund var Søsterens og Svogerens Frygt. Fra sit lille Hus havde hun kun ham at sætte imod Svogerens store Hus, og ved hver stolt, selvtillidsfuld Ytring i hans Breve havde hun gjort ham høj, saa høj, at han ragede op over Skorstene og Fløje paa det højeste Hus i Byen. Nu kom han, og medens Moderhjertet bankede af Glæde over det Energiske, Trodsige og særegne Poetiske, Vidnesbyrdet om Lykke, Sorg og Elskov, og gjerne tog dette Udseende som Valuta, hvorpaa der kunde udstedes gyldige Vexler paa Fremtiden, sagde Svogeren: »Jeg kan sgu ikke se, at han er bleven en Døjt mere, end han var, da han ikke undte mig Maden i Munden. Kjønne Klæder har han paa, og

Digitized by Google

Skæg har han; men det kunde jeg da ogsaa faa, naar jeg ikke vilde lade mig barbere.«

Moderen spurgte Otto: »Hvad er Du nu egenlig bleven, Otto?«

»Jeg tænker, jeg er bleven mere Menneske, Moder.«

Moderen tænkte paa det skrækkelige Ord om Skæget og fandt, at Svogeren ogsaa kunde trumfe Otto med Hensyn til »Menneske«. Hun vedblev: »Ja, men hvad er Du? Hvad Titel har Du eller tænker Du at faa?«

»Jeg tænker, jeg er Digter; men det Navn er for stort til, at man kan give sig det selv.«

»Blot Du ogsaa er bleven god og from!« sagde hun, men ventede ikke paa Svaret.

Mdm. Krøyer gik ind til Svogeren og sagde: »Otto er Digter.«

Svogeren svarede med et meget langt: »Pyh— hvad er en Digter?«

Mdm. Krøyer gik tilbage igjen, og ad lange Omveje og med stor Finhed, som hun troede, førte hun igjen Talen tilbage til det forrige og spurgte: »Hvad er en Digter?«

Derpaa kunde Otto ikke let give Svar; men han sagde efter nogen Nølen: »De have i Udlandet opfundet den Kunst at lave et kostbart Metal af Ler; en Digter laver Guld og Sølv af Menneskeler. Endogsaa af Din Svogers Sjæl kan jeg hente lidt Ler frem og forvandle det til Guld eller i det Mindste til Sølv.«

Digitized by Google

Moderen sagde: »Du er ikke barmhjertig og god imod Din Onkel, Otto.« — Hun gik tilbage og sagde til Svogeren: »Jeg ved nok, hvad jeg ved.«

Svogeren svarede: »Ja, det ved jeg ogsaa.«

Otto overskuede det hele Forhold og følte, at det slappede ham. Enten maatte han gjøre det lille Hus stort, eller det maatte gjøre ham lille. Han sagde til sig selv, at han kunde ikke som Antæus kaste sig til den moderlige Jord for at fordoble sine Kræfter; han maatte kaste sig til sig selv, til sin Verden derinde, opgive Virkeligheden for at skabe en ny gjennem Fantasi og Digt.

»Digter,« sagde han; »ja, hvad Fortjeneste er der ved at være Digter, naar man ikke skaber noget Betydningsfuldt og Stort, naar man ikke bringer Tiden fremad, naar man ikke i sit eget og andre Menneskers Indre har læst en stor Hemmelighed? Mig synes, der er saa dybt, saa glødende hedt og smertefuldt inden i mig. Blot komme i Ro, være ene med mig selv! Og hvor er man ene som i en stor By!«

Moderen spurgte, om han ikke før sin Afrejse vilde tage ud og se til Birgitte, som var hos Sandbergs; Forpagter Sandberg var død, men hans Enke og Datter vare endnu paa Gaarden. Han svarede, at saadanne vemodige og behagelige Gjensyn nu maatte vente til en anden Gang.

Hun sagde: »Jeg har ikke brugt alle de

Digitized by Google

Penge, Du gav mig, før Du rejste; vil Du have dem tilbage?«

Det vægrede han sig ved; han sagde, at han havde endnu nogle af sine Rejsepenge, med dem vilde han spille i Lotteriet.

»I hvilket, Otto?«

»I Livets.«

»Hvor Du taler sært!« — Hun endte med at bede ham tage sig lidt af den gamle Proces; den var nu for Højesteret, og der var nogle Papirer, som beroede hos en Hr. Bagger, og som denne skulde udlevere.

TREDJE KAPITEL.

Paany en lyksalig Tid, paany en Tilværelse, hvori det syntes Otto, at Skæbnen betalte ham, hvad Livet gav ham Fordring paa. At have glemt Alt og dog leve erindrende, at sysle med store Planer, hvortil han ikke behøvede anden Hjælp end sit eget Indre, at forberede sig til Udførelsen ved Studier, kæmpe den ideale Kamp med Vanskeligheder og besejre dem, at fornemme Troen paa en lys og herlig Fremtid som Frugt af hver Dags Møje, hver Dags Glæde, hver Dags rhytmiske Sang!

Digitized by Google

Det var den gamle Tanke om Dommedag, der trængte sig frem i ny Skikkelse, omtrent som den havde foresvævet ham, da han om Natten stod paa Colosseums Ruin. Sangen skulde indledes med Paradiset og dets Tab og dernæst vise Menneskehedens Kamp i en Række store Epoker og store Personligheder samt Maalet, hvortil den stundede. Dette Maal kjendte han ikke; men dybt i hans Sjæl var en dunkel, glødende Fornemmelse eller Anelse derom, og han haabede, at den vilde slaa ud i klar Lue under selve Arbejdet. At det Hele skulde ophøre, naar man var kommen til Erkjendelse og Skjønhed, at Menneskene skulde naa saa højt, at de udtalte det hemmelige Ord, der førte Jorden ind i Himlen — saaledes som han tidligere havde sagt til Schiøtt og de Castro — troede han tildels endnu; men han var ikke ganske enig med sin tidligere Mening om, hvad Erkjendelse og Skjønhed egenlig var. Han vilde behandle hver stor Epoke som et særskilt Hele, og den første, han tog for, var Roms Kamp med Karthago, Hannibals Geni i Spidsen for Barbarer og Scipios Sejr i Spidsen for Civilisationen. Ligesom skæbnesvangert dreves han til dette, hvorom han havde talt paa Bjærgene ved Italiens Grænse, og som indeholdt Scener svarende til, hvad han selv havde oplevet.

Han havde truffet paa Justitsraad Roed og var kommen til at bo i et Par Værelser, som Justitsraaden havde tilovers i sin store Etage og

Digitized by Google

plejede at leje ud. Dette var ikke sket ganske tilfældigt. Der var hos Otto altfor meget Præget af, at han var fyldt med Noget, en Energi, Dybde eller Glød, til at han ikke skulde tiltrække, skjønt rigtignok ogsaa frastøde og ængste en Mand som Justitsraad Roed; men den sidste Slags Fornemmelse blev hos Justitsraaden overvundet af et andet Hensyn. Han havde mærket, at Tiden var forandret; Magt, Indflydelse og Betydning trak sig andetstedshen end til de stille, adstadige Embedsmænd; en vis Uro var paa Dagsordenen, og han antog, at der kunde komme noget Fortræffeligt ud af hans Modenhed og Klogskab forenet med en ung Mands Energi, især naar den unge Mand blev knyttet til ham ved Familiebaand — hans lidet smukke Datter. Han antog efter den Maade, hvorpaa Otto fremtraadte, at han besad Formue eller havde den ivente, i alt Fald troede han uvilkaarlig paa en Fremtid for ham og glemte gjerne sit tidligere Mishag.

Naar en Mand som Justitsraad Roed gjør Beregninger, blander han altid lidt Gemyt deri. Saaledes kom det, at han uvilkaarlig overfor Otto antog en Tone af faderlig Velvilje, af en upartisk og ærlig Mands jevne Oprigtighed, som det var vanskeligt at afvise, især for Otto, der kunde høre paa Alt. Otto modtog de jevnlige Indbydelser, tildels af en Grund, som Justitsraaden, hvis han havde kjendt den, vilde have kaldt forfærdelig. Der var noget Særeget ved

Digitized by Google

hans Erindringer; Sjælen vægrede sig ved at drage dem frem i deres hele Sandhed og Betydning, og medens han vilde bruge dem, trak de sig tilbage og bleve ubestemte, hans Sind blev som et bedugget Spejl. Han behøvede noget oplivende, styrkende, opløftende Liv i Omgang og Omgivelser og fandt det ikke. Han holdt sig ogsaa meget tilbage af Ulyst til at træffe sammen med Camilla. Men i Tusmørke, hos Justitsraadens, naar Kakkelovnsskinnet faldt paa en af Damerne, saa kunde en uvilkaarlig Bevægelse, en Fold af Kjolen eller Spidsen af en Fod ligesom aabne en Sluse for Tanker og Stemninger, fremtrylle en forgaaet Verden i ny, omskabt Skikkelse, fylde hans Sjæl med en Duft, som den vedkommende Dame selv ikke var istand til at frembringe, og saa kunde han leve længe af denne Bevægelse. Han brugte, hvad der kom ham for, som Malerne deres store Dukker, som Skelet for en ideal Beklædning. I nogle Øjeblikke kunde da hans Stemme og hele Adfærd bære Præg af en Inderlighed, der gjaldt det Fjerne, men blev tagen til Indtægt af de Nærværende, og som forøgede Justitsraadens faderlige Velvilje.

Justitsraaden kom en Dag og aflagde ham et Besøg.

Efter nogen Tale om Vejrlig og Bynyt sagde Justitsraaden: »Hør, jeg kunde have Lyst til at tale rigtig ligefrem med Dem, hvis De tillader det.«

»Med største Fornøjelse, Hr. Justitsraad.«

Digitized by Google

»Ja, saa vil jeg da sige Dem, at De er et underligt Menneske.«

»Hvorledes mener De, Hr. Justitsraad?

»Jo, for jeg har lagt Mærke til, at første Gang De træffer sammen med Folk, kan De nok være elskværdig og behage; men anden eller tredje Gang er det forbi, og saa støder De blot Menneskene desto stærkere fra Dem.«

»Ligger det ikke i, at første Gang man træffer Mennesker, har man Øje for, hvad Ideen har havt til Hensigt med dem, da de bleve skabte; anden eller tredje Gang opdager man, hvor lidet de svare til Hensigten.«

»Det er saa subtilt. Ingen af os er Engel; men Alle have dog noget Brugbart; Enhver kan gavne En paa sin Maade. Jeg betragter Venskaber og Bekjendtskaber som Støvler; man skal træde dem ud, før de rigtig passe En.«

»Ja, saamænd. Men hvad skal man da bruge alle de Støvler eller Tøfler til?«

»De maa ikke holde altfor meget fast paa Lignelsen. Har man gjort et godt Indtryk paa Folk, skal man kultivere det. Man behøver hverken at være Smigrer eller Spytslikker for at lægge Mærke til Folks Svagheder, give lidt efter for dem o. desl. I vor Tid maa man gjøre sig selv lille, som der da ogsaa staar i den hellige Skrift: Hvo sig selv fornedrer, skal ophøjes. Det er virkelig et Ord at lægge paa Hjerte, naar man vil frem i Verden. Det er ikke for at rose mig selv; men dengang Grundloven forhandledes,

Digitized by Google

talte jeg tidt med Ministeren og gav ham mange Vink uden at lade, som om de kom fra Andre end ham selv, og han tog virkelig meget Hensyn til dem. Det er nu en af Folks Svagheder, som man maa skaane, at skjønt de ere Gøgemødre, ville de selv have lagt Æggene. Hvis han havde vedblevet at være Minister, var jeg ogsaa kommen endel videre, end jeg er; men med den velsignede Tilstand, som vi have, kan man jo knap skrive Udskrift paa en Indstilling; for man ved jo ikke, hvad der kan indtræffe, medens Brevet er undervejs.«

»Men i den Usikkerhed er det altsaa til ingen Nytte at behandle Folk saa klogt.«

»Jeg be'er om Forladelse. Der har jeg nu en Ven, og Ingen kan vide, naar Hjulet drejer ham op igjen. Ingen er saa ubetydelig, at han eller hun jo kan blive En til Gavn eller i det Mindste til Skade. Især Fruentimmerne; naar de kjende et Menneske og synes om ham, og han taler, skriver eller udfører Noget, saa tale de om det i alle Selskaber, sværme for det, finde det guddommeligt. En klog Mand forstaar at behage dem Alle uden at binde sig, uden at vise den ene mere Opmærksomhed end den anden, og naar de have løbet om og sværmet og hjulpet ham fremad, saa gifter han sig. En klog Mand i vor Tid er forekommende mod Alle, tager Hatten dybt af selv for sin Flødebonde og tænker ved sig selv, hvad han vil.«

Digitized by Google

»Man kunde da ogsaa tænke sig en anden Vej.«

»Hvilken da?«

»F. Ex. gjøre sig saa stærk og udføre noget saa Kraftigt, at Alle maatte staa stille og se op.«

»Ja, men det er svært. Men kanske De har saadant Noget for. Maa jeg uden Indiskretion spørge derom? De har i Huset Ord for at være meget flittig — hvad tager De Dem for?«

»Dersom det kan interessere Dem, kan jeg gjerne meddele Dem, noget deraf,« sagde Otto og forelæste Justitsraaden et Stykke af sin Digtning, der bl. A. omhandlede Karthagernes Uro og vexlende Stemninger, deres Ulyst til at høre Andet end det Behagelige, deres Forkjærlighed for de Talere, der nedsatte og haanede den romerske Magt og benægtede Nødvendigheden.

Da han havde endt, sagde Justitsraaden: »Det var som Pokker! Gik det virkelig saadan til? Var det virkelig en capuansk Dame, som forraadte den romerske Konsul den Vej, Hasdrubal vilde tage for at komme Hannibal til Hjælp? Stakkels Hannibal! Det maa have været et haardt Øjeblik, da de kastede Hasdrubals Hoved ind i hans Lejr .... Men ser De, med Deres Tilladelse, der har De igjen været uklog. Den Maade, hvorpaa De har behandlet Raadet og Folket i Karthago, kan let blive tagen for en Allusion. De haaner Folketalerne og maaske Karthagos Konstitution og driver Afguderi med en enkelt Mand, fordi han sætter sin Person

Digitized by Google

ivove. Hvordan tror De, det vil blive optaget? Hvem kan være Deres Ven, naar det gaar galt?«

»Ja, der skulde rigtignok Venskabet vise sig . . . . men hvordan skal Poesi da være i vor Tid?«

»Den skal gjøre Folk fornøjede. Den skal skildre det huslige Liv og være moralsk og alligevel kildre lidt . . . . De forstaar? — Tro De mig, var jeg Digter, jeg skulde skrive et Digt, der skulde gjøre Lykke, for jeg ved, hvordan Folk skal ha'e det.«

»Jeg tror, Folk skulle have det saadan, at enhver Digtning opslaaer Uendelighedens Porte for dem,« sagde Otto.

Justitsraaden tog sig en Pris og bød Otto en. Otto modtog den høflig. Han fortrød at have udtalt dette Ord til Justitsraaden, og efter sin pathetiske Ytring fortsatte han med hemmelig Ironi: »De har dog vist skrevet Digte, Hr. Justitsraad.«

»Hvem har ikke det? Men egenlig Poet har jeg aldrig været; jeg er en praktisk og ligefrem Mand.«

Samtalen endte med en Indbydelse til The.

Da Justitsraaden var gaaet, blev Otto siddende en Stund i Tanker. Hans Blik faldt paa den gamle Sofa; den stødte hans Øje, og uvilkaarlig kom han til det Ønske og den Plan, naar hans Digtning udkom og gjorde Lykke og indbragte ham Penge, saa at kjøbe sig en smuk, ny Sofa. Med den Følelse af Rigdom, han bestandig bar i

Digitized by Google

sig, kunde det ikke falde ham paa Sinde, at han egenlig var fattig, og Tanken tyngede ham heller ikke nu. Efter at have i Tankerne kjøbt Sofaen anskaffede han sig endvidere et helt Indbo, indrettede Værelser derefter, byggede sig et Hus efter sin egen Smag, skulde saa ogsaa have et Gods, kjøbte en stor Strækning, anlagde en Havn, byggede en Flaade, gjorde Tog og Erobringer — og var saa igjen inde i Hannibal og Karthago.

Justitsraaden fornyede undertiden den Slags Samtaler, og trods al Forskjel imellem ham og Otto, var der dog Noget, hvori de hemmelig stemmede overens. Otto ønskede Livsnydelse og blød Tilværelse for at kunne holde sig i Stemning til at digte uforstyrret: den sande Digter skulde ikke plages med uopfyldte Ønsker; Skæbnen skulde hæge og pleje ham, for at han kunde synge om det Mægtige og Store, om Menneskehedens Formaal.

Justitsraaden nærede sine Planer uden just at turde gjøre Noget for dem. Men engang, da Kammerherreinde Hjelmkrone besøgte ham, fik han sin Datter til at synge en af Ottos Sange, som Alfons havde sat i Musik. Det var en af de Sange, Otto havde digtet paa Bjergene, da han havde forladt Camilla i Genf, og der var hele Udtrykket af den ideale Lykke og Vemod, som dengang havde fyldt hans Sjæl. Kammerherreinden blev tiltalt deraf og roste Sangen. »Ja,« udbrød Justitsraaden fornøjet, »er det ikke

Digitized by Google

sandt, at han er Noget? Der ligger Noget i det Menneske! Han bor forresten hos os, ovre paa den anden Side.«

»Hvad hedder han?« spurgte Kammerherreinden.

»Otto Krøyer.«

»Saa? . . . . Naa, jeg tror næsten, jeg har set ham i Italien.«

Hverken Otto eller Kammerherreinden vidste bestemt, hvordan de stode til hinanden. Han havde i Rom mærket Afkøling i Venskabet, men ikke lagt Vægt derpaa og næsten glemt det, da han kom mellem ganske andre Omgivelser og i en Strøm af Begivenheder. Det stod nu kun for ham, at han ikke uden Paatrængenhed kunde opsøge Kammerherrens som gamle Venner. Hun vidste ikke, hvor meget han havde erfaret om hendes Færd, og hvilken Afregning han mulig bar paa. Forsvandt han i Mængden, var det ligegyldigt, hævede han sig op, kunde det blive hende ubehageligt i de nye Forhold, hvorunder hun med sine Evner til at behandle Menneskene havde faaet Betydning i sin fornemme Familie og hjalp den til at spille en Rolle. Hun havde endnu ved Siden af sit Nag en vis Sympathi for Otto. Hun havde dog engang »læst en Fremtid i hans Øjne«. Det forekom hende og-

Digitized by Google

saa, da hun nu et Øjeblik havde set ham, at der var en stærk Udvikling tilstede; det Samme, han følte selv, mærkede ogsaa hun: han bar paa Noget.

Kammerherreinden og Helzen havde en Samtale. Hun sagde: »Jeg var forleden hos Justitsraad Roeds — man maa jo holde sig gode Venner med sine halve Fjender — og der lod man til at gjøre overordenlig meget af en ung Mand, som nylig er kommen hjem fra Udlandet. Man venter sig nok store Ting af ham; formodenlig skal han bringes frem og i Vejret.«

»Saa?« sagde Helzen urolig. Dels var han ivrig for sit Parti indtil Grænsen af Fanatisme, dels vilde han ikke, at noget Talent skulde komme frem, medmindre det stillede sig under hans Beskyttelse og tjente ham imod Gjentjeneste.

Hun spurgte: »Hvorledes kunde man forekomme det og tilintetgjøre en saadan Person?«

»Hvis han hører til den slettere Del af vort Bureaukrati og er skadelig for Land og Rige, ligger jo Midlet nær.«

»Ja, men skulde Midlet ikke netop være at bevise hans Skadelighed?«

Helzen svarede: »Hvis det var en højere Sandhed, at han burde ødelægges, bleve alle Midler underordnede i Forhold til Sandheden.«

»Det vil sige« — bemærkede hun halvt spøgende — »at man maatte virke saaledes, at den Vedkommende følte sig stillet fjendtlig til

Digitized by Google

Folket og blev overstrømmet af Bitterhed imod det og tilintetgjorde sig selv?«

Helzen saa beundrende paa hende, næsten skræmmet ved at høre sine Ord oversatte, og svarede: »Saa omtrent.«

»Hvem er det?« spurgte han efter en Pavse.

»Først vil jeg sige Dem, at jeg ikke absolut vil tro ham skadelig. Jeg har indbudt ham til imorgen Aften og vil gjøre et Forsøg. Han hedder Otto Krøyer.«

»Saa kan Deres Naade spare Deres Ulejlighed. Det er et Menneske uden andet Formaal i Verden end sin Egoisme. Jeg kjender ham fra gammel Tid. Han er som en Edderkop, der sidder i sit Væv som i Verdens Centrum og kun har den Opgave at fange Fluer.«

»Ja, maaske; men jeg vil dog først prøve ham. Og skulde det saa gaa anderledes, end De venter, saa maa De holde vor Aftale og være hans Ven, ligesom jeg er Ven af Deres Venner.«

»Ganske sikkert, De kan stole paa mig.«

»Giver jeg Dem et Tegn, saa maa De komme og lade Venskabet blive indledt.«

»Saa kan jeg maaske staa længe paa Post.«

»Godt; hvis jeg finder det Modsatte, saa skal De betragte Dem som afløst, naar jeg bryder en Ubetydelighed i Stykker.«

»Naar De bryder Staven over ham — godt!« svarede Helzen leende.

Digitized by Google

Da Otto havde modtaget Indbydelse til Kammerherrens Soiree, sagde han til sig selv: »Min Lykkes Posthorn lyder atter. Den har fundet, at jeg for ikke at synke sammen maa ind i en Atmosfære af Dygtighed og Skjønhed. Nu aabnes mig Dørene til en ny Selskabskreds, saadan som jeg engang gjorde Regning paa. Lykken honorerer endnu de Vexler, jeg trækker paa den. — Om jeg skulde træffe Camilla Hald? Aa, nej, man siger jo, at hun lever ganske indgetogent og religiøst. Hun er vist et mærkelig sammensat Væsen, Blanding af Lidenskab og Frygt, saa at hun altid, naar man forlader sig paa hende, maa vise sig troløs .... Hm, jeg tror, jeg trods al min Erfaring er ligesaa glad og urolig, som da jeg skulde til Grevindens Bal; men naar jeg kommer under Folks Øjne, er det borte. Der viser man sig i sit Resultat, ikke i sit Maskineri.«

Det gik i den Henseende, som han havde ventet; han var hverken glad og urolig eller imponeret, da han traadte ind i de smukke oplyste Værelser, i det talrige, smukke Selskab. Personligheden mindedes ligesom uvilkaarlig, hvad den havde oplevet, og stod afsluttet paa Erfaringens Højde. Han troede desuden fuldt og fast, at han gik sin Skæbnes Ærinde, at den havde indbudt ham, at Alt, hvad der omgav ham, var Midler eller Vidner.

Digitized by Google

Han hilste paa Vært og Værtinde, og Kammerherreinden forestillede ham strax for Milner, hvem hun forresten godt huskede, at han kjendte. Det blev ikke Otto paafaldende, at hun forsigtig forbeholdt sig at forestille ham for nye Folk.

»Hr. Etatsraad Milner — Digteren Hr. Krøyer.«

»Ih, Hr. Otto Krøyer, hvor det er længe, siden vi saas!« sagde Milner, der altsaa nu var bleven Etatsraad. »De har nok været rejst? Ak, ja, Rejselivet! den gyldne Frihed! . . . . De har vel hørt om min Ulykke?«

»Nej,« svarede Otto og opsatte efter Høflighedens Regler et uroligt, medfølende Ansigt.

»Min Dagmar er død,« sagde Milner og bøjede Hovedet.

Otto var i Forlegenhed; han vidste ikke, hvem eller hvad Dagmar havde været.

Milner vedblev: »Der stod i Bladene et Digt om hende, hvori blev sagt, at hun vil vente mig mellem Keruberne. Man ved jo ikke, om der er Keruber; men, *enfin*, det er smukt. Der er ogsaa en Musiker, som for at trøste mig i min store Sorg har komponeret en Fuga over Navnet Dagmar Milner . . . . De tror vel paa Udødeligheden, Hr. Krøyer?«

»Ja, Hr. Etatsraad.«

»Det gjør jeg ogsaa. Derfor ser De mig ikke sørge efter de gamle Regler; thi naar man er ganske vis paa Gjensyn, er det jo urigtigt at

Digitized by Google

sørge overmaade meget . . . . *Ah, monsieur le baron* . . . . *au revoir*, Hr. Krøyer.«

Og Milner kom i Samtale med den fremmede Diplomat.

Konferensraad Dalberg — thi Dalberg var bleven Konferensraad — sad i en Sofa i Samtale med et Par andre Herrer. De syntes at tale om alvorlige Ting og havde i deres Udseende noget Tiltalende, som kom af, at de havde arbejdet med samlet Kraft, udrettet Noget og erhvervet sig Specialdygtighed. Dalberg havde sit tidligere livlige og aandfulde Ansigt, hvori tillige hans Ynglingstilbøjelighed havde faaet sit Udtryk: Ønsket om at synes Martyr for Ideen. Det blev understøttet ved, at han for Øjeblikket havde en syg Fod og maatte lægge den paa en Gyngeskammel. Da Otto nærmede sig, saa Dalberg op paa ham med en Blanding af Smerte og høflig Overraskelse.

»De har været udenlands,« sagde Konferensraaden; »ja Ungdommen er lykkelig; vi Andre opslides af Staten.«

»Er De bleven Invalid i Statens Tjeneste?« spurgte Otto.

Konferensraad Dalberg vendte sig til den anden Side; han led af Podagra.

»Det var nok galt,« tænkte Otto, idet han gik videre, ind i et andet Værelse.

Der sad imellem Damer og Herrer Ottos gamle Bekjendt Carlsen. Carlsen var bleven Skoleinspektør og havde lagt sig betydelig ud; han

Digitized by Google

havde brede Skuldre og runde Kinder. Han forestillede Otto for sin Kone, der ligeledes var rund og fyldig og havde et meget blidt, godmodigt Udseende. Efter nogen Samtale forlod Carlsen Kredsen, og hans Kone begyndte nu at omtale ham med stor Beundring. »Og saa er han saa dansk,« sagde hun endelig; »det kan sommetider gjøre mig ondt for ham, fordi han føler saa inderlig. Medens Tyskerne vare i Jylland, tjente i Huset hos os en tysk Pige, og Carlsen havde virkelig ikke Ro, førend hun blev sagt op. Han kan heller ikke lide, at der ved Skolebal bliver spillet Musik af tyske Komponister — er det ikke ogsaa meget rigtigt, Hr. Major?«

Majoren svarede: »Det er jeg vist en daarlig Dommer over, Frue. Jeg maa selv tidt danse efter tysk Pibe; jeg er nylig bleven gift med en tysk Dame.«

Fru Carlsen gav sig i Samtale med en anden Dame. Otto havde siddet og tænkt over den Forandring, som var foregaaet med Carlsens Sømandsnatur, enten nu Følelsen var ærlig eller tillige lidt snu og kunstlet. Han blev opmærksom paa Majoren og sagde: »Med Tilladelse, er De ikke forhenværende Lieutenant Holm?«

»Og er De ikke Krøyer? Syntes mig det ikke nok? Hvordan staar det til? Hvor har Vorherre havt Dem?«

De rejste dem og gik op og ned ad Gulvet sammen. Major Holm fortalte, at han kun var i Kjøbenhavn paa kort Permission, uagtet Alt

Digitized by Google

tydede paa Fred; om sine Bedrifter i Felten sagde han Intet; men hans Udseende, den stærkere og sundere Skikkelse, det Mandige og Kommanderende i Holdningen talte derom. Af Letfærdigheden fra hans tidligere Garnisonsliv var ikke blevet andet Synligt tilbage end et skjelmsk Træk ved Øjnene. Ridderkorset hang paa hans Bryst som Noget, der var voxet ud indenfra.

Otto sagde ved sig selv: »Han bærer sin Kamp udenpaa som et Hæderstegn; jeg bærer paa min som en Hemmelighed.«

Der paakom ham en Fornemmelse, som om Skæbnen havde indbudt ham til dette Sted for at fordre hans Liv til Noget, den ønskede, til en stor Opgave, den vilde meddele ham. Loftet blev højere for ham, Lyset stærkere; blandt Alle, der samtalede, kunde Opgaven forhandles, Enhver, der nærmede sig, kunde være Sendebudet.

Major Holm traf en anden Bekjendt, og et Øjeblik efter stødte Otto paa Vilhelm Berg, den forhenværende Digter, der nu var bleven Kontorchef.

»Hvad? De her? Er det Dem? Hvor har De alt været?« udbrød Berg.

»Det kan gjøre et underligt Indtryk paa En« — vedblev han efter de første hurtige Svar — »naar man saadan pludselig ser et Menneske igjen efter saa store, mellemliggende Begivenheder . . . . Husker De, da vi sad sammen derude i Ermelundshuset? Vi to talte sammen om Livet, kan De huske? Der var dengang noget Ungt og

Digitized by Google

Idealt i Deres Opfattelse, har De faaet det slidt af Dem? . . . . Ja, Guds Død, nu ser De jo helt anderledes ud . . . . De er bleven praktisk, hvad? Ligesom vi Andre . . . . Det er meget klogt, at De har banet Dem Vej til dette Hus . . . . Tag ikke mine Ord ilde op, jeg er egenlig uforskammet, jeg kommer fra et svært Middagsgilde, tolv Retter og tolv Slags Vin . . . . kom, sæt Dem lidt ned og fortæl om Rom . . . . Traf De maaske der sammen med Kammerherrens? Og Mendoza, har De nylig hørt fra ham? Vare De sammen paa Karnevalet i Rom?«

Otto fortalte; Tjenere bøde Is; Vilhelm Berg blev mere samlet.

De tav lidt og bleve tilfældigvis Vidner til en Konversation, der førtes i ringe Afstand. En Kreds af unge Damer og Herrer var samlet om en Skuespiller; dramatiske og sceniske Ubetydeligheder bleve forhandlede med dybeste Interesse; Anekdoter om Kunstnere modtoges som himmelfalden Manna. En ung Pige, der stod yderst i Kredsen, udbrød dæmpet: »Hvor han er sød! hvor han er guddommelig!« og slog Øjnene mod Himlen eller Loftet med et Udtryk, som om det, hun hørte, oversteg alle hendes Forestillinger om det Beundringsværdige.

Otto sagde, idet han rejste sig og drog Berg med sig: »I Afstand er man tilbøjelig til at tage et saadant Pigebarn for en Engel med hvide Vinger. Har man været Vidne til en saadan Scene og ser efter hende, saa bliver hendes Kjole

Digitized by Google

til Dun og hendes hvide Atlaskes Sko til røde Svømmefødder.«

Vilhelm Berg lo og sagde: »Det er at idealisere i omvendt Retning! Ha, ha! Det er sommetider den eneste Fornøjelse, man har tilbage .... Nu skal jeg give Dem en Mundsmag til Gjengjæld .... Ser De den tynde Mand derhenne i Krogen? Han er Filosof og Forfatter og arbejder især for Religion og Velgjørenhed. Naar der kommer en fattig Dreng til ham, saa jager han ham bort, men fortryder det og skriver saa en ypperlig Afhandling om, hvordan man skal behandle fattige Børn. Han jager Barnet bort, fordi hans Nerver blive ubehagelig berørte af dets Tegn paa Nød, af dets fattige og ikke ganske renlige Ydre. Han kan aldrig finde sit Ideal for Fattigdommen saaledes repræsenteret, at han personlig kunde tage sig af det, nemlig en sund, smuk, ren, net, intelligent og velhavende Fattig.«

Otto sagde: »Er der ikke i den Historie ogsaa et Hib til os Andre?«

»Kan sgu gjerne være! Kan De huske gamle Schiøtts Taler om Ideal og Natur? Han havde saagu meget Ret!« svarede Vilhelm Berg leende og vedblev at fortælle om flere af de Tilstedeværende.

Otto var ligesom to Mennesker. Det ene smilede og kom til samme Resultat, som han engang havde fundet ved Ballet i Kjøbstaden: at imod at betale sin Penning til Bagtalelsen, kan man uhindret danse videre, Livet er kun en

Digitized by Google

Dans — det andet var et opstræbende, smerte- og vaandefyldt Væsen med et Skjær af Barnet, han engang havde set i sit Indre; det vilde gribe det Hele, rive det opad, men var selv heftet til hint første.

Imidlertid fortsatte Vilhelm Berg: »Men naar Alt kommer til Alt, er her dog megen Dygtighed. Vi gjøre os nyttige Allesammen, imod Gage, naturligvis, og vi ere næsten uden Undtagelse respektable Folk, der ved en Gage af 2000 Rdl. eller derover ere sikrede mod mange Fristelser .... jeg føler mig dog vel her, jeg holder af hele Klatten, Gud ford— mig! .... Ej, derhenne ser jeg Agent, Grosserer Hagemann, om ham skal jeg dog fortælle Dem Noget. Han boede tidligere i en Kjøbstad og var meget gode Venner med en Kjøbmand, men især med hans Kone. Engang overraskede Kjøbmanden ham i dette Separatvenskab og kastede ham ud; saa opkjøbte han alle Vexler paa sin Ven, lukkede hans Butik og fik ham ruineret.«

»Vis mig nu noget Smukt, noget rigtig Smukt og Kraftigt, det Bedste!« udbrød Otto.

»Se Dem selv om blandt de rare, elskværdige Damer! .... Det Kraftige og de Bedste .... hvad er det for en græsk Forfatter, der siger, at de Bedste ikke høre til et Parti, men tage Parti? .... Stop lidt, derhenne sidder En,« vedblev Vilhelm Berg, og gjorde Otto opmærksom paa en Mand med et bredt, smukt formet Ansigt og

Digitized by Google

tykt graaligt Haar, som i dette Øjeblik syntes at føre Ordet i en lille Kreds.

»Han led engang Uret,« sagde Berg, »og blev afsat fra sit Embede med en lille Pension. Men han var uforsagt, tog Tjeneste hos en Grosserer som Pakhusforvalter, men skrev og talte tillige med stor Iver for Frihed og Almenvel. Jeg kom engang en Morgen forbi hans Dør, og saa saa jeg ham selv læsse Tørv af og bære sin Sæk op. Senere, efter Omvæltningen, kom han til Indflydelse . . . .«

»Naa, og nu?« spurgte Otto ivrig.

»Ja, nu har han ingen Indflydelse, fordi han har lært endel og forandret sine Anskuelser; nu siger man, at han er et forvirret Hoved og bare vil høre sig selv tale.«

De kom i det Samme forbi Gruppen, og den omtalte Mand saa tilfældigvis op. Otto standsede og gjorde et dybt Buk; Manden rejste sig med militær Anstand, gjengjældte Hilsenen og satte sig igjen.

Otto var saa vel tilmode, som om han havde gjort en god Gjerning; den bitre Smerte i hans Sind var for et Øjeblik dulmet.

De traf paa Kammerherreinden, som syntes at ville indlede en Samtale med Otto. Berg forlod dem og kom i Nærheden af den nys omtalte Herre.

»Hvem var den unge Mand, De gik med?« spurgte han Berg.

Berg nævnede hans Navn.

Digitized by Google

Manden sagde: »Jeg husker ikke at have set ham før og begriber ikke, hvorfor han hilste saa dybt, saa usædvanlig . . . .«

»Han var nok i Formiddags oppe i Rigsdagen og hørte formodenlig en af Deres Taler,« svarede Berg.

»Det var forresten en vakker ung Mand,« sagde Herren og saa et Øjeblik efter Otto.

— Hun sagde: »Naa, nu har De nok slaaet Dem til Ro her hjemme?«

Han svarede smilende: »Ja, forsaavidt det Ønskelige er Ro?«

»De tager Ordene i hele den Betydning, der kan ligge i dem — jeg husker nok, det er Deres Sædvane.«

»Og det er maaske en Fejl,« svarede han; »hvor tidt siger man ikke Noget, hvis Betydning for Tilhøreren man selv ikke aner?«

Hun tænkte: »Er det en Imødekommen, en Afbigt? Eller skulde han dengang have talt tilfældig?«

»Men,« vedblev han, »jeg hentydede kun til, hvad i Øjeblikket saa tydelig viser sig: Deres Naades beundringsværdige Talent til at samle saa megen Bevægelse og Uro, der gjør et harmonisk Indtryk.«

Samtalen gik videre i denne Retning. Hun kunde ikke opnaa at faa ham til at tale om sig selv, men mærkede, at hun af ham blev ført til at tale om sig og sit Selskab. Endelig benyttede hun et Øjeblik til at forny Angrebet.

Digitized by Google

Helzen gik forbi i nogen Afstand og kastede et Sideblik til dem.

»De kjender Hr. Helzen?« spurgte hun.

»Ja, noget, Deres Naade.«

»Hvad synes Dem om ham?«

»Alt hvad Deres Naade behager.«

»Han er bleven en Mand af Indflydelse.«

»Det er han vist.«

»Forholdene have forandret sig meget. Magten i Riget er virkelig gaaet over i andre Hænder. Alt hvad Menneskene anse det for Umagen værdt at strides om, Ære, Bifald, Indflydelse, Formue, kan nu opnaas af dem, der slutte sig sammen og sejre.«

»Ja, det er sandt.«

»De fleste af dem, som nu ere unge, have havt en Tid, da de af al Magt ønskede at faa en Kampplads, hvor Livets Herlighed var at erobre; men de tvivlede om, at det nogensinde kunde ske for ramme Alvor paa Fødelandets Jord og Bund. Man troede, at det var i Udlandet eller i en magisk Verden — er det ikke sandt? Men nu tilbyder Virkeligheden dem Alt, hvad de forlangte af Drømmen . . . . De ser ud, som om De vilde nægte det.«

»Jeg vilde kun sige, at Ungdommens Særkjende er at elske Sandheden og Retfærdigheden hensynsløst. Men naar man danner Partier og kan opnaa saa Meget ved dem, faar man let andre Hensyn, og saa mærkes Partiskheden.«

Digitized by Google

Hun svarede: »Saa udvikles andre Dyder, Mænds Sammenhold om et Formaal. Livet faar ogsaa Varme og Farve netop ved Partier, og Sandheden lider i Grunden ikke; thi naar man udhæver det Gode hos sine Venner, er det overladt Modpartiet at sige det Ugunstige. Det stemmer næppe med den menneskelige Natur at hæve sig ud over det daglige Livs Sympathier og være kold som Gudinden, der holder Vægtskaalen udenpaa Nørreport.«

Mere end selve hendes Ord virkede den bløde, behagelige Stemme og de bløde Omgivelser, og han var fristet til at lade det gjælde, at hun satte Gudindens kolde Stenbillede i Stedet for Gudinden selv. Det ene Menneske i ham havde Lyst til kjækt og smilende at komme hende imøde og bede om Optagelse; men Barnestemmen var vakt, og medens Hovedet tænkte, talte den, maaske understøttet af de store Minder fra Rom. Han sagde: »Det er vistnok saa, at der maa være Partier, og det er en Lykke, naar Damer tage Del i dem; de kunne gjøre en hel ideal Revolution.«

»Hvorledes mener De?« spurgte hun.

Han hentydede til Agent Hagemann, til Maaden, hvorpaa — efter hvad han havde hørt gjennem Camilla — hans Formue skulde være grundlagt, samt Vilhelm Bergs Fortælling, og tilføjede: »Sæt at en Dame sagde, at ham vilde hun ikke have med, selv om han ejede Millioner!«

Digitized by Google

Hun sagde, idet hun legede med sin Vifte: »Det var store Fordringer at gjøre til Damen.«

»Der kunde svares, at Fordringen stod i Forhold til Agtelsen.«

Samtalen kunde nu ikke gaa videre. Hun havde overbevist sig om, at i det beregnende, praktiske, sagte bevægede Liv kunde han ikke blive hende farlig. Et lille Blad var gaaet løs paa hendes Vifte; hun brød det af. Ved den lille Lyd fjernede Helzen sig.

»O, der gik det istykker!« sagde hun og viste Otto det brudte Blad.

»Den kan vist let gjøres istand; det ene Blad mer eller mindre vil ikke savnes i den Rigdom.«

»Jeg faar vel forsøge det,« svarede hun og rejste sig.

Han anede ikke, hvad den lille Lyd havde betydet, men havde alligevel en Fornemmelse af, at der samtidig var et Brud imellem dem, og at han maatte følge sin Naturs Drift og vende tilbage til Ensomheden. Han kastede et Blik ud over de oplyste Værelser og det elegante Selskab for at tage Billedet med sig i størst mulig Skjønhed. I samme Øjeblik nærmede sig en Nabostats Gesandt til Kammerherreinden og udtalte sit Haab om, at de skulde mødes i hans Land næste Sommer. Hun svarede med smilende Ansigt, og Otto tog sluttelig dette med, idet han tænkte, at det Ansigt kunde idealiseres til Kleopatra og Diplomaten til en romersk Gesandt eller endog Cæsar.

Digitized by Google

FJERDE KAPITEL.

Digtningen om Karthagos Kamp eller den første, selvstændige Del af den paatænkte store Cyclus var fuldført. Den svarede til hans egen Tilværelse: Han havde oplevet Meget, og selv det Oplevedes Betydningsfuldhed havde gjort, at han ikke kunde sætte sig et lille Formaal. Synet af en Hovedstads fortvivlelsesfulde Kamp og Brand, af en Munks Fanatisme, Hengivelse og Lidelser, af morderisk Dom og Straf over en Hærfører, fremkalder Tanker, der ikke rummes i en Idyl, og dem havde han udført med Liv og Ild. Men idet han vilde skildre Mænd som Scipio og Hannibal og gjøre dem til symbolske Repræsentanter for Menneskehedens Udvikling, mødte ham en anden Erfaring i hans Indre: han havde svigtet eller unddraget sig det Store, da det mellem Costergia og Ponte di Cretto blev fordret af ham, han bar paa en sjælelig Ydmygelse; der var Noget i Vejen med hans Sjæl, den kunde ikke udstraale den Højhed, som Opgaven paa sine Steder fordrede. Det stillede sig ikke bestemt og tydelig for ham. Det, han digtede, var dog stadig større og skjønnere end det virkelige Liv, han i Øjeblikket levede. Idet han daglig bestræbte sig for at holde sig »i Stemning« — som det er Digternes Sædvane — og uden at være sig det bevidst havde en jevn, behagelig, nydende Tilværelse for Øje, virkede

Digitized by Google

det tilbage paa hans hele Sjælstilstand, hans Produktionsevne og hans Selvkritik. Først da det Hele var færdigt, ude af hans Magt, overgivet til Læserne, saa han paa det fra Idealets Standpunkt og blev sørgmodig over, at det ikke var stort, ikke en saadan verdslig-hellig Sang, som det skulde været. Men saa tænkte han, at Kræfterne dog laa i hans Indre, og at Fremtiden nok vilde udvikle dem, især hvis en eller anden stor Lykke blev ham tildel.

Hvad Mangler han nu kunde se, kunde Andres kritiserende Blik ogsaa opdage. Medens Poeten i sit eget Indre maa have realiseret det Ideal, han vil skabe, behøver Kritikeren kun at have Kundskab om Idealet og kan føle sig selv opløftet ved at træde i dets Tjeneste som dets Hævner eller Skarpretter. Kritikeren kan ved at se sine egne Mangler, mislykkede Kampe og Forsøg, slutte sig til Andres, fremstille dem med Skarphed og slaa paa dem som paa Noget, hvori han selv er udelagtig. Endog om hele Samtiden lider under mislykkede Kampe og er udygtig til at frembringe en stor poetisk Komposition, et frejdigt Glædes- eller helligt Smertensbudskab, kan Kritikeren have Sands for, hvad der burde ydes af Digtekunsten. Saa kan han desuden vælge imellem, hvilken Side han mest vil fremhæve, den heldige eller den mislykkede, han kan gaa et Ærinde, der er dels hans eget personlige, dels et literært; men altid er det tillige Skæbnens.

Digitized by Google

Helzen skrev en Anmeldelse, hvori han med Held udhævede Manglerne, men tilføjede, at de vare ganske naturlige som Følge af, at Digtets egenlige Hensigt var at tage Parti for den tyske Civilisation mod det danske Barbari og fremstille Karthagos Skæbne som Symbol paa, hvad der ventede Danmark.

Med dette Skudsmaal var Digtet, i den nationalt bevægede Tid, slaaet ihjel, og Otto stod vaabenløs; Fødelandet blev taget bort under hans Fødder.

Medens han næsten bedøvet stod overfor denne Afgrund, fik han Brev fra sin Moder. Han havde skrevet hjem for at bede om de Penge, han tidligere havde afslaaet, og fik dem nu tilligemed ny, indtrængende Skrivelse angaaende den evindelige Proces. En Mængde Thingsvidner vare nu efter erhvervet Bevilling paany optagne, og Sagen kunde fremmes, naar blot Bagger udleverede de Papirer, som beroede hos ham, og som han i en tidligere Samtale havde lovet Otto at tilvejebringe, naar Tiden kom.

Tilfreds over at kunne have noget Praktisk at beskæftige Tankerne med gik Otto Ærindet.

Bagger sagde skødesløst, at han ikke havde fundet Papirerne.

»Ja, men,« sagde Otto, »De lovede jo at søge efter dem.«

»Det har jeg ogsaa gjort, og Mere kan jeg ikke gjøre.«

Digitized by Google

»De glemmer, at det ikke er en Tjeneste, jeg beder Dem om, men en Forpligtelse, De har at opfylde. Jeg maa have Papirerne.«

»Saa?« svarede Bagger; »maa De? Kan De bevise, at jeg har faaet dem?«

»Nej, ikke juridisk; men jeg har jo Deres mundlige Tilstaaelse, og De vil vel ikke fragaa den?«

»Enhver ved, at naar jeg nægter at have faaet Papirerne, saa er det kun en Form for, at jeg ikke har dem og ikke kan skaffe dem. Enhver ved, at jeg er en honnet Mand.«

»Er det da hertillands blevet Skik, at Navnet dækker Handlingen?«

»Hvad vil De sige med det?«

»Forstaar De virkelig ikke, hvad jeg mener?«

»Det er altsaa en Trusel? Den modtager jeg meget gjerne, meget gjerne! Lad os engang se, hvad De formaar mod en Mand som mig og imod mine Venner! . . . . True mig, mange Tak skal De have! Jeg vil blot fortælle Dem, hvad der slet ikke skal være nogen Hemmelighed, at man af et Brev fra Grev Løvenhjelm, Ritmester i kejserlig østerrigsk Tjeneste, ved, at De etsteds i Udlandet har gjort noget Schofelt. Det er fortalt hos Kammerherre Hjelmkrones, og jeg tænker, det er nok mellem os To. Adieu, værsgo og hils og sig, at mit Navn er Bagger!«

Dermed vendte Bagger ham Ryggen, gik hastig ind i sit inderste Kontor og smak Døren i efter sig.

Digitized by Google

Den, der havde villet erobre Italien og ladet Opsætsige piske ud af sin Lejr, blev saaledes behandlet! Aarerne svulmede Otto i Tindingerne, hans Blod kogte af Vrede og af en dyb Uvilje, som han vilde have følt, om han end ikke havde været Part i Sagen. Han nærmede sig hastig Døren; men i samme Øjeblik drejede Bagger Laasen om indvendig og ringede.

Otto vaklede bort som en slagen Mand; saa ydmyget og afmægtig følte han sig, at det forekom ham, som om han kun var en Skygge og ikke traadte fast i Stenbroen som andre Folk. Dette var Resultatet, hvortil han var kommen, dertil havde hans Liv ført! Han, som havde villet indblande sig i Verdens største Ideer og i Fantasien holdt Dommedag, kunde end ikke sikre sin Moder hendes Ret og ikke tugte en »honnet« Mand.

Det var hans Natur imod at tale til Andre om en Sag, der laa ham paa Hjerte, og ved denne Lejlighed gik det ham desuden som engang hans Fader; man kunde ikke svare ham uden at blive personlig Ven eller Fjende.

»Stakkels Fader,« sagde han til sig selv; »nu forstaar jeg tilfulde, hvad Du led med Basse og Spekhøkerne derhjemme. Men hvorfor skulde jeg ikke arve Din Skæbne?«

Han kom hjem og traf Justitsraaden. Det syntes ham, at han dog nu gjerne kunde spille Plat og Krone om den Mands Venskab, og fortalte ham Sagen. Han hørte smilende paa Justitsraadens Svar:

Digitized by Google

»Det kan jeg ikke rigtig tro om Bagger. Den honnette Mand! De maa da vist have fornærmet ham . . . . Apropos, hvordan staar De med Kammerherreinde Hjelmkrone? Der er han Pot og Pande.«

»Aa, ikke videre godt, tror jeg.«

»Det har jeg nok hørt en Fugl synge om. De skal have ytret Dem noget hensynsløst om Agent Hagemann . . . . Har jeg ikke sagt Dem, at De bar Dem uklogt ad? . . . . Men, *à propos*, siden jeg træffer Dem: Værten har tilbudt at ville reparere iaar, og saa skulde vi begynde med Deres Værelser. De tager vel ikke ilde op, at De saa foreløbig, blot foreløbig, maa tage et andet Logi?«

»Ikke det Ringeste, Hr. Justitsraad! Jeg kan gjerne strax flytte hen paa et Hotel, hvis det har Hast.«

»De er saagu dog en charmant ung Mand, naar man rigtig kjender Dem . . . . Men det er vi i Grunden Allesammen; vi blive blot miskjendte. Hvordan er det, der staar i den tyske Sang . . . . Die Welt ist blind . . . .«

»Der staar:

»Die Welt ist arg, die Welt ist blind,
Sie wird Dich immer verkennen.««

»Ja, saadan staar der; og det er saagu meget rigtigt.«

Der rørte sig i Otto en Slags klukkende, lystig Latter, da Justitsraaden saaledes paa det

Digitized by Google

Høfligste havde skilt sig af med ham. Medens det paa Bunden af hans Sjæl laa som sorte Skyer af Vrede og Sorg, havde han en besynderlig Fornøjelse af denne Mand, kunde ikke blive vred paa ham, men maatte le — maaske fordi Justitsraaden var den, der mest tydelig bragte ham til at føle det Ideale i ham selv.

Han tog høflig Afsked med Familien og sagde til sig selv, idet han flyttede bort: »Vor Tid er dog en mageløs Tid! I Form af en Rigsbankseddel bærer man Hotel, Heste og Vogn etc. etc. i Lommen; men idet man gaar ud af sit Logi, kan man dog bilde sig ind, at man ikke ved, hvorhen man skal vende sig for at finde Tag over Hovedet. Det er aldeles sandt, jeg kunde sværge paa, at jeg ikke har Hjem; men Sandheden er dog tillige, at jeg kun har *l'embarras du choix.* Skal jeg bo med Udsigt til Christiansborg Slot, til Theatret eller til Schimmelmanns Palais? — Selv er jeg altsaa væsenlig humoristisk og tillige Filosof over min egen Humor.«

Men denne »Filosofi«, der stod paa svag Grund, havde Vanskelighed ved at holde sig, og imedens han tvang de halv lystige Ord frem, bævede hans Ansigt af Uvilje mod Justitsraaden, Bagger og Helzen, og det foer paa besynderlig Maade gjennem ham: at den Bæven i Ansigtet lignede, hvad han havde set paa Donna Agnes, da han beskyldte hende for at forraade ham for den udsatte Præmies Skyld.

Digitized by Google

Det var en Efteraarsdag henad Mørkningen, da Otto flyttede ind i Hotellet. Hvilken Forskjel mellem nu og tidligere, paa Rejsen, da ethvert Hotel havde forekommet ham som et smilende Sted, bestemt til for et Øjeblik at modtage den Lykkelige, der »havde hjemme overalt, hvor Himlens Stjerner skinne og Menneskenes Børn have rejst et Tag,« og som »gik bort hver Morgen for ikke at vende tilbage, ud til ny Skjønhed og nye Tilskikkelser«. Nu modtog det Den, der syntes at komme tilbage fra Alt til sit sidste Tilflugtsted. Møblerne, der stode opstillede med en vis mathematisk Tørhed, i størknet Hyggeligheds Form, forekom ham kolde og udeltagende at modtage en ny Herre, efterat de med lignende Kulde havde set den forrige gaa bort. Det ruskede paa Gaden, og der kom Røg i Stuen, medens man lagde i Kakkelovnen. Han aabnede Vinduet for at se, hvor langt der var til Jorden. »Se,« sagde han, »nu opfører Skæbnen den Komedie med mig, at jeg skulde tro, dette var virkeligt, og blive fortvivlet og springe ned. Nej, god Karl, det kan man altid gjøre! Sæt, Lykken kom lige Øjeblikket efter!«

Opvarteren sagde: »Her er Ventil; det er snart ovre.«

»Mener De? Ja, en Ventil er en god Ting,« svarede Otto venlig og lukkede Vinduet.

Pigen kom for at lægge Lagener paa Sengen og give ham Vand. Det var samme Manér som paa de utallige andre, lykkelige Steder; hver af

Digitized by Google

hendes Bevægelser frembragte en forbiflyvende Erindring, Bjerge og Søer, Sommermorgener og Vinteraftener, Solskin og Kaminild, Krigere og Kvinder. Det dansede for ham som i et Kalejdoskop! han kunde have taget fat paa sig selv og spurgt, hvorfor han var udenfor Kalejdoskopet.

Uvilkaarlig kom det ham paa Tungen:

»Die Welt ist arg, die Welt ist blind,
Sie wird Dich immer verkennen.
Sie weiss nicht, wie weich Deine Arme sind,
Und wie Deine Küsse brennen.«

Ja, hvor vare de henne, de med hvide Arme og varme Kys? »Her, i Sandhed, ikke,« sagde han og saa sig om i det klamme, halvmørke Værelse, hvor Luen undertiden stod i en lang Tunge ud af Kakkelovnen.

Pludselig paakom ham en Erindring, saa overvældende og lidenskabelig, at hele hans Væsen bævede derved: Komtessen i det mørke Værelse, medens Paris brændte, og medens hun glødede og han var kold og bleg. »O, jeg Nar dengang!« stønnede han; »hvis det var nu!«

Det var frugtesløst at længes, at udstrække Armene efter En, der var skilt fra ham ved mere end Afstanden. Erindringen slog ned andensteds og dvælede ved hende, han engang havde givet tyve Daler for at lade ham slippe. Det Bløde i hendes Skikkelse, det Forlegne og Beundrende i hendes Blik stod for ham, og han vilde gjenfinde hende .... eller hvis hun var bleven

Digitized by Google

ældre og forandret, kunde en Anden med en yngre Søsters Lighed indtage hendes Plads; hvert Aar har jo sine Roser. »Hovedet er saa træt, det behøver Hvile« — sagde han — »og Sandserne behøve at dulmes i nogen Duft af Blidhed — og den er vel at finde,« tilføjede han med et Smil og satte sin Hat paa.

»Kom ned til vor Vigne,
Hvor Rankerne groe!
Der voxer en Drue,
Saa sød, kan Du troe!«

Han satte Melodi til og gik nynnende ned ad Trapperne.

I kort Afstand fra Hotellet gik en Dame alene og temmelig hastig. Han var endnu saa lykkelig at være angst, at tro sig nær noget Skjønt og Æventyrligt, som kunde vindes, og en kvindelig Værdighed, som kunde krænkes. Da han kom hende paa Siden og saa et ret kjønt, ungt Ansigt, foer et Minde om Pauline forbi ham, og idet han hilste med Hatten, kunde han ikke sige Noget.

»Jeg kjender Dem ikke, min Herre,« sagde hun.

»Ikke? Sig det ikke saa bestemt . . . . var det ikke Sophie, De hed, før jeg rejste?«

»Nej,« svarede hun leende, »Marie.«

»Naa, Marie, hvordan har De levet saa længe? (Gid jeg sad paa Bloksbjerg!)«

»Jo, Tak; men jeg husker Dem ikke. Naa, De har været rejst? Ja, hvem der var saa lykkelig!

Digitized by Google

Men Mandfolkene kan sagtens! De flyve ud og hjem efter Hjertenslyst.«

»Naa, De synes jo ikke at have Grund til Klage. De ler saa klart; De lader til at være af et fornøjeligt Sind.«

»Det er jeg ogsaa, Gud ske Lov! Hvad kan det nytte at plage sig med Griller?«

»Saa De har dog ogsaa Griller?« spurgte han i en Tone, der var langt dybere og alvorligere, end han selv vilde.

Hun sagde: »De er dog vist et rart Menneske. De taler saa godt. De forlanger ikke, at man skal le bestandig.«

»Har jeg sagt det? Tvertimod! Jeg troede, De havde Glæde tilovers og kunde give mig nogen med.«

»Det mener De ikke. Behøver saadan en fin Herre som De Noget af mig! Hvad Glæde tror De vel, der er i Verden for en stakkels Pige som jeg?«

»Men, Marie, for et Øjeblik siden sagde De jo, at De tog Verden fra den lette Side og havde et sorgløst Gemyt! Hvordan kan Livet være tungt for Dem?«

»Bliver ikke Alting hver Dag dyrere? Hvorledes skal man tilsidst faa Brænde i Kakkelovnen?«

»Ja, ser De, Marie, det er Brænde i Kakkelovnen, Alting kommer an paa. Jeg har den fortræffeligste Kakkelovn af Verden; men om De saa fyldte den med Brænde, blev den ikke varm.«

Digitized by Google

»Saa kan De tro, at der er noget i Vejen med Spjeldet, eller De skal lade sætte Sten op indvendig.«

»Det har jeg ogsaa tænkt paa, lille Marie. Vil De tage imod Noget at kjøbe Brænde for?»

»Det er næsten en Skam .... De er saa god.«

»God Nat, lille Marie.«

Men han syntes, han havde ikke noget Andet at glædes og varmes ved, og han maatte i Stemning, der maatte sendes ham Noget til at vække Livsaanderne, om ogsaa blot for et Øjeblik; ja selve Angsten og Attraaen og den straks paafølgende Skuffelse var dog bedre end den klamme Ensomhed i hans Værelse.

Og nu gav han sig til at vandre omkring som engang i hans tidligste Studenteraar, med Længslen efter hint »ewig Weibliche«, med Vished om, at det ikke fandtes, med den sejge, halv afsindige Vilje til at trodse det frem, med dulgt Smerte over den Naturdrift, som higede og søgte og ydmygede hans anden, finere Natur, og søgte at stikke alle Minder ned i Pølen.

Da han vaagnede næste Morgen, havde han en Følelse, som om hans Legeme, hans Person var en Karklud. Han havde Rædsel for det, der laa i Sengen hos ham, og det var dog ingen Anden end ham selv.

Han var kommen op, og for at blive fri for alle de pinlige Fornemmelser og Minder tog han en Bog, et nys udkommet Digterværk, og gav

Digitized by Google

sig til at læse deri. Snart var han ogsaa Herre over sine Tanker, tvang dem til Bogen og fulgte Værket med udelt Opmærksomhed. Begyndelsen var meget smuk og livlig, Formaalet, som Digteren havde sat sig, aabnede sig for det opmærksomme Blik, og det var, som om man kunde se selve Digtersindet, der glad, ungdommelig-stærkt og haabende drog frem med Sang. Det tiltalte og oplivede Otto; men hele Tiden var der tillige en ham selv ubekjendt Følelse tilstede, ligesom en Skygge, der stod ved hans Side og ikke vilde bort. Han troede, at det var hine pinlige Tanker, og søgte at fordybe sig endmere i den æsthetiske Nydelse. Men pludselig, da han var kommen til et Sted, hvor det blev ham øjensynligt, at Digterens Kræfter ikke strakte til, at han slog ind paa en Afvej, at Værket som Helhed maatte forfejles — opdagede han, at han havde en Fornemmelse af Glæde.

Han greb sig i denne Følelse, det stod aldeles umiskjendeligt for ham, hvad den var, han var tilmode, som om han havde opdaget en Snog i sit Hjerte. Han begreb baade den og Skyggen. Han havde misundt Digteren hans Friskhed, Styrke og Haab, og han var bleven glad, da han saa, at et andet Menneske dog heller ikke var stort.

»Saa vidt er det kommet med mig!« sagde han, sjælelig bøjet sammen over sig selv. »Jeg, som har villet kæmpe for det Største og Skjønneste, er glad over, at se noget Smukt mislykkes!

Digitized by Google

Jeg, som har tiltrot mig selv en Mission i Menneskehedens Tjeneste, føler en hemmelig, dyb, schofel Glæde over, at Menneskeheden møder en Sten paa sin Vej og vælter . . . . bare fordi jeg selv ligger paa Landevejen.

Det kan ikke nytte, Fornemmelsen er der! Jeg har godt ved at skælde mig selv ud for den og tvinge mig til at ønske Bogen fortræffelig — det er Tvang, inden i mig er den skrækkelige Følelse, at naar det lykkes de Andre at komme frem, er det min Ulykke og Ydmygelse.

Og jeg, som har været stolt af, at min Organisme ikke havde Plads til Misundelse! Saadan har jeg handlet med mig selv, at den er gaaet over i mit Blod. Hvordan maa et Menneske blive tilmode, naar han erfarer, at han har Tuberkler i Lungerne? Og jeg, som har Tuberkler i Sjælen!

Jeg ved godt, hvad det er! Jeg er passeret forbi Idealet! Jeg har ladet det ligge til Siden og er ført videre af Strømmen. Den store, skjønne Menneskehed fortsætter sin Vej hen imod det, jeg er ikke længer med. O, jeg husker det! Den Nat i Rom sagde jeg, at jeg vilde sælge en Stump Evighed for at faa Øjeblikket — jeg har solgt min Evighed, udstykket den i lutter Øjeblikke! Jeg har elsket Mange og tabt min Sjæl derpaa, i Stedet for at elske En og faa mere Sjæl! Jeg ved det godt, og det er uopretteligt; jeg er bleven en daarlig, ubetydelig Person, der maa misunde. Jeg er død, mit Legeme

Digitized by Google

løber omkring efter Sjæl og kan løbe til Dommedag .... ak, jeg har villet holde Dom over Menneskeheden! Jeg! .... Hvad kunde jeg ikke være bleven til! Det er mig, som bad i Colosseum og lovede Troskab, men kun holdt den, til Donna Agnes stod ved Lampen! Det er mig, som med højtidelig Ridderlighed tog Afsked med Camilla Hald, men strax kom tilbage igjen! Det er mig, der talte til Komtessen om Protestantisme, men —! Det er mig, som vilde være en Fra Jacobeo! Derfor er jeg forladt af alle gode Aander, prisgiven til Smaalighed, uden Haab eller Udsigt til Nogetsomhelst, henkastet i dette Hotel, Dødens Forværelse!«

Opvarteren kom og bragte hans Frokost, idet han bad om Undskyldning for, at Smørret mulig ikke var rigtig godt; men Hotellet var blevet narret, og Herren skulde nok faa fint Smør næste Morgen.

Otto svarede ikke, men sagde til sig selv, da Opvarteren var gaaet: »Fint Smør! Er jeg værd det Brød, jeg æder?«

— En Tanke kom over ham, saa hurtig, saa mægtig og indholdsrig, at Tusinder af Ord ikke kunde gjengive den.

»Er jeg værd det Brød, jeg æder?«

— — —

»Menneskene af første Klasse ere dem, der udbrede Schechina, som de Castro sagde, eller udstraale det Ideale. Hvad kan udstraale fra mig? ... Men jeg vil ikke dø saa lumpent! Jeg vil ikke lade Sjælen raadne i mig! Dette

Digitized by Google

forbandede, stridige Legeme skal betvinges og renses! — — Men nu blot Ro, Ro! ingen spruttende Begejstring . . . .«

Idet Sjælen saaledes tænker og fordyber sig i sig selv, kan den være som en Armé, hvis Hovedkorps slutter sig sammen, medens en Skare lette Tropper spreder sig foran og til Siderne. Fantasien og Erindringen ere saadanne lette Tropper, der gjøre sondret Tjeneste, Fantasien ofte paa en udisciplineret og upaalidelig Maade, plyndrende og ildspaasættende, let skræmmet og raadende til Flugt, men Erindringen trofast trods dens lette Vinger. Erindringen er ikke en Magt, der gaar paa egen Haand; den faar Ærinde af Stemningen, den henter det Sæt af Minder frem, som Sjælen i Øjeblikket begærer eller behøver.

Ottos Erindring ilede bort fra de smaa Forhold, hvori Virkeligheden holdt ham, aabnede Udsigten til Rom, svævede om *Domine quo vadis* og Fra Jacobeo og dalede ned til den lykkelige Soldag, da han i Osterien ved Piazza Barberini havde lyttet til den lille Dreng, der lovede St. Aloysius en Maaneds Tjeneste. Men hvor Scenen nu var forandret! I Stedet for den lette Skjønhedsglæde over det lille, æsthetisk smukke Syn, var nu kommet en dyb, smertelig Erkjendelse, Barnet syntes ham Symbol, at betyde ham selv, det mørke Skur var Virkeligheden, og det rislende Vand var Budskabet fra den sande Tilværelse ligesom Kildevældet paa Bunden af de mamertinske Fængsler.

Digitized by Google

»Velan,« sagde han, »jeg vil ogsaa tage en Maaneds Tjeneste, paa Prøve, hos det Ubekjendte, Rene, Ideale. Jeg giver mit Æresord paa, at i en Maaned fra nu af vil jeg ikke tilstaa Legemet Andet end det aldeles Nødvendige. Det skal ikke have anden Magt end til at tjene, det skal være Tempel for Aanden. Og saa vil vi se . . . . jeg vil give mig selv en ny haardfør Opdragelse . . . . O, jeg kan endnu blive frelst!«

Med en stille, smertelig Fred, endnu med en sjælelig Bæven efter den udstaaede Angst og Kamp, med Viljen resolut heftet paa det Højeste, gav han sig til at holde den Slags Maaltid, som staar i Ideens Tjeneste, det, hvor Nydelsen bestaar i Forsagelse for Aandens Skyld, og havde en blid, men tillige mægtig Triumf over, at Friheden og Uafhængigheden voxede i ham, medens Reflexion og Selvfølelse strax efter vaagnede og sagde: »Jeg vil gjøre mig selv til en Stridsøxe, der kan slynges imod Fjenden.«

Saavidt gik Alt let nok; men anderledes blev det længere op ad Dagen, da han efter at have læst og syslet med forskjellige Ting fik Lyst til efter Sædvane at ryge en Cigar. Den hørte til det Overflødige, men plejede at sætte ham i behagelig, nydelsesrig Stemning. End værre blev det ved Middagstid, da den legemlige Natur rejste sig i al sin Kraft, understøttet af Vanen, og da Fantasien forrædersk opregnede ham alle Yndlingsretter samt Kaffen og Cigaren efter Maaltidet og dvælede ved den æsthetiske

Digitized by Google

Dygtighed, som plejede at udvikle sig deraf. Under Legemets Krav og Raab var han næppe istand til at mindes, hvilken Betydning han havde lagt i Sagen, og hvorfor han ikke skulde have Andet end det Nødvendigste. Det Hele kom an paa at gjenfrembringe den høje, ideale Stemning, og den var ligesom fortæret af Legemet.

Han sagde til sig: »Jeg, som har deltaget i de store Kampe og staaet imod selve Døden, skal nu tumle mig om i saadanne smaa Uroligheder, have Storm i et Glas Vand! .... Det syntes mig imorges saa stort, maaske fordi man nu engang behøver at leve i den Illusion, at man har med store Ting at gjøre, og jeg gav mit Æresord — men hvad kan det hjælpe, at jeg bogstavelig og materielt holder Ordet, naar Betydningen er borte og jeg er en Munk, der imod sin Vilje er i Kloster! Saa bliver det Hele jo kun til Bespottelse. — — — Men hvad forlanger jeg da? Skal idag blive som igaar? Skal det virkelig have Magt endog over mit Æresord? Skal den daarlige Verden i mig og om mig være min Herre? .... Naturligvis, det var behageligere, om jeg nu gik ned til *Table d'hôte*, lod Vært og Opvartere med skyldig Reverens sørge for min Vom, pleje mit Legemes Majestæt med tilbørlig Omhu ligesom de andre Probenreutere. Efter Kaffen og Cigaren tog maaske en af dem, hvis jeg bad meget, mig med paa en Dansebod eller et finere Sted, og imorgen tidlig kunde jeg igjen spytte mig selv i Øjnene. —

Digitized by Google

Det maa være, som jeg har sagt, jeg maa tjene en anden Guddom helt og fuldstændig! Jeg skal! — Hvo der blot havde lidt Hjælp!« tilføjede han, idet han trykkede Haanden mod Brystet. Han følte Medaillonen med Apollohovedet, som Camilla havde givet ham, og tog den frem.

Den gjorde i dette Øjeblik en ganske anden Virkning end tidligere. Han gjenkjendte Skjønheden; men Begejstringen for Apollo som frelsende Guddom vilde ikke komme. Med en Slags Lune stod Sjælen overfor denne Gud, fra hvis Attraa Daphne kun slap ved at blive forvandlet til et Lavrbærtræ — »blive Ofret, som Poesiens Gud gjorde til Krans for sig selv — paa en Maade gaa i Kloster,« tilføjede Otto .... »o, Pauline og Camilla! — Hvor er der Noget at se op til for at blive Menneske, fries fra Ydmygelsen og Misundelsens Dynd? — — Ham selv! »Nehme mein Kreuz auf Dich und folge mir!« O, det er Ham! Han er den Eneste! — — Hjælp mig at tjene Aanden! Før mig ikke ud i Fristelse, men frels mig fra det Onde, fra det, jeg har kaldt Lykke! Gjør det, du høje Herre! — — — Moder, jeg har lært at bede!«

Digitized by Google

FEMTE KAPITEL.

Otto skrev:

Jeg kan ikke bestille Andet end være sammenbøjet over mig selv og passe paa. Opgaven er saa vanskelig, Kampen fornyes hver Time paa Dagen, jeg er ikke Andet end bare Legeme med et sugende Savn; kun et lille lyst Punkt i Hjernen holder fast ved Løftet. Men det er ogsaa nok. Det lille Stykke Træ bag Skibets Agterdel tvinger det til at holde den lige Linje trods Vind og Vove, og om Aftenen er det dog en Triumf at have holdt Roret fast om Dagen.

— — Alle de Mennesker, som sætte Sjælens Liv over Legemets, Mennesket i os over Dyret i os, føle, at de ikke kunne gjøre det ved dem selv alene; de behøve et fast Punkt udenfor dem selv, og dette er Menneskehedens Ideal: Gud.

Imellem disse to Verdener er en Mellemtilstand, hvor Dyret er forenet med Talent, Skjønhedssands og mangfoldige blinkende Anelser om noget Godt.

— — O, hvor han havde Ret, da han sagde, at man maatte prøve, erfare det! Først naar man alvorlig stræber efter det Gode, faar Ind-

Digitized by Google

begrebet af alt Godt Personlighed, saa bliver Gud til for En, saa behøver man at tage personlig Tjeneste hos ham — og saa gjælder det om, ikke at narre sig selv ved at tale i hans Navn, men stadig holde det klart, hvad han, det Godes Personlighed, vilde forlange af En, hvis man talte med ham. Mange lade vel, som de gaa ind til ham, og hente falske Orakler ud til sig selv.

— — Naar det saadan strider og slider i mig og vil rokke mig, er det, jeg maa huske: at den udvortes gode Gjerning vel ingen Betydning har, men at det er Aanden, hvorpaa det kommer an. Og i de Tider, da jeg faar Aanden til at herske ret levende, bevidst og myndig, gaar jeg som paa hellig Jord, i helligt Land, tilhører mit Fædrelands Renhed. Jeg opdager en Lyksalighed, jeg aldrig tilforn har havt Begreb om. Marmorpaladserne staa der, den magiske Nøgle er funden! Den lukker mig ind i en Sjælefasthed, der danner Antipoden til al Sandselighed, til alle Forsøg paa at have Nydelse af sit Legeme. Men skjønt denne Følelse er saa skjøn, forfriskende og styrkende, er det dog forunderligt, hvor vanskeligt det er at holde fast paa den. Jeg tror, det er, fordi Sjælens Vellyst støtter sig paa et Rige, man ikke ser, medens Legemets derimod er saa sikker og saa tryg; hvad den griber, har den — indtil det er grebet og nydt.

Digitized by Google

— — Hvor man bliver kræsen og dog nøjsom med Lidt, med en godmodig Hilsen en tidlig Morgenstund, med Mørket, der falder, medens Vægteren tænder Lys i Gaderne, med Træerne, der hænge saa dybt med Grenene i den stille Aften. Kun det, hvori der skulde være Aand, men som fornægter Aanden, synes fjendsk. Alt hvad der stræber, fristes, bøjer sig, falder — hvilken Smerte i Naturen, og hvor Hjertet er aabent derfor!

— — For mig synes det en aldeles demoraliserende Tanke, at man efter Døden skulde faa Lejlighed til at oprette, hvad man har forsømt i Livet. Evigheden er alt tilstede i Øjeblikket. Katholikerne antage Skjærsilden, endel Protestanter tro, at man faar Lov til at ligge og spekulere sig bedre. Det husker jeg, at allerede Bregning sagde, og det viser sig i vor Literatur. Men er Sjælen først skilt fra Legemet, har den jo ingen Kamp at kæmpe og ingen Sejr at vinde, følgelig er Tanken ufornuftig. Demoraliserende er den, fordi Folk derved faa Haab om, at alle Kræfter ikke behøve at anspændes her paa Jorden, og faa de blot saadan en Udsigt aabnet af Tredjemand, saa lade de staa til paa hans Ansvar, skjønt det gaar ud over dem selv.

Digitized by Google

— — Jeg begynder nu at forstaa mange Ting; jeg tror, jeg forstaar Skabelsen. For Menneskene vilde den jo ikke være til, hvis de ikke selv vare blevne til, og den har derfor kun Betydning for os i dens Forhold til os. Der er maaske Væsener, som kunne se Gud. Men for os, der have faaet en særlig Opgave og særlige Organer, mulig blot ere rykkede et Trin op paa Tilværelsens Stige, bestaar den i, at Gud, som for andre Væsener maaske eller rimeligvis er synlig, for os dulgte sig og blev usynlig, blev skjult tilstede i alle synlige Ting, saa at vor Opgave er at opdage ham, især inden i os selv. Have vi gjort det, saa skulle vi rykke end højere op og komme til at se ham. Han aandede sig ind i os og blev dulgt. Vort Liv ligner derfor hin Leg, hvor Noget er skjult i Værelset, og hvor en Dame sidder ved Klaveret og vejleder den Søgende. Fjerner han sig for meget fra det Skjulte, saa tier Musiken; jo mere han nærmer sig, desto højere stiger Musiken, indtil den ender med en Fanfare.

Ja, Kvinden sidder ved Klaveret, men spiller sommetider højest, jo nærmere vi komme hende selv.

— — Er det sandt, at Gud aandede sig ind i os, indpustede os Livets Aande gjennem Næseborene, som der staar i Skriften, saa falder Kristi

Digitized by Google

Fødsel som en ganske naturlig og ligefrem Ting. Gud dulgte sig igjen, men mere bestemt, i menneskelig Form; han blev noget tydeligere. Børnene ville ude i Skoven ikke tro, at deres Kammerat er at finde, medmindre de faa et Tegn. »Kuk, hvor Du er!« Vel, Gud udsendte det forunderlige, dybe, glade, bævende, smertelige Tegn, som er Kristus. I Adam og Eva var det jordiske Stof overvejende, fordi Formaalet var Formerelse; i Kristus var det modsat, fordi Opgaven var at gaa dristig over Dødens Bro i Tillid til, at den er en Bro mellem to Bredder.

— — Jesus sagde til Kvinden: »Jeg fordømmer Dig ej heller, gak bort og synd ikke mere.«

Fik hun med det Samme Evnen til ikke at synde mere? I saa Fald var det ved, at hun ikke blot fik Budet, men fornam det af en Personlighed, blev paavirket af den hellige Stemme og Blik. — Hvad vi savne, er enkelte Mennesker eller en Klasse Mennesker, der have helliget sig til Idealet og hjælpe os ved at give de hellige Bud en imponerende Personligheds Medhjælp.

— — Et Exempel paa Bourgeois-Idealitet oplevede jeg idag, idet jeg gik forbi en gammel Kone udenfor Nørreport og følte Medlidenhed med hende; hun sad paa en Bænk og gumlede lidt bart Brød; jeg vendte om og gav hende en Mark. Jeg befandt mig saa vel ved at have foraarsaget hende Glæde! Lidt efter tænkte jeg:

Digitized by Google

»Naar man bærer sig saadan ad, vil Gud (Ideen) tilgive En smaa Egoismes- og Sandselighedssynder.« Dette er Principet i Bourgeoisi-Velgjørenhed; forsvandt Fattigdommen, mistede man sin Idealitet.

Bourgeois-Naturen er den, der har indrettet sig honnet, men ikke opofrer en Tilbøjelighed for Udødelighedens (det Usikres) Skyld, hvorimod, hvis Udødeligheden er til og kan komme som Bilag til et angenemt Jordeliv, er den dem velkommen.

— — Var oppe i en Varmestue. Der sad et Par hundrede Mennesker og varmede sig. Nogle spandt. De fik endog Kaffe. Ikke et Menneske var hos dem, der forstod at tale med dem, give dem sit Selskab, udstraale Kjærlighed; jeg kunde heller ikke. Hvad har man dog faaet Viden til, naar man ikke har lært, imellem Fattige at være en Personlighed, beherske deres Opmærksomhed, gjøre Indtryk paa dem. De sidde som Parias, alene. De kunne sige (og føle det vel): Her er det slette Selskab, som varmer sig og faar Kaffe.

— — Hvad der hjælper mig overfor Tvivl og Anfægtelser, er Fornemmelsen af, at den Vej, jeg er paa, er den protestantiske. Det er protestantisk, med Opbydelsen af alle sine Kræfter at udvikle og trænere sig selv, saa at man bliver

Digitized by Google

dygtigere til Livet og frembringer en større og stærkere Sjæl.

Paa Restaurationen — hvor Opvarterne nu have vænnet sig til min »Særhed« — gjorde jeg igaar Bekjendtskab med en Tysker, der sagde, at han var Lektor i Berlin; en Mand oppe i de 30, af ret behagelige Manerer. Efter faa Minuters Forløb disputerede vi om Slesvigholsten, og han frem med Traktater o. s. v. Jeg sagde, at naar alle Vedkommende vilde give sig til at leve med Tanken paa Døden, ikke begære Mere end det Nødvendige, ikke leve for at nyde, saa vilde der komme en Tilstand, hvori de nuværende Stridigheder som ganske smaa kom i Orden af sig selv, fordi man fandt højere Formaal at forene sig om. Hvis Modstanderne prøvede at komme sammen, naar de for Guds Skyld f. Ex. havde nægtet sig Ekvipager, Vin, Cigarer! Han gav mig Ret og blev saa fornøjet, at han vilde traktere mig med en ægte Havannacigar; han blev ganske overrasket, da han mærkede, at jeg handlede efter mine Ord, og indbød mig til at bo hos sig, naar jeg kom til Berlin.

Ak, hvordan har jeg før snakket om Protestantisme! Gid jeg kunde glemme det! Jeg har pyntet mig med Ordet eller havt et ubestemt Begreb om den eller villet paalægge Andre dens Krav. Nu er jeg paa det rette Punkt, paalægger mig den selv og tænker, at jeg voxer derved. Jeg har snakket til Schiøtt om Gustav Adolph; egenlig stod han dengang for mig som enhver

Digitized by Google

anden Feltherre og Konge; det var kun tilfældigvis, at netop Protestanternes Stilling i Tyskland kaldte ham til Kamp, gjorde ham stor og kostede hans Liv. Men nu begriber jeg, at Protestantismen, Hengivelsen, Opofrelsen var i ham, og idet jeg føler noget Beslægtet i min Sjæl, tvivler jeg aldeles ikke om, at jeg kan faa en lignende Mission, skjønt det vilde se ud som Mirakel. Men Mirakel vilde det kun være, hvis jeg fik Opgaven uden at have det indre Kald. Hvad skal jeg tvivle om? Førte ikke Mendozas Sang mig ind i Sir James's Palads! Hvad kan da ikke ske nu ved den ringeste Foranledning! Paa den Maade forstaar jeg nu, hvad jeg engang sagde til Alfons, at Noget i Luften hører En. Saadan lærer man at forstaa sine egne Ord!

— — Idag var Maaneden udløben, og jeg har taget ny Tjeneste paa en Maaned. Det er egenlig Spøg; thi den kan jo kun være paa Livstid.

— — En god Natur gjør et behageligt Indtryk, en tilkæmpet god Natur et opløftende; den frembringer Beundring blandet med Vemod, men hos sædvanlige Mennesker ingen Sympathi. Sædvanlige Mennesker have Instinkt imod alt det Stærke. Det er dem en Bebrejdelse.

Digitized by Google

Jeg har opdaget, at den Karl, der gaar Ærinder for mig, har været i Forbedringshuset. Da han fortalte, at han havde kjendt Peter Krøll, og at de tilsammen havde villet lave et Perpetuum Mobile, vidste jeg Besked, men lader som Ingenting. Hvis han efter tyve Aars Forløb er bekjendt som skikkelig Borgermand, og det saa opdages, at han har været i Forbedringshuset — hvad saa? Jeg tror, saa falder han hos sine Nærmeste i Foragt; men Fjerntboende, der f. Ex. kom til at læse hans Skæbne i Aviserne, vilde udbryde i Beundring.

— — Det er saa vanskeligt! Jeg gisper som en Hund paa en hed Dag. Den Mangel paa Liv kvæler mig.

»Wenn aber nun vom Scheine
Das Herz sich abgekehrt,
Und nur das Aechte, Reine,
Das Menschliche begehrt,
Und doch mit allem Streben
Kein Ziel erreichen kann:
Da muss man wohl vergeben
Die Trauer auch dem Mann.«

Saadan synger Uhland. Han har altsaa ogsaa prøvet der. Men det trøster dog at læse endog Mistrøstighed, blot den er brav og ærlig.

— — Jeg har været omkring i en Mængde Skoler, ogsaa i Fattigskolerne, for at høre paa

Digitized by Google

Undervisning i det Vigtigste: Kundskab om Livet, Sjælen, Døden. Hist og her traf jeg Mennesker, der havde det Ejendommelige i sig, den ædle Essens, som jeg savner eller søger at udvikle, og overfor hvem jeg undselig og urolig kommer til at føle, at den endnu kun er tilstede i flygtig Form, ikke er bleven Part af mig, min Sjæls Vane. De gjorde mig godt ved deres Blik. Jeg glædes over, at mit Fædrelands Jord bærer saadan Grøde. Men de længes dog i Reglen bort — til et fordelagtigere Embede; de have ikke Hjem i deres Kald. Det Sædvanlige, jeg traf, var uskjønnere. Man forstaar ikke at fremstille Gud som Friheden, men som Tvangen, rigtignok i mild, patriarkalsk Skikkelse; men antager han ikke denne Mildhed, fordi han har Tvivl om sin Ret? Noget Saadant, synes mig, maa dunkelt foresvæve Børnene og har vistnok foresvævet mig. Jeg kan ikke forstaa den plumpe Kristus, de give Børnene ind. Det Første, man maa gjøre, naar man staar paa sine egne Ben, er at slaa ud, saavidt Verden tillader det; thi den egenlige Religiøsitet: Trang til Renhed og Frihed (Sjælens Herredømme), har man ikke, og man tror i Grunden, at Loven er given vilkaarlig, i Stedet for at den er Naturens egenlige og sande Orden.

Men er det at undres over, naar endog Luther kommer med en saadan Bevisførelse som denne: Hvis Kristus ikke er Gud, saa er hverken Faderen eller den hellige Aand Gud; thi vor Trosartikel siger, at Kristus tilligemed Faderen og den hellige

Digitized by Google

Aand er Gud. — Beviset kunde snarere føre til at sige: Hvis Kristus ikke er Gud, saa er vor Trosartikel falsk. — Man beviser Biblens Guddommelighed med et Skriftsted og Skriftstedets Ufejlbarhed med Biblens Avtoritet. I det Øjeblik, da Præsten allermest skal gjøre en religiøs Sandhed indlysende, da man skal mærke, at han taler af dyb sjælelig Erkjendelse og Erfaring — citerer han et Skriftsted. Saa læser man engang en Bog, hvori historisk paavises, at Evangelierne ere opskrevne over hundrede Aar efter Kristus, og at de ere sønderlemmede og sammenføjede, og dermed styrter hele Trosbygningen, der ikke var Andet end en omvendt Pyramide hvilende paa sin Spids.

— — Kagekonen derude har faaet sig bygget et lille malet Skur i Stedet for den skrøbelige og aabne Tingest, halv Telt, halv Paraply, hvorunder hun hidtil har siddet. Jeg kom der forbi tidlig imorges og gav hende Handsel. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde kjøbe, og tog derfor Noget, hun anbefalede som saare dejligt, nogle røde Sukkersager, som hun kaldte Damekonfekt og skulde være fyldt med Likør. Den Likør smagte mig afskyelig vammel; men jeg gjorde gode Miner, slugte Konfekten og roste den, for at hun ikke skulde tage det for ondt Varsel, at den første Kunde fortrak Ansigtet eller spyttede ud. — I Eftermiddag er det pludselig faldet mig ind, at

Digitized by Google

det er første Gang i mit Liv, jeg har gjort Saadant for Andre, havt lidt Kjærlighed til dem og tænkt mere paa dem end paa mig selv. Mit hele Liv har været en Stræben efter at smage paa det Bedste, betragte Alt som skatskyldigt til mig, spytte ud, hvad der ikke behagede mig, og derved tillige vise min fine Smag for den forbavsede, beundrende, men ulykkelige Kagekone, der kom mig for.

— — Jeg saa idag et sørgeligt Syn paa Østergade. En lille, net klædt Dame kom til, med Krogen af sin Parasol at gribe fat i et fattigt Fruentimmers Klæder, og da hun skulde befri Parasolen, saas det, at den havde grebet ind i Pjalter. Det gik saa hurtig; den net klædte Pige sagde uvilkaarlig om Forladelse og ilede videre. Jeg formoder, at hun i sit Hjerte var undselig og ulykkelig over at have blottet den Andens Fattigdom, og jeg formoder, at den Fattige har følt det dybt og bittert, at et elegant Pigebarns Parasol skulde gjøre det. Saa megen Ve i et Sekund, og saa lidt Resultat! Ganske, som om Mødet skete paa en rivende Strøm. Og dog, hvo siger, at det er uden Resultat? Sæt, at Pigebarnet i det Øjeblik gik med en Fristelse i sit Indre, allerede var lidt glidende nedad, og at det lille Ryk, da Parasolen hang fast, standsede hendes Tanker og viste hende symbolsk, hvad hun stod i Begreb med at fange paa sit Livs Krog. Eller den bitre

Digitized by Google

Sorg, som sagtens vaagnede hos den fattige Pige og maaske traadte i Stedet for Sløvhed og Glemsel af det Bedre. Maaske Vorherre fangede hende paa Krogen!

— — Jeg vaagnede op inat ved, at der paa Gaden blev skreget: Gevalt! Jeg havde nær trot, det var mig. Det var Fortsættelsen af min Drøm. Det er mig, som skriger. Jeg kan ikke udholde den Tanke, at jeg igaar gik som Tilskuer og reflekterede over de to Fruentimmer og maaske idag, imorgen o. s. v., til min Dødsdag, vil gaa som Tilskuer. En Krog, en lille Hægte! Et Kongerige for en Hægte! kunde jeg sige med trivial Parodi. Det er Sliddersladder med min Tanke om at være eller blive en Gustav Adolph. Var jeg det i mit Sind, blev jeg det i Virkeligheden; thi Himlen er retfærdig. Til i hvilkensomhelst Henseende at være et Geni i vor Tid hører langt Mere end i Fortiden, fordi Udviklingen er stegen og alle Livsforhold ere blevne finere og mere sublimerede. Men paa samme Tid forlange vi stærktbegavede Mennesker en lang Tid af vort Liv Mindre af os selv, anse Begavelsen for et personligt Privilegium, medens Geniet er et Privilegium i Menneskehedens Tjeneste. Fra Jacobeo sagde med Selvbebrejdelse, at han var ulydig og begærede de store Kampe, fordi han ikke kunde sejre i de smaa. Hvorfor begærer jeg det Store, en kæmpende og sejrende

Digitized by Google

Stilling ude i den mægtige Verden, da jeg igaar ikke engang kunde optræde i Ideens Navn og anbringe min Intelligens til Hjælp for et af de to Fruentimmer? Det var saa vanskeligt; men hvorfor? Fordi jeg dog i Hjertet ikke havde den rette Kjærlighed, der udstraaler og ikke bliver miskjendt og ikke vækker Latter. Fordi jeg ikke har Højheden. Fordi jeg er et lille, ubetydeligt Menneske, der bestandig, trods Alt, gaar og bærer paa min store Egoisme. Hvor er der Befrielse fra denne Smerte? Bønnen gjør den dybere og blidere, men bevirker intet Mirakel.

— — Blot jeg kunde forstaa det Mysterium, at Kristus ved at lade sig korsfæste har taget mine Synder paa sig og givet mig Adgang til Naade! Min Natur vægrer sig ved at fatte Andet end, at han har vist mig Vejen, at hans Exempel er den største Opmuntring, at der er personligt hjerteligt Forhold mellem ham som Ideal og mig. Men hvorledes jeg skal blive helbredet fra min Fortid saadan, at jeg beholder det Gode af Fejlene (Erfaring og Intelligens), men fries fra Syndens onde Følger (tabt Tid, slet Hang, tynget Vilje), er mig ubegribeligt. Dette Vidunder mangler, og netop fordi det vilde være et Vidunder, sker det ikke.

— — Jeg vilde saa gjerne gaa til Alters og blive Del af en Menighed, høre til etsteds. Men jeg kan ikke finde nogen Personlighed, der for-

Digitized by Google

soner mig med den sorte Kjole og hvide Krave. Jeg kan heller ikke bekvemme mig til at opgive mig selv og antage, at nogen hellig Magt, som jeg ikke med Vilje og Bøn kan frembringe i mit Indre, kan indgives mig udvendigfra og virke mirakelmæsig. Hvis der var et saadant Mirakel i Tilværelsen, hvorfor viser det sig da aldrig, hvorfor ser man blandt Alle dem, der give og modtage Nadveren, aldrig en Eneste blive begejstret, hengive sig selv, henkaste sin Person til Bolværk for Sandheden? Hvorfor er der saa lidet idealistisk Opsving, naar Verden saa hyppig optager en ideal, mirakuløs Kraft? — Saavidt som jeg er kommen, er jeg kommen uden at ty til Mirakler, og naar Alt kommer til Alt, staar jeg saa ikke højt nu? Og jeg har dog ikke farisæisk opgivet Haabet om at naa højere paa samme Maade.

— — Det kan ikke nytte! Jeg kan vaagne op som et Menneske, der har glemt Alt. Hvad jeg fandt uafviselig rigtigt igaar og fandt Fred i, synes mig urimeligt, latterligt, Frugt af en sygelig Stemning eller endog af Fejghed. Paa en vis Tid, synes mig da, har Noget i min Natur faaet et Knæk; jeg gaar ikke frejdig og med Lidenskab løs paa et Formaal, handlende ifølge Alt det, som er i mig, og bidragende min Del til det Hele. Om hele Verden vilde gjøre som jeg og tænke paa Døden? Naar den blot vilde passe

Digitized by Google

paa sig selv, at den ikke syndede? Saa levede den ikke. Om det saa er det sagte faldende Snefnug, der i Selskab med de andre, utallige, Millioner Fnug udbreder et hvidt Tæppe over Jorden, synes det mig at kalde mig en Nar, der anstrenger sig til ingen Nytte. Lyset bagved Gardinerne, hvor Menneskene ere sorgløse og aande frit og ved hvert Aandedræt komme nærmere til Døden uden at tænke derpaa, synes mig at sige, jeg er en Nar, fordi jeg har ombyttet min Ungdoms Fantasi om de skjulte Marmorpaladser bagved Murene med Tanken om, at Døden er bagved det Hele. Solstraalen, der om Morgenen falder paa Sneen og bringer dens Krystaller til at blinke, gjenopvækker de dejlige Drømme, jeg engang havde paa Bjergene, de usigelige Haab og Længsler, den forunderlige Tro paa, at Livet, Solglansen, Horisonten skjuler Saligheden, og kalder mig en Nar. O, den forunderlige Ungdom i mit Hjerte, der troede paa det forgaaede Skibs Gjenkomst, paa en Guddom i Lunden, paa Feer i Luften, Havfruer i Vandet og paa Rübezahl i Bjergene — og som ikke vil dø. Det kommer over mig, lister sig paa mig, taler med utallige, fine Røster og ender med at synge den forbandede Sang om »Vignen, hvor Rankerne gro«, hvormed jeg er bleven forgiftet som med saa meget Andet. Saa synes mig, jeg har Kæmpekraft til at erobre, gribe og nyde Alt, og at ingen Skranke er opstillet uden Mangel paa Nydelsesevne eller Mangel paa Mod. Og

Digitized by Google

saa vaagner den vrede Mismod, den inderlige, stærke, ubændige Længsel efter Strid, efter at tilintetgjøre Mennesker, som staa i Vejen. Der gaar dog ogsaa en Mængde Labaner omkring, hvis eneste Ret til at leve, nyde, hovmode sig og være raa i deres Sjæls Inderste er den fejge Fredstilstand, som befrier dem fra at sætte Personligheden ivove. Overfor en ladt Pistols Løb vilde de blive som en »Vandmand«, der kastes paa Land: tørret Slim. Det er ikke fromt tænkt, det ved jeg nok; men, naar Alt kommer til Alt, er det saa ikke bedre at være endog Stratenrøver end et fromt Hængehoved? — — Disse Fornemmelser gjøre ikke godt i Sindet; jeg har ligesom Sand i Hjertet; Bølgegangen indvendig oprører Grunden. Jeg kan med Forstanden, men ikke med Hjertet huske, hvordan jeg var igaar. Den helligste Bog er til ingen Nytte i den Stemning; thi jeg savner Trangen til at læse i Bogen, og jeg begriber, hvordan Fra Jacobeo maatte forfalde til at hudflette sig selv for at tvinge det stridige Legeme. Jeg begriber Munkevæsenet, skjønt jeg ved, at det er forkasteligt. Jeg vil ikke gjerne opgive det Hellige, men bevare Skinnet deraf og samtidig nyde Verdsligheden, bevare Idealet som Princip og Naturen, som den er. Jeg forstaar hele Hyklervæsenet. Det er oprindelig slet ikke Andet end Forsøg paa at holde Fanen oprejst, medens man engang imellem svigter den. Jeg

Digitized by Google

forstaar de utallige Theorier, som Menneskene have fundet paa for at lette sig Livet, f. Ex. Aflad eller det, at en Hellig kan have Sjælen hos Gud, medens Legemet synder, og ikke tage Skade deraf. Jeg forstaar Molina, som docerede, at det var Djævlen, som i Sjælens Fraværelse bevægede Legemet. Jeg forstaar, hvordan den stakkels Mand kom dertil; men min Hjerne er endnu for sund til at komme i saadan Forvirring.

Hvis jeg energisk vendte om igjen? . . . . Men Tilbagegangen er mig jo afskaaret. Bagved mig er Afgrunden og foran mig den stejle Bjergtop, der skjuler sig i Himlen eller — i Taage.

— — Man kan ikke gjøre sig bedre, end man er af Naturen. Man bestaar af Atomer, og efter deres Natur og Sammensætning har man Hang til Renhed, Sands for det Skjønne, Ophøjede o. s. v. eller ej. Endvidere har man ifølge deres Sammensætning en Vilje til at beherske sine Tilbøjeligheder eller ej. Man hører til de Udvalgte eller til de Forskudte; selve Kristendommen lærer det. I Joh. Aabenbaring er Tale om, hvo der skal vorde frelst. I selve Herrens Bøn er Tale om, at Gud leder os i Fristelse. Alting er et Spil af Kræfter, som Ingen forstaar! I Joh. Evangelium 6te K. 65 V. siger Jesus: »Ingen kan komme til mig, uden at det er givet ham af min Fader.« Vil det sige Andet

Digitized by Google

end, at man maa være født til det, have faaet Organer, Hjernebygning dertil?

— — Det nytter ikke at ville tænke paa Dødens Stund; thi Livet har en virkelig Letsindighed.

— — Jeg tog en Hest og red sex Mil trods Sne og Is. Det trættede dog.

— — Jeg red igjen idag og gjorde Bekjendtskab med en Berider.

— — Sneen laa for højt idag, og jeg red i Ridehuset. Der red hun, som jeg engang traf paa Grevens Bal, Frøken de Vega. Hun er nu gift, temmelig trind, rødmusset, men endnu kjøn, med det Fornemt-Dristige i sit Væsen. Berideren talte ganske ugenert til mig om hendes Mands Hovedprydelse, men smilede derved; thi det gjør ikke Noget, hun er rig. Jeg hilste hende, og jeg kunde ikke gjøre ved, at jeg red med større Fornøjelse under hendes Øjne; selv Hesten syntes at blive livligere derved. De Andre red og konverserede hende og lo med hende, og mig paakom en dyb Hjerteve over at være udelukket, at have udelukket mig selv, at skulle være ude-

Digitized by Google

lukket derfra. Jeg kan snart ikke mere skjelne Godt fra Ondt, Skjønt fra Uskjønt.

— — Jeg beder til Gud om Hjælp, men uden Haab og uden rigtig Vilje. — Ere saadanne Personligheder som de glade, fristende, livslystne, sødtsmilende, snildtskuende Kvinder virkelig af en slettere Race? Er det ved at »faa Del i dem« eller ved andre Omstændigheder, at man taber det kraftige Greb paa Livet, den overskuende Magt, den dybe Sandhedsfølelse, Opofrelsens Evne og Dygtigheden til at dø? Hvor jeg føler mig sønderslidt, af Længsel, og af den høje Smerte, af Begær og af Aand! Hvor hun og de, hun leger med, synes mig at være hjemme paa Jorden, og jeg, den Ensomme, Stræbende, Stridende, at være hjemløs! Thi kun det Usynlige er mit Selskab, og man mærker ikke dets Tilværelse, naar Savn og Længsel gjør Hjertet tungt. Og jeg skulde og vilde jo netop opdrage mig selv til at tro paa det og holde det fast! Min Gud, min Gud, hvor Livet er alvorligt, og hvor Alvoren er vanskelig!

— — Jeg mødte Hende. Jeg tror ikke, hun saa mig. Hun var ovre paa den anden Side af Gaden. Ak, det er det samme Ansigt, skjønt blegere end forhen. Jeg elsker hende ikke længer; men dette velsignede Træk om Munden, denne

Digitized by Google

rene Profil, dette Ansigt, der sendte mig Bud om Rom og Genf og Schwyz, om det Øjeblik, da jeg sagde: »Har De Budskab hjem til Danmark, Frue?« — om Værtshuset, hvor jeg vilde forlade Peter Krøll, og hvor Ordene mødte mig: »Nehme mein Kreuz auf Dich und folge mir« — om Klostret, udenfor hvilket hun forlod og opgav mig — med Rette. O, Herre, jeg takker Dig, at Du ikke har taget det Retfærdige og Skjønne bort af Verden, at Du har ladet hende leve for at paaminde mig og bringe Smerte og Fred tilbage i min Sjæl. Jeg kryber igjen ind under min Smule Kors og slæber det videre.

— — Nu ved jeg det. Det forlanges med bydende Magt af mig, at jeg skal hengive mig fuldstændig, gaa ud i Verden og taale Alt for at udbrede, hvad han kaldte Schechina, og som vi Alle kalde den hellige Aand eller Guds Rige. Det forlanges, at man skal handle efter hele sin Erkjendelse; jeg har ikke for Intet faaet det selvkritiserende Blik, Hadet til Selvskuffelse og denne dybe Fornemmelse af, at Livet er saa forfærdelig alvorligt og saa herligt i denne Alvor, at der ikke er en eneste Feriedag og ikke ringeste Affald. Ingen ydre Magt forlanger Noget af mig; men Betingelsen for Sjælefred og en værdig Død er, at de engang givne og udviklede Kræfter skulle bruges. Man kan ikke røre letsindig og ustraffet ved de høje Ideer. Man kan ikke mane dem op,

Digitized by Google

slaa Kreds om sig og byde dem blive udenfor; de maa optages i Ens Sjæl, ellers sønderrive de En.

— — Traf Løvenhjelm . . . .

— — Nogen Glæde maa man da finde sig i at modtage i denne Verden.

SJETTE KAPITEL.

Otto havde mødt Løvenhjelm. Som han en Dag bøjede om fra Kjøbmagergade til Østergade, hørte han en Ryttersabel klirre mod Brostenene og munter Samtale. Det var Ritmester i østerrigsk Tjeneste, Grev Løvenhjelm, med et Par danske Venner. Efter hvad Otto havde hørt af Bagger, kunde han i Løvenhjelm kun se en uædel Fjende og vilde gaa forbi med en kold, foreløbig Hilsen; men Ritmesteren ilede imod ham med alle Tegn paa Glæde og Venskab og udbrød: »Krøyer! Bruderherz! Det var et heldigt Møde! Har De tilgivet mig Skudet? Jeg kunde ikke Andet, Gud fordømme mig! Er vi gode Venner?«

Digitized by Google

Otto tøvede med at modtage den fremrakte Haand; han fortalte Løvenhjelm, hvad Bagger beskyldte ham for at have skrevet hjem.

»Det er en Fordrejelse af mit Brev!« raabte Løvenhjelm; »jeg omtalte Dem kun utydelig, det troede jeg, jeg burde. Jeg vil skaffe det tilstede, og i alt Fald erklærer jeg her for disse Herrer, at hvis Dadel kan falde paa Nogen, er det paa mig.«

Otto trykkede den fremrakte Haand, medens hans Bryst hævede sig; en svær Vægt var tagen fra hans Skuldre; Luften hvælvede sig pludselig høj og blaa over ham.

Løvenhjelm tog ham under Armen, idet han sagde: »Hør nu, vi To ere hidtil komme til at behandle hinanden med en underlig Fjendtlighed; lad os nu være Venner. Jeg bliver her kun fjorten Dage; lad os ses tidt. Kom med hjem til min Fætter.«

Otto mindede om Sammenstødet hos Milner og sin Uret mod Greven.

»Aa, de Ungdomshistorier!« sagde Løvenhjelm. »Jeg bringer Dem en Indbydelse — hvor bor De?«

Greven indtog en betydelig Stilling som administrativ Embedsmand og havde desuden sine store Besiddelser at passe. Han lod til at gaa

Digitized by Google

aldeles op i praktiske Beskæftigelser og havde efter Tidsomstændighederne antaget en vis Jevnhed, skjulte sin Personlighed for hverken at synes stolt eller nedladende. I Samtaler med Otto mærkede han snart, at dette ikke behøvedes, men havde en Stund Vanskelighed ved at komme til bestemt Holdning overfor dette energiske, indadvendte Menneske, der uvilkaarlig betragtede Tingene fra Idealets Synspunkt, og hvem han samtidig gjerne vilde være til praktisk Nytte, hjælpe til en dygtig Beskæftigelse. Paa sin Side søgte han igjen at drage Nytte af det Idealistiske, som Otto bragte ind i Opfattelsen af forskjellige Anliggender.

De talte engang om de materielle Interesser, og Greven sagde med noget Lune: »Det er en stor Lykke for de parlementariske Stater, at de materielle Forhold ere saa vigtige; thi disse bero paa Principer, der ikke kunne fornægtes eller fordrejes, uden at hver Borger faar det at føle, følgelig maa enhver Regering midt i al Partiernes Ensidighed og Sofisteri søge at realisere det Sande.«

Otto blev behagelig tiltalt af denne Ytring og svarede: »Det bekræfter Mdm. Staëls Sætning: *la morale est la nature des choses.* Men de materielle Interesser synes mig ogsaa at have en anden Side; de tjene Oplysningen, Videnskaben, Skjønheden, Folkenes Flid og Velvære, men have tillige en hemmelig demoraliserende Magt ved at gjøre Nydelsen til Livsformaal.«

Digitized by Google

»Hvad da, hvis begge Paastande ere sande?« spurgte Greven leende.

Otto svarede: »Jeg tænker, vi komme til den Sætning, som Aristoteles udtalte, at Dyden er den rette Midte mellem to Laster. Idet Folket er nær ved at naa den rette Midte, men endnu tarvelig og med Ærefrygt stræber op til den, bryder Skjønhed og Poesi frem. Det er Blomstring; Ofret bringes Guden. Saa kommer Nedgangen: Fylde, Overmodenhed og Død: man nyder selv Ofret.«

Efter en Pavse sagde Greven: »Jeg sad og betænkte, om Dyden virkelig holder Middelvejen mellem to Laster — lad os se, f. Ex. Tapperhed mellem Fejghed og Dumdristighed.«

»Ja, den begejstringsløse Dyd, der ikke udgaar fra Udødelighedstroen.«

— En anden Gang var Greven mismodig over visse udenrigske Forhold og udbrød: »Det er dog ogsaa forbistret, at vi ikke ere en Stormagt og kunne indrette os, som vi finde det bekvemmest!«

De talte en Stund derom. Endelig sagde Greven:

»Velan, min Hr. Filosof, kan De finde en trøstende Sætning i den Anledning?«

»Jeg er bange, min Filosofi strækker ikke vidt. Men undertiden, naar jeg har betragtet Danmark som Jordens bedste Land — og man kan jo sommetider ikke lade være at have saadanne Forestillinger om sit Fædreland — saa er

Digitized by Google

det faldet mig ind, at det fortrinsvis har faaet den Opgave at realisere Retfærdigheden mod sig selv og sine Nærmeste, og derfor er det saa lidet. Den Lille har ikke anden Styrke.«

— Otto kom først her, i den nye Omgang, til fuld Fornemmelse af, hvad han i de forløbne Maaneder havde udrettet med sig selv, hvilket Præg han havde givet sin Sjæl, hvorledes den gjennem Øjeblikket skimtede Evigheden og stræbte at holde fast paa sig selv. Mellem ham og Verden var ligesom et tyndt, fint Slør, saa at de vel kunde tale sammen, men ikke hørte sammen. Men samtidig blev dog Verden alt mere og mere beskinnet, tindrede i sin egen Herligheds Glans, laa for ham som nyfødt, opdukket efter Syndfloden. Det var en ny Glæde over Tilværelsen, en ny Ungdom, hvis Jubel møjsomt blev holdt i Tømme; snart veg den ganske for Viljens Magt og fremkaldte ved selve sit Nederlag Melankoli, snart bebrejdede den ham, at der hang et Slør mellem hans Ord og Virkeligheden, og saa stredes han med sig selv. Han skrev:

»Mener jeg af Hjertet, at Retfærdighed er den Svages Styrke, og at han kan være tilfreds dermed? Ligger der ikke dybt i Sindet en sugende Længsel efter at være stærk, have Magt til at være uretfærdig? Saa skulde man tillige have Styrke til at være retfærdig. Det er Idealet! — Men hvis det er sandt, er der saa i Virkeligheden intet Ideal for den Svage? Maa han blot af Fejghed eller Afmægtighed dulme sig selv med

Digitized by Google

Tale om Retfærdighed? Der staar jeg igjen ....
O, jeg glemmer Ordene, de Castro anførte:

»Denn wer Gefahr und Tod nicht scheut,
Ist Herr der Erde, Herr der Geister.«

— — Greven forekommer mig som Personifikation af Besiddelse, »Familie« og Indflydelse. Jeg opfatter og føler ham som »en Mand af Vægt«. I hans Legeme er der ikke blot en Sjæl, men noget Mere: det levende Princip for en Mængde Huse, Gaarde, Legater, Anstalter, hvoraf andre Mennesker leve. Hver Tanke, han har, hver Beslutning, han tager, tynger i Vægtskaalen for Andre. Jeg er en Spirrevip, sammenlignet med ham. Jeg har ikke andet end en Sjæl og et Legeme, der behøver sex Fod Jord for at faa Ro. Jeg er, ret beset, en Proletar, der spiller i Lotteriet paa bestemt Udtræk: En Sjæl. Han har Pietet for Alt, hvad der er gammelt og traditionelt; det overvejer endog hans politiske eller personlige Fjendskaber. Det er, som om han føler sin Personlighed, ikke som enestaaende, men som Led af en Kæde.

Maaske er der Meget deri, maaske en hemmelig Natursandhed. Naar man lægger Mærke til den nøje Forbindelse, som er mellem Forældre og Børn — selv hvor Stamtræet ikke videre paaagtes — den skæbnesvangre Paavirkning af Blodet, som Ingen kan unddrage sig (saa at vi endog kunne føle to Naturer, den givne og den

Digitized by Google

erhvervede, kæmpe uden Udsigt til Afgjørelse), saa falder man let paa, at den personlige Udødelighed maaske vil være at modificere til en Slags Slægt-Udødelighed: en lang Suite (Traad) af Forældre og Børn, ordnet paa os ufattelig Maade, hvorved Familielivet fortsættes. Man vil saa i den anden Verden være lænket til, indoptaget i, Fader og Barn — en uendelig Lyksalighed for dem, der have elsket og frembragt Afkom af højere Art, en forfærdelig Ting for dem, der ikke have elsket eller sat slet Afkom i Verden, som de da maa optage i sig.

— — Imedens jeg gjennemgaar og udarbejder de Planer og Udkast, Greven har overgivet mig, vender mit Sind stadig tilbage til disse Tanker og især til Retfærdigheden, der gjør Verden saa skjøn, medens den selv er saa streng. Selv Elskov falder ind derunder. Vi ere sandsynligvis satte i Verden for at forædle os og frembringe ædlere Væsener. Naar Mand og Kvinde, idet de favnes, ere gjennemtrængte af sand Kjærlighed, af Ømhed og Gudsfrygt, naar Sjælen, det Ideale, er levende i dem, saa ville de Atomer eller Molekuler, hvoraf deres Barn bestaar, være gjennemtrængte af denne Sjælelighed og blive et udmærket, elskeligt og begavet Væsen. Men hvilken Fortid baade i sjælelig og legemlig Henseende der hører hertil! Hvilken lykkelig, brav, sund Udvikling hos Manden, og hvilken sund, kraftig,

Digitized by Google

elskelig Uskyldighed hos Kvinden! Hvilken passende Erfaring og Sorg de ogsaa maa have; thi Sorgen forædler. Sorgen er ikke noget Guddommeligt, men en Salve, der aabner Øjnene for det. Alt dette vidste de Gamle; man kan se det af Tobiæ Bøn i Brudekamret. — — O, en Brud! Men saa skulde man da selv være en ret Brudgom.

I det ene Udkast, Greven har givet mig, forekommer den Ytring, at man maa forebygge tidlige (letsindige) Ægteskaber. Men saa henviser man jo mange Mennesker til et vildt Ungdomsliv. Saa komme ved mange Lejligheder Mennesker sammen, der, selv uædle, frembringe uædlere. Hvordan skal man raade Bod herpaa og hjælpe os stakkels Mennesker? Og hvordan skal man tidlig gjennemtrænge dem med den sjælelige Essens, hvis Frugt er en stor, skjøn Menneskefremtid — ak, den Fremtid, jeg ikke skal se!

— — Hvordan skal denne besynderlige Smerte, der kommer til min Sjæl som en Trækfugl og synger de Sange, den bedst forstaar, blive forvandlet til noget Virkeligt, og gjøre sig gjældende i Handling?

Der er en Fornemmelse, som bestandig bliver mig mere bevidst og tillige mere pinlig, og den er, at jeg i Ensomhed og Stilhed synes at have Idealet nærværende i mig, men saasnart jeg kommer ud i Verden, træder det afsides, og ligesom en anden, ikke modsat, men forskjellig Per-

Digitized by Google

sonlighed, med særskilt Historie, tager Magten, fører mig, er mit egenlige Jeg. Den tænker, taler, handler med fuldstændig Bestemthed, har en vis Holdning overfor Menneskene, er i visse Maader stærkere og mandigere end mit stille Jeg, haard, urolig, staaende paa sin juridiske Ret. Er jeg saa igjen ene, saa gaar denne Personlighed atter til Ro, og det Ideale kommer frem igjen. Næsten som i et Glas Kalkvand, hvor Delene efter at have været rystede adskilles og Klarheden efter nogen Tids Forløb indtræder. Men der er noget Forstyrrende og Smerteligt i denne Maade at være paa. — Døden, ja den hæver Forstyrrelsen. Men det vanskeligste af Alt er netop at dø godt.

Det kunde ikke undgaas, at hvad der saaledes sysselsatte Otto, viste sig tydeligere i Samtaler med Greven, altsom de blev mere bekjendte. Otto blev lidt overrasket ved, at Greven kjendte til disse Sindsbevægelser, og Greven viste Tegn paa en lignende Forundring, idet han sagde: »Hvad, slaas De for Alvor med de Tanker?«

Otto spurgte: »Hvorledes har De da baaret Dem ad med dem, Hr. Greve?«

»Ja, jeg har sandelig ikke kunnet løse Gaaderne; men jeg ved nok, at de pinte mig, og at jeg ikke fik Ro uden ved at fordybe mig i Arbejde.«

Digitized by Google

»Ja, men der er jo Arbejder, hvori man søger at frembringe noget Godt og Idealt, og hvor saa Tanken kommer frem igjen; thi man kan jo ikke frembringe Mere end det, man bærer i sig.«

»Man maa ikke ville for Meget, man maa ikke forcere sin egen Natur.«

»Men naar det nu er i En? Naar man momentvis har smagt det Bedste og følt dets Kraft og saa bestandig længes, men ikke kan finde Harmoni og ikke blive af med sin Fortid?«

»Ja, i den Henseende kan jeg huske, at et Ord af Goethe gjorde stor Virkning paa mig . . . . nu skal jeg slaa det op. — Det er i Anledning af et ungt Menneske, der ikke kan komme til Ro af Fortrydelse over en begaaet Fejl, og Goethe siger om ham: »Es war mir nicht lieb, dieses zu bemerken, denn es zeugt von einem zu zarten Gewissen, welches das eigne moralische Selbst so hoch schätzet, dass es ihm Nichts verzeihen will. Ein solches Gewissen macht hypochondrische Menschen, wenn es nicht durch eine grosse Thätigkeit balancirt wird.««

Otto svarede smilende: »Det løser ikke Spørgsmaalet, som netop er: hvad Virksomhed tilfredsstiller en saadan Samvittighed? Og er den ikke netop den sande menneskelige? Den indiske Religionsstifter kom ligesaa nær som Goethe eller maaske nærmere, da han sagde: En Brahmin maa aldrig foragte sig selv, hvad han saa har gjort.«

Digitized by Google

Greven udbrød i et Anfald af Humor: »Ja, der kan De se, man muss erstens von Adel sein — — Naa, der har De igjen »den adelige Hovmod«; men dennegang behøver De ikke at blive vred derover — i Sandhed, vi danske Adelige faa ikke Lov til at være indbildske; det sørge Bladene for. Gjør mig nu en Tjeneste, lad Dem ikke forstyrre, men tal helt ud, saa ligefrem som mulig; jeg hører med Venskab, saa stor Egoist jeg ogsaa er. Lad os, siden vi engang ere paa det Kapitel, tale som Mænd og forsøge at maale det Pinlige. Hvad vil De? Hvad begærer De? Hvad staar i Vejen?«

Otto svarede: »Det vil let blive Klynkeri at tale om, hvad der staar i Vejen indvendig; det afgjør man bedst med sig selv . . . .«

»Saa lad os tage fat paa det Udvendige. Man finder sommetider Beroligelse ved at lade sine Tanker revolutionere den hele Verdensorden . . . .«

»Og saa lade dem vende tilbage som gode Borgere?«

»Aa, ja, efter at de have rusket sig trætte i Gærdestaverne og Alt, hvad der er stillet forkert.«

»Jeg har Intet at udsætte paa Verdensordenen. I sit Indre fører man selv en upaalidelig Hær; men Tilværelsen er saa herlig ordnet, at den hjælper til denne Hærs Betvingelse ved at bringe En Smerte. Saasnart Lykkens Sol skinner, voxer Ukrudtet, eller der kommer en jevn Behagelig-

Digitized by Google

hedstilstand, der kan bringe En til at ende som Konferensraad.«

»Naa, ja, saa modtag da den Ulykke, end som Konferensraad!«

»Ja, men saa skal man passe i de Forhold, der høre Konferensraads- og Rangforordningsverdenen til, forstaa den Kunst at akkommodere sig, tage Verden, som den er, have Elskværdighed til Hverdagsgjerning, i Stedet for bevidst og bestemt at have en Mission til at bringe Verden fremad og gaa hen over Jorden, opløftet af Ideerne. Det er derpaa, det kommer an!« — vedblev Otto, og den sagtmodige Tone, hvori han hidtil havde talt, veg Pladsen og lod den dulgte, lidenskabelige Sindsbevægelse komme tilsyne —; »det kommer an paa at handle, at faa sine gode Evner holdte i Virksomhed ved Formaal og Omgivelser, at yde Bistand og finde Bistand! De sagde, at De hørte mig med Venskab. Velan, naar nu f. Ex. De og jeg sluttede os sammen og drog Flere til os og gjorde os til Opgave, i alle Anliggender at udforske og sige Sandheden aldeles hensynsløst og ved at indrette en fælles, yderst tarvelig Levevis gjorde os uafhængige af alle verdslige Hensyn . . . .«

»Det var jo et Parti.«

»Ja, men med den Forskjel, at medens Partier ellers ere til Fordel for Vedkommende og hæve endel af deres Medlemmer op til Embeder, Titler og Ordener og forresten bære over med Medlemmernes smaa og store Skrøbeligheder, saa

Digitized by Google

skulde vi gjøre netop det Modsatte og sætte Hengivelse og Opofrelse som vort Formaal. Saadan var det jo i Kristendommens første Tid, og noget Saadant foresvævede ogsaa Sokrates og hans Disciple, og selv Heine har attraaet det, da han sang:

»Tausend Ritter wohl bewappnet
Hat der heilige Geist erwählt.«

Tænk Dem Virkningen i Politik og Poesi, i hele Livet!«

»Jeg kjender den Sang af Heine, som De citerede; den ender, tror jeg, saadan:

»Nun so schau mich an, mein Kindchen,
Küsse mich und schaue dreist,
Denn ich selber bin ein solcher
Ritter von dem heil'gen Geist.««

»Ja, saadan forstaar man en lang Tid Kampen; men engang opdager man, at Opgaven er en anden.«

»I Praxis bliver den nok altid saadan. Hør, ved De hvad, jeg tror, at Deres Tanke er upraktisk; men De skal gifte Dem.«

Otto tav.

— Kort Tid efter sagde Greven en Dag: »Nu har jeg Noget til Dem! De skal blive gammel, rolig og tilfreds. De skal gjøre som jeg og slaa de urolige Tanker ihjel ved praktisk Arbejde. Det kan være godt for Dem at komme bort og prøve nogle Aar i et andet Samfund.

Digitized by Google

Der er en lille diplomatisk Post ledig i Amerika; tag den, saa har De Foden indenfor Døren. Vi vil se at faa den til Dem. Det er bedst, De først bliver Rigsdagsmand; min Indflydelse er næppe saa stor, at jeg ellers kan skaffe Dem Posten. Tager De imod mit Tilbud? Det er velment.«

— Hjemme gjennemlæste Otto det, han havde skrevet efter sidste Gang at have mødt Camilla — om den fuldstændige Hengivelse —, kunde ikke komme tilbage i den Sindsstemning, forstod den ikke mere, men fandt Grevens Tilbud forstandigt, sundt, praktisk og smukt. Han besluttede at modtage det, medens Mængden af ny, livlige Planer og Forhaabninger dulgte sig under et Vers, der kom ham i Minde:

»Will Einer merken lassen,
Dass er mit Gott es hält,
So muss er keck erfassen
Die arge, böse Welt.«

Og saa sang han endnu engang: »Til Seir og Lykke blev Volmer født.«

Da de talte videre om Planen, sagde Greven: »De ved jo, at Regeringen ikke har noget Parti og ingen Valgdistrikter til Disposition, jeg heller ikke; men det kan jo ikke være umuligt at komme paa Akkord med et eller andet Parti.«

Otto mente, at nu var det Tid at henvende sig til Schiøtt, og Greven sagde: »Aa, ja! Alle Veje føre til Rom.«

Digitized by Google

SYVENDE KAPITEL.

Otto havde i Førstningen ikke Lyst til at sige Schiøtt Noget om sit egenlige Formaal, men kunde allerede i den første Samtale Intet dølge, og til hans Forundring tog Schiøtt Sagen med større Alvor og Interesse, da han hørte, at der var et personligt Øjemed. »Det er godt,« sagde han, »der er ingen Fraser. De kommer paa Torvet og vil have en Gaas; De faar den til Torvepris og behøver ikke at takke.«

»Ja, hvad er Torveprisen?«

»Ganske simpelt: den Afgift, Partiføreren hæver, fordi han er kommen først og har dannet Parti. De maa forpligte Dem til at tjene i en Session og stemme med os, saa kan De rejse.«

»Det finder jeg klart og tydeligt. Men jeg maa dog vel først faa at vide, hvorom der stemmes og hvorledes?«

»Anser De mig for en Seelenverkooper, siden De siger dette spørgende? Alting skal blive Dem saa tydeligt som ved en Licitation, hvor Konditionerne ligge til Eftersyn paa Thinghuset. Imorgen kan De, hvis De har Lyst, tage med til et foreløbigt Valgmøde.«

Mødet blev holdt i en Kro, og ved deres Ankomst var alt en stor Mængde samlet. Atmosfæren, der slog dem imøde, var meget beklumret; men Otto sagde til sig selv: »Det er

Digitized by Google

det praktiske Liv; her nytter det ikke at være Poet. Bonden bliver ikke kraftig ved fint Arbejde og gøder ikke sin Mark med Patchouli.«

Men en anden Atmosfære var værre, i det Mindste for ham. Ifølge den Udvikling, han havde gjennemgaaet, var han aldeles fremmed her. Hans inderste Naturs Formaal var Personligheden, den indadvendte Individualitet, der afgjorde Alt i Enrum med sig selv og stod ved sin egen Magt. Her havde hver Enkelt et dybt, stærkt Instinkt om, at han Intet var ved sig selv, at al Betydning kun laa i de Manges Sammenhold. Han havde ført en kort, men haardnakket Kamp mod Begærligheden, hans Sjæl havde faaet et uudsletteligt Præg deraf, og her var Begærlighedens Møde. Alle forlangte for Alle; men det Samlede var Summen af hver Enkelts Attraa, og det var hovedsagelig anden Mands Gods, de vilde have sig udlagt til tvungen billig Pris. Den Sætning, der blev anført som Grund, havde han alt under Revolutionen hørt i Rom og i end større Almindelighed: »De Fattige havde længe nok arbejdet for de Rige, de havde erhvervet Medejendomsret til Rigdommen.« Med en uvilkaarlig Tilbøjelighed til at komme dem imøde udmalede Otto sig Fremtiden: mangfoldige enkelte Familiers større Velstand og Dannelse. Men uovervindelig stod det for hans Sind, at Grunden, hvorpaa der skulde bygges, var udhulet af Nemesis, at naar man flyttede ind i et Hus, erhvervet ikke ved Anstrengelse, men ved Afstemning, flyttede Velsig-

Digitized by Google

nelse ikke med. Han kjendte ikke Folket igjen saadan som han gjemte det i Erindringen og havde bedømt det efter de Enkeltes Ansigtstræk. Idet de kom sammen her, syntes Førerne at lokke Alt frem undtagen det Ideale. Han mærkede en vis styrkende Aande af Nyttigheds- og Hensigtsmæssighedsprincipet, men følte ved sig selv, at hvis der var Fortjeneste derved, maatte han overlade den til Andre; hans Rolle var det ikke. Hvad der ogsaa slog ham, var Schiøtts Holdning. Schiøtt var her mere behersket end Leder; han havde intet andet Valg end tjene Interesserne og maatte møjsommelig arbejde sig igjennem mange modstridende Fordringer og give tvetydige Svar, som kun tilsyneladende skuffede. Tilhørerne bleve i den Henseende ledede af en beundringsværdig, instinktmæssig Snuhed: de brugte Jægermesteren, netop ligesaa meget som de vidste, at han brugte dem, og der viste sig Udsigt til, at han kunde blive afbrugt, kastet tilside, naar han var udpresset af Mængden.

Da de kjørte hjem, var Schiøtt meget træt og meget nedstemt. Otto havde aldrig før tilbragt fem Minuter med ham, uden at han talte; nu var han tavs hele Vejen.

»Hvad grunder De saa dybt paa, Schiøtt?« spurgte Otto endelig, da de nærmede sig hans Gaard.

»Jeg grunder ikke! jeg sidder og glæder mig til det Bedste,« svarede Schiøtt sløv.

Digitized by Google

»Glæder De Dem? Naa, saa tager jeg min Medfølelse tilbage. Jeg troede, De var mismodig over al den Uro og Pinsel.«

»Netop derfor skal man have Glæde .... Ved De vel, at jeg endnu i Aften bliver Theaterdirektør ved Verdens største Theater?«

»Schiøtt!« sagde Otto og tog ham i Armen, ganske bange for, at han talte i Vildelse eller Vanvid.

»Heiberg har engang i sin Flyvende Post skrevet en Afhandling om upassende Berørelser paa Scenen; Deres Berørelse er upassende eller unødvendig .... men det er sandt, De mangler Forudsætningen. Sig mig, kjender De Hadchi?«

»Mener De Hadchi Babas Æventyr?«

»Baba? Bah!«

»Det Sprog forstaar jeg ikke. Det lader ikke til at have mange Vokaler.«

»Lad os nu ikke løbe surr. Jeg mener den Spise eller den Delikatesse, den Gelee Hadchi.«

»Det er jo en Slags Opium!«

»Ja, ligesom en Diamant er en Slags Sten. Opium er en brutal Person, der tager En i Kværken, Hadchi er en let østerlandsk Tjener, der kaster et Slør over Verden og En selv, og man kan ved Forsøg bringe det til nøjagtig at bestemme, hvorledes Sløret skal være, hvilke Blomster og Figurer der skal være indvirket deri, ligefra den mysteriøse Lotus til den duftende Viol, ligefra de indiske Tempelruiner til den luf-

Digitized by Google

tige Sennhytte, ligefra Zenobia til Sypigen, og naar man vaagner, er man ikke sløv.«

»Nu?«

»Nu, det er den Panace, Guderne have bestemt Menneskene for at erstatte dem alle Ungdommens Illusioner. Alt, hvad De har drømt om, faar De ved Hadchi og faar det som en saadan Virkelighed, at De kan bilde Dem ind, at den Tid, De ellers tilbringer, er en Drøm, en styg Virkning af det vilkaarlige Opium.«

»Og tager De Hadchi?«

»Med Maade. Naar Opiumsrusen bliver ubehagelig, maa man søge at komme lidt tilbage i den skjønne Virkelighed.«

»O, Schiøtt!« sagde Otto.

»Hvad behager?« raabte Schiøtt; »taler De i den Tone? Jeg troede, jeg sad ved Siden af den praktiske Mand, og saa hører jeg pludselig Studentens Stemme. Jeg troede, at jeg for Deres beundrende Blik skulde oplade et af de Naturmysterier, som verdenskloge Mænd have slaaet Tæppet tilside for, og saa gjenkjender jeg paa Deres Røst den altkluge Spidsborger, som maaske endog kan misbruge min Fortrolighed.«

»Det skal jeg ikke, Schiøtt, jeg skal for min egen Skyld stræbe at glemme. Lad mig blot sige Dem, at De kun kommer til at gjøre mig til Rigsdagsmand i Hadchi.«

Digitized by Google

Camilla og Hald sad sammen ved Thebordet; Hald havde taget endel Papirer ind med fra sit Arbejdsværelse og bladede i dem, medens han spiste og drak.

»Tror Du, det er sundt at spise saadan?« spurgte hun smilende.

»Hvad skal jeg gjøre?« svarede han. »Du ved jo, at jeg er Formand i den Komite, der skal lede Valgene, og den Ting kan saagu ikke forsømmes.«

Efter en Pavse lagde han Papirerne fra sig, saa paa hende og sagde: »Andre Mænd, som jeg ikke vil nævne, have dog ogsaa en ganske anden Nytte af deres Koner, end jeg har af Dig . . . . Gud bevare's, jeg dadler Dig ikke. Du er en god og rar og religiøs lille Kone, hele Verden ser op til Dig, tidt er jeg ganske stolt af Dig . . . . ja, det er virkelig sandt. Men naar Du med Dit lille Hoved vilde hjælpe mig — kan Du huske, Camilla, i det første Aar efter vort Bryllup, hvor Du tog Del i Alt, og hvor Du oplivede os Allesammen!«

»Kan Du huske,« svarede hun, »at dengang var Du og Dine Venner ogsaa noget anderledes? Naar I talte, var der Begejstring for Friheden uden Tanke om Eders egne Personer — i det Mindste ganske lidt — nu er det Eder selv, Magt og Embede, der altid kommer med i Spillet.«

»Ja, dengang vare vi forlovede med Friheden, nu ere vi gifte med den — det er det Hele . . . .

Digitized by Google

det kan jeg godt sige med al Respekt for Ægteskabet. Sig mig, forlanger Du, at vi skulle opgive Embeder og høje Stillinger og lade vore Modstandere indtage dem? Og lad os saa ogsaa have nogle Fejl, saa er man dog kun Mennesker.«

»Kun Mennesker!« sagde Camilla sagte med et ejendommeligt Udtryk, som antydede, at hun ved dette Ord tænkte paa det store Pund, der er betroet Mennesket, i Modsætning til Svagheden, Hald beraabte sig paa.

»Ja, ved Du hvad, min Pige« — sagde Hald, hvem dette Udtryk var højst ubehageligt — »vi kan min Sandten ikke leve efter Biblen; vi kan ikke, naar En slaar os paa det ene Øre, række det andet frem.«

Hun svarede: »Jeg tænkte ikke just paa Biblen, der er andre Bøger.«

»Ja, Poesier!« sagde Hald med et Skuldertræk og tog til sine Papirer.

»Nej, her skal jeg læse Dig Noget for af en Bog, Du selv har bragt mig. Det er Roms Historie. Der staar: »Viriathus, en Spanier, tjente i sit Fødelands Hær mod Romerne. Han havde tidligere som Hyrdedreng udmærket sig i Kamp mod Rovdyr og Røvere; nu var han en dristig Høvding for en lille Trop. Den var tilligemed de Andre bleven omringet paa et Bjerg, og man var ifærd med at ville overgive sig til Fjenden. Da traadte Viriathus frem og lovede dem Redning, der vilde følge ham, og det lykkedes. Saa blev han kronet til Herre og Konge; men ogsaa nu

Digitized by Google

forenede han sin fyrstelige Magt med uforandret jevnt Væsen. Fra det rigtbesatte Bryllupstaffel hos sin Svigerfader, Fyrst Astolpa i det romerske Spanien, rejste han sig uden at have berørt de gyldne Kar eller de kostelige Spiser, løftede sin Brud paa sin Hest og red med hende til sine Bjerge. Intet Udmærkelsestegn skilte ham fra Soldaterne; kun paa den mandige Skikkelse og det opmuntrende, træffende Ord kjendte Soldaterne ham, men især derpaa, at han i Maadehold og Taalmod var den Første, aldrig saas uden i Rustning og gik foran i Slaget.««

»Foragter Du os, fordi vi ikke ere drabelige Krigsmænd og harniskklædte Riddere?«

»Der er lang Afstand imellem at foragte og ikke kunne tage virksom Andel. Jeg beder jo kun om at turde leve i Stilhed for Dig og vort Barn.«

»Hvis Du vilde kjøre hen og aflægge det Besøg, Du ved nok .... det vilde gjøre saa god Virkning for os, og naar du gjør det, ville Alle finde det velgjort.«

»Vil Du bruge mig til at være Din Afskriver, kan jeg arbejde for Dig i al Ydmyghed, saa vil jeg, Hald; men misbrug ikke Din Hustru. Jeg er selv skyldig for Gud, og kan jeg besøge en fattig Synderinde og bringe hende Trøst, saa forlang det, men —«

»Naar Du først begynder at tale saadan, saa har jeg nok,« svarede han mismodig, samlede sine Papirer og vilde gaa.

Digitized by Google

»Kom,« sagde hun, »lad mig hjælpe Dig. Lad mig kun være Din Afskriver. Vis mig Dine Papirer og fortæl mig om Dine Sorger og Anstrengelser. Kom, lad mig nu stryge Folderne af Din Pande.«

Og en opmærksom Iagttager vilde i dette Øjeblik have set et Udtryk i Camillas Øjne, som om hun paakaldte Noget for at faa Kræfter til at gjøre sin Pligt paa rette Maade.

»Naa, kan Du se,« vedblev hun, »Folderne vare bløde og lagde sig meget artig ned.«

»Er man ikke saadant et Jern som Hr. Viriathus,« sagde Hald, »saa er man heller ikke af Jern, desværre. I skulde s'gu prøve at være gifte med Viriathusser.«

»Skal Du besvare alle de Breve? Det er dog forskrækkeligt! . . . . Ved Du hvad, nu kan Du sætte Dig ganske rolig i Lænestolen og diktere, saa skriver jeg. Hvem skal nu være første Mand? . . . . Hvor han skriver skævt . . . . Paulsen, hvad er det for en Paulsen?«

»Det er Justitsraad Paulsen. Han opregner de Valgbare, der kan være at vælge imellem i hans Kreds, og saa melder han, at Otto Krøyer er kommen til Egnen, formodenlig for at gjøre Umtriebe.«

»Otto Krøyer« — sagde Camilla, idet hun umærkelig vendte sig fra Lyset — »vil Du anbefale ham?«

»Nej, hvorfor skulde jeg det?«

Digitized by Google

»Men naar Du nu anbefalede ham til Justitsraad Paulsen, tror Du saa, han blev valgt?«

»Det kan nok være. Vilde Du kanske have ham valgt?«

»Ja.«

En besynderlig Følelse, vred Skinsyge og tillige Glæde over at gribe sin Kone i en Svaghed, bemægtigede sig Hald.

»Du har der« — sagde han — »en særegen Interesse for et Menneske, der levede en Tid med os, men pludselig blev borte og ikke har ladet sig se hos os siden sin Hjemkomst.«

Hun svarede: »Af alle de Mennesker, jeg har truffet paa, havde Krøyer de største Anlæg til at blive noget Udmærket under en god Ledelse. Men den har manglet ham, og nu er han bleven et aldeles verdsligt Menneske, men med fine Sandser og mærkelige Evner. Vorherre vil forskyde ham paa Dommens Dag; men jeg synes, vi Andre bør give ham Lejlighed til at leve sit Sommerfugleliv her paa Jorden; han har jo intet andet. Der er lovet ham en Ansættelse i Amerika, hvis han blev Rigsdagsmand; lad os da ikke lægge ham Hindringer i Vejen. Hvo ved?«

Der var en logisk Usikkerhed i disse Ord; men den stille, religiøse Tone, hvori hun talte, dulgte den for Hald og maaske for hende selv. Hald kunde i alt Fald ikke være skinsyg paa En, hans Kone vilde have til Amerika.

»Ja, jeg forstaar mig ikke paa, saadan at

Digitized by Google

arrangere Himlens Affærer,« sagde han. »Men hvordan har Du faaet det at vide?«

»Ganske tilfældig. Grev Løvenhjelm tager sig af ham, og Grevens Søster kom til at berøre, da vi fulgtes ad fra Kirke, at hendes Broder havde været ærgerlig over et Brev, der angik den Sag.«

»Naa, saadan gaa. I i Kirke!«

»Fra Kirke, lille Hald,« rettede Camilla i en Tone, hvori der baade var noget Ængsteligt og et Glimt af Fortidens Skjelmeri. Hun tilføjede: »Da jeg nu saa dette Brev, var det ligesom et Fingerpeg.«

»Det er det ogsaa . . . . Grev Løvenhjelm . . . . Det kunde ikke være saa ilde, underhaanden at vise den Mand en lille Opmærksomhed . . . . Men der kan Du se, hvorledes Du selv handler med Embeder og Stillinger . . . . Men om jeg nu skrev til Paulsen for din Protégé, vilde Du saa . . . .?«

»Ikke kjøre derop, paa ingen Maade, Hald!«

»Naa, ja, ja! Men maa jeg saa indbyde Konferensraad — —, og vil Du være rigtig venlig imod ham? . . . . For Du kan godt tvinge Dig til at være venlig og elskværdig, om Du saa ikke mener det, Du Strik!«

Camilla blegnede og svarede Ja.

Hun vilde gaa ind til sit Barn; men hun standsede paa Vejen i sit Sovekammer, inden hun oplukkede Døren til Barnestuen. Det forekom hende, at Tanker havde været hos hende

Digitized by Google

og bragt hendes Sind i en Bevægelse, hvormed hun ikke turde være i sit Barns Nærhed for ikke at meddele Luften om det Noget deraf. Hun knælede ved sin Seng, lagde Hovedet ned i Tæppet og tilbragte nogen Tid i lang, dyb Bøn eller kæmpende Forberedelse til Bøn. Da hun atter rejste sig, var hun meget bleg; men en dyb, vemodig Fred laa udbredt over hendes Ansigt. Hun gik igjen ind til Hald, samtalede lidt med ham om Huset og Barnet, førte ham langt bort fra al Uro, drog ham med ind i den stille Venligheds og de stille Forhaabningers Egne. Da hun ligesom følte Luften god, gik hun ind til sit Barn, en usædvanlig smuk Dreng, med store, livfulde Øjne, med Noget, der uvilkaarlig vakte Anelse om en Fremtid af Poesi, Kjærlighed og Kraft, men hvori Moderens stille Viden tillige læste en Uro, der ved hende skulde besværges og ledes den rette Vej. Den danske Moder var ene med sit Barn, med sit Bidrag til Fædrelandets og Menneskehedens Fremtid. Tæppet falder derfor.

OTTENDE KAPITEL.

Otto havde meldt Greven sit første, mislykkede Forsøg og var, medens han ventede paa Svar, tagen hjem til sin Moder.

Digitized by Google

Han sad atter ved Svogerens Bord, og skjønt den dybe Antipathi ikke brød ud som tidligere, var den dog følelig tilstede. Han vilde gjerne tale, men vidste ikke, om hvad. Da kom pludselig, ligesom hin Middag, Justitsraad Paulsen, og strax bleve alle Ansigter livlige.

»Nej, det er dog ikke for at tale med Dem, jeg kommer idag,« sagde Justitsraaden, »jeg søger Hr. Krøyer. Jeg skulde hilse og spørge, om De vil være vor Rigsdagsmand?«

Alle stode som himmelfaldne. Svogerens trinde Ansigt blev ganske langt. Mdm. Krøyer slog Hænderne sammen.

»Ja, vil De saa have den Godhed at følge med hjem til mig, der er ingen Tid at spilde,« vedblev Justitsraaden.

Undervejs søgte Otto lempelig at erfare, hvordan Tanken var falden paa ham, men fik ikke noget tydeligt Svar. Saa spurgte han om Familien, og derom var Justitsraaden mere talende. Især dvælede han ved sin ældste Søn, med hvem en stor Forandring var foregaaet, sagde han. Han var bleven stille og dygtig. »Han havde nok et Renkontre med Dem, da De engang var herovre paa Egnen,« tilføjede Justitsraaden; »De var nok noget slem ved ham; men det har gjort godt, og De bar Dem til Slutningen honnet ad. Han er flink nu, det er det Vigtigste. Sommetider gaar han isøvne, fortæller man mig. Jeg vil se at faa ham godt gift.«

Digitized by Google

De kom til Gaarden, og Otto blev modtaget, om ikke hjertelig, saa dog meget høflig og venlig.

Justitsraaden tog Sagen med en Alvor og Nøjagtighed, der i enkelte Tilfælde grænsede til det Komiske, og det var paa hans tørre Adfærd umuligt at se, hvorvidt han selv mærkede det og stod ironisk til det Hele, eller ej.

»Imorgen,« sagde han, »maa vi om til Præster og andre pæne Folk; nu maa De se at være en Pelham.«

Og da Otto kom op paa sit Værelse, fandt han Pelhams *canvassing* eller Vælger-Frieri ligge opslaaet paa sit Bord.

De kjørte ud den næste Dag og besøgte først den fjerneste Præstegaard, to Mile fra Godset. Den var ganske ny, Hovedlængden opbygget i en Stil, der øjensynlig skulde være gothisk. Justitsraaden forklarede Otto, at den nylig havde brændt og var gjenopbygget af den nye Præst, der var meget nordisk og havde bestræbt sig for at faa en Bygning med gammeldags Kraft og Hyggelighed, et ægte Hjem for Familielivet. »Blot vi maa træffe ham hjemme,« tilføjede Justitsraaden; »thi de ere altid paa Farten; han siger, at Guds Børn skulle altid være glade.«

»Men hvordan kan han saa passe Kaldet med

Digitized by Google

alle de mangfoldige Forretninger og udarbejde sine Prædikener?« spurgte Otto.

»Det kan han vist magelig, for han er et Geni,« svarede Justitsraaden. »Han har ogsaa sin egen Maade at tale paa; jeg var engang i Kirke hos ham, og saa hørte jeg ham pludselig sige: »For Vorherre er nu ikke saadant et Snøvl som Du, Niels Jensen.« Den Slags Prædikener behøve ikke saa stor Forberedelse; men de kradse.«

Da de kom ind i Gaarden, holdt Præstens Wienervogn for Døren, og det var tydeligt, at de vare komne i det yderste Øjeblik. Præsten kom ud, og Otto gjenkjendte Viggo Gram.

Pastor Gram modtog dem med alle Tegn paa gjæstfri Glæde; hans Øjne smilede under de buskede Øjenbryn, medens han djærvt gav dem Haanden. Justitsraaden vilde forestille Otto; men Gram sagde: »Vi behøver slets ingen vælske Komplimenter, og desuden husker jeg godt Otto Krøyer. Nu skal De, min Tro, lade spænde fra.«

»Nej Tak, Hr. Pastor, vi tage strax bort.«

»Nej, det gjør De, min Tro, ikke! .... Jørgen, tag Du og spænd fra min Vogn; vi har ingen Hast .... Gaa nu indenfor I gode Mænd; Guds Fred og god Dag og velkommen i Huset!«

Otto havde ikke antaget om Viggo Gram, at han kunde blive en saa elskværdig Vært (skjønt det er lettere at være Vært end Gjæst). Der blev dækket Bord, Familien, bestaaende af Grams Hustru, Svigerfader og to Svigerinder,

Digitized by Google

der vare i Besøg hos ham, satte sig igjen til Frokosten for at gjøre de nye Gjæster Selskab.

Gram gav sig til at examinere Otto og blev meget ivrig, da han hørte, at Otto ikke troede paa Djævlen. »Det Menneske, som ikke tror paa Djævlen, er en Hedning, en Jætte!« raabte Gram; »ja, han er, min Tro, en Jætte!«

Den gamle Svigerfader, der ligeledes var Præst, tog sagtmodig Ordet, og mente, at man maatte være mild i Dommen.

»Men,« sagde Gram til Otto, »tror De da ikke, at Djævlen har besat Tyskerne, saa at de med Vold og Magt ville gjøre os Fortræd og drive os ud af vort Paradis? Tror De ikke, at man skal slaa dem ned med Thorshammeren som ved Thrymurs Bryllup?«

Otto kunde ikke tilbageholde sin Forundring over, at en Præst var saa ivrig for Nationalhadet, og mindede om hin Præst i et blandet Distrikt i Nærheden af Strassborg, den herlige, fromme Oberlin, der selv var tysk, men lærte Børnene af franske Forældre at tale rent Fransk.

»Saa?« sagde Gram; »ja, det kunde da kun en Tysker gjøre; men jeg vil bare sige Dem, at Nationalitet er mer end Tro; for vi fødes nationale, men bliver troende.«

»Det kan Du vist ikke forsvare,« sagde Svigerfaderen smilende.

»Tror Svigerfa'er ikke det? Ikke? Naa; men tror Svigerfa'er ikke, at Nationalitet er mer end hans Tro der? Ser han ud til at have Tro?

Digitized by Google

Jeg ser profetisk i mit Hjerte, at han ingen har, og jeg er ikke bange for at sige det.« — I dette Øjeblik satte Gram pludselig paa sin gamle Maade sit Ansigt tæt ind imod Ottos og udbrød: »Jeg vil sige Dem, min gode Mand, at De er lunken! Jeg vil spytte Dem ud af min Mund.«

»Men Gram dog!« sagde hans Kone.

Gram svarede hende: »Vær Du kun rolig; Krøyer er klog som alle Jætter og ved, at jeg kun taler billedlig.«

Man brast i Latter over denne Naivetet, og Gram lo selv hjertelig med, idet han forsonende rakte Otto Haanden over Bordet.

»Nu vil vi synge en Vise!« sagde Gram og begyndte med en overraskende smuk Bas Kæmpevisen om Dronning Dagmar, og Alle stemmede i. Da den var sungen, sagde Gram: »Han har været for meget udenlands. Skal han være vor Rigsdagsmand, maa vi dyppe ham ned i Danskhed over Ørene. Han har et Øje for meget. Odin bortgav sit ene Øje for at blive rigtig klog.«

Denne underlige, geniale Paradox gjorde et Øjeblik en slaaende Virkning, og Grams Øjne tindrede af Fornøjelse ved at bemærke det. Han vedblev lidt efter: »Det er Skam godt at synge Viser. Ovre i Forstanderskabet har jeg tidt noget Vrøvl. Saa bryder jeg af og foreslaar en dansk Vise, og dertil sige de ikke gjerne Nej. Har jeg saa sunget dem igjennem, saa blive de fornuftige og tie stille og give mig Ret. Vi skulle være snilde som Slanger og uskyldige som Duer

Digitized by Google

. . . . Ja, min gode Krøyer, jeg ved Skam ikke, om jeg kan stemme paa Dem; men det gjør ikke Noget, for jeg er næppe herovre paa Valgdagen, jeg tager til Kjøbenhavn. Jeg skal sige Dem, Justitsraad Paulsen, jeg søger Kald derovre, jeg vilde helst have et Kald, hvor jeg kunde holde Kapellan.«

»Det har De, min Tro, Ret i,« svarede Paulsen med sin urokkelige, tørre Alvor.

Gram fulgte dem tilvogns, og sagde som Afskedshilsen til Otto: »Husk nu paa, hvad jeg har sagt Dem!«

Han sang efter dem med sin smukke stærke Stemme:

»Dansken er Herre i Danmark!«

— »Hvad tænker De nu saa alvorlig paa?« spurgte Justitsraaden efter en Stunds Forløb.

»Aa, jeg tænker paa, om den Mand vilde holde ligesaa meget af det Danske, hvis han var miskjendt, forfulgt og ene.«

Justitsraaden kastede et Sideblik paa Otto og svarede ikke.

Lidt efter saa han paa Uhret og sagde: »Nu maa vi beregne, hvor vi skal spise til Middag. Vi vil blive budne allevegne; men jeg tænker, det Klogeste er at tage Kammeraad Ravns paa Lykkensgave. Han er gift med sin Malkepige, vil jeg sige Dem. Kan De engang i Talens Løb slumpe til at kalde hende naadige Frue, saa lader Manden sig slaa ihjel for Deres Valg, ellers —«

Digitized by Google

»Ellers?«

»Ellers indestaar jeg ikke for Noget.«

De fleste Steder, hvor de kom, var Otto tilbageholden og tavs, ligesom undselig. Han følte sig ikke i sit eget Ærinde, men var bugseret af Justitsraaden, havde ikke Brug for sin Personlighed. Til Fru Ravn kunde han ikke en eneste Gang faa »Naadige Frue« over Læberne, netop fordi hun tiltalte ham. Det var en høj, fyldig Kone med havblaa Øjne, alvorlig og djærv i hele sit Væsen, sommetider kejtet, uden at det egenlig stødte; Kammerraaden var lille og vissen, og Otto var stemt til at opfatte det Tragiske i denne »hjemmebagte Skæbne«, et forspildt Liv med lang Bod for en ufornuftig og dog i visse Maader berettiget Ærgjerrighed. Han behandlede hende med stille Sympathi, med Tro paa, at hun var, som hun saa ud til; det forundrede hende som noget Nyt og i Førstningen uforstaaeligt, men endte med uvilkaarlig at vinde hende, medens Justitsraaden sad med hemmelig Ærgrelse over sin spildte Formaning.

Da de kjørte videre, sagde han: »Nu kan vi ligesaa godt ende Dagen, som vi har begyndt, i en Præstegaard. Saa har vi kjørt næsten rundt om min Gaard og har halvanden Mil hjem i Maaneskin. For Maanen staar op, inden vi faar drukket The.«

»Ja, det kan vi jo gjerne,« svarede Otto.

»Ja, for det Mæhæ er Alt lige fedt,« sagde Justitsraaden ved sig selv.

Digitized by Google

»— Er han selv hjemme?« spurgte Justitsraaden ned fra Vognen til et Vindu, da de med det sædvanlige Piskeknald vare kjørte for Døren.

»Ja, vær saa artig! velkommen, Hr. Justitsraad!« svarede en Damestemme.

»Ja, her er jeg!« sagde Præsten strax efter og stod i Døren.

»Jeg bringer vor Rigsdagsmand med,« sagde Justitsraaden og vilde præsentere, men gjenkjendte knap Otto, da han saa paa ham; thi Otto havde faaet sig selv igjen, han stod ikke længer overfor Politiken, men overfor sin egen Skæbne. Præsten var Bregning, og Damen, hans Hustru, var Emilie.

Justitsraaden var ikke hurtig Iagttager nok til at bemærke det Udtryk af Forbavselse, der kom og forsvandt paa Emilies Ansigt.

»Ej, se! det fornøjer mig sandelig!« sagde Bregning.

»Naa, saa De er ogsaa kjendt her?« udbrød Justitsraaden til Otto.

»Gamle Bekjendte og Kamphaner fra Kjøbenhavn,« svarede Bregning.

»Hvor det fornøjer mig at se Dem igjen, Frue!« sagde Otto til Emilie med fuldstændig Sikkerhed, skjønt greben paa en dobbelt Maade. Hans hele Fortid blev lille og trak sig sammen om Haven med den grønne Plads og det lille Æbletræ, og samtidig blev det dog saa rummelig indvendig, han følte sig voxen og stærk af meget

Digitized by Google

Oplevet, og Duften fra Hjemmet syntes ham Budskab om Sejr og Lykke.

»Saa Du kjender ogsaa Krøyer, Emilie?« spurgte Bregning.

»Vi er Bysbørn,« svarede hun og rakte ham Haanden.

»Bysbørn . . . . det er jo ogsaa sandt!« sagde Bregning.

»Hvor har Hr. Krøyer før truffet gamle Bekjendte idag?« spurgte Emilie, da de vare komne til Sæde i Stuen.

Der blev nu fortalt lidt om Pastor Gram, og saa førte Bregning Talen hen paa Udlandet og Ottos Rejse. Emilie blev frapperet ved, at hendes Mand spurgte saa vaklende og saa spidsborgerligbeundrende, medens Otto svarede saa sikkert og ligefrem.

Paa Tjørnelund stod Birgitte samme Aften ude ved Leddet under et Piletræ. Det var ikke Gaardens kjønneste Sted; der var ved Grøfteranden ikke engang Grønsvær at sætte sig paa; men der samledes nu engang jevnlig Gaardens Piger efter Dagsarbejdet, medens Karlene rede Heste tilvands i Kjæret tætved, eller de hjemvendende Markarbejdere langsomt og trætte kom forbi, eller Gaaseflokken i Tusmørket forstandig

Digitized by Google

trippede tilbage til Gaarden ligesaa meget førende som ført af Gaasedreng eller Gaasepige.

Birgitte var kommen lidt tidligere end sædvanlig; hun stod og strikkede, nynnede en Sang og slog Takten med Foden.

»Hvor Du er glad i Aften!« sagde en anden Pige, der kom til, strikkende paa en stor graa Strømpe.

»Det er jeg ogsaa!« svarede Birgitte. »Hr. Otto Krøyer er kommen og bor hos Justitsraad Paulsen!«

»Naa, er han Din Hjertenskjær kanskesens?«

»Vorherre Jesus frels' mig, Maren! Han er jo en fin og stor Herre! Han tog sig af mig, da jeg var lille, og læste med mig. Han lod mig komme her ud paa Landet. Siden har han rejst hele Verden rundt. Han skal være bleven saa smuk, skjønt det var han da altid i mine Øjne!«

»Ja, hvad han ikke er, kan han jo blive,« svarede Maren.

»Tal nu ikke saadan, Maren!«

»Naa, ja, kanske Du har en Anden i Kikkerten. Hvad Synd er der deri? Som nu hun, de taler saa meget om, Madamen, der er bleven gift med Jægermesteren. Hvad har hun ikke gjort, efter hvad Folk sige? Nu er hun Jægermesterinde. Hvorfor skulde en Anden da?«

»Det ved jeg ikke,« svarede Birgitte; »men jeg tør intet Ondt gjøre for ham. Saalænge de to Øjne staa aabne, se de paa mig, om saa i det

Digitized by Google

sorteste Mørke, eller om han er tusinde Mile borte.«

»Det var langt,« sagde Maren.

»Jeg synes, Jomfruen kaldte,« sagde Birgitte og gik ind.

Derinde sad Marie Elisabeth alene og syntes mod Sædvane meget sørgmodig uden at kunne angive nogen bestemt Grund. Der havde den Dag været Begravelse i Egnen, og overfor den stærke Paamindelse om Faderens Død og eget Ophør, var det formodenlig gaaet op for hende, at hun ikke ret levede, at hun var afspærret og ingen Udsigt havde; det kjærlige Samliv med Moderen vilde i dette Øjeblik ikke ret forslaa, og hun nænnede ikke at forstyrre Moderen med sine Følelser, der kunde vække Smerte.

Paa Birgittes deltagende Spørgsmaal svarede Marie Elisabeth, at der slet ikke var Noget i Vejen; men hun tænkte paa Begravelsen, og den havde gjort hende trist.

»Det var jo dog en gammel Kone,« sagde Birgitte trøstende, »og alle hendes Børn er jo forsørgede.«

»Ja, Gud ske Lov,« svarede Marie Elisabeth; »men der er dog Noget ved Døden .... noget Utaaleligt. Hvordan kan man forstaa, at den er en Begyndelse? Man ved det ikke og tror det knapt. Man gaar bort, og det er, som man aldrig har været. Ak, Birgitte, har Du nogensinde følt det? Jeg synes, man er saa ulykkelig.«

Digitized by Google

»Tys, Jomfru, lad ikke Deres Moder høre det!«

»O, nej, men jeg vilde ønske, at Gud hørte det.«

»Det gjør han nok, Jomfru. Men jeg skal fortælle Dem, hvad Hr. Otto Krøyer engang sagde til mig, da han hørte mig i Bibelhistorien.«

»Naa, hvad sagde han?«

»Det var Saras Død, jeg havde. Hun døde i Kiriath-Arba, som er Hebron i Kanaans Land. Saa sagde Hr. Krøyer: Da hun nu var død, saa vilde han have en stor og smuk Begravelsesplads til hende, og han henvendte sig til de Omboende, som ejede Landet, og bad dem sælge sig et Stykke Jord. Men Sara havde været en saa honnet Kone, og Abraham sørgede saa inderlig, at de ikke vilde have Betaling for Jorden. Saa sagde Hr. Krøyer: Nu kan Din dumme Tøs se til, at Du ogsaa bliver et honnet Fruentimmer, saa er der ogsaa En, som savner Dig, og saa kan Du faa Fribegravelse.«

»Det var ikke videre kjønt sagt af Hr. Krøyer,« sagde Marie Elisabeth.

»Jo, det var det rigtignok, for han mente det ikke!« svarede Birgitte.

»Mente han det ikke, Barn?«

»Nej, for han mente det bare godt. Han var bange, jeg skulde tro, at han brød sig om mig. Men naar han ikke brød sig om mig, hvorfor læste han da med mig? De skal aldrig tro, hvad han siger eller gjør, der ser ondt ud; for

Digitized by Google

han mener det bare godt. Ved De, hvad jeg tror, Jomfru?«

»Nej, hvad tror Din lille Gaas?«

»Er det nu videre kjønt sagt af Dem, Jomfru?« spurgte Birgitte leende.

»Man maa vel! Du bilder Dig ellers ind, at Du er saa klog, fordi Din Hr. Krøyer har læst med Dig.«

»Ja, saa tror jeg ikke mere, hvad jeg før troede.«

»Hvad troede Du da før?«

»Jeg troede, at det var Mandfolkene, som var bange for, ikke at være storagtige nok; men det er vistnok ogsaa Fruentimmerne.«

»Du lille Strik kan ordenlig forslaa En Grillerne. Nu vil jeg gaa ind til Moder. Gud ved, hvad Moder har paa Hjerte idag, hun er saa tavs .... Du maa ikke bilde Dig ind, at det er Dig, der har opmuntret mig, Birgitte. Kom, her er det lille Ravhjerte, Du altid har ønsket Dig, vil Du nu have det? Vil Du bære det til Erindring?«

Da Marie Elisabeth kom ind, meddelte Mdm. Sandberg hende, at Justitsraad Paulsen havde friet til hende for sin ældste Søn. »Verdslig taget,« tilføjede Moderen, »er det en overraskende Lykke, og Folk sige jo, at den unge Paulsen i den sidste Tid skal være bleven saa stille og god. Holder Du af ham, mit kjære Barn?«

»Det tror jeg ikke, Moder.«

»Holder Du af nogen Anden, Marie?«

Digitized by Google

»Nej, søde Moder,« svarede Marie Elisabeth rødmende og skjælvende.

»Saa vil vi ikke forhaste os,« sagde Moderen.

Birgitte var igjen gaaet ud ved Leddet, og som hun stod der, kom Justitsraaden og Otto kjørende. I Maanelyset kjendte hun ham og raabte: »Hr. Krøyer! Hr. Krøyer! Velkommen!«

»Prr! Holdt, Hr. Justitsraad!« raabte Otto, sprang ned og tog begge Birgittes Hænder og havde nær kysset hende.

»Saa, har han nu ogsaa Kjærester staaende paa Egnen?« sagde Justitsraaden.

»Ej, Birgitte, hvor Du er voxet, hvor Du er bleven — Du ligner jo et Tyltebær! . . . . Det er min og Moders Plejedatter, Hr. Justitsraad.«

»Vær saa artig, Hr. Krøyer! Her bo vi. Vil De hilse paa Madamen og Jomfruen?«

Justitsraaden fulgte mismodig og brummende. Otto antog, at det Stive og Forlegne, der viste sig, hidrørte fra den upassende Tid, hvorpaa Besøget blev aflagt, og tog Afsked saa snart som mulig.

»— Tyltebær?« sagde Justitsraaden, da de igjen sad tilvogns. »Hvorfor kaldte De Pigebarnet et Tyltebær?«

»Aa, man har jo Vanskelighed ved at komme af med den Tone, man engang har anslaaet overfor et Menneske. Men har De ikke lagt Mærke til Tyltebærret, hvordan det staar i Nærheden af Lyngen, med de friske grønne Blade og saa simpelt, saa rødt, lavt ved Jorden?«

Digitized by Google

Efter en Pavse sagde Justitsraaden: »Hør, vi har Stikkelsbærvin hjemme. Naar vi komme hjem, skal De smage en Flaske.«

NIENDE KAPITEL.

Justitsraaden sagde næste Morgen til Otto: »Nu er der mange Folk, jeg maa ilav med; kunde De ikke imidlertid tage over og gjøre Dem gode Venner med Folkene paa den store, nye Fabrik? Manden hedder Krøll. Det er rigtignok en lang Vej; men tag min Brune; den løber godt.«

Dertil var Otto strax beredt, og da Justitsraaden tilbød ham Brev til en Præst, der kunde føre ham ind paa Fabriken, sagde Otto: »Det behøves ikke; Krøll kjender jeg; hvad han har Magt over, er mit, naar jeg blot kalder.«

»Saa værsgo og rid og kald,« svarede Justitsraaden og sagde ved sig selv: »Vindbeutel.«

Otto mærkede det og tænkte: »I Grunden har jeg dog ikke villet prale med mig selv, men forkynde et andet Menneskes Troskab.«

Det var en lang Vej, først varm og besværlig paa tung, nøgen Hede, saa gjennem Skovegn, der langsomt højnede sig, medens den frembød rig Afvexling af Bakke og Dal og udbredte sit

Digitized by Google

svære, tætte Løvtag som kølende Skærm mod Sommersolen.

Ved en Bøjning af Skovvejen saa Otto et Syn, der i lang Tid fængslede ham til Pletten. En temmelig bred, rask strømmende Aa viste sig i ringe Afstand tilvenstre, og paa hin Side af Aaen laa en lille, lys, grøn Plads, omgiven i en Halvcirkel af den overskuelige Skov. I Ly af Skoven havde Græsvæxten paa den aabne Plads udviklet sig til en frodig Fløjelsgrønhed, der er sjelden i disse Egne; men hvad der forunderlig hævede det Hele, var et ganske nyt, øjensynlig ubeboet Hus, nylig hvidtet, med Straatag og Teglsten til Tagskæg, der stod midt paa Pladsen. Tagets Straa var endnu gult og Teglstenene endnu lyserøde.

Otto steg af og trak Hesten ned til Aabredden og satte sig der, med Tøjlen om Armen, stirrende over paa det ubeboede Hus og den grønne, skovhegnede Plet. Imod tidligere Tids Sædvane sang det ikke i ham; Synet vakte hverken Minde om fremmede Digte, ej heller bragte det ham selv til at frembringe Poesi. Han var hvilende, betagen som af Forkyndelsen om hemmelighedsfuld Fred; knap rørte sig Længsel eller Vemod, skjønt den rask strømmende Aa saa betydningsfuldt skilte ham fra Freden histovre. Et Øjeblik, naar Vandet af ubekjendt Grund gav Lyd som af Rislen og slæbende Danseskridt, kunde det fare forbi ham som Minde om Rhonen hin Aften med Halds og Mendoza eller om Elven

Digitized by Google

ved »die Krähe«; saa syntes Aaen ham pludselig at være noget Symbolsk, i hele Verden Hjemmehørende; men i næste Øjeblik, naar han paany saa Skoven, Grønsværet, Huset og det strømmende Vand, traadte Alt igjen ind i Øjeblikkets Virkelighed, den simple, uomdigtede, uforklarede Virkelighed. Han lagde sig ned for at hvile af al Magt; saa hørte han i det Fjerne stampende Lyd, begreb, at Fabriken var nær, og steg igjen tilhest.

Han kom ud af Skoven og saa foran sig en Bro over Aaen og hinsides Aaen et Par store Bygninger, hvis Skorstene røg stærkt, og hvorfra kom en stærk, buldrende Lyd; rundt omkring laa temmelig uordnet en Mængde mindre Huse eller Hytter. Paa Broen stod en sexaars Dreng, hvis Klædedragt befandt sig i aldeles omvendt Forhold til de Regler, Sundhedsvidenskaben plejer at foreskrive. Paa Hovedet bar han en tyk, ulden, spidst opløbende, stribet Hue med Kvast i; hans Trøje eller Kofte var af gult Vadmel, hans Benklæder af Lærred, men sønderrevne, og Fødderne vare nøgne. Alligevel saa Drengen ud som Sundheden selv; kun syntes det, at den i Hovedet samlede Varme ikke tillod hans Ideer at bevæge sig. Da Otto spurgte, om han vidste, hvor der boede en Mand, som hed Krøll, traadte Drengens blaa Øjne stærkere frem, hans Kinder bleve dybere røde; men han stod som en Mur og tav. Utaalmodig red Otto frem til den nærmeste store Bygning, og da han gjennem en

Digitized by Google

Aabning, som endnu ikke var fuldstændig Port, kom ind paa en Gaardsplads, saa han Peter Krøll staa og give Anvisning til, hvordan en svær Bjælke skulde hidses op.

Peter saa i nogle Øjeblikke paa den fremmede Rytter, men gjorde pludselig, som om en Fjer var gaaet løs, et langt Spring; inden han imidlertid havde naaet Otto, var han ganske rolig og modtog sin Gjæst hjertelig, men uden Spor af videre Sindsbevægelse. Kun havde han ganske glemt Bjælken, og Otto maatte minde ham om, at den hang der og svævede, og blev staaende, indtil den kom i Orden, medens en Karl tog hans Hest.

Peter førte Otto ind i sin Stadsstue — et simpelt, hvidtet, men dog gibset tre Fags Værelse, med en haard, rødtbetrukken Sofa, et aflangt Birketræs Bord og nogle Stole — og lod bringe »Brød og Brændevin«. Derpaa viste han ham om i hele Fabriken, til Vandhjul og Dampmaskiner, forklarede Betydningen og angav, paa Ottos Forespørgsel, hvad der var hans egen Opfindelse.

Da de kom tilbage, stod Middagsbordet dækket; men før de skulde gaa tilbords, sagde Peter Krøll med nogen Generthed: »Jeg vil nu bede Dem spise og tage tiltakke .... Jeg har tidt tænkt mig, hvordan jeg skulde være tilmode, og hvad jeg skulde sige, naar jeg engang havde Dem ved mit Bord og kunde sige Tak for Uri og Vejen .... undervejs .... jeg glemmer

Digitized by Google

det ikke . . . . Og saa vilde jeg sige: Mit Bord er ogsaa Deres Bord. — Værsgo nu at tage tiltakke.«

»Peter, Du lønner mig mere, end jeg har fortjent,« sagde Otto; »lad os nu være Dus som i gamle Dage.«

Otto vedblev lidt efter: »Saa har jeg en Tjeneste at bede Dig om, Peter.«

»Den kan Du nok vide, jeg gjør Dig, naar jeg kan.«

»Ja; jeg vil gjerne være Rigsdagsmand for Distriktet, og saa vil jeg bede om Din og Dine Arbejderes Stemmer, forsaavidt de holde Dug og Disk og have bot her et Aar.«

»Nej, dog! Det var rart, at Du skal være Rigsdagsmand. Ja, min Stemme kan Du nu være saa evig sikker paa; men . . . .«

»Men?«

»Men mine Arbejdere har jeg ingen Magt over.«

»Ikke det? Jeg troede, at en Fabrikherre førte sine Arbejdere ligesom en Kapitajn sit Kompagni.«

»Aa, ja. Men dels er jeg dog ikke rigtig Fabrikherre, jeg skal staa til Ansvar for Hr. de Castro i London, og dels har jeg indrettet mig paa en anden Fod med mine Arbejdere.«

»Hvordan da?«

»Ja, det er vanskeligt at sige, hvordan. Men siden kan Du jo, hvis Du vil, gaa med mig og gjøre deres Bekjendtskab.«

Digitized by Google

Saavidt Otto paa faa Timer kunde faa et samlet Billede, syntes det ham, at der hos disse Mennesker var en besynderlig Blanding af Stolthed over Arbejdet og Ydmyghed eller Skamfuldhed over, at de vare Arbejdere; Mistænksomhed, Spottelyst og næsten Had til saadanne Folk som ham og overhovedet »de fine Folk«, og en uvilkaarlig Fornemmelse af Afhængighed; uhyre Tro til deres Viden, forsaavidt de vidste Noget, og et hemmeligt, dybt Savn af Kundskab og Klarhed, forenet med Længsel efter at lære — hvis det kunde ske uden at tilstaa Uvidenhed — og hos de Gifte en stærkere Længsel efter at faa deres Børn rigtig godt oplærte, men dog bevare dem hos sig til Hjælp ved Arbejdet. Næsten uden Undtagelse syntes de at vente, at Staten skulde gjøre noget Særligt for dem, som de havde Ret til; men at Nogen upartisk og idealt kunde nære Interesse for dem, troede de ikke, og vilde helst vise en Slags Tillid til den, hvis Interesserthed de tydelig kunde se, og som de lønnede paa tydelig Maade. Nogle havde et behageligt Væsen, Flere et frastødende og syntes at lure paa, at den Fremmede skulde give en eller anden Blottelse, de hemmelig kunde le af. Tilsammen gjorde de et Indtryk af Agtværdighed — hvad der altid hviler over det kraftige, ærlige Arbejde — og tillige af Vemod formedelst den Tvang, der var over dem; jevnlig frembragte de ogsaa Uvilje over den Brutalitet, der tittede frem. Et Øjeblik kunde Otto føle Lyst til at tjene dem af ganske

Digitized by Google

Hjerte, et andet Øjeblik Lyst til at betvinge dem med Vold og Magt. Hvad de i Politiken kunde og maatte stemme for, var han ikke istand til at afgjøre; men at de ingen Grund havde til at stemme for hans Amerika-Rejse, var ham klart.

Da han og Peter Krøll vare alene og gik lidt afsides, ind ad en Skovsti, sagde Peter: »Jeg har jo selv været Haandværker og Arbejdsmand, saa jeg ved, hvordan de Folk skal behandles; derfor talte jeg ikke med; ellers havde de strax lugtet Lunten.«

»Hvordan skal de da egenlig behandles?« spurgte Otto.

»Saadan i det Hele taget? Ja, Gud give, man kunde det! . . . . Men Du har vel Andet at tænke paa end gaa her og høre min Snak om de Dele.«

»Nej, slet ikke; tal Du bare.«

»Ja, ser Du, Otto, jeg havde nu altid troet, at naar jeg engang blev til Noget, saa skulde jeg blive anderledes imod mine Folk end andre Mestre eller Fabrikanter. Men det er lettere sagt end gjort. Og alligevel synes det mig altid, at her kunde blive et lille Paradis. Iaar faar nu hvert gift Par udlagt sin lille Havelod, og jeg har forskrevet Frø og Planter. Jeg bygger en stor Sal, hvor de kan komme sammen om Vinteren til Belæring og Morskab, saadan havde jeg drømt mig det.«

»Naa, kan Drømmen da ikke gaa i Opfyldelse?«

Digitized by Google

»Hvem skal jeg faa til at belære og more os? — Nogle Mile herfra er en anden Fabrik. Der er allerede flyttet Kjøbstadfolk til. Om Vinteren holde de Baller og Assembleer, men Kjøbstadfolkene for sig og Arbejderne for sig. Der er forskrevet en Skolelærer for Kjøbstadfolkenes Børn, Arbejdernes Børn gaa i Almue- eller Bondeskolen. Her vil det gaa ligedan, for naar Kjøbstadfolk flytte hertil, ville de ikke lade deres Børn gaa hos vor Skolelærer, som driver Politik og ligger i med Jægermester Schiøtt og sgu ikke kan Mer end jeg.«

»Se her« — vedblev Peter og førte i det Samme Otto ud paa den grønne Plads, han havde set fra den anden Side af Aaen — »her har jeg bygget dette Hus, om det mulig kunde friste en lille Familie, som man kunde have Gavn af, og som vilde sætte Bo her for bestandig.«

»Har Du hørt Historien om Alexander?« spurgte Otto. »Han sagde, at hvis han ikke var Alexander, vilde han være Diogenes. Hvis jeg nu ikke skulde gaa den Vej, jeg har valgt, vilde jeg blive her.«

»Ja, Du! Saadan som Du kunde fortælle for mig og Sem og Birgitte! Men Gud fri mig fra at tænke paa, at Du skulde holdes borte fra Din Lykke! Nej; men finder Du Nogen inde i Kjøbenhavn, saadan et Par nygifte Folk — bare jeg selv kunde skabe nogle Mennesker, saa vilde jeg gjerne bygge end et Hus til dem. Jord har vi nok af, og kneben paa det er Hr. de Castro ikke.«

Digitized by Google

»Jeg tænker, Maanen staar tidlig op; jeg kan nok finde Vejen hjem, skjønt det bliver sildig.... se, hvor rødt Aaens Vand bliver, og hvor det skinner paa Træerne.«

»Ja, vi faa smukt Vejr imorgen .... Du vil altsaa ikke tage tiltakke her inat? — Det er sandt, Dit Valg; ja, nu skal jeg gjøre Mit. Mig ser Du i alt Fald paa Valgstedet og maaske før .... Giv nu ikke for mange Drikkepenge, naar Du rider bort; fordærv mig dem ikke her.«

Dagene hengik nu rask med Valgagitationer og Selskabelighed. Otto kunde stadig ikke begribe, hvorfor Justitsraad Paulsen var saa ivrig for ham og gjorde sig saa megen Ulejlighed. Dette laa dels i, at Justitsraadens Natur ikke tilstedte ham at begynde paa en praktisk Sag uden at anvende al Magt paa at føre den igjennem, dels vilde han indlægge sig en Fortjeneste og træffe saadanne Forberedelser, at han selv snart kunde blive valgt til Landsthinget, ikke fordi han selv havde megen Lyst til at være Lovgiver, men fordi hans Kone vilde til Kjøbenhavn nogle Maaneder af Aaret og indtage en Stilling. Otto valgte overfor det Uforklarlige at anvende sin sædvanlige Benævnelse: at hans Skæbne tog sig af ham, og han lod den have saa meget Arbejde, som den vilde paatage sig.

Digitized by Google

Han tog en Dag ned til Tjørnelund for at aflægge et mere passende Besøg hos Mdm. Sandberg end forrige Gang og gjense Marie Elisabeth og Birgitte. Han overraskede sig selv i at føle en glad, fredelig Længsel efter dem, uden bestemt at kunne sige, om det var Birgittes taknemmelige, trofaste Ansigt eller den unge, smukke Jomfru med Skibets Navn, som havde mest Del i denne Længsel. Han huskede paa Scenen i Skoven, da han havde set den lille Marie Elisabeth med Hindbærkrukken; dengang var han kommen fra Veilaa Vandmølle med urolige Tanker opløste af Naturglæde; hans Gjenkomst var nu en lignende, kun efter Begivenheder i langt større Stil, hvor Alt, hvad dengang laa sammenfoldet, havde udfoldet sig i store Dimensioner. Og i al den Tid havde hun ikke forandret sig; Barnet var blevet voxen Jomfru, men havde samme uskyldige Blik, og den blotte Tanke om dette Blik gjorde hans Sind barnligt, bragte alt det Udfoldede til at lukke sig sammen.

»Moder, det er ham!« Saadan havde Hilsen og Velkomst engang lydt, da han aabnede denne samme Dør.

»Det er Hr. Krøyer!« sagde Birgitte, der modtog ham i Forstuen og aabnede Døren paa vid Gab, som om den ikke kunde gjøre sig stor og bred nok.

Et Øjebliks Rødme forsvandt hastig paa Marie Elisabeths Ansigt. Hun sagde, at hendes Moder var i Haven, og indbød ham til at gaa med derud.

Digitized by Google

Der blev tægget, og Port og Gaard laa fulde af Langhalm, saa at Stedet syntes ham fremmed; men da de kom til Havelaagen, udbrød han: »O, den husker jeg godt! Der er endnu det lille Hul forneden, hvorigjennem Hønsene smuttede ind.«

»Ja, og der staar endnu de Bogstaver, De begyndte at skære.«

Han saa glad paa hende, idet han udbrød: »Ja, og husker De . . . .«

Men Marie Elisabeth kunde nu aldeles Intet huske mere; og da Otto mærkede hendes Hukommelses Utilbøjelighed, vovede han ikke at minde hende længe. Strax efter saa de Mdm. Sandberg sidde i et Lysthus og strikke, øjensynlig i dybe Tanker. Hun modtog ham høflig, skjønt han ikke var hende velkommen. Hun bad ham sidde ned hos sig og fortælle om Udlandet, og det gjorde han saa godt som mulig; men saa forunderlig var denne stille Kones Magt, at det forekom ham, hun kunde se igjennem ham og mærke, at han udelod det Vigtigste.

Marie Elisabeth var sendt op i et Ærinde, men kom strax efter tilbage og meldte, at Fru Bregning holdt udenfor tilligemed et Par unge Piger, hun havde i Besøg, og forespurgte, om de ikke vilde kjøre med op til Snakkebækken.

»Det kan vi ikke, mit Barn, vi har jo selv Besøg, bed dem hellere tage tiltakke hos os i Eftermiddag,« sagde Mdm. Sandberg, hemmelig fornøjet over, at Otto nu maatte tage Afsked.

Digitized by Google

Han gjorde det ogsaa strax; men da han kom udenfor, udbrød Emilie: »O, der have vi jo en Kavaller, og det Hr. Krøyer! De maa tage med og se vort Bjerglandskab!«

— Snakkebæks-Egnen var et »Bjerglandskab« i overordenlig formindsket Maalestok og nedadtil. Imellem to Rugmarker strakte sig en Fordybning, en halv Snes Alen i Bredde, men en Fjerdingvej lang. Paa Bunden rislede et Vand, der om Foraaret summede og »snakkede«; om Sommeren kunde man knap se Vandet, saa overgroet var det Hele af Tjørn og mangfoldige Buske og Planter. Paa den ene Side kunde man komme til en smal, græsbedækket Sti, der dybt nede fulgte Vandets Løb, og her fandt man sig virkelig som mellem Bjerge, i det Mindste var Udsigten afskaaren til alle Sider, Stien gik snart op, snart ned, snoede sig mellem tæt Buskads, førte undertiden over store Stene, mellem hvilke Vandet randt hastig, foranledigede Hindringer og Besværligheder, som man leende overvandt. I Vandets Nærhed stode mangfoldige Blomster, andre kunde kun møjsommelig naas højere oppe mellem Tjørnene. Emilie begyndte at samle til en Blomsterkost eller Krans. Der er Øjeblikke, da det kan have noget dulgt Koket ved sig, naar en Dame saaledes begynder at samle Blomster; hvor uskyldigt det er, beror naturligvis paa hendes Stilling. Emilie plukkede paa en saadan Maade, at hun foranledigede Otto til at hjælpe sig, og skjønt Mdm. Sandberg gjerne saa, at han ikke

beskæftigede sig med Marie Elisabeth, var hun af en anden kvindelig Følelse imod, at han hjalp Emilie. Desuden undlod han heller ikke at byde Marie Elisabeth en og anden smuk Blomst, medens de to fremmede unge Damer hjalp Emilie. I de fleste andre Tilfælde vilde hendes stille, blide Gemyt ikke have været aabent for den Slags Indtryk; men Moderens Sind følte sig kaldet til Kamp og var modtageligt eller pirreligt. Hun opfattede uvilkaarlig sin Stilling, som om hun var i to Mænds Sted, i Bregnings og hendes afdøde Mands.

Hun søgte at drage ham til sig ved igjen at føre Samtalen paa Udlandet; men den blev til Brudstykker, fordi Otto hyppig skulde hente en ny Blomst frem af Tjørnene, og fordi man kun kunde gaa En for En paa den snevre Sti. Endelig standsede hun paa en lille Plads, hvor man netop kunde rummes, og hvor der var en lille Grønsværbænk.

Hun havde just sagt, at hun ikke kunde lide Paris, og den stakkels Kone mente det i Grunden ikke; dertil stod Byen fra hendes Ungdom altfor mægtig og herlig i hendes Sind. Men da han spurgte, hvorfor, haandhævede hun sin Mening efter bedste Evne, og da Beviset ikke ret vilde slaa til med historiske Mænd, anførte hun, at de franske Romaner vare slette.

Det vilde Otto i alt Venskab ikke lade gjælde i Almindelighed og nævnte med stor Ros Consuelo.

Digitized by Google

»Af hvem er den Bog?« spurgte Mdm. Sandberg.

»Af Georges Sand.«

»O, det Fruentimmer!«

»Ja, det kan man nok sige; men hun har skrevet dejlige Ting ved Siden af mislige Sager. De stærke Talenter ere som Bækken; de føre ikke blot rent Vand, men røre op i Mudderet.«

»Ja, men det maa ikke være lutter Mudder.«

Dette var af den Slags Sætninger, som synde ved deres Overmaal af Sandhed, og Otto nøjedes med at svare: »Ja, det er ganske sandt.«

Mdm. Sandberg følte nogen Fortrydelighed over sig selv, fandt sig ikke velsindet og gjæstfri nok og havde dog Vanskelighed ved at komme bort fra den Retning, Samtalen havde taget.

Hun sagde: »Hvad mente De med stærke Talenter? Jeg er jo kun en Landsbykone og skulde ikke tale med om saadan Noget. Men ere ikke de gudfrygtigste Mennesker ogsaa de stærkeste Talenter?«

»Ja, det maa jo komme an paa, om de Gudfrygtige have Talent. Sæt, at Evnen til Gudsfrygt var et særligt Talent?«

Mdm. Sandberg kunde ikke af Ottos lette Tone ane, hvor dybt og angstfuldt han havde forsket i dette Anliggende, og antog ham for frivol. Hun svarede med Bestemthed: »Gudsfrygt er Kilden til Alt!«

»Ogsaa til at blive Rigsdagsmand?« spurgte Otto.

Digitized by Google

Hun tav med en Mine af Uvilje. Han vidste godt, hvorvidt hun havde Ret, og tav ogsaa.

Emilie havde sin Fornøjelse af denne Samtale. Marie Elisabeth stod tavs med nedslaget Blik.

Man vendte om, og efter tidligere Aftale kjørte man tilbage til Sandbergs for at drikke The. De kom igjennem en Landsby, hvor der paa Kirkegaarden var blevet opført et Gravkapel eller Mausoleum for en fornem Mand, og dette Kapel var nøjagtig i samme Stil som den øverste Del af Kirken. Marie Elisabeth sagde til Emilie: »Mig forekommer det altid, at Kapellet der ser ud, som om den øverste Del af Taarnet var hoppet ned!«

»Det gjør det virkelig ogsaa,« svarede Emilie.

Mdm. Sandberg gjorde en Bemærkning om det Besynderlige i den Tanke, at det var bestemt til at staa til Dommedag.

En af de fremmede Damer sagde: »Dommedag er vist altfor langt borte, til at det kan faa Lov at staa saa længe; det tror jeg!«

»Og jeg tror,« sagde Otto, »at den kommer aldrig i den Forstand.« — Han mente, at den for Sjælene var tilstede hver Dag, men aldrig indtræder for Legemerne. Men Mdm. Sandberg sagde skarpt: »Derom kan ikke disputeres.«

»Nu vilde jeg ønske at kunne lægge en Laas for min Mund til Solnedgang,« tænkte Otto; »den lader til at ville bringe mig i Ufred idag.«

Digitized by Google

De kom til Thebordet. Gemytternes Stemning havde nu engang faaet et bestemt Præg; man havde mærket Mdm. Sandbergs underlige Stemning og tilskrev den dels en hemmelig Uvilje over at have ham ene med saa mange Damer, dels et blot religiøst Ophav, og saa tænkte man paa Religion eller kom uvilkaarlig til at berøre den. Emilie kunde have givet Samtalen en lettere Vending, men vilde ikke; hun gjorde sig ikke selv Regnskab for, hvorfor hun gjerne saa Otto komme i Krigstilstand med Sandbergs. Otto kunde ogsaa have bragt Talen i andet Gled, men havde nu engang taget sig for at være forsigtig.

En af de Fremmede kom til at fortælle om et Dødsfald i hendes Familie, et spædt Barns, og før man ret lagde Mærke dertil, var man inde i at tale om smaa Børns Salighed. Et Spørgsmaal, der blev henvendt til Otto, afparerede han ved at tale om, hvad der er vort Eget, og hvad Verden giver os i sjælelig Henseende. Indirekte fremtraadte dog hans Mening: at vor egen Gjerning er vor Salighedssag. Mdm. Sandberg spurgte: »Saa tror De da ikke, at smaa Børn kunne blive salige?«

»Nu kan jeg ligesaa godt springe som krybe i det,« tænkte Otto og svarede: »Nej. Jeg tror ikke paa det Vidunder, at Daaben skal give et nyfødt Barn Sjæl og Salighed. Saa var der ikke Mening i, at vi Andre skulle leve og kæmpe.«

»Har et nyfødt Barn da ikke Sjæl?«

Digitized by Google

»Jo, Anlæg til Sjæl,« svarede Otto og udviklede Læren om de tre Slags Sjæl og om Tilintetgjørelsen, der bestaar i, at man ikke bliver udødelig, at man har dræbt sin Idealitet og overlevet sin Sjæl.

»Mange vilde være tilfredse, hvis de slap saa godt,« svarede Mdm. Sandberg. Og Maaden, hvorpaa hun sagde det, vidnede om en saa dyb, urokkelig Tro, en saadan Hengivelse til det Uforklarlige, at Otto ved at mærke denne Aande af en ubetinget Troende, der stillede sig fremmed, næsten fornem til ham — bøjede sig sammen og tvivlede om, at han virkelig i sin Tanke var naaet til det Højeste. Umuligheden af, sikkert at dømme om hine Mysterier fremstillede sig samtidig for ham, og idet han tænkte paa, om Daaben virkelig skulde have en magisk Magt til at vække en Sjæl og uden dens egen Gjerning sende den ind i Saligheden, sagde han ved sig selv: »Vi ere Alle Døbere; vi skulle jo Alle udstraale den magiske Magt, der frelser.«

»Har De saa faaet mange Vælgere?« spurgte Emilie.

Mdm. Sandbergs hemmeligste og dybeste Hensigt med hendes Kamp mod Otto: at lade Marie Elisabeth mærke hans Mangel paa Religiøsitet og indtage hende imod ham, var aldeles forfejlet. Men i dette Øjeblik, da Emilie begyndte at tale, saa Marie Elisabeth tilfældigvis paa hans Ansigt og opdagede det dybe, glade Velbehag, hvormed hans Øre opfangede Stemmens Lyd.

Digitized by Google

Hun mindedes med pludselig Tydelighed Udtrykket i hans Ansigt, da han havde siddet i Baaden og lyttet til Skuespillerindens Stemme, og en stærk, hastig Følelse af noget Troløst hos ham fyldte hendes Hjerte og rev hende med et Ryk fra ham.

TIENDE KAPITEL.

Emilie havde med voxende Forbavselse gjenset den Otto, hun i dobbelt Forstand havde leget med i sin tidligste Ungdom. Ham havde hun ikke tiltrot Noget, dels fordi hendes Fader var langt rigere end hans, dels fordi han ikke var gammel nok til hende, og tillige fordi hendes kokette Natur behøvede Nogen at øve sig paa for at blive stærk overfor den Ventede, den Store, den Ideale. Skæbnen havde ført hende til Bregning, der i Stedet for at hæve hende højt og virkeliggjøre hendes Drømme var og blev en simpel Landsbypræst og med en Hang, der forekom hende som Indolens, kun sjelden attraaede Andet. Af Arven efter hendes Fader var der kun blevet Lidet, saa at hun, der var født i Rigdom og ved Opdragelsen havde faaet en vis aristokratisk Fornødenhed til at være hævet over det hverdagslige Liv, nu ofte maatte kæmpe derimod, »tage Alting

Digitized by Google

nøje«, men stadig fandt sig som Fremmed overfor denne Pligt.

Nu kom Otto og var — især overfor hendes lidt nedstemte Fordringer — selve det Drømte, det Begærede, Idealet. Ung, kraftig og enten formuende eller med en næsten ubegrænset Evne til at skabe Formue, hyldet og feteret, bestemt til en Hædersplads i Rigets Politik, dristig, livlig og begavet, stillede han Bregning saa dybt i Skygge, at hun, naar Otto var borte, kunde undres over, at hun endnu var i Præstegaarden. Hun var ikke vant til den Slags Kamp, hvori man lægger Mærke til sine Følelser, beregner, hvorhen de kunne føre, og i rette Tid paalægger dem Tvang. Hun tænkte ikke, men følte; hun vidste godt, hvad Verden forlangte, og hvad hun skulde skjule; men Et var at skjule, et Andet at slukke Ilden, og naar hun vilde ræsonnere og gaa i Rette med sig selv, kom en afgjørende Følelse: Skæbnen skyldte hende Noget, hun havde ikke havt den Lykke, hun syntes sig bestemt til.

Hvad vilde hun da? Det kunde hun ikke sige, eller det forskede hun ikke efter. Hun levede i det nærværende Øjeblik, i Glæden over at se Otto, føle sig ved utallige Minder tiltrukken af En, der ikke behøvede og ikke begærede hende, igjen fornemme Ungdommens Liv, opleve et nyt Foraar, længes, være mismodig og bange, dølge alle sine Stemninger, gaa omkring i Hjemmet med en indsmuglet Verden, der hørte til udenfor.

Digitized by Google

Otto havde glemt Fortiden, hvis det kan kaldes at glemme at have Noget dybt begravet i sit Sind og have afbrudt Forbindelsen dermed. Man fortæller om Bomber, som ere kastede ind i en Stad uden at springe og ligge længe begravede i Grus; da findes en saadan, og den Umistænksomme, der pusler dermed, kommer til at røre ved »Satsen« og frembringer Explosionen. Otto saa i Emilie kun Mindet om Barndommens lykkelige Tid, om Alt det, der var saa ubetydeligt og dog stod i et helligt Skjær. Ved at se hende og være hende nær blev han glad paa en ganske anden Maade end ved andre Mennesker; hun var ikke Fortidens Emilie, men heller ikke Fru Bregning; hun var et Tegn; altid syntes hun ham paany at komme frem ud af Fortiden, at medbringe en Luftstrøm og en Duft, som forunderlig tiltalte ham. Ogsaa syntes det ham, at han imod hende kunde være fortrolig som imod ingen Anden; men naar de saa kom til at tale sammen, var det dog ikke egenlig hende; de bleve pludselig begge To saa voxne. Han huskede ikke, at hun havde gjort ham Fortræd; hans Forstand kunde sige ham det, men Hjertet kunde ikke mindes det. Ej heller huskede han paa, hvorledes hun engang havde villet lege Mand og Kone. Det var ham som en Hemmelighed, der tilfældig var bleven betrot ham om en lille Pige, som Fru Bregning ikke behøvede at kjendes ved.

»Naar rejser De?« spurgte hun, da han var kommen i Besøg.

Digitized by Google

»Om en halv Snes Dage, tænker jeg, strax efter Valget.«

»Det er jo ogsaa sandt! .... Folk sige, at De saa bliver sendt i et vigtigt Ærinde og langt bort.«

»Det er i alt Fald mere langt end vigtigt. Mulig fører det til, at jeg kommer til at se Sydamerika.«

»Herregud, hvad De dog oplever!«

»Ja, man gjør Bekjendtskab med den Kugle, man ruller paa, og kan, hvis man kommer tilhimmels, afgive Beretning.«

»Hvad Vej rejser De?«

»Jeg tænker, med Orlogsskibet til Vestindien og saa med en amerikansk Dampbaad videre.«

»Er De nu slet ikke angst for Valgdagen?«

»Nej .... for jeg er overtroisk.«

»De?! — Men hvordan mener De? Hvad er det for en Overtro?«

»Det skal jeg sige Dem. Jeg antager, at et Menneske skal fuldføre et vist Kredsløb. Nu forekommer det mig paafaldende, at jeg i min Barndom var i Huset etsteds, hvor man bestandig talte om de tropiske Egne og beskrev dem med overordenlig Kjærlighed. Der, tror jeg, lagdes den første Grund til min Længsel udad .... Og saa har jeg skullet møde Dem, ligesom for at faa taget Afsked med Alt, hvormed mit Liv begyndte.«

»Men, Gud bevare's, det er jo, ligesom De tænkte paa at dø.«

Digitized by Google

»Aa, nej, men paa et nyt Kredsløb. Man maa tage sin Skæbne, som den er; havde jeg Valget, blev jeg maaske helst her hjemme i en Kreds, der tiltalte mig.«

»Det mener De ikke!«

Han mærkede, at hun ikke forstod ham, og smilede som for at give hende Ret i, at han virkelig havde talt i Spøg.

Emilie hørte nu engang til den Slags Kvinder, der finde mest Behag i, at man taler ironisk til dem og gækkende stikker andre Følelser frem end dem, man har. Han lod hende blive i Troen, beholde den Helteskikkelse, hvori hun ønskede at se ham.

Da han red bort, sagde hun til sig selv: »Jeg viser ham for megen Hylding. Men hvordan kan jeg Andet?«

»Hvor hendes Stemme er blød og behagelig og Blikket mildt,« tænkte han, idet han fjernede sig.

Næsten en Uge hengik, Afgjørelsen nærmede sig. Otto skulde til et Prøvevalg i Byen og standsede undervejs i Præstegaarden.

»Kan De nu give mig Lykke med?« sagde han spøgende til Emilie. »Det skulde helst være Ens Fødeby, hvori man traadte op; der kunde man selv udsøge sig de bedste Agitatorer. Derinde skulde være saadan en Mand som Dr. Siemsen .... kan De huske Dr. Siemsen?«

»Om jeg kan! »Saa ta'er vi en Skeefuld Vandgrød,«« sagde hun, idet hun heldig efterlignede Siemsens Tone.

Digitized by Google

»Og Green, kan De huske Green?«

»Uf, ja, det ondskabsfulde Menneske! »I Kongens Navn arresterer jeg Jer, I Kæltringer!« Aa, han var kostelig!«

»Kan Du huske .... Kan De huske det: Dengang vi vare oppe i Dueslaget?«

»Ja, og Christian Foss, der løb! Hvor han var angst! Akkurat som en Hare løb han .... jeg tror virkelig, han lagde Ørene tilbage.«

»Hvor I er højrøstede og muntre,« sagde Bregning, der kom hjem fra et Sygebesøg. »Lad mig høre lidt med .... Aa, Emilie, send lidt Suppe hen til den gamle Niels Christopher, jeg tror ikke, der fejler ham Andet .... Naa, Krøyer, nu skal Slaget nok snart staa.«

»Ja, der er Prøvevalg inde i Byen idag, og jeg haaber, De følger med ind og hjælper mig lidt. De handler jo hos den fornemste Kjøbmand.«

»Jeg faar vel,« svarede Bregning; »men hvor er Justitsraaden?«

»O, han er næsten ivrigere end jeg selv; han holder Møde i en Kro med endel Forvaltere, Forpagtere, Godsejere og Præster. Han kommanderer højre Fløj, som staar imod Jægermester Schiøtt, der er os slemt paa Nakken. Selv fører jeg Centrum. Vil De føre venstre Fløj, gode Pastor?«

»Nej, min Sandten, vil jeg ej! De skal af et godt Hjerte faa min Stemme; men slaas med vil jeg ikke.«

Digitized by Google

»Ja, jeg kan trøste Dem med, at der er heller ingen venstre Fløj. Jeg vilde gjerne have nogle graa Kofter ligesom Kong Valdemar paa Grathehede; men Kofterne vilde ikke.«

»Aa, det gaar vel nok alligevel.«

»Ja, i alt Fald maa man opstemme Sangen:

Til Seir og Lykke blev Volmer født!«

»Er De ridende?«

»Nej, jeg er kjørende idag, saa jeg kan byde Dem Plads.«

»Det var rigtignok rart, for man vil jo gjerne spare sine Bæster.«

— Der kom en lille Pige med et Brev til Præsten.

»Er Du gaaende Stafet idag, Anne Kirstine?«

»Ja, vor Fa'r er paa Arbejde,« svarede den tiaarige Pige, der var støvet, solbrændt og svedt.

»Se, hvor kjøn hun er!« sagde Bregning paa Tysk til Otto.

»Det er hun virkelig,« svarede Otto; »en ægte dansk Profil, og hvilket rent Blik! . . . . Jeg er saa inde i Tanken om at skulle bort, at jeg ordenlig føler Hjemve ved at se noget smukt Dansk . . . . Hør, lille Anne Kirstine, Du er vist tørstig, vil Du have Kirsebær?«

Den Lille var saa undselig, at hun hverken kunde svare Ja eller Nej. »Anne Kirstine skal have Kirsebær,« vedblev Otto, »nu skal jeg gaa ud og plukke nogle til Dig.«

Digitized by Google

Lidt efter kom han tilbage med et Par Haandfulde og gav den Lille dem.

Emilie sagde: »Det er bedst, Anne Kirstine faar lidt Mad først; kom Du med mig ud i Borgestuen.«

»Nu vil jeg lade spænde for,« sagde Otto, da de vare gaaede. Idet han gik ud gjennem den lange Gang, der førte til Gaarden, blev han staaende et Øjeblik foran en Glug til Borgestuen for endnu engang at se det smukke Barn.

Samtidig kom Emilie ind i Stuen og sagde til Barnet: »Her har Du en hel Kurv Kirsebær, mit Barn, saa behøver Du ikke det Par der.« — Med disse Ord tog hun de Kirsebær, Otto havde plukket, og i samme Øjeblik faldt hans Øjne paa hendes Ansigt, og saa var det, som om hun nu havde antaget sin virkelige Skikkelse, den, hun havde som Barn, det forunderlige Udtryk, der fra hans tidligste Tid havde fyldt ham med ubestemte Forjættelser om Livets største Lyksalighed.

Efter en Stunds Forløb sad han paa Vognen ved Siden af Pastor Bregning; men hvorledes han var kommen derop, vidste han ikke. Det sang inden i ham: »Munken gaaer i Enge« og »Der stander et Kloster i Østerrig«. Alle Melodier brøde frem som Strømme om Foraaret, Alt var skænket og givet ham: Hans Barndoms Poesi var bleven voxen og moden og virkelig, Skæbnen havde betalt ham al dens Gjæld.

Saa stor var Lyksaligheden, saa ren og ideal stod den for ham, at han syntes, han kunde have

Digitized by Google

fortalt den til sin Sidemand som Exempel paa sær og mærkværdig Menneskelykke; men, da han vendte sig om og saa paa Bregning, huskede han, at det var hendes Mand, og at han neppe ganske upartisk kunde bedømme en saadan Lykke.

»Nu har vi kjørt en Mil,« sagde Bregning.

»En Mil!?« svarede Otto.

»De sad og udtænkte Deres Tale, kan jeg tænke, og saa gaar Tiden. Jeg vilde ikke forstyrre Dem. Efter Deres Udseende antog jeg, at Talen blev meget god. Saa sad jeg og tænkte paa det Vers, De sang.«

»Sang jeg et Vers? . . . . Ja, jeg kom til at tænke . . . . Det kan løbe En saa underlig rundt . . . . »Munken gaaer i Enge« kom mig paa Tungen.«

»Nej, det var ikke »Munken gaaer i Enge«, den Barnevise! Nej, det var: »Til Seir og Lykke blev Volmer født.« Jeg sad og tænkte paa de andre Vers, om, at »Lykken sig vende kan om til Nød«, og hvordan saadant et Verdens Barn som De, der vel aldrig har kjendt Sorg, vilde finde sig deri.«

»Ja, det maa De nok sige, gode Pastor. Der sidder De nu og ryger Deres Pibe og befinder Dem saa vel, medens saadant et Verdens Barn som jeg sidder med tør Mund.«

Bregning vendte sig forundret om og sagde: »Men hvad Pokker kommer min Pibe den Sag ved? Ryger De ikke, saa er det vel, fordi De ikke har lært det!«

Digitized by Google

»Jo, jeg har lært det og lagt det af.»

»Saa var det vel, fordi De ikke kunde taale det?«

»Nej, det var for Ideens Skyld.«

»Hvad vil det sige?« spurgte Bregning opmærksom. Men Otto havde allerede gaaet sin sjælelige Undseelse for nær og vilde ikke videre.

»Nej, hør nu,« sagde Bregning, »De slipper ikke saadan fra mig. Er der virkelig Noget i Dem, saa De kjender til Selvfornægtelse, saa vil jeg kjende det og tage Hatten af for Dem .... Men De skal sandelig frem og sige, om De anser min Tobaksrygning for Synd mod Ideen.«

»Nej, ikke Deres; det kan gjerne være, at De ikke har opstillet Dem første Ideal.«

»Første Ideal? Der er ikke et andet eller tredje. Der er kun et Ideal for alle Mennesker, kun een Herre, den Herre Krist.«

»Naa, ja, saa rent ud talt, jeg tror, at ethvert overflødigt Maaltid og enhver overflødig Nydelse er Synd. De føre Sindet bort fra Dødstanken; man har ikke Lov og Ret til Andet end det, der behøves, for at Legemet kan bære og tjene Aanden. Alt Overflødigt giver Legemet Overvægt, og saa fører det Ene til det Andet, til Letsind, Haardhed og Vellyst.«

»De tager fejl! De tager fejl! De kan se af Pauli Breve, at der ikke fordres Askese.«

»Nej, ikke af dem, der høre til anden og tredje Klasse! Men Paulus selv, Manden af første

Digitized by Google

Klasse, paalagde sig den fuldstændige Tvang. Der har De netop første Ideal.«

Bregning kunde i Hast ikke finde sig tilrette, da han saaledes selv var Gjenstand for Kritiken, og mente, at et jevnt, hyggeligt og godt Familieliv var Formaalet; man maatte paa honnet Maade tage Verden, som den er; naar det kneb, skulde man bede Gud om Forladelse og om mere Styrke, saa vilde Naaden ikke mangle.

»Tror De, Pastor Bregning, at det Mægtige og Store i Verden er blevet fuldbragt gjennem det hyggelige Familieliv? Men saa de, der ikke have kunnet dannet Familie? Hvordan skulle de staa sig overfor mange Fristelser?«

»De maa se til at gjøre saa lidt Skade som mulig . . . .«

»Tag Dem iagt for, hvad De siger, gode Pastor! — Er ikke det, jeg nu siger, i Grunden det Samme, som laa i Deres Ord for rum Tid siden, da jeg saa ængstelig spurgte mig for (men De mærkede rigtignok ikke Angsten). De stillede da Lovens absolute Bud op. Nu kommer jeg med Konsekvenserne, nu er Deres egen Tilværelse med paa Spil, og nu gaar De paa Akkord!«

»Jeg gaar ikke paa Akkord. Jeg holder mig til den hellige Skrift. Har Kristus ikke selv billiget lidt Luxus? Roste han ikke Maria, fordi hun havde kjøbt kostelig Salve og salvede ham dermed i Stedet for at give Pengene til de Fattige?«

Digitized by Google

»Jo,« svarede Otto; »men dengang følte Alle, at noget Forfærdeligt nærmede sig Jesus, en tung, dyb Anelse laa over Gemytterne, alle menneskelige Ting tabte i Værdi og fik kun Værd, forsaavidt de forherligede hans sidste Timer paa Jorden. Og Maria havde jo desuden selv ingen Nydelse af Salven.«

Medens Otto talte saaledes, tænkte han ved sig selv: »Jeg kan dog ikke være en saadan Kæltring og Hykler at tale paa denne Maade og imidlertid tænke med Længsel paa hans Hustru! Det gaar ikke an. Jeg kan ikke se hende igjen, jeg vil ikke! Nej, paa Ære!«

Imidlertid sagde Præsten: »Ja, hvor Mange opfatte det saa poetisk som De?«

»Hvor Mange eller hvor Faa er jo ligegyldigt; den Sag afgjøres ikke ved Haandsoprækning. — O, Marie Elisabeth!« sagde han paa samme Tid til sig selv, »jeg vil hellere tænke paa hende.«

Men hvad kunde det nytte? Dybt i hans Natur var opsteget to Følelser, der mødte hinanden; den uovervindelige Forkjærlighed for det Ansigt, der i hans Barndom havde vakt hans Sjæl til Ømhed, Beundring, Smerte, Poesi, det henrykkende, blide, skjelmske Ansigt, som han endnu saa med Erindringen, og som ikke var udslettet i Virkeligheden — og den af hans Ungdomsliv udviklede Hang til det Fri eller Forbudne. Uden Emilie, uden det synlige Bevis paa hendes Kjærlighed kunde han have elsket Marie Elisabeth;

Digitized by Google

nu formaaede han kun at betragte hende som en Søster, et elskeligt Barn; Kvinden var Emilie. Skulde der være Tale om at vælge, laa al Tyngde i Emilies Vægtskaal; men han kunde, naar han samlede sig selv til yderste Anstrengelse, forsage Begge. Men saa rakte hans Sind sig ud med dyb Længsel og Trang til noget Helt og Stort, der vilde sysselsætte ham og fordre en uforbeholden Hengivelse, eller til den strenge, ensomme Kamp fra afvigte Vinter hjemme i hans lille Værelse. Og saa traadte han samtidig frem i det tilsagte Møde for at tilkæmpe sig Behagelighed, Gage og Rejse eller for at love Andre Livsnydelse og Herredømme, tale i en Aands Tjeneste, der ikke var hans, love Opposition mod Foranstaltninger, hvis Nødvendighed han erkjendte, og smigre Følelser, som kun vare berettigede hos de ganske Naive, hos dem, der troede saa fast, at de vilde besegle Ord med Handling, ja med Døden.

Alligevel kom han temmelig vel derfra ved at tale i Almindelighed, som saa mange Andre, og hovedsagelig dvæle ved de Punkter, hvori ingen Uenighed kunde finde Sted. En Interpellation fra en Slagter om, hvorvidt det skulde tilstedes Landsbyslagtere at falbyde Kjød paa Axeltorvet og ruinere Kjøbstæderne, besvarede han med, at han vilde søge det Retfærdige.

Alt gik forresten stille og højtidelig til. Byfogden havde foreslaaet Præsten til Dirigent og holdt selv først en kort Indledningstale, derpaa

Digitized by Google

en længere om Byens Tarv, som han lagde Valgkandidaten paa Hjerte, og som fandt meget Bifald.

Otto blev tilligemed Bregning indbuden til Aften hos Byfogden, hvor der var meget elegant og en oprømt Stemning.

Fødelandets gemytlige Blødhed, Livets sorgløse Velbehagelighed tog ham i sin Favn. Her vare hans Venner. De aabnede Verden for ham, ikke hin store ideale, kæmpende, hvor Livet var sat paa Spil, eller hvor Dødens Alvor sluttede den daglige Udsigt, men den jevnt fredelige, kjønne, diskuterende, nydende, hvor man akkommoderede sig og gik Arm i Arm baglængs til Døden. Han følte paa den bløde Stol, hvor han sad, og fik Længsel efter at sætte Bo og føre et elegant Hus; han vilde være fornuftig og gifte sig, han vilde fri til Marie Elisabeth.

Hans Følelser svarede virkelig til Atmosfæren, hvori han befandt sig. De vare saa fornuftige, medens Marie Elisabeths Billed paany hævede sig tydeligt og smukt. Han holdt dog af hende; det Eneste, han ikke kunde give hende, var Hjertets Begejstring — det Eneste, som saa mange Kvinder savne i Ægteskabet, indtil de faa »alvorlige Sorger«. For første Gang i hans Liv kom ogsaa den Tanke, at Marie Elisabeth maaske havde Formue; de behøvede saa ikke at rejse til Amerika for at søge Fremtiden, men kunde blive hjemme.

Netop som han, under den omgivende Samtale, havde ordnet dette med sig selv, sagde By-

Digitized by Google

fogden: »Nu, da De bliver vor Rigsdagsmand, maa De tage mere Del i Distriktets Glæder og Sorger end før og jevnlig komme herover. Vi faa snart et stort Knald, hvor vi da vil have den Fornøjelse at møde Dem. Det er egenlig en Hemmelighed: Der er idag skrevet efter Kongebrev for unge Hr. Paulsen og Jomfru Sandberg paa Tjørnelund.«

»Ja, saa?« sagde Otto, i den Tone, man ved Omgangslivet faar Færdighed i at anslaa ganske uvilkaarlig.

Indvendig stod det ganske anderledes til. Menneskets Sind er jo saaledes, at noget Attraaet ofte kun faar det sidste, poetiske Skjær ved Vanskeligheden, der spærrer Adgangen til det. Marie Elisabeth fik pludselig sit hele fulde Værd i hans Øjne — i samme Øjeblik, som hun var fuldstændig tabt. Fra alle Hyggelighedsforestillinger rev »Skæbnen« ham ud med et Ryk og viste ham Oceanet. Men den gjorde det paa en fjendsk Maade, syntes ham, og i hans Sind kom en bitter, vild Lyst til Rebellion mod al denne Førelse, hvori han nu ikke kunde se Retfærdighed.

Man udbragte Toaster; han drak den ene Skaal efter den anden og udbragte selv et Par, først en lunefuld, for Forsoning mellem Kjøbstadslagter og Landsbyslagter, Enighed mellem By og Land, saa efter Skyldighed for Husfruen som Repræsentant for Hjemmets Fred og Poesi, for Alt det, Mændene kæmpe om.

Digitized by Google

Der blev bragt Cigarer, og Bregning sagde til ham: »Nu skal De, sandt for Herren, ryge med og ikke ville være bedre end os Andre.«

Otto modtog Cigaren, idet han svarede: »Aa, ja, har en vis Mand taget Hesten, kan han tage Grimen med.«

»De er dog let at forføre,« sagde Bregning overrasket over at have mødt saa lidt Modstand eller blot Skin deraf.

»Tror De? Ja, jeg er næsten kommen til samme Tro.«

»Der er dog endnu nogen Trosenhed i Verden!« raabte Bregning højt leende; han var kommen i det mest oprømte Lune.

Da Otto om Natten havde kjørt Bregning hjem og satte ham af udenfor Præstegaarden, sagde Bregning: »Kommer De over til os imorgen Eftermiddag?«

»Nej, ellers Tak, Hr. Pastor. Nu faar jeg vist ikke aflagt flere Besøg.«

»Hvad er det for Passiar! Hvad har De at bestille?«

Otto nævnte Adskilligt og tilføjede, at han havde lovet Birgitte at se ind og sige Farvel næste Eftermiddag, og saa vilde han med det Samme tage Afsked med Sandbergs.

»Aa, det kan De jo gjøre paa Hjemvejen fra os! . . . . Jeg vil lade Dem vide, at Kammerraad Ravn idag meldte mig sin Kones Besøg, og at jeg sagde, hun vilde træffe Dem. De maa ikke støde en Vælgerinde!«

Digitized by Google

»Aa, ja, naar det er en Forretningssag.«

»Ja, nej, det skal Pinedød ogsaa være Dem en Fornøjelsessag, nu bandede jeg og Pastor Bregning, hvad vi ellers ikke pleje van.«

ELLEVTE KAPITEL.

»Mit Æresord ligger brudt paa Tærskelen,« sagde Otto ved sig selv, da han næste Eftermiddag var stegen af Hesten og gik ind i Præstegaarden.

Men det Væsen indeni ham, der sagde det, sad blot sørgmodig reflekterende og iagttagende i Sjælens Baggrund eller ligesom over hans Hoved, medens den anden Del af hans Tilværelse gik frem efter den givne Tilskyndelse, endmere sikker efter en stor Frokost, som havde været given hos Justitsraaden, og hvor Vinen havde flydt i rigt Maal. Da han kom ind og saa Damerne fra Omegnen, mellem hvem Emilie gik med sin hemmelige, kun ham bekjendte Elskov, yndefuld fremfor de Andre som et Væsen fra Poesiens Hjem, blev han den livlige og høflige unge Mand, man ventede at se, medens hans Indre gjemte Henrykkelse og Bæven.

Bregning var for Øjeblikket kaldt bort. Man tog Plads i Haven, under et stort Æbletræ, hvis

Digitized by Google

vidtstrakte Grene hang ned, tyngede med halvmodne Æbler. Damerne strikkede og samtalede, efter kort Tids Forløb ikke meget levende. Luften var opfyldt af tunge elektriske Skyer, Aftenen var lummer; en Præstekone klagede over nervøs Hovedpine; Kammerraadinde Ravn sagde, at hun havde aldrig Hovedpine, men Vejret laa paa hende, som om der skulde ske en Ulykke.

Et tidlig modnet Æble var faldet ned; Otto tog det og ridsede i det med en Kniv. — »Rister De Runer?« spurgte Emilie spøgende.

»Ja,« svarede han, »nu skal De se; jeg skærer to Børn, en Pige og en Dreng under et Æbletræ.«

»Ak, Gud, der falder han, saa lang han er!« raabte en af Damerne, en Præstekone, hvis Børn legede i Haven.

»Hvo der holder mest af mig, faar det største Stykke!« sagde Otto med dæmpet Stemme og trillede Æblet over til Emilie.

Hun blev bleg og vaklede paa Stolen, og i næste Øjeblik fløj en brændende Rødme over Ansigt og Hals; men strax efter var der ikke Spor af Sindsbevægelse i hendes Ansigt. — »Stødte Du Dig?« sagde hun til Drengen; »kom Du hen til mig!« Hun lagde Barnets Hoved i sit Skød og kjærtegnede det.

Luften blev alt mere tung og ligesom svagt blandet med Svovllugt. Midt i det Lumre kom undertiden et koldt Vindpust. »Det er nok bedst, vi komme hjem,« sagde en af Damerne.

Digitized by Google

En Anden bemærkede: »Maanen staar tidlig op i Aften, saa bliver det ikke til Noget.« — Otto følte i sit Sind den vulkanske, fortærende Bund, hvorpaa han stod, og medens hans Tindinger bankede, kom engang imellem et koldt Glimt, som et Febergys. Men han var ikke istand til at finde et fast Punkt udenfor sig selv, i Emilies Selvbeherskelse var noget Dulgt, der gjorde ham svimmel.

Da Thebordet var dækket, kom Bregning og sagde: »Jeg maa bede om Undskyldning for, at jeg snart tager bort. Gamle Ole Larsen ligger paa sit Yderste; der er sendt Bud, at jeg maa komme og berette ham. Vil Du pakke min Kjole ind, Emilie?«

»Bliver der nu endelig løst op for ham?« sagde en Dame.

Fru Ravn sagde: »Det er jo i Annexsognet. De har en slem Vej at kjøre, Pastor Bregning, og det bliver en styg Nat.«

»Ja,« svarede Bregning, »jeg kommer vel ikke hjem før Morgenstunden. Det bliver en slem Nat. Jeg har altid gruet for at skulle berette gamle Ole Larsen; jeg ved ikke selv hvorfor; men de have altid talt ilde om ham i Sognet.«

»Aa, jeg tror, han var ikke Andet end et fordrukket, ondskabsfuldt Svin,« sagde Fru Ravn. »Og der er jo ingen Børn, saa Skaden er ikke stor.«

Digitized by Google

»Det kan nok være,« svarede Bregning. »Man tager sig sommetider Ting mere nær, end de fortjene. Ved højlys Dag vilde det maaske være anderledes for mig end i denne Aften.«

Damerne gjorde sig færdige til at tage hjem, Vognene kjørte for Døren.

Otto stod et Øjeblik alene ved Siden af Emilie i Dagligstuen nær et aabent Vindue. Hendes Blik gled over hans Ansigt uden at standse. Han sagde: »Luk ikke dette Vindue, Emilie!« — Da han havde sagt dette, følte han, at en Atmosfære af Ild omgav dem Begge.

Han fulgte Vognene, indtil Vejene skiltes, saa red han endnu et Stykke frem, bøjede til Siden og kom ad en stor Omvej til Præstegaardens Mark, bandt her Hesten ved et Led og gik igjennem Haven.

Den opgaaende Maane var skjult af Skyer, men havde alt begyndt at udøve sin Magt og lammet Tordenvejret. Før Otto steg af Hesten, havde han set Stjerner skinne lige over sit Hoved; da han gik gjennem Haven, vare igjen mørke Skyer drevne for. »Nu lukke de Skodderne for mig deroppe,« sagde han uden tillige at fordybe sig i sine egne Ords Betydning.

»Hvis hun nu venter mig? . . . . Nej, jeg kan ikke, og jeg vil ikke vende om! . . . . Der er blevet saa plumret i mig, der er kommet et saadant Oprør af alle urolige Kræfter, at jeg i alt Fald ikke faar Magt over mig selv uden at synde mod Idealet og saa fortryde. Man kan

Digitized by Google

dog ikke komme videre, før man er bleven en gammel Mand . . . . Jeg kan ikke, det er stærkere end jeg . . . . Hende gaar det maaske ligedan, og saa er det jo godt, at jeg forlader Danmark for lang Tid, maaske for bestandig.«

Vinduet stod aabent. Men han kunde ikke se Nogen i Stuen, og hvis Emilie ikke selv kom til Vinduet, vilde han ikke gaa nærmere. Denne sidste Dæmning kastede han endnu op for sig selv, eller denne sidste Undskyldning begærede han. Han mindedes uvilkaarlig Versene af Kæmpevisen:

»Fru Ingeborgs Ja og Villie
Var ligesaa god som min«,

og ved dette Minde kunde han gaaet fremad, selv gjennem Ildsluer, syntes ham, hvis hendes Vilje var tilstede.

Et Øjeblik efter, medens han stod saaledes bag et af de store Træer i Alleen tæt udenfor Vinduet, kom Emilie tilsyne. Hun udstrakte Haanden som for at lukke Vinduet; men Haanden faldt slap ned, og hun sank hen paa en Stol og lagde Hovedet mod Vindueskarmen. I dette Øjeblik vilde han træde frem; da foer Emilie pludselig op og lyttede, men indad mod Huset, og strax efter brød en Lysstrøm ind i Stuen: Bregning kom med Lys.

Emilie sank sammen, og Otto troede, at hun besvimede; men hurtig som Tanken rejste hun sig igjen, ilede henimod sin Mand, kastede sig

Digitized by Google

ned for ham og raabte: »Gud være Lov, at Du kom!«

»Min kjære Pige, fat Dig,« sagde Præsten, satte Lyset fra sig og løftede hende op.

»Lad mig ligge!« raabte hun; »jeg har været ond! Der har været onde Tanker hos mig! Men jeg vil sige Dig Alt.«

»Ord kunne gjøre meget ondt,« svarede Bregning; »Du skal Intet sige mig, hvis det Onde kun har været i Dine Tanker.«

»Hvor Du er god og stor!« sagde Emilie og rejste sig. »Men Du har Ret; jeg vil Intet sige Dig uden det, at jeg fremtidig vil være Dig en sand kristelig Ægtefælle. Saa sandt hjælpe mig Gud!«

»Amen!« sagde Bregning, og Ægtefolkene omfavnede hinanden med et Udtryk af reneste Tillid og Hengivenhed.

»Ole Larsen er død,« sagde Bregning lidt efter. »Den underlige Praas Haundrup eller Sem, der saa tidt kommer her i Sognet og vil fuske mig i Haandværket, havde været hos ham og mødte mig paa Hjemvejen. Det arme Skind, han var gaaende for min Skyld; saa laante jeg ham Vognen for at komme tilbage . . . . Hvor det er skummelt ude! Jeg vil lukke Vinduet, min Pige; Du har ikke godt af Natteluften.«

Med disse Ord lukkede Bregning Vinduet.

Otto gik ud af Haven og følte, hvorledes en aldrig før kjendt Fejghed ved hvert af de sagte Fjed listede sig paa ham.

Digitized by Google

Han havde ingen Tanker mere; han gik dump og sløv henad Marken i Læ af Gærdet. — »Jeg kan Intet sige mig selv, jeg ved Alt,« sagde han i tung Fortvivlelse.

Endelig huskede han paa Hesten. Da han nærmede sig den, snøftede den fornøjet ad ham, strakte Snuden imod ham og greb kjærtegnende fat i ham med Spidsen af Læberne.

»Stakkels Bæst, Du ved ikke, hvem Du kjærtegner,« sagde han og steg op. Hesten gik, som den vilde, og efter en Stund, der forekom ham baade uendelig lang og uendelig indholdsløs, saa han i den matte Dæmring, at han kom forbi Sandbergs Sted. Madam Sandbergs og Marie Elisabeths Ansigter stode for hans Erindring, men fjerne, i en anden Verden, hvortil han ikke længer hørte. — »Det var mig, som mente, at vi Alle skulde udstraale det Magiske, der frelser! . . . . Hvis Bregning var kommen fem Minuter senere — Gud forbarme sig! . . . . Det var den sidste Tjeneste, min Skæbne kunde vise mig. Skodderne ere lukkede. Naaden er slukt . . . . Ere I tilstede, I gode Aander — hører Du mig, saa beder jeg om Naade, hvad det saa skal koste, uden Betingelser! . . . . Men mig kan vel Intet hjælpe. Bregnings uskyldige Haand lukkede mig ude i det Skumle. Jeg kan ikke stole paa mig selv. Nu vælge de mig, og saa bliver jeg en Pjalt; saa rejser jeg og bliver en Pjalt. Kunde jeg endda tale til Nogen — o, Fra Jacobeo!«

Digitized by Google

Hesten standsede udenfor Justitsraadens Port. Han vilde stige af for at gaa gjennem en Laage og i al Stilhed lukke Porten op indvendigfra og komme ubemærket hjem; men i dette Øjeblik kom den unge Paulsen tilsyne i et Vindue. Han var afklædt, havde Gevær i Haanden og sagde med hul Stemme: »Skudet bliver usikkert! Staa! Nu skyder jeg!«

Otto huskede paa, at Paulsen havde Ord for undertiden at gaa isøvne; men han havde tabt sit Mod og var ikke vis paa, om Paulsen ikke maaske var vaagen og havde passet paa ham eller kunde vaagne og virkelig skyde, hvis Porten gik, og derved bringe hans Nattetur for Dagen. Uvilkaarlig trak han Hesten bort om et Hjørne, steg igjen op og red Fod for Fod, i Haab om, at Paulsen imidlertid skulde gaa fra Vinduet, eller uden at haabe eller tænke noget Bestemt. Han kom op paa Banken i nogen Afstand fra Sandbergs Gaard og blev holdende der, lyttende eller grundende.

Med Et saa han en gul Tunge slikke op ad Sandbergs Tag. Det, der egenlig beskæftigede ham, var af saa overvejende og intensiv sjælelig Natur, at han ikke ret havde Sands for Virkeligheden og blot ansaa denne gule Tunge for et fra Naturen udgaaende Symbol, han havde tabt Evnen til at forstaa. Da det brændte i Paris, havde han endnu havt Magt til deri at se et stort og forfærdeligt Tegn og begribe dets Betydning; nu var han for meget kuet til aand-

Digitized by Google

og sjælfuldt at ville følge Verdens ledende Kræfter og ane deres hemmelige Sammenhold baade i moralske og fysiske Fremtoninger. Men Tungen bredte sig hastig ud, andre, røde Tunger piblede ud og forenede sig med den; det bævede og dansede og slog derpaa højt op i en stor Flamme — der var Ildebrand. Han begreb det og vaagnede, fik hele sin Energi igjen, jog Sporerne i Hestens Sider og kom i et Par Minuter til Gaarden.

Der er i Maaden, hvorpaa Ilden tager fat og udbreder sig, undertiden Noget, som kunde lede Troen paa en overnaturlig, dæmonisk Indflydelse, skjønt Alt gaar saa naturlig til. Hvor vanskeligt kan det ikke sommetider være for Børn at faa en Troldkærling til at fænge eller for Jægeren at faa et Skud til at gaa af, og til andre Tider er den ubetydeligste Bevægelse nok til det usalige Vaadeskud eller en forglemt, halvt udslukket Glød, et faldende Fnug tilstrækkelig til at antænde den største Ild. Birgitte havde ventet Otto ifølge hans Løfte og, hvor mange end Klokken blev, holdt kogende Vand og nogle Kager, hun havde bagt, tilrede for ham. Tilsidst vilde hun overvældet af Søvnighed gaa tilsengs, og enten trillede en Glød ned paa urette Sted, eller fra det flagrende Lys faldt en Tande, en Trækvind førte Fnuget hen etsteds, hvor det fandt sin Lejlighed, medens hun gik til sit Kammer og faldt i Søvn. Naar saa Ilden faar listet sig op til et Straatag, er den som en Sam-

Digitized by Google

ling af Aander, der for at bedøve deres Offer istemme en sagte, dulmende Sang. En ensformig, søvndyssende Hvisken sniger sig om Huset, Ildens Knitren gaar paa Kattepoter, danser foran de Sovendes Senge, puster varm Aande over dem, saa at de ikke tro deres Øren, naar Sparre- og Bjælkeværk begynder at knage, men trække Dynen højere op over Hovedet for uforstyrret at drømme om den sagte Dans.

»Op Folk! Brand!« skreg Otto og stødte Ruderne ind til Karlekammeret, der var ham nærmest. En kom farende ud og lukkede Porten op; da greb Ilden alt fat i Langhalmen, der laa i store Knipper udenfor Vinduerne. Man hørte Skrig fra Pigerne, og Køkkendøren blev aabnet. Kvæget brølede i Stalden, Hestene vilde ikke ud af Frygt for Lysningen, Karlene sloges med dem. »Hvor er Madamen og Jomfruen?« skreg Birgitte, der halv nøgen havde frelst sig. Taget styrtede over Køkkenet, og ved dette Syn hævede Pigerne et Rædselsskrig; thi nu syntes Madamens og Jomfruens Sovekammer omspændt af Luerne, og der var ingen Tvivl om, at de endnu vare derinde.

»Birgitte, hvor er deres Sovekammer?« spurgte Otto, idet han tog hende haardt i Armen og tvang hende til at tænke rolig et Øjeblik.

»Der!« sagde hun og pegede paa et Sted, hvor Luerne nu sprængte Ruderne, og hvor Døren var spærret af brændende Tæggehalm.

Digitized by Google

»Der, det er ligeoverfor Dagligstuen! Herren forbarme sig!«

Otto saa i nogle Alens Afstand derfra et Vindue staa aabent. — »Velan,« sagde han til sig selv, »der er det Vindue, jeg skal ind ad inat.«

Han ilede frem mod det Forfærdende, hjulpen af den uvilkaarlige, mandige Drift, man maa have i sin Natur, og af Hengivenhed for de To, der vare stedte i Dødsfare; men for en stor Del var det hans bevidste Viljes og Tankes Gjerning, det var en Afregning, han havde for sit eget Vedkommende, og samtidig med, at det Hele var fuld Virkelighed, blev det tillige et Symbol, med Uvilje mod sig selv drev han sig frem til igjen at faa Himlens Skodder aabnede, hvad det end skulde koste. I dette Øjeblik, da Sjælen opbød sine dybeste og hemmeligste Kræfter, saa han midt i Røgen og Lueskinnet sin Faders Ansigt, saadan som det blegt havde set paa ham sidste Gang, og det lignede trods dets blege, strenge Alvor Barnebilledet, han engang i svær Kamp havde fornummet indvendig. Og medens det saa stærkt bevægede sig i ham, mumlede han under sin hastige Gang ensformig: »Men fri os fra det Onde! Men fri os fra det Onde!«

Da han kom ind i Sovekamret, laa Mdm. Sandberg i Sengen med vidtopspilede Øjne og fægtede med Armene i Luften, men ude af Stand til at rejse sig, og Marie Elisabeth stod ved Sengen med en Hovedpude i den ene Haand og gjorde

Digitized by Google

med den anden fortvivlede Anstrengelser for at rejse Moderen. Ved at se Otto udstødte Marie Elisabeth et Glædesskrig; men i samme Øjeblik slog, foranlediget ved Lufttrækket, en Røgsøjle ned om Moderen og kastede Datteren blændet og halvkvalt tilside. Otto tog Mdm. Sandberg i sine Arme, idet han sagde til Marie Elisabeth: »Grib mit Frakkeskød! Kan De?« — »Ja, ja!« — »Saa afsted!« — Loftet brændte og knagede. En Sparre faldt ned, og den brændende Spids ramte Otto i Siden; det syntes ham, at det var hans Fader, der rørte ham, halvt i Vrede, halvt med forunderlig Kjærlighed. Faa Sekunder efter vare de ved Vinduet, endnu et Par Sekunder, og de vare frelste, medens Taget sank sammen bagved dem, og medens Menneskene udbrøde i et voldsomt Jubelskrig.

Brandklokkerne lød i Egnen, og der samlede sig Folk. En Sprøjte indfandt sig, og hjulpen af Vestenvinden fik man Haab om at redde Lo og Lade, medens det Øvrige nedbrændte med stor Hast. Bregning kom og tilbød Mdm. Sandberg og Datter Husly og gjorde Anstalter til strax at faa dem hjem. Til Otto sagde han: »Det er dog en sand Herrens Tilskikkelse, at De skulde komme fra Kjøbenhavn hertil for at redde disse Mennesker.« — »Saa De er ude om Natten at redde Mennesker paa min stakkels Brune!« raabte Justitsraaden, der nu var kommen tilstede tilligemed sin Søn. »Men godt gjort var det!« vedblev han og gav Otto et varmt Haandtryk. Et

Digitized by Google

Øjeblik var hele Gruppen samlet om de to Damer, der nu skulde til at kjøre, men ikke kunde blive færdige med at række Otto Haanden. Paulsen omfavnede ham fra Siden uden at sige et Ord. Da de vare kjørte, sagde Justitsraaden: »Præsten meler altid sin Kage og faar det Bedste.« Han tilføjede højt raabende: »Alle dem her, der ikke har Husly, byder jeg hjem til mig!«

Hans Stemme lød trøstende over den mørkt glødende Tomte og blev besvaret med Tak fra Karle og Piger.

Da Otto vaagnede den næste Morgen, blev han, hvis ellers Mindelse var nødvendig, erindret om Nattens Begivenheder af Brandvabler paa Hænderne, svedet Haar og en stikkende Smerte i Siden. Fornemmelsen i Siden gjenkaldte med yderste Bestemthed hans Faders Billede og førte ham helt tilbage i den store Sindsstemning, da Alt var sat paa Spil, og i det store Uvejr, der var gaaet igjennem hans Sjæl. Som i Skoven efter Lynild, Storm og Plaskregn Grene hænge knækkede og Alt staar tungt og bøjet, men dog forfrisket, saadan var hans Sind. Han havde ikke trot at kunne opleve noget Nyt i sjælelig Henseende, og dog var der kommen en ny Følelse: Ydmyghed, ikke den Slags Ydmyghed, hvormed han havde kaldt sig selv en Pjalt, men

Digitized by Google

en Tilstand, hvori han var ømslaaet, forfærdet og ekstatisk greben af Tilværelsens forunderlige Blanding af Strenghed og Gunst, og hvori alle Sjælekræfter stode harmonisk til hinanden i at anerkjende Livet, ikke som et Krav, men som en Gjæld. Han øjnede med Tydelighed en dyb, mægtig Lyksalighed i at leve for denne Gjælds Betaling, for Livets uafbrudte Alvor, uden Hensyn til dets Storhed eller Lidenhed, i sand, aktiv Tjeneste, og i at tage den strax, ikke vente til den kom efter hans Behag, men indrette sig og sit Behag efter den.

Som en stor Guds Gave tænkte han paa Peter Krøll og hans Fabrik og begav sig derover.

Peter modtog ham muntert med den Forsikring, at han troede nok, at nogle af Arbejderne vilde stemme paa ham.

»Men nu har jeg en ganske anden Ting at bede Dig om, Peter; vil Du lade mig faa et Værelse i Huset ved Aaen og antage mig til Lærer her paa Fabriken?«

»Dig, Otto? Det er da ikke Dit Alvor!«

»Jo; jeg har kun den Frygt, at Du nu skal afslaa mig det af misforstaaet Venskab. Jeg beder derom som en stor Gunst. Du maa ikke tro, at jeg vil gjøre Fordringer og genere Dig.«

»Det er ikke det,« sagde Peter, men kunde dog øjensynlig ikke finde sig i den Tanke at faa Otto i sin Tjeneste.

Digitized by Google

Da Otto bemærkede det, sagde han: »Peter Krøll, for første og sidste Gang minder jeg Dig om Uri. Skylder Du mig Erkjendtlighed, saa betal den, jeg beder Dig derom; hvis ikke, maa jeg gaa andenstedshen og søge Tjeneste.«

»Tro dog bare ikke ondt om mig! Jeg vil Alt, hvad Du vil. Men hvad vil Folkene sige?«

»Lad mig blot komme til at tale med dem og fortælle dem, at jeg vil bo og bygge hos dem og leve med dem. Og lad dem saa prøve mig.«

»De vil tro, at Du gjør det for at faa deres Stemmer.«

»Men jeg vil ikke være Rigsdagsmand.«

»Ikke?« spurgte Peter. »Vil de Andre ikke have Dig?«

»Nej, der er dem, som ikke vil have det.«

»Ja, men Du skal ikke lade Dig gaa paa!« raabte Peter, og Blodet steg ham op i Kinder og Pande. »Nu vil jeg ride Landet rundt for Dig! Og saa vil jeg sætte hele Fabriken til derpaa, om det skal være! Lad mig nu se, hvem af Folkene her der vil mukke! Lad mig høre et Kny! Saa kan Hr. de Castro bagefter jage mig herfra, om han vil.«

»Peter, Peter! Her havde jeg tænkt at faa den mindste Kamp, og her faar jeg den stor nok. Gjør dog blot, som jeg beder Dig.«

»Det er sandt; Du vil have det. Men jeg kan ikke begribe det. — Ja, men jeg skal nok

Digitized by Google

rydde et Stykke Skov, og til Foraaret skal Du faa en Have paa en halv Tønde Land.«

Otto smilede. »Er jeg saa antaget nu?« spurgte han.

»Ja,« svarede Peter, endnu nølende. Men da han følte Ottos Haandtryk, udbrød han: »Det er dog en stor Lykke, hvis det er Din rigtige Mening, Otto! — Naar vil Du komme?«

»Jeg er kommen. Her er mit Hjem.«

»Saa maa jeg da sige: Velkommen! Og til Lykke!«

Det blev næsten endnu vanskeligere at forsone Justitsraad Paulsen med den Tanke, at han havde gjort sig saa megen Møje forgæves, »gjort sig til Nar«. Vanskeligheden var især, i en Hast at faa en anden Rigsdagsmand, indtil det faldt ham ind, at han selv kunde stille sig, hvilket han ogsaa gjorde.

Havde det paa Herregaarden og andre Steder noget Uforklarligt, at Otto saaledes forsvandt, saa vakte det endnu mere Forbavselse paa Fabriken og i dens Omegn, da man erfarede, at han frivillig havde trukket sig tilbage til den. I nogen Tid bevarede man en vis Sky overfor dette Usædvanlige, der næsten syntes at fjerne sig fra den sunde Menneskeforstand; men desto større og dybere blev lidt efter lidt Anerkjendelsen hos

Digitized by Google

dem, han daglig færdedes med, og som ikke fuldstændig begreb, men troede paa, optoge, hvad der udstraalede fra ham. Han blev hjulpen i sit Kald af Smerten i Siden; den var ham en Paaminder. Sjælen stirrede ind i den Verden, der ligger bag den virkelige. Hans indre Øje saa, naar han var sammen med Mennesker, en Baggrund, hvor Faderens blege Ansigt var tilstede mellem andre, ubekjendte, og hans Øre havde faaet Evne til, naar Mennesker talte, at høre det Udødelige af deres Sjæls Liv og beholde dette som det Egenlige. Med denne dybe, vemodige Sands kunde han høre Sjælen, det Gode, Udødelige, endog naar det ligesom laa begravet i Grus; Gruset er altid forholdsvis let at rydde tilside, naar man ved, at Nogen, Ens Slægtning eller Ven, lever dernede. Undertiden opkom i hans Sind en forunderlig, ham hidtil ubekjendt Ironi. Den sædvanlige Ironi — som Schiøtt engang havde lært ham — bestaar i, at man mærker det Daarlige paa Bunden trods alle kjønne Ord; han saa nu det Modsatte: Det Gode, forundret over enhver Haandsrækning, kjende sig selv som den egenlige Natur og kæmpe sig op, medens ofte Ordet endnu var præget af det Ondes Vane. Med dyb Lystighed kunde han opfatte Livet som en besynderlig Komedie, hvor Verden er god, men handler ondt og taler værre, og hvor Alt det, der adsplittet er ondt, tilsammen er godt.

Efterhaanden blev Smerten i Siden til mere end en Paaminder, til en tung og besværlig Kamp,

Digitized by Google

og endelig raadspurgte han en Læge. Han saa paa Lægens Ansigt, at der var Fare, og bad ham sige sin Mening tydelig og bestemt.

»De kan jo komme Dem,« sagde Lægen.

Otto begreb, at det var Døden, og hans hele Væsen bævede ved at staa overfor Fjenden, der er alt Liv uforstaaelig og dog skal gjøre sig forstaaelig for det. Og at skulle bort nu, da han havde begyndt at være lykkelig, at prøve Freden, at elske uegennyttig og føle sig elsket! Men i næste Øjeblik, efter nogen Anstrengelse, saa han igjen Baggrunden; han vidste nu blot, at han var nær den smertefulde Bro, som førte derover. Samlende i Erindringen sit Livs store Øjeblikke for at møde det største, sagde han til sig selv: »Derfor ere vi Adelsmænd; vi maa betale.«

Han spurgte: »Hvor længe har jeg tilbage, Doktor? Og vil jeg beholde Bevidstheden til det Sidste?«

»Til det andet Spørgsmaal kan jeg svare Ja. Til det første: Det kan vare kortere eller længere; men hvad De har at ordne i denne Verden, vil det være raadeligt at besørge inden en Maaned.«

»Altsaa en Maaneds Tjeneste!« mumlede Otto.

Han havde en Samtale med Paulsen og Marie Elisabeth, og — som de senere sagde — han kunde gjøre med dem, hvad han vilde, naar han blot saa paa dem. Til det, han begærede, vare de alt villige i Forvejen; han testamenterede

Digitized by Google

dem sit Kald, og Paulsen flyttede strax over til ham.

Saa havde han den Glæde at forlove Birgitte med Peter Krøll.

Hans Moder kom, og han fortalte hende saa godt som mulig sit hele Liv, betroede hende ogsaa, hvorledes hun havde frastødt ham, hvor kold han havde været i sit Sind, og hvor urimelig, at han f. Ex. ikke havde kunnet tilgive hende, at hun brugte Snustobak. »Nu,« sagde han, »er det mig netop en Glæde; thi det er mig, der skal fornøje mig over, hvad der kan være Dig behageligt.«

Fra det Øjeblik paalagde hun sig selv Tvang. Den gamle Kone gjorde alt Muligt for at tage sig ud for sin Søn. Med den forunderlige Evne, som Moderkjærligheden besidder, trængte hun ind i hans Sind, løftede sig op til ham og begyndte ligesom at skabe sig selv paany med stor, smertefuld Opgivelse af meget indgroet Hang.

Som hun engang, medens han sov, sad over ham, med Ansigtet forherliget af Smerte og Kjærlighed, vaagnede han og stirrede overrasket paa hende. »Hvad er der, Otto?« spurgte hun ganske angst.

»O, Moder, Du er saa dejlig! Du er saadan en Matrone, som jeg længselsfuldt søgte, Gracchernes Moder. Men Din Søn er ikke bleven nogen Gracchus, lille Moder!«

Hun fik Taarer i Øjnene over hans Skjemt, og da hun saa, at han vilde op, sagde hun: »Vil

Digitized by Google

Du nu ikke heller holde Dig rolig? Dø blot ikke fra mig!«

Han sagde ved sig selv: »Ak, hun forstaar ikke, at jeg maaske kunde have denne Lyksalighed for billig Pris — at jeg kun med Døden for Øje har kunnet faa Sjæl til at dø og leve efter Døden.«

Hun vedblev: »Bliv nu liggende, Otto; anstreng Dig ikke idag.«

»Lille Moder, Du ved ikke af, at jeg kun ved Anstrengelse faar Magt til at leve.«

»Ja, saa er det en anden Sag,« sagde hun beroliget.

Endelig kom Tiden, da Legemet ikke længer formaaede at adlyde; han havde blot faa Dage tilbage.

Marie Elisabeth og Moderen vare hos ham og vege sjelden fra hans Leje; ogsaa Emilie kom over.

»Kan Du huske,« sagde han den sidste Dag til Emilie, »hvordan vi gik ned til Stranden og saa efter Skibet, efter Marie Elisabeth?«

»Ja, Otto, hvorfor tænker De nu paa det?«

Han svarede ikke, men blev liggende længe med lukkede Øjne og et lykkeligt Smil.

»Tal til mig,« sagde han endelig; »lad Eders velsignede Stemmer følge mig. Jeg er dog mageløs lykkelig . . . . blot Barnet kom nærmere.«

»Hvilket Barn, Otto?« spurgte Moderen.

»Det indvendig i mig . . . . Det svæver foran mig; det har aldrig villet komme rigtig

Digitized by Google

nær . . . . Der kommer Marie Elisabeth sejlende . . . . Kan Du se, Emilie, det gik ikke under . . . . Barnet staar ved Flagstangen . . . . De raabe Hurra . . . . nu skal vi sejle . . . . O, der er Barnet . . . . O, Fader, hvor Du er lys.«

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google